

Bruselj, 18. april 2018
(OR. en)

Medinstitucionalna zadeva:
2018/0092 (NLE)

7959/18
ADD 1

WTO 63
SERVICES 12
COASI 80

PREDLOG

Pošiljatelj:	za generalnega sekretarja Evropske komisije: direktor Jordi AYET PUIGARNAU
Datum prejema:	18. april 2018
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN
Št. dok. Kom.:	COM(2018) 193 final
Zadeva:	PRILOGA k predlogu sklepa Sveta o podpisu, v imenu Evropske unije, Sporazuma o gospodarskem partnerstvu med Evropsko unijo in Japonsko

V prilogi vam pošiljamo dokument COM(2018) 193 final.

Priloga: COM(2018) 193 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 18.4.2018
COM(2018) 193 final

ANNEX 1

PRILOGA

k

predlogu sklepa Sveta

**o podpisu, v imenu Evropske unije, Sporazuma o gospodarskem partnerstvu med
Evropsko unijo in Japonsko**

SPORAZUM O GOSPODARSKEM PARTNERSTVU
MED EVROPSKO UNIJO IN JAPONSKO

KAZALO

PREAMBULA

POGLAVJE 1 SPLOŠNE DOLOČBE (členi 1.1 do 1.9)

POGLAVJE 2 BLAGOVNA MENJAVA

ODDELEK A Splošne določbe (členi 2.1 do 2.5)

ODDELEK B Nacionalna obravnava in dostop do trga za blago (členi 2.6 do 2.22)

ODDELEK C Olajševanje izvoza vinskih proizvodov (členi 2.23 do 2.31)

ODDELEK D Druge določbe (členi 2.32 do 2.35)

POGLAVJE 3 PRAVILA O POREKLU IN POSTOPKI GLEDE POREKLA

ODDELEK A Pravila o poreklu (členi 3.1 do 3.15)

ODDELEK B Postopki glede porekla (členi 3.16 do 3.26)

ODDELEK C Razno (členi 3.27 do 3.29)

POGLAVJE 4 CARINSKE ZADEVE IN OLAJŠEVANJE TRGOVINE (členi 4.1 do 4.14)

POGLAVJE 5 TRGOVINSKA SREDSTVA

ODDELEK A Splošne določbe (člen 5.1)

ODDELEK B Dvostranski zaščitni ukrepi (členi 5.2 do 5.8)

ODDELEK C Globalni zaščitni ukrepi (člena 5.9 in 5.10)

ODDELEK D Protidampinški in izravnalni ukrepi (členi 5.11 do 5.14)

POGLAVJE 6 SANITARNI IN FITOSANITARNI UKREPI (členi 6.1 do 6.16)

POGLAVJE 7 TEHNIČNE OVIRE V TRGOVINI (členi 7.1 do 7.14)

POGLAVJE 8 TRGOVINA S STORITVAMI, LIBERALIZACIJA NALOŽB IN
ELEKTRONSKO POSLOVANJE

ODDELEK A Splošne določbe (členi 8.1 do 8.5)

ODDELEK B Liberalizacija naložb (členi 8.6 do 8.13)

ODDELEK C Čezmejna trgovina s storitvami (členi 8.14 do 8.19)

ODDELEK D Vstop in začasno bivanje fizičnih oseb (členi 8.20 do 8.28)

ODDELEK E Regulativni okvir

PODODDELEK 1 Domača ureditev (členi 8.29 do 8.32)

PODODDELEK 2 DOLOČBE SPLOŠNE UPORABE (členi 8.33 do 8.35)

PODODDELEK 3 Poštne in kurirske storitve (členi 8.36 do 8.40)

PODODDELEK 4 Telekomunikacijske storitve (členi 8.41 do 8.57)

PODODDELEK 5 Finančne storitve (členi 8.58 do 8.67)

PODODDELEK 6 Storitve mednarodnega pomorskega prevoza (člena 8.68 in 8.69)

ODDELEK F Elektronsko poslovanje (členi 8.70 do 8.81)

POGLAVJE 9 PRETOK KAPITALA, PLAČILA IN NAKAZILA TER ZAČASNI ZAŠČITNI
 UKREPI (členi 9.1 do 9.4)

POGLAVJE 10 JAVNA NAROČILA (členi 10.1 do 10.17)

POGLAVJE 11 POLITIKA KONKURENCE (členi 11.1 do 11.9)

POGLAVJE 12 SUBVENCije (členi 12.1 do 12.10)

POGLAVJE 13 PODJETJA V DRŽAVNI LASTI, PODJETJA, KI SO JIM DODELJENE
 POSEBNE PRAVICE ALI PRIVILEGIJI, TER PRAVNI MONOPOLI
 (členi 13.1 do 13.8)

POGLAVJE 14 INTELEKTUALNA LASTNINA

ODDELEK A Splošne določbe (členi 14.1 do 14.7)

ODDELEK B Standardi glede intelektualne lastnine

PODODDELEK 1 Avtorske in sorodne pravice (členi 14.8 do 14.17)

PODODDELEK 2 ZNAMKE (členi 14.18 do 14.21)

- PODODDELEK 3 Geografske označbe (členi 14.22 do 14.30)
- PODODDELEK 4 Industrijski modeli (člen 14.31)
- PODODDELEK 5 Neregistrirane pojavne oblike izdelkov (člen 14.32)
- PODODDELEK 6 PATENTI (členi 14.33 do 14.35)
- PODODDELEK 7 Poslovne skrivnosti in nerazkriti podatki o preskusih ali drugi podatki (člena 14.36 in 14.37)
- PODODDELEK 8 Nove sorte rastlin (člen 14.38)
- PODODDELEK 9 Nepoštena konkurenca (člen 14.39)

ODDELEK C Izvrševanje

- PODODDELEK 1 Splošne določbe (člena 14.40 in 14.41)
- PODODDELEK 2 Izvrševanje – civilna pravna sredstva (členi 14.42 do 14.49)

PODODDELEK 3 Izvrševanje varstva pred protipravno prilastitvijo poslovnih skrivnosti (člen 14.50)

PODODDELEK 4 Izvrševanje – mejni ukrepi (člen 14.51)

ODDELEK D Sodelovanje in institucionalne ureditve (členi 14.52 do 14.55)

POGLAVJE 15 UPRAVLJANJE PODJETIJ (členi 15.1 do 15.7)

POGLAVJE 16 TRGOVINA IN TRAJNOSTNI RAZVOJ (členi 16.1 do 16.19)

POGLAVJE 17 PREGLEDNOST (členi 17.1 do 17.8)

POGLAVJE 18 DOBRE REGULATIVNE PRAKSE IN REGULATIVNO SODELOVANJE

ODDELEK A Dobre regulativne prakse in regulativno sodelovanje

PODODDELEK 1 Splošne določbe (členi 18.1 do 18.3)

PODODDELEK 2 Dobre regulativne prakse (členi 18.4 do 18.11)

PODODDELEK 3 Regulativno sodelovanje (člena 18.12 in 18.13)

PODODDELEK 4 Institucionalne določbe (členi 18.14 do 18.16)

ODDELEK B Dobrobit živali (člen 18.17)

ODDELEK C Končne določbe (člena 18.18 in 18.19)

POGLAVJE 19 SODELOVANJE NA PODROČJU KMETIJSTVA (členi 19.1 do 19.8)

POGLAVJE 20 MALA IN SREDNJA PODJETJA (členi 20.1 do 20.4)

POGLAVJE 21 REŠEVANJE SPOROV

ODDELEK A Cilj, področje uporabe in opredelitve pojmov (členi 21.1 do 21.3)

ODDELEK B Posvetovanja in mediacija (členi 21.4 do 21.6)

ODDELEK C Postopek sveta (členi 21.7 do 21.24)

ODDELEK D Splošne določbe (členi 21.25 do 21.30)

POGLAVJE 22 INSTITUCIONALNE DOLOČBE (členi 22.1 do 22.6)

POGLAVJE 23 KONČNE DOLOČBE (členi 23.1 do 23.8)

PRILOGE (navedene so samo obstoječe priloge):

PRILOGA 2-A ODPRAVA IN ZNIŽANJE TARIF

PRILOGA 2-B SEZNAM BLAGA IZ ČLENOV 2.15 IN 2.17

PRILOGA 2-C MOTORNA VOZILA IN NJIHOVI DELI

Dodatek 2-C-1 Pravilniki ZN, ki jih uporabljata obe pogodbenici

Dodatek 2-C-2 Pravilniki ZN, ki jih uporablja ena od pogodbenic, a jih druga pogodbenica še ne upošteva

PRILOGA 2-D OLAJŠEVANJE IZVOZA SHOCHU

PRILOGA 2-E OLAJŠEVANJE IZVOZA VINSKIH PROIZVODOV

PRILOGA 3-A UVODNE OPOMBE K PRAVILOM O POREKLU ZA DOLOČENE IZDELKE

PRILOGA 3-B PRAVILA O POREKLU ZA DOLOČENE IZDELKE

Dodatek 3-B-1 Določbe v zvezi z nekaterimi vozili in deli vozil

PRILOGA 3-C INFORMACIJE IZ ČLENA 3.5

PRILOGA 3-D BESEDILO NAVEDBE O POREKLU

PRILOGA 3-E O KNEŽEVINI ANDORI

PRILOGA 3-F O REPUBLIKI SAN MARINO

PRILOGA 6 ADITIVI ZA ŽIVILA

PRILOGA 8-A REGULATIVNO SODELOVANJE NA PODROČJU FINANČNE
REGULACIJE

PRILOGA 8-B SEZNAMI ZA POGLAVJE 8

PRILOGA I PRIDRŽKI ZA OBSTOJEČE UKREPE

PRILOGA II PRIDRŽKI ZA PRIHODNJE UKREPE

PRILOGA III POSLOVNI OBISKOVALCI, PRISTOJNI ZA USTANOVITEV
POSLOVNE ENOTE, OSEBE, PREMEŠČENE ZNOTRAJ PODJETJA,
VLAGATELJI IN KRATKOTRAJNI POSLOVNI OBISKOVALCI

PRILOGA IV PONUDNIKI POGODBENIH STORITEV IN NEODVISNI
STROKOVNJAKI

Dodatek IV Omejitve poslovnih dejavnosti ponudnikov pogodbenih storitev in
neodvisnih strokovnjakov na Japonskem

PRILOGA 8-C DOGOVOR O GIBANJU FIZIČNIH OSEB IZ POSLOVNIH RAZLOGOV

PRILOGA 10 JAVNA NAROČILA

PRILOGA 14-A ZAKONI IN DRUGI PREDPISI POGODBENIC V ZVEZI Z GEOGRAFSKIMI
OZNAČBAMI

PRILOGA 14-B SEZNAM GEOGRAFSKIH OZNAČB

PRILOGA 23 SKUPNA IZJAVA

PREAMBULA

EVROPSKA UNIJA in JAPONSKA (v nadaljnjem besedilu: pogodbenici) sta se –

OB ZAVEDANJU svojega dolgoletnega in trdnega partnerstva, ki temelji na skupnih načelih in vrednotah, ter svojih pomembnih gospodarskih, trgovinskih in naložbenih odnosov;

OB PRIZNAVANJU pomena krepitev svojih gospodarskih, trgovinskih in naložbenih odnosov v skladu s ciljem trajnostnega razvoja v okviru gospodarskih, socialnih in okoljskih razsežnosti, ter spodbujanja medsebojnih trgovine in naložb, upoštevajoč potrebe poslovnih skupnosti vsake pogodbenice, zlasti malih in srednjih podjetij, ter visoke ravni varstva okolja in zaščite delovnih mest na podlagi ustreznih mednarodno priznanih standardov in mednarodnih sporazumov, katerih podpisnici sta obe pogodbenici;

OB PRIZNAVANJU, da ta sporazum prispeva h krepitevi blaginje potrošnikov s politikami, ki zagotavljajo visoko raven varstva potrošnikov in gospodarske blaginje;

OB ZAVEDANJU, da dinamično in hitro spreminjajoče se globalno okolje, ki je posledica globalizacije in tesnejše povezanosti gospodarstev po svetu, predstavlja mnoge nove gospodarske izzive in priložnosti za pogodbenici;

OB PRIZNAVANJU, da imata njuni gospodarstvi pogoje za medsebojno dopolnjevanje in da bi morale to dopolnjevanje prispevati k nadaljnjemu spodbujanju razvoja trgovine in naložb med pogodbenicama, tako da bi se izkoristile gospodarske prednosti vsake pogodbenice v okviru dvostranske trgovine in naložbenih dejavnosti;

V PREPRIČANJU, da bi vzpostavitev jasno določenega trgovinskega in naložbenega okvira, ki je zagotovljen na podlagi vzajemno koristnih pravil za urejanje trgovine in naložb med pogodbenicama, okrepila konkurenčnost njunih gospodarstev, prispevala k večji učinkovitosti in živahnosti njunih trgov ter zagotovila predvidljivo poslovno okolje za nadaljnjo širitev trgovine in naložb med njima;

OB PONOVI POTRĐITVI svoje zavezanosti Ustanovni listini Združenih narodov in ob upoštevanju načel, opredeljenih v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah;

OB PRIZNAVANJU pomembnosti preglednosti za mednarodno trgovino in naložbe v korist vseh zainteresiranih strani;

OB PRIZADEVANJU, da vzpostavita jasna in vzajemno koristna pravila, ki urejajo trgovino in naložbe med pogodbenicama, ter zmanjšata ali odpravita ovire za vzajemno trgovino in naložbe;

ODLOČENI, da prispevata k skladnemu razvoju in širitvi mednarodne trgovine in naložb z odpravo ovir za trgovino prek tega sporazuma ter preprečita nastanek novih ovir za trgovino ali naložbe med njima, ki bi lahko zmanjšale koristi tega sporazuma;

OB NADGRADNJI svojih pravic in obveznosti iz Sporazuma o STO in drugih večstranskih, regionalnih in dvostranskih sporazumov ter dogovorov, katerih podpisnici sta obe pogodbenici, ter

ODLOČENI, da določita pravni okvir za krepitev svojega gospodarskega partnerstva –

DOGOVORILI O NASLEDNJEM:

POGLAVJE 1

SPLOŠNE DOLOČBE

ČLEN 1.1

Cilji

Cilji tega sporazuma so liberalizirati in olajšati trgovino in naložbe ter spodbujati tesnejše gospodarske odnose med pogodbenicama.

ČLEN 1.2

Splošne opredelitve pojmov

Če ni določeno drugače, imajo izrazi v tem sporazumu naslednji pomen:

- (a) „Sporazum o kmetijstvu“ pomeni Sporazum o kmetijstvu iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;

- (b) „Protidampinški sporazum“ pomeni Sporazum o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini (1994) iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (c) „Sporazum o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj“ pomeni Sporazum o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (d) „Sporazum o zaščitnih ukrepih“ pomeni Sporazum o zaščitnih ukrepih iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (e) „CPC“ pomeni začasno Osrednjo klasifikacijo proizvodov (Statistične listine serije M, št. 77, Oddelek za mednarodne ekonomske in socialne zadeve, Statistični urad Združenih narodov, New York, 1991);
- (f) „carinski organ“ pomeni:
 - (i) za Evropsko unijo: službe Evropske komisije, pristojne za carinske zadeve, in carinske uprave ter katere koli druge organe, ki so v državah članicah Evropske unije pooblaščen za uporabo in izvrševanje carinske zakonodaje; ter
 - (ii) za Japonsko: ministrstvo za finance;

- (g) „carinska zakonodaja“ pomeni vse zakone in druge predpise Evropske unije ali Japonske, ki urejajo uvoz, izvoz in tranzit blaga ter dajanje blaga v kateri koli drug carinski postopek, vključno z ukrepi o prepovedi, omejevanju in nadzoru, ki so v pristojnosti carinskih organov;
- (h) „carinsko območje“ pomeni:
 - (i) za Evropsko unijo: carinsko območje, kot je opredeljeno v členu 4 Uredbe (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije¹; ter
 - (ii) za Japonsko: ozemlje, na katerem velja carinska zakonodaja Japonske;
- (i) „dnevi“ pomeni koledarske dneve;
- (j) „dogovor o reševanju sporov“ pomeni dogovor o pravilih in postopkih za reševanje sporov iz Priloge 2 k Sporazumu o STO;
- (k) „GATS“ pomeni Splošni sporazum o trgovini s storitvami iz Priloge 1B k Sporazumu o STO;

¹ UL L 269, 10.10.2013, str. 1.

- (l) „GATT 1994“ pomeni Splošni sporazum o carinah in trgovini (1994) iz Priloge 1A k Sporazumu o STO; za namene tega sporazuma sklici na člene iz GATT 1994 vključujejo pojasnjevalne opombe;
- (m) „Sporazum o vladnih naročilih“ pomeni Sporazum o vladnih naročilih iz Priloge 4 k Sporazumu o STO¹;
- (n) „harmonizirani sistem“ ali „HS“ pomeni harmonizirani sistem poimenovanj in šifrskih oznak blaga, vključno z njegovimi splošnimi pravili razlage, opombami k oddelkom, opombami k poglavjem in opombami k tarifnim podštevilkam;
- (o) „MDS“ pomeni Mednarodni denarni sklad;
- (p) „ukrep“ pomeni kakršen koli ukrep v obliki zakona, predpisa, pravila, postopka, sklepa, prakse, upravnega ukrepa ali v kateri koli drugi obliki;

¹ Pojasniti je treba, da se „Sporazum o vladnih naročilih“ razume kot Sporazum o vladnih naročilih, kakor je bil spremenjen s Protokolom o spremembi Sporazuma o vladnih naročilih, sklenjenim 30. marca 2012 v Ženevi.

- (q) „fizična oseba pogodbenice“ pomeni, za Evropsko unijo, državljana države članice Evropske unije in, za Japonsko, državljana Japonske, v skladu z ustreznimi veljavnimi zakoni in drugimi predpisi pogodbenic¹;
- (r) „oseba“ pomeni fizično ali pravno osebo;
- (s) „Sporazum o subvencijah in izravnalnih ukrepih“ pomeni Sporazum o subvencijah in izravnalnih ukrepih iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (t) „Sporazum SPS“ pomeni Sporazum o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (u) „Sporazum o tehničnih ovirah v trgovini“ pomeni Sporazum o tehničnih ovirah v trgovini iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (v) „ozemlje“ pomeni ozemlje, za katerega se ta sporazum uporablja v skladu s členom 1.3;
- (w) „PDEU“ pomeni Pogodba o delovanju Evropske unije;

¹ Za namene poglavja 8 opredelitev pojma „fizična oseba pogodbenice“ vključuje tudi fizično osebo s stalnim prebivališčem v Republiki Latviji, ki nima državljanstva Republike Latvije ali katere koli druge države, vendar je v skladu z zakoni in drugimi predpisi Republike Latvije upravičena do potnega lista za nedržavljanec.

- (x) „Sporazum TRIPS“ pomeni Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine iz Priloge 1C k Sporazumu o STO;
- (y) „WIPO“ pomeni Svetovno organizacijo za intelektualno lastnino;
- (z) „STO“ pomeni Svetovno trgovinsko organizacijo; ter
- (aa) „Sporazum o STO“ pomeni Marakeški sporazum o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije, sklenjen v Marakešu dne 15. aprila 1994.

ČLEN 1.3

Ozemeljska uporaba

1. Ta sporazum se uporablja:
 - (a) za Evropsko unijo: za območja, na katerih se uporabljata Pogodba o Evropski uniji in Pogodba o delovanju Evropske unije, in sicer v skladu s pogoji iz navedenih pogodb; ter
 - (b) za Japonsko: za njeno ozemlje.

2. Če ni drugače določeno, se ta sporazum uporablja tudi za vsa območja zunaj teritorialnega morja posamezne pogodbenice, vključno z morskim dnom in podtaljem, na katerih ta pogodbenica izvršuje suverene pravice ali izvaja svojo jurisdikcijo v skladu z mednarodnim pravom, vključno s Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, sklenjeno 10. decembra 1982 v Montego Bayu, ter svojimi zakoni in drugimi predpisi, ki so skladni z mednarodnim pravom¹.
3. Kar zadeva določbe tega sporazuma v zvezi z uporabo preferencialne tarifne obravnave za blago ter členov 2.9 in 2.10, se ta sporazum uporablja tudi za tista območja carinskega ozemlja Evropske unije, ki niso zajeta s pododstavkom 1(a) in za tista območja, ki so določena v prilogah 3-E in 3-F.
4. Vsaka pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico v primeru, da se obseg njene ozemeljske uporabe tega sporazuma, kakor je naveden v odstavkih 1 do 3, spremeni, in na zahtevo druge pogodbenice nemudoma zagotovi dodatne informacije ali pojasnila v zvezi s tem.

¹ Pojasniti je treba, da se za Evropsko unijo območja zunaj teritorialnega morja posamezne pogodbenice razumejo kot ustrezna območja držav članic Evropske unije.

ČLEN 1.4

Obdavčitev

1. Za namene tega člena:

- (a) „rezidentstvo“ pomeni davčno rezidentstvo;
- (b) „davčni sporazum“ pomeni sporazum o izogibanju dvojnega obdavčevanja ali kateri koli drug mednarodni dogovor ali ureditev, ki se v celoti ali pretežno nanaša na obdavčitev, pri čemer so pogodbenice tega dogovora ali ureditve Evropska unija ali njene države članice ali Japonska; ter
- (c) „davčni ukrep“ pomeni ukrep pri uporabi davčne zakonodaje Evropske unije, njenih držav članic ali Japonske.

2. Ta sporazum se uporablja za davčne ukrepe samo, če je taka uporaba potrebna za uveljavitev določb tega sporazuma.

3. Nobena določba tega sporazuma ne vpliva na pravice in obveznosti Evropske unije, njenih držav članic ali Japonske, ki izhajajo iz katerega koli davčnega sporazuma. V primeru neskladnosti med tem sporazumom in katerim koli takim davčnim sporazumom prevlada davčni sporazum v obsegu neskladnosti. Kar zadeva davčni sporazum med Evropsko unijo ali njenimi državami članicami in Japonsko, ustrezni pristojni organi v okviru tega sporazuma in navedenega davčnega sporazuma skupaj ugotavljajo, ali obstajajo neskladnosti med tem sporazumom in davčnim sporazumom.
4. Nobena obveznost obravnave po načelu države z največjimi ugodnostmi iz tega sporazuma se ne bo uporabljala v povezavi s prednostjo, ki jo Evropska unija, njene države članice ali Japonska dodelijo v skladu z davčnim sporazumom.
5. Skupni odbor, ustanovljen v skladu s členom 22.1, se lahko odloči za drugačno področje uporabe reševanja sporov iz poglavja 21, kar zadeva davčne ukrepe.

6. Ob upoštevanju zahteve, da se davčni ukrepi ne uporabljajo kot sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med pogodbenicama, kadar prevladujejo enaki pogoji, ali prikrito omejevanje trgovine in naložb, se nobena določba tega sporazuma ne razlaga tako, da bi se Evropski uniji, njenim državam članicam ali Japonski preprečilo sprejetje, ohranitev ali izvrševanje kakršnih koli davčnih ukrepov, katerih namen je zagotavljanje pravične ali učinkovite uvedbe ali pobiranja davkov, pri čemer so taki davčni ukrepi na primer:

- (a) razlikovanje med davkoplačevalci, ki niso v enakem položaju, zlasti glede na njihov kraj prebivališča ali kraj, kjer so vložili svoj kapital; ali
- (b) preprečitev izogibanja plačevanju davkov ali davčne utaje na podlagi določb davčnih sporazumov ali domače davčne zakonodaje.

ČLEN 1.5

Varnostne izjeme

- 1. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da:
 - (a) bi se od pogodbenice zahtevala zagotovitev informacij, katerih razkritje bi bilo po njenem mnenju v nasprotju z njenimi bistvenimi varnostnimi interesi;

- (b) bi pogodbenici preprečevala uvedbo kakršnih koli ukrepov, za katere ta presodi, da so potrebni za zavarovanje njenih bistvenih varnostnih interesov:
 - (i) v zvezi s fisijskimi in fuzijskimi materiali ali z materiali, iz katerih so ti pridobljeni;
 - (ii) v zvezi s proizvodnjo ali trgovino z orožjem, strelivom in vojaškim materialom ter v zvezi s proizvodnjo ali trgovino z drugim blagom in materialom, ki se izvajata neposredno ali posredno z namenom oskrbe vojaških struktur;
 - (iii) v zvezi z opravljanjem storitev, ki se izvajajo neposredno ali posredno z namenom oskrbe vojaških struktur; ali
 - (iv) sprejetih med vojno ali v drugih izrednih razmerah v mednarodnih odnosih; ali
 - (c) bi pogodbenici preprečevala sprejetje ukrepov za izpolnjevanje obveznosti v skladu z Ustanovno listino Združenih narodov za ohranjanje miru in mednarodne varnosti.
2. Ne glede na odstavek 1:
- (a) se za namene poglavja 10 uporablja člen III Sporazuma o vladnih naročilih; ter
 - (b) za namene poglavja 14 pa člen 14.54.

ČLEN 1.6

Zaupne informacije

1. Če ta sporazum ne določa drugače, se od pogodbenice na podlagi tega sporazuma v ničemer ne zahteva, da bi predložila zaupne informacije, katerih razkritje bi oviralo izvrševanje njenih zakonov in drugih predpisov ali bilo kako drugače v nasprotju z javnimi interesi ali bi posegalo v legitimne poslovne interese posameznih javnih ali zasebnih podjetij.
2. Kadar ena od pogodbenic v skladu s tem sporazumom drugi pogodbenici predloži informacije, ki se štejejo za zaupne v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi, druga pogodbenica te informacije obravnava kot zaupne, razen če se s pogodbenico, ki je informacije predložila, dogovori drugače.

ČLEN 1.7

Izpolnjevanje obveznosti in prenesena pooblastila

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so sprejeti vsi ukrepi, potrebni za izvrševanje določb tega sporazuma.

2. Če ni v tem sporazumu navedeno drugače, mora vsaka pogodbenica zagotoviti, da katera koli oseba ali subjekt, na katera je pogodbenica prenesla regulativna ali upravna pooblastila za izpolnjevanje obveznosti pogodbenice v skladu s tem sporazumom, pri izvajanju teh pooblastil ravna v skladu s temi obveznostmi.

3. Pojasniti je treba, da nobena od pogodbenic ne bo oproščena svojih obveznosti, ki izhajajo iz tega sporazuma, če kateri koli organ upravljanja ali organ, ki ni organ upravljanja, pri izvrševanju pooblastil, ki jih je nanj prenesla ta pogodbenica, ne deluje v skladu z določbami tega sporazuma.

ČLEN 1.8

Zakoni in drugi predpisi ter njihove spremembe

Kadar se ta sporazum sklicuje na zakone in druge predpise pogodbenice, se razume, da so s tem zajete tudi spremembe teh zakonov in drugih predpisov, razen če je določeno drugače.

ČLEN 1.9

Razmerje do drugih sporazumov

1. Ta sporazum ne nadomesti ali povzroči prenehanja veljavnosti obstoječih sporazumov med Evropsko unijo ali njenimi državami članicami in Japonsko.

2. Nobena določba tega sporazuma od pogodbenice ne zahteva, da ravna na način, ki bi bil v neskladju z njenimi obveznostmi iz Sporazuma o STO.
3. V primeru morebitnega neskladja med tem sporazumom in katerim koli drugim sporazumom, ki ni Sporazum o STO, pri čemer sta obe pogodbenici podpisnici zadevnega sporazuma, se pogodbenici nemudoma posvetujeta med seboj, da bi poiskali obojestransko zadovoljivo rešitev.
4. Kadar se ta sporazum sklicuje na mednarodne sporazume¹ ali jih vključuje deloma ali v celoti, se razume, da so s tem zajete tudi njihove spremembe ali sporazumi, ki jih bodo nasledili, če začnejo veljati za obe pogodbenici na datum podpisa tega sporazuma ali pozneje. Če se pojavi kakršno koli vprašanje v zvezi z izvajanjem ali uporabo določb tega sporazuma, ki je posledica takih sprememb ali sporazumov, ki nasledijo zadevne sporazume, se pogodbenici lahko na zahtevo katere koli pogodbenice, posvetujeta med seboj, da bi po potrebi poiskali obojestransko zadovoljivo rešitev za to vprašanje.

¹ Kadar se ta sporazum sklicuje na mednarodne sporazume ali jih vključuje, se razume, da so s tem zajete tudi njihove najnovejše spremembe, ki so začele veljati za obe pogodbenici pred datumom podpisa tega sporazuma.

POGLAVJE 2

BLAGOVNA MENJAVA

ODDELEK A

Splošne določbe

ČLEN 2.1

Cilj

Cilj tega poglavja je olajšati blagovno menjavo med pogodbenicama in postopno liberalizirati blagovno menjavo v skladu z določbami tega sporazuma.

ČLEN 2.2

Področje uporabe

Če v tem sporazumu ni določeno drugače, se to poglavje uporablja za blagovno menjavo med pogodbenicama.

ČLEN 2.3

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „postopki za izdajanje izvoznih dovoljenj“ pomeni upravne postopke, ne glede na to, ali se imenujejo postopki za izdajanje dovoljenj, ki jih pogodbenica uporablja za delovanje režimov izdajanja izvoznih dovoljenj in v katerih se zahteva vložitev vloge ali druge dokumentacije, poleg dokumentacije, ki se zahteva v carinskih postopkih, pri ustreznem upravnem organu kot predpogoj za izvoz iz te pogodbenice;
- (b) „neavtomatični postopki za izdajanje uvoznih ali izvoznih dovoljenj“ pomeni postopke za izdajanje dovoljenj, pri katerih vloga ni odobrena vsem osebam, ki izpolnjujejo zahteve zadevne pogodbenice za opravljanje uvoznih ali izvoznih operacij, ki vključujejo blago, za katero veljajo postopki za izdajanje dovoljenj; ter
- (c) „s poreklom“ pomeni, da se opredeljuje kot blago s poreklom v pogodbenici v skladu z določbami iz poglavja 3.

ČLEN 2.4

Carinske dajatve

Vsaka pogodbenica zmanjša ali odpravi carinske dajatve v skladu z odstavkom 1 člena 2.8. V tem poglavju „carinske dajatve“ pomeni vsakršno dajatev ali takso, ki se uvede za uvoz blaga ali v zvezi z njim, vključno z vsemi oblikami dodatnih davkov ali taks, ki se uvedejo za tak uvoz ali v zvezi z njim, vendar s tem niso zajete:

- (a) takse, enakovredne notranjim davkom, naloženim v skladu s členom III GATT 1994;
- (b) dajatve, ki se uporabljajo v skladu s členoma VI in XIX GATT 1994, Protidampinškim sporazumom, Sporazumom o subvencijah in izravnalnih ukrepih, Sporazumom o zaščitnih ukrepih in členom 22 dogovora o reševanju sporov; ter
- (c) pristojbine ali druge takse, naložene v skladu s členom 2.16.

ČLEN 2.5

Kmetijski zaščitni ukrepi

1. Kmetijski proizvodi, ki se opredeljujejo kot blago s poreklom iz pogodbenice (v nadaljnjem besedilu: kmetijski proizvodi s poreklom) niso predmet dajatev, ki jih druga pogodbenica uporablja v skladu s posebnim zaščitnim ukrepom, sprejetim v skladu s Sporazumom o kmetijstvu.
2. Kmetijski zaščitni ukrepi za kmetijske proizvode s poreklom v skladu s tem sporazumom se lahko uporabljajo v skladu z oddelkom C dela 3 Priloge 2-A.

ODDELEK B

Nacionalna obravnava in dostop do trga za blago

ČLEN 2.6

Uvrstitev blaga

1. Uvrstitev blaga v trgovini med pogodbenicama je usklajena s harmoniziranim sistemom.

2. Vsaka pogodbenica zagotavlja doslednost pri uporabi svojih zakonov in drugih predpisov o tarifni uvrstitvi za blago s poreklom iz druge pogodbenice.

ČLEN 2.7

Nacionalna obravnava

Vsaka pogodbenica prizna nacionalno obravnavo za blago druge pogodbenice v skladu s členom III GATT 1994. V ta namen se člen III GATT 1994 smiselno vključi v ta sporazum in postane njegov sestavni del.

ČLEN 2.8

Znižanje in odprava carinskih dajatev na uvoz

1. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, vsaka pogodbenica zniža ali odpravi carinske dajatve na blago s poreklom iz druge pogodbenice v skladu s Prilogo 2-A.

2. Če pogodbenica zniža uporabljeno carinsko stopnjo za državo z največjimi ugodnostmi, se ta stopnja dajatve uporablja za blago s poreklom iz druge pogodbenice, če in dokler je nižja od carinske stopnje za isto blago, izračunane v skladu s Prilogo 2-A.

3. Obravnavo blaga s poreklom iz pogodbenice, ki je uvrščeno pod tarifne postavke, ki so v stolpcu „Opomba“ na seznamu Evropske unije v oddelku B dela 2 Priloge 2-A in na seznamu Japonske v oddelku D dela 3 Priloge 2-A označene s „S“, pogodbenici pregledata v petem letu po začetku veljavnosti tega sporazuma ali v letu, za katerega se dogovorita, kar nastopi prej. Pregled se opravi z namenom izboljšanja pogojev za dostop do trga s pomočjo ukrepov, kot so na primer ukrepi za hitrejše znižanje ali odpravo carinskih dajatev, poenostavitev razpisnih postopkov in povečanje količin iz kvot ter obravnavanje vprašanj v zvezi z dajatvami.

4. Kadar pogodbenica za blago iz odstavka 3 tretji državi na podlagi mednarodnega sporazuma odobri večje ali hitrejše znižanje tarif, večjo kvoto ali katero koli ugodnejšo obravnavo od tiste, ki je določena v tem sporazumu, pri čemer to vpliva na ravnovesje trga takega blaga v Evropski uniji ali na Japonskem, pogodbenici začneta pregled z namenom, da se drugi pogodbenici zagotovi pridobitev vsaj enake prednosti, in sicer v treh mesecih od datuma začetka veljavnosti mednarodnega sporazuma med Evropsko unijo in to tretjo državo ali med Japonsko in to tretjo državo, ter pregled opravita s ciljem, da bo zaključen v šestih mesecih od istega datuma.

ČLEN 2.9

Blago, ki ponovno vstopi po popravilu in spremembi

1. Pogodbenica ne uporablja carinske dajatve za blago, ne glede na njegovo poreklo, ki ponovno vstopi na njeno carinsko območje, po tem ko je bilo z njenega carinskega območja začasno izvoženo na carinsko območje druge pogodbenice zaradi popravila ali spremembe, ne glede na to, ali bi se tako popravilo ali sprememba lahko izvedla na carinskem območju prve pogodbenice, pod pogojem, da zadevno blago ponovno vstopi na carinsko območje prve pogodbenice v obdobju, ki je določeno v njenih zakonih in drugih predpisih¹.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za blago na carinskem območju pogodbenice pod carinskim nadzorom brez plačila uvoznih dajatev in davkov, ki se izvozi zaradi popravila ali spremembe in ki ne vstopi ponovno na carinsko območje pod carinskim nadzorom brez plačila uvoznih dajatev in davkov.

¹ V Evropski uniji se za namene tega odstavka uporablja postopek pasivnega oplemenitenja, določen v Uredbi (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije.

3. Pogodbenica ne uporablja carinske dajatve za blago, ne glede na njegovo poreklo, ki je bilo s carinskega območja druge pogodbenice začasno uvoženo zaradi popravila ali spremembe, pod pogojem, da je blago ponovno izvoženo s carinskega območja pogodbenice uvoznice v obdobju, ki je določeno v njenih zakonih in drugih predpisih¹.

4. V tem členu „popravilo“ ali „sprememba“ pomeni kakršno koli operacijo ali postopek, ki se opravi na blagu za odpravo operativnih okvar ali materialne škode, vključno z obnovitvijo prvotne funkcije blaga, ali za zagotovitev usklajenosti blaga s tehničnimi zahtevami glede njegove uporabe. Popravilo ali sprememba blaga vključujeta obnovo in vzdrževanje, ne glede na morebitno povečanje vrednosti tega blaga, ne vključujeta pa operacije ali postopka, ki:

- (a) uniči osnovne značilnosti blaga ali ustvari novo ali komercialno drugačno blago;
- (b) nedokončano blago spremeni v dokončano blago; ali
- (c) spremeni funkcijo blaga.

¹ V Evropski uniji se za namene tega odstavka uporablja postopek aktivnega oplemenitenja, določen v Uredbi (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 o carinskem zakoniku Unije.

ČLEN 2.10

Začasni uvoz blaga

Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi odobri carin prost začasni uvoz naslednjega blaga na svoje carinsko območje pod pogojem, da na takem blagu niso bile opravljene nobene spremembe razen običajne amortizacije, ki je posledica njegove uporabe, in da se to blago izvozi v časovnem obdobju, ki ga določi vsaka pogodbenica:

- (a) blago, ki se razstavlja ali uporablja na razstavah, sejnih, sestankih ali podobnih dogodkih;
- (b) profesionalna oprema, vključno z opremo za tisk ali zvok ali televizijsko radiodifuzijo, kinematografsko opremo, pomožnimi napravami za tako opremo in ustreznimi pripomočki;
- (c) tržni vzorci ter reklamni filmi in posnetki;
- (d) kontejnerji in palete, ki so v uporabi ali bodo v uporabi pri odpremi blaga v mednarodnem prevozu ter ustrezni pripomočki in oprema;

- (e) material za razvedrilo pomorščakov;
- (f) blago, uvoženo izključno za znanstvene namene;
- (g) blago, uvoženo za mednarodna športna tekmovanja, demonstracije ali usposabljanja;
- (h) osebni predmeti v lasti obiskovalcev na začasnem obisku; ter
- (i) turistično reklamni material.

ČLEN 2.11

Carinsko vrednotenje

Pri določitvi carinske vrednosti blaga, s katerim se trguje med pogodbenicama, se smiselno uporabljajo določbe dela I Sporazuma o izvajanju člena VII Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini (1994) in Priloga 1A k Sporazumu o STO.

ČLEN 2.12

Izvozne dajatve

Pogodbenica ne sprejme ali ohrani nobenih dajatev, davkov, pristojbin ali kakršnih koli drugih taks, uvedenih za blago, ki se izvozi iz te pogodbenice v drugo pogodbenico, ali kakršnih koli notranjih davkov ali drugih taks za blago, izvoženo v drugo pogodbenico, ki presegajo tiste, ki bi se uvedli za podobno blago, namenjeno za domačo potrošnjo. V tem členu pristojbine ali kakršne koli druge takse ne vključujejo pristojbin ali drugih taks, naloženih v skladu s členom 2.16, ki so omejene na znesek približnih stroškov za opravljene storitve.

ČLEN 2.13

Mirovanje

1. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, nobena pogodbenica ne poveča carinske dajatve na blago s poreklom iz druge pogodbenice glede na stopnjo, ki se uporablja v skladu s Prilogo 2-A.
2. Pojasniti je treba, da pogodbenica lahko poveča carinsko dajatev na raven s seznama Evropske unije v oddelku B dela 2 Priloge 2-A in s seznama Japonske v oddelku D dela 3 Priloge 2-A za ustrezno leto, ki sledi enostranskemu znižanju carinske dajatve.

ČLEN 2.14

Izvozna konkurenca

1. V tem členu „izvozne subvencije“ pomeni subvencije iz pododstavka (e) člen 1 Sporazuma o kmetijstvu in druge subvencije iz Priloge I k Sporazumu o subvencijah in izravnalnih ukrepih, ki se lahko uporabljajo za kmetijske proizvode, navedene v Prilogi 1 k Sporazumu o kmetijstvu.
2. Pogodbenici potrjujeta svojo zavezo, izraženo v sklepu ministrov članic STO z dne 19. decembra 2015 o izvozni konkurenci (WT/MIN(15)/45, WT/L/980), da bosta v zvezi z izvoznimi subvencijami in izvoznimi ukrepi, ki imajo enakovreden učinek tistemu, ki je opisan v sklepu, ravnali čim bolj zadržano.

ČLEN 2.15

Uvozne in izvozne omejitve

1. Pogodbenica ne sprejme ali ohrani nobene prepovedi ali omejitve razen carinskih dajatev za uvoz katerega koli blaga iz druge pogodbenice ali za izvoz ali prodajo za izvoz katerega koli blaga, namenjenega na carinsko območje druge pogodbenice, razen če je to v skladu s členom XI GATT 1994. V ta namen se člen XI GATT 1994 smiselno vključi v ta sporazum in postane njegov sestavni del.

2. Če namerava pogodbenica sprejeti prepoved ali omejitev na izvoz ali prodajo za izvoz katerega koli blaga, navedenega v Prilogi 2-B v skladu z odstavkom 2 člena XI ali s členom XX GATT 1994, ta pogodbenica:

- (a) poskusi omejiti obseg te prepovedi ali omejitve na to, kar je potrebno, pri čemer ustrezno upošteva morebitne negativne učinke na drugo pogodbenico;
- (b) drugi pogodbenici o tem predloži uradno obvestilo v pisni obliki še pred uvedbo take prepovedi ali omejitve, kadar koli je to mogoče, in čim bolj vnaprej, kolikor je to praktično izvedljivo, ali, če to ni mogoče, najpozneje v 15 dneh po datumu uvedbe, pri čemer pisno uradno obvestilo vsebuje opis zadevnega blaga, uvedeno prepoved ali omejitev, vključno z njeno naravo, obrazložitvijo in datumom uvedbe take prepovedi ali omejitve ter njenim predvidenim trajanjem; ter
- (c) na zahtevo drugi pogodbenici zagotovi priložnost za posvetovanje v razumnem času, kar zadeva kakršno koli vprašanje v povezavi s tako prepovedjo ali omejitvijo.

ČLEN 2.16

Pristojbine in formalnosti v zvezi z uvozom in izvozom

1. Vsaka pogodbenica v skladu s členom VIII GATT 1994 zagotovi, da se vse pristojbine in takse vseh vrst, z izjemo carinskih dajatev, izvoznih dajatev in davkov v skladu s členom III GATT 1994, ki jih ta pogodbenica uvede na uvoz ali izvoz ali v povezavi z njima, omejijo na znesek približnih stroškov za opravljene storitve, ki se ne izračuna na podlagi *ad valorem*, in ne predstavljajo posredne zaščite za domače blago ali obdavčitve uvoza za davčne namene.
2. Nobena pogodbenica ne zahteva transakcij v okviru diplomatskih in konzularnih odnosov, vključno s povezanimi pristojbinami in taksami. V tem odstavku „transakcije v okviru diplomatskih in konzularnih odnosov“ pomeni zahteve s strani konzula pogodbenice uvoznice, ki se nahaja v pogodbenici izvoznici, za namene pridobitve konzularnih računov ali konzularnih vizumov za trgovinske račune, potrdil o poreklu, manifestov, izvoznih deklaracij odpremnika ali druge carinske dokumentacije, ki se zahteva za uvoz ali v povezavi z njim.

ČLEN 2.17

Postopki za izdajanje uvoznih in izvoznih dovoljenj

1. Pogodbenici potrjujeta svoje obstoječe pravice in obveznosti iz Sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj.
2. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani postopke za izdajanje izvoznih dovoljenj v skladu z odstavki 1 do 9 člena 1 in členom 3 Sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj. V ta namen se te določbe Sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj smiselno vključijo v ta sporazum in postanejo njegov sestavni del ter se uporabljajo za postopke za izdajanje izvoznih dovoljenj med pogodbenicama. Pogodbenica lahko sprejme ali ohrani postopke za izdajanje izvoznih dovoljenj v skladu s členom 2 Sporazuma o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj. Odstavki 2 do 8 se uporabljajo za kakršno koli blago iz Priloge 2-B.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se vsi postopki za izdajanje izvoznih dovoljenj uporabljajo nevtravno in izvajajo pošteno, pravično, enakopravno, nediskriminatorno in pregledno.
4. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani postopke za izdajanje uvoznih ali izvoznih dovoljenje zgolj v primeru, če ostali ustrezni postopki za dosego upravnega namena niso na voljo pod razumnimi pogoji.

5. Pogodbenica ne sprejme ali ohrani neavtomatičnih postopkov za izdajanje uvoznih ali izvoznih dovoljenj, razen če je to potrebno za izvajanje ukrepa, ki je v skladu s tem sporazumom. Pogodbenica, ki sprejme neavtomatične postopke za izdajanje dovoljenj, jasno navede ukrep, ki se izvaja s takim postopkom za izdajanje dovoljenj.
6. Vsaka pogodbenica v 60 dneh odgovori na kakršna koli vprašanja druge pogodbenice o postopkih za izdajanje uvoznih ali izvoznih dovoljenj, ki jih pogodbenica, na katero je naslovljena zahteva, namerava sprejeti oziroma jih je sprejela ali ohranila, kakor tudi o merilih za odobritev ali dodelitev uvoznih ali izvoznih dovoljenj.
7. Pri uporabi izvoznih omejitev v obliki kvote na blago si pogodbenica prizadeva doseči distribucijo trgovine s tem blagom, ki se čim bolj približa deležem, ki bi jih bilo mogoče pričakovati, če te omejitve ne bi bilo.
8. Če pogodbenica sprejme ali ohrani postopke za izdajanje izvoznih dovoljenj, pogodbenici na zahtevo druge pogodbenice organizirata posvetovanja o kakršnih koli vprašanjih v zvezi z izvajanjem teh postopkov ter ustrezno preučita rezultate teh posvetovanj.

ČLEN 2.18

Predelano blago

1. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, vsaka pogodbenica določi, da se predelano blago obravnava kot novo blago. Vsaka pogodbenica lahko zahteva, da se predelano blago opredeli kot tako za namene distribucije ali prodaje.
2. V tem členu „predelano blago“ pomeni blago, uvrščeno pod tarifno številko 40.12, poglavja 84 do 90 ali tarifno številko 94.02 harmoniziranega sistema, ki: ¹
 - (a) je v celoti ali delno sestavljeno iz delov, pridobljenih iz blaga, ki je bilo že uporabljeno;
 - (b) ima podobno življenjsko dobo in funkcije kot tovrstno blago, ko je novo; ter
 - (c) ima tovarniško garancijo, podobno tisti, ki se uporablja za tovrstno blago, ko je novo.

¹ Pojasniti je treba, da v tem poglavju sklici na številko tarifne uvrstitve blaga v harmoniziranem sistemu temeljijo na harmoniziranem sistemu, kakor je bil spremenjen 1. januarja 2017.

ČLEN 2.19

Netarifni ukrepi

1. Specifične zaveze vsake pogodbenice v zvezi z netarifnimi ukrepi za blago so določene v prilogah 2-C in 2-D.
2. Pogodbenici po 10 letih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma ali na zahtevo ene od pogodbenic ocenita, ali je mogoče v okviru tega sporazuma učinkovito obravnavati vprašanja, ki izhajajo iz netarifnih ukrepov za blago. Na podlagi te ocene pogodbenici začneta posvetovanja, da bi preučili razširitev področja uporabe za obstoječe zaveze ali prevzem dodatnih zavez v skupnem interesu na področju netarifnih ukrepov za blago, vključno s sodelovanjem. Pogodbenici se na podlagi teh posvetovanj lahko dogovorita o začetku pogajanj v skupnem interesu. Pri izvajanju tega odstavka pogodbenici upoštevata izkušnje, pridobljene v predhodnem obdobju izvajanja tega sporazuma.

ČLEN 2.20

Omejitve za zaščito plačilne bilance

1. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje sprejetje kakršnih koli ukrepov za namene plačilne bilance. Pogodbenica, ki sprejme take ukrepe, to stori v skladu s pogoji iz člena XII GATT 1994 in Dogovorom o plačilnobilančnih določbah Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (1994) iz Priloge 1A k Sporazumu o STO.
2. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne preprečuje uporabe deviznega nadzora ali deviznih omejitev v skladu s Statutom Mednarodnega denarnega sklada.

ČLEN 2.21

Označevanje porekla

Če v tem sporazumu ni določeno drugače, se, če se v pogodbenici uporabljajo obvezne zahteve za označevanje države porekla pri blagu, ki ni hrana, kmetijski ali ribiški proizvod, šteje, da oznaka „Narejeno na Japonskem“ ali podobna oznaka v lokalnem jeziku države uvoznice, za Evropsko unijo, in oznaka „Narejeno v EU“ ali podobna oznaka v japonskem jeziku, za Japonsko, izpolnjujeta zahteve, opredeljene v zakonih in drugih predpisih te pogodbenice. Poglavje 3 se ne uporablja za ta člen.

ČLEN 2.22

Splošne izjeme

1. Za namene tega poglavja se člen XX GATT 1994 smiselno vključi v ta sporazum in postane njegov sestavni del.
2. Če namerava pogodbenica sprejeti kakršne koli ukrepe v skladu s pododstavkoma (i) in (j) člena XX GATT 1994, pogodbenica:
 - (a) drugi pogodbenici predloži vse zadevne informacije; ter
 - (b) na zahtevo drugi pogodbenici zagotovi priložnost za posvetovanje v razumnem času, kar zadeva kakršno koli vprašanje v povezavi s takim ukrepom, da bi se poiskala vzajemno sprejemljiva rešitev.
3. Pogodbenici se lahko dogovorita o kakršnih koli sredstvih, potrebnih za reševanje vprašanj, ki so predmet posvetovanja iz pododstavka 2(b).

4. Kadar je zaradi izjemnih in kritičnih okoliščin, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje, predhodno zagotavljanje informacij ali pregleda onemogočeno, lahko pogodbenica, ki namerava uvesti zadevne ukrepe, nemudoma uporabi ukrepe, ki so potrebni za obravnavo okoliščin, in o njih takoj obvesti drugo pogodbenico.

ODDELEK C

Olajševanje izvoza vinskih proizvodov

ČLEN 2.23

Področje uporabe

Določbe iz tega oddelka se ne uporabljajo za nobeno blago razen za vinske proizvode, uvrščene pod tarifno številko 22.04 harmoniziranega sistema.

ČLEN 2.24

Splošno načelo

Če v členih 2.25 do 2.28 ni določeno drugače, se uvoz in prodaja vinskih proizvodov, s katerimi se trguje med pogodbenicama in so zajeti v tem oddelku, izvaja v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice uvoznice.

ČLEN 2.25

Odobritev enoloških postopkov – prva faza

1. Evropska unija od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma odobri uvoz in prodajo vinskih proizvodov s poreklom iz Japonske za prehrano ljudi v Evropski uniji, ki so proizvedeni v skladu:

- (a) z odobrenimi opredelitvami proizvodov in enološkimi postopki ter omejitvami, ki se uporabljajo na Japonskem za prodajo japonskega vina, kakor so navedeni v oddelku A dela 2 Priloge 2-E, če so skladni z opredelitvami pojmov in enološkimi postopki ter omejitvami, kakor so navedeni v oddelku A dela 1 Priloge 2-E; ter
- (b) z enološkimi postopki, kakor so navedeni v oddelku B dela 2 Priloge 2-E.

2. Japonska od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma odobri uvoz in prodajo vinskih proizvodov s poreklom iz Evropske unije za prehrano ljudi na Japonskem, ki so proizvedeni v skladu:

- (a) z odobrenimi opredelitvami proizvodov in enološkimi postopki ter omejitvami, ki se uporabljajo v Evropski uniji, kakor so navedeni v oddelku A dela 1 Priloge 2-E, če so skladni z opredelitvami pojmov in enološkimi postopki ter omejitvami, kakor so navedeni v oddelku A dela 2 Priloge 2-E; ter

(b) z enološkimi postopki, kakor so navedeni v oddelku B dela 1 Priloge 2-E.

3. Pogodbenici na datum začetka veljavnosti tega sporazuma izmenjata uradni obvestili, ki potrjujeta, da so bili njuni postopki za odobritev enoloških postopkov, kakor so navedeni v oddelku B dela 1 in oddelku B dela 2 Priloge 2-E, zaključeni.

ČLEN 2.26

Odobritev enoloških postopkov – druga faza

1. Evropska unija pospešeno sprejme potrebne ukrepe za odobritev enoloških postopkov, kakor so navedeni v oddelku C dela 2 Priloge 2-E, ter uradno obvesti Japonsko, da so bili njeni postopki v zvezi s to odobritvijo zaključeni.

2. Japonska pospešeno sprejme potrebne ukrepe za odobritev enoloških postopkov, kakor so navedeni v oddelku C dela 1 Priloge 2-E, ter uradno obvesti Evropsko unijo, da so bili njeni postopki v zvezi s to odobritvijo zaključeni.

3. Odobritev iz odstavkov 1 in 2 začne veljati na datum predložitve uradnega obvestila, ki ga katera koli od pogodbenic predloži nazadnje.

ČLEN 2.27

Odobritev enoloških postopkov – tretja faza

1. Evropska unija sprejme potrebne ukrepe za odobritev enoloških postopkov, kakor so navedeni v oddelku D dela 2 Priloge 2-E, ter uradno obvesti Japonsko, da so bili njeni postopki v zvezi s to odobritvijo zaključeni.
2. Japonska sprejme potrebne ukrepe za odobritev enoloških postopkov, kakor so navedeni v oddelku D dela 1 Priloge 2-E, ter uradno obvesti Evropsko unijo, da so bili njeni postopki v zvezi s to odobritvijo zaključeni.
3. Odobritev iz odstavkov 1 in 2 začne veljati na datum predložitve uradnega obvestila, ki ga katera koli od pogodbenic predloži nazadnje.

ČLEN 2.28

Samopotrjevanje

1. Potrdilo, overjeno v skladu z zakoni in drugimi predpisi Japonske, vključno s samopotrdilom, ki ga pripravi proizvajalec, pooblaščen s strani pristojnega organa Japonske, zadostuje kot dokumentacija v smislu dokazila, da so bile izpolnjene zahteve za uvoz in prodajo vinskih proizvodov s poreklom iz Japonske v Evropski uniji, kakor so navedene v členih 2.25, 2.26 ali 2.27.

2. Delovna skupina za vino, ustanovljena v skladu s členom 22.4, z začetkom veljavnosti tega sporazuma s sklepom sprejme postopke:
 - (a) za izvajanje odstavka 1, zlasti za obrazce, ki se morajo uporabiti in informacije, ki se morajo predložiti v zvezi s potrdilom; ter
 - (b) za sodelovanje med kontaktnimi točkami, ki jih imenujeta Evropska unija za vsako od držav članic in Japonska.
3. Nobeno potrdilo ali druga enakovredna dokumentacija se ne zahteva kot dokazilo, da so bile izpolnjene zahteve za uvoz in prodajo vinskih proizvodov s poreklom iz Evropske unije na Japonskem, kakor so bile navedene v členih 2.25, 2.26 ali 2.27.

ČLEN 2.29

Pregled, posvetovanja in začasna opustitev samopotrjevanja

1. Pogodbenici pregledujeta izvajanje:
 - (a) člena 2.26 redno in vsaj enkrat na leto v obdobju dveh let po datumu začetka veljavnosti tega sporazuma; ter

(b) člena 2.27 najpozneje tri leta po datumu začetka veljavnosti tega sporazuma.

2. Če pogodbenici v postopku pregleda izvajanja člena 2.26 ugotovita, da uradna obvestila iz člena 2.26 niso bila izmenjana v roku dveh let od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma, začneta posvetovanja z namenom dogovora o praktičnih rešitvah.

3. Kadar uradno obvestilo iz odstavka 2 člena 2.26 ni bilo poslano v roku dveh let od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma in je bilo uradno obvestilo iz odstavka 1 člena 2.26 poslano, lahko Evropska unija začasno opusti dopuščanje samopotrjevanja vinskih proizvodov iz člena 2.28, če v roku treh mesecev od začetka posvetovanj iz odstavka 2 ni sklenjen dogovor o praktični rešitvi, kakor je navedena v odstavku 2.

4. Začasna opustitev dopuščanja samopotrjevanja iz odstavka 3 se nemudoma zaključi, ko Japonska Evropski uniji pošlje uradno obvestilo iz odstavka 2 člena 2.26.

5. Če pogodbenici v postopku pregleda izvajanja člena 2.27 iz odstavka 1 ugotovita, da uradna obvestila iz člena 2.27 niso bila izmenjana v roku petih let od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma, začneta posvetovanja.

6. Nobena določba tega člena ne vpliva na pravice in obveznosti pogodbenice v okviru Sporazuma SPS.

ČLEN 2.30

Mirovanje

1. Pogodbenica za zadeve, zajete s členi 2.25 do 2.28, ne uvede manj ugodnih pogojev od tistih, ki so določeni v tem oddelku ali v njenih zakonih in drugih predpisih, veljavnih na datum podpisa tega sporazuma.
2. Odstavek 1 ne posega v pravico pogodbenic, da sprejmeta sanitarne in fitosanitarne ukrepe, ki so potrebni za zaščito življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin, pod pogojem, da taki ukrepi niso neskladni z določbami Sporazuma SPS.

ČLEN 2.31

Spremembe

Skupni odbor, ustanovljen v skladu s členom 22.1, lahko v skladu z odstavkom 3 člena 23.2 sprejme sklepe o spremembi Priloge 2-E, da se dodajo, črtajo ali spremenijo sklici na enološke postopke, omejitve in druge elemente.

ODDELEK D

Druge določbe

ČLEN 2.32

Izmenjava informacij

1. Pogodbenici za namene spremljanja delovanja tega sporazuma in v obdobju 10 let po začetku veljavnosti tega sporazuma vsako leto izmenjata statistične podatke o uvozu, ki so na voljo za zadnje koledarsko leto. To obdobje lahko Odbor za blagovno menjavo, ustanovljen v skladu s členom 22.3, podaljša za nadaljnjih pet let.
2. Izmenjava statističnih podatkov o uvozu iz odstavka 1 v čim večjem obsegu zajema podatke, ki so na voljo za zadnje koledarsko leto, vključno z vrednostjo in količino, določenima na podlagi nomenklature pogodbenice, o uvozu blaga druge pogodbenice, ki je upravičen do preferencialne tarifne obravnave v skladu s tem sporazumom, in tistem uvozu, ki do preferencialne tarifne obravnave ni upravičen.

ČLEN 2.33

Posebni ukrepi v zvezi z upravljanjem preferencialne tarifne obravnave

1. Pogodbenici priznavata, da bi lahko kršitve njune carinske zakonodaje v zvezi s preferencialno tarifno obravnavo, ki je v skladu s tem sporazumom, škodljivo vplivale na domačo industrijo, in se strinjata, da bosta sodelovali pri preprečevanju in odkrivanju takih kršitev ter boju proti njim v skladu z zadevnimi določbami poglavja 3 in Sporazumom med Evropsko skupnostjo in vlado Japonske o sodelovanju in medsebojni upravni pomoči v carinskih zadevah, sklenjenim 30. januarja 2008 v Bruslju (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o medsebojni upravni pomoči).
2. Pogodbenica lahko v skladu s postopkom iz odstavkov 4 do 7 začasno opusti preferencialno tarifno obravnavo v skladu s tem sporazumom za zadevno blago, ki je povezano s sistematskimi kršitvami iz pododstavka (a), če je pogodbenica na podlagi objektivnih, prepričljivih in preverljivih informacij ugotovila, da:
 - (a) so bile storjene sistematske kršitve njene carinske zakonodaje v zvezi s preferencialno tarifno obravnavo v skladu s tem sporazumom za nekatero blago; ter
 - (b) je druga pogodbenica sistematsko in neutemeljeno zavračala sodelovanje iz odstavka 1 v zvezi s sistematskimi kršitvami iz pododstavka (a) ali tega sodelovanja ni omogočila.

3. Ne glede na odstavek 2 se začasna opustitev ne uporablja za trgovce, ki izpolnjujejo merila skladnosti, o katerih sta se pogodbenici dogovorili v okviru posvetovanj iz odstavka 4.

4. Pogodbenica, ki je sprejela ugotovitev iz odstavka 2, brez nepotrebnega odlašanja uradno obvesti drugo pogodbenico o tej ugotovitvi z zadostnimi informacijami, da se utemelji začetek posvetovanj, vključno s povzetkom bistvenih dejstev v zvezi s pododstavkoma 2(a) in (b), ter začnejo posvetovanja z drugo pogodbenico v okviru Odbora za blagovno menjavo, da bi se našla rešitev, ki bi bila sprejemljiva za obe pogodbenici, in sklenil dogovor o merilih skladnosti v zvezi z zahtevami iz tega sporazuma in zadevne carinske zakonodaje.

5. Pogodbenica, ki je sprejela ugotovitev iz odstavka 2, pred sprejetjem dokončne odločitve obvesti vse zainteresirane strani o svoji nameri v zvezi z začasno opustitvijo ter jim zagotovi priložnost, da zagovarjajo svoje interese. Začasna opustitev se za zainteresirane strani ne uporablja, če lahko objektivno in zadovoljivo dokažejo pogodbenici, ki je sprejela ugotovitev, da niso udeležene pri sistematskih kršitvah iz pododstavka 2(a).

6. Če pogodbenici po postopkih iz odstavkov 4 in 5 ne dosežeta dogovora o sprejemljivi rešitvi v šestih mesecih od uradnega obvestila, se lahko pogodbenica, ki je sprejela ugotovitev, odloči, da začasno opusti preferencialno tarifno obravnavo v skladu s tem sporazumom za zadevno blago, pri čemer ustrezno upošteva izjemo iz odstavka 3. O začasni opustitvi se brez nepotrebnega odlašanja uradno obvesti druga pogodbenica.

7. Začasna opustitev se uporabi samo za obdobje, ki je potrebno za izničenje učinkov kršitev in ne presega šest mesecev. Če je pogodbenica sprejela ugotovitev, da so razmere, ki so privedle do začasne opustitve, v času izteka začasne opustitve še prisotne, se lahko ta pogodbenica odloči za obnovitev začasne opustitve, potem ko drugo pogodbenico uradno obvesti o taki ugotovitvi z zadostnimi informacijami za utemeljitev take obnovitve. Vsaka začasna opustitev se zaključi najpozneje v dveh letih po začetni opustitvi, razen če je bilo Odboru za blagovno menjavo dokazano, da so razmere, ki so privedle do začasne opustitve, še vedno prisotne ob izteku obdobja vsake obnovitve.

8. Začasne opustitve v uporabi so predmet periodičnih posvetovanj v okviru Odbora za blagovno menjavo.

9. Pogodbenica, ki je sprejela ugotovitev iz odstavka 2 ali 7, v skladu s svojimi notranjimi postopki objavi uradna obvestila za uvoznike o kakršnem koli uradnem obvestilu in odločitvi v zvezi z začasnimi opustitvami iz odstavkov 4 do 7.

10. Začasna opustitev se za trgovce, z izjemo trgovcev iz odstavka 3 in zainteresiranih strani iz odstavka 5, ne uporablja, če lahko objektivno in zadovoljivo dokažejo pogodbenici, ki je sprejela ugotovitev iz odstavka 2 ali 7, da niso udeleženi pri sistematskih kršitvah iz pododstavka 2(a).

11. Pojasniti je treba, da se nobena določba tega člena ne razlaga tako, da trgovcem ali zainteresiranim stranem preprečuje uveljavljanje odškodnine od pogodbenice, ki je sprejela ugotovitev iz odstavka 2 ali 7, v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi, in sicer za škodo, ki so jo nezakonito povzročili ukrepi iz odstavka 6.

ČLEN 2.34

Odbor za blagovno menjavo

1. Odbor za blagovno menjavo, ustanovljen v skladu s členom 22.3 (v nadaljnjem besedilu v tem členu: Odbor), je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja.

2. Naloge Odbora so:

(a) pregledovanje in spremljanje izvajanja in delovanja tega poglavja;

- (b) poročanje o ugotovitvah Odbora Skupnemu odboru; ter
 - (c) izvajanje drugih nalog, ki jih lahko nanj prenese Skupni odbor v skladu s pododstavkom 5(b) člena 22.1.
3. Odbor organizira srečanja glede na termine, lokacijo ali sredstva, o katerih se lahko dogovorijo predstavniki pogodbenic.

ČLEN 2.35

Delovna skupina za vina

1. Delovna skupina za vina, ustanovljena v skladu z odstavkom 1 člena 22.4, je odgovorna za učinkovito izvajanje in delovanje oddelka C in Priloge 2-E.
2. Naloge delovne skupine za vina so:
 - (a) sprejemanje postopkov v zvezi s samopotrjevanjem iz odstavka 2 člena 2.28;

- (b) spremljanje izvajanja členov 2.25 do 2.29, vključno s pregledi in posvetovanji iz člena 2.29; ter
 - (c) preučevanje sprememb Priloge 2-E in priprava priporočil za Skupni odbor v zvezi s sprejetjem sklepa o teh spremembah.
3. Delovna skupina za vina organizira svoj prvi sestanek na datum začetka veljavnosti tega sporazuma.

POGLAVJE 3

PRAVILA O POREKLU IN POSTOPKI GLEDE POREKLA

ODDELEK A

Pravila o poreklu

ČLEN 3.1

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „akvakultura“ pomeni pridelavo vodnih rastlin iz semenskega materiala ali prirejo vodnih organizmov, vključno z ribami, mehkužci, raki in drugimi vodnimi nevretenčarji iz reproduktivnega materiala, kot so ikre, zarod, mladice, paglavci, marogaste mladice lososa in srebrne mladice lososa ali druge nedorasle ribe, ki niso več zarod, tako da se z namenom povečanja prireje ali pridelave posega v postopke vzreje ali rasti z rednim obnavljanjem staleža, hranjenjem ali varovanjem pred plenilci;

- (b) „pošiljka“ pomeni izdelke, ki jih izvoznik hkrati pošlje enemu prejemniku, ali izdelke, ki so zajeti v enotni prevoznici listini, s katero izvoznik pošlje te izdelke prejemniku, ali, če takega dokumenta ni, izdelke, ki so zajeti na enem računu;
- (c) „izvoznik“ pomeni osebo, ki se nahaja v pogodbenici in ki v skladu z zahtevami iz zakonov in drugih predpisov te pogodbenice izvaža ali proizvaja izdelek s poreklom in pripravi navedbo o poreklu;
- (d) „uvoznik“ pomeni osebo, ki uvaža izdelek s poreklom in uveljavlja preferencialno tarifno obravnavo zanj;
- (e) „material“ pomeni kakršno koli snov ali substanco, ki se uporablja v proizvodnji izdelka, vključno z njenimi komponentami, sestavinami, surovinami ali deli;
- (f) „material brez porekla“ pomeni material, ki se v skladu s tem poglavjem ne opredeljuje kot material s poreklom, vključno z materialom, za katerega status porekla ne more biti določen;
- (g) „preferencialna tarifna obravnava“ pomeni stopnjo carinskih dajatev, ki se uporablja za blago s poreklom v skladu z odstavkom 1 člena 2.8;

- (h) „izdelek“ pomeni kakršno koli snov ali substanco, ki je rezultat proizvodnje, čeprav je predvidena za uporabo kot material v proizvodnji drugega izdelka, in se šteje za blago, kakor je navedeno v poglavju 2; ter
- (i) „proizvodnja“ pomeni katero koli vrsto obdelave ali predelave, vključno s sestavljanjem.

ČLEN 3.2

Zahteve za izdelke s poreklom

1. Za namene uporabe preferencialne tarifne obravnave, ki jo pogodbenica uporabi za blago s poreklom iz druge pogodbenice v skladu z odstavkom 1 člena 2.8, se naslednji izdelki štejejo za izdelke s poreklom iz druge pogodbenice, če izpolnjujejo vse druge veljavne zahteve iz tega poglavja:
 - (a) v celoti pridobljeni ali proizvedeni izdelki, kakor so določeni v členu 3.3;
 - (b) izdelki, proizvedeni izključno iz materialov s poreklom v tej pogodbenici; ali
 - (c) izdelki, proizvedeni z uporabo materialov brez porekla, če izpolnjujejo vse veljavne zahteve iz Priloge 3-B.

2. V tem poglavju ozemeljska uporaba pogodbenice ne vključuje morja, morskega dna in podtalja zunaj njenega teritorialnega morja.
3. Če je izdelek pridobil status porekla, se materiali brez porekla, ki se uporabljajo v proizvodnji izdelka, ne štejejo za materiale brez porekla, kadar je ta izdelek kot material vgrajen v drug izdelek.
4. Zahteve iz tega poglavja v zvezi s pridobitvijo statusa porekla se v pogodbenici izpolnjujejo brez prekinitve.

ČLEN 3.3

V celoti pridobljeni izdelki

1. Za namene člena 3.2 je izdelek v celoti pridobljen v pogodbenici, če je:
 - (a) rastlina ali rastlinski proizvod, tam gojen, kultiviran, požet, pobran ali nabran;
 - (b) živa žival, tam skotena ali izvaljena in vzrejena;
 - (c) izdelek, pridobljen iz živih, tam vzrejenih živali;

- (d) izdelek, pridobljen iz zaklanih, tam skotenih ali izvaljenih in vzrejenih živali;
- (e) žival, tam pridobljena z lovom, nastavljanjem pasti, ribolovom, pobiranjem ali ujetjem;
- (f) izdelek, tam pridobljen iz akvakulture;
- (g) mineral ali druga substanca, ki se pojavlja v naravi in ki ni zajeta v pododstavkih (a) do (f), tam pridobljena ali pobrana;
- (h) riba, školjka ali drug morski organizem, ki ga plovilo pogodbenice pobere iz morja, z morskega dna ali iz podtalja zunaj teritorialnega morja obeh pogodbenic in, v skladu z mednarodnim pravom, zunaj teritorialnega morja tretjih držav;
- (i) izdelek, proizveden izključno iz izdelkov iz pododstavka (h) na krovu predelovalnega plovila pogodbenice zunaj teritorialnega morja obeh pogodbenic in, v skladu z mednarodnim pravom, zunaj teritorialnega morja tretjih držav;
- (j) izdelek, ki ni riba, školjka ali drug morski organizem in ga pogodbenica ali oseba iz pogodbenice pobere z morskega dna ali podtalja zunaj teritorialnega morja obeh pogodbenic ter zunaj območij, na katerih izvajajo jurisdikcijo tretje države, če ima ta pogodbenica ali oseba te pogodbenice pravico do izkoriščanja tega morskega dna ali podtalja v skladu z mednarodnim pravom;

(k) izdelek, ki je:

(i) odpadek ali ostanek tamkajšnje proizvodnje; ali

(ii) odpadek ali ostanek tam zbranih rabljenih izdelkov pod pogojem, da so ti izdelki primerni le za obnavljanje surovin; ali

(l) izdelek, tam proizveden izključno iz izdelkov, kakor so navedeni v pododstavkih (a) do (k), ali iz njihovih derivatov.

2. „Plovilo pogodbenice“ v pododstavku 1(h) ali „predelovalno plovilo pogodbenice“ v pododstavku 1(i) pomeni plovilo ali predelovalno plovilo, ki:

(a) je registrirano v državi članici Evropske unije ali na Japonskem;

(b) pluje pod zastavo države članice Evropske unije ali Japonske; ter

(c) izpolnjuje eno od naslednjih zahtev:

(i) je v vsaj 50-odstotni lasti ene ali več fizičnih oseb iz pogodbenice; ali

(ii) je v lasti ene ali več pravnih oseb¹:

(A) ki imajo svoj sedež in glavno poslovno enoto v pogodbenici; ter

(B) ki so v vsaj 50-odstotni lasti fizičnih ali pravnih oseb pogodbenice.

ČLEN 3.4

Nezadostna obdelava ali predelava

1. Ne glede na pododstavek 1(c) člena 3.2 se izdelek ne šteje za izdelek s poreklom iz pogodbenice, če se pri proizvodnji tega izdelka v tej pogodbenici na materialih brez porekla izvaja zgolj eden ali več naslednjih postopkov:

(a) postopki za ohranitev, kot so sušenje, zamrzovanje, vlaganje v slanico in drugi podobni postopki, katerih edini namen je zagotoviti, da se izdelek ohrani v dobrem stanju med prevozom in shranjevanjem;

¹ V tem poglavju „pravna oseba“ pomeni vsako pravno osebo, ki se pravilno ustanovi ali drugače organizira v skladu z veljavnimi zakoni, zaradi dobička ali v drug namen, in je v zasebni ali državni lasti, vključno s kakršno koli korporacijo, trustom, partnerstvom, skupnim podjetjem, enoosebnim podjetjem ali združenjem.

- (b) prepakiranje;
- (c) razstavljanje ali sestavljanje tovorkov;
- (d) pranje, čiščenje ali odstranjevanje prahu, oksidov, olja, barve ali drugih snovi za prekrivanje;
- (e) likanje ali likanje s paro tekstila in tekstilnih izdelkov;
- (f) preprosti postopki barvanja ali loščenja;
- (g) luščenje, delno ali popolno beljenje, poliranje ali glaziranje žit in riža;
- (h) postopki barvanja sladkorja ali dodajanja arome sladkorju ali oblikovanja sladkornih kock; delno ali popolno mletje sladkorja v trdi obliki;
- (i) lupljenje, razkoščičevanje ali luščenje sadja, oreščkov ali zelenjave;
- (j) ostrenje, preprosto brušenje ali preprosto rezanje;
- (k) presejanje, prebiranje, sortiranje, razvrščanje v skupine, razvrščanje po stopnjah ali usklajevanje, vključno s sestavljanjem kompletov izdelkov;

- (l) preprosto pakiranje v steklenice, konzerve, čutare, vrečke, zaboje ali škatle, preprosto pritrdjevanje na kartone ali plošče in vsi drugi preprosti postopki pakiranja;
- (m) pritrdjevanje ali tiskanje oznak, nalepk, logotipov in drugih podobnih znakov za razlikovanje na izdelke in njihovo embalažo;
- (n) preprosto mešanje izdelkov¹, ne glede na to, ali so različnih vrst ali ne;
- (o) preprosto dodajanje vode, redčenje, dehidracija ali denaturacija² izdelkov;
- (p) preprosto zbiranje ali sestavljanje delov, da se sestavi celovit ali dokončan izdelek ali izdelek, ki se uvršča med celovite ali dokončane v skladu s pravilom 2(a) Splošnih pravil za razlaganje harmoniziranega sistema; razstavljanje izdelkov na dele; ali
- (q) zakol živali.

¹ V tem členu preprosto mešanje izdelkov zajema mešanje sladkorja.

² V tem členu denaturacija zajema zlasti pripravo izdelkov z dodajanjem strupenih snovi in snovi slabega okusa, ki posledično niso primerni za prehrano ljudi.

2. V odstavku 1 se postopki štejejo za preproste, kadar ne zahtevajo posebnih znanj niti strojev, naprav ali opreme, ki bi bili posebej izdelani ali nameščeni za izvajanje navedenih postopkov.

ČLEN 3.5

Akumulacija

1. Izdelek, ki se opredeljuje kot izdelek s poreklom v pogodbenici, se šteje za izdelek s poreklom iz druge pogodbenice, kadar se uporablja kot material za proizvodnjo drugega izdelka v tej drugi pogodbenici.
2. Proizvodnja, ki se izvaja z materialom brez porekla v eni pogodbenici, se lahko upošteva za namene določanja, ali ima izdelek poreklo v drugi pogodbenici.
3. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata, če proizvodnja, ki se izvaja v drugi pogodbenici, ne presega enega ali več postopkov iz pododstavkov 1(a) do (q) člena 3.4.
4. Da lahko izvoznik pripravi navedbo o poreklu, kakor je navedena v pododstavku 2(a) člena 3.16 za izdelek iz odstavka 2, pridobi od svojega dobavitelja informacije, kakor so določene v Prilogi 3-C.

5. Informacije iz odstavka 4 se uporabijo za eno samo ali več pošiljk za isti material, ki se dobavi v roku, ki ne presega 12 mesecev od datuma, na katerega so bile informacije predložene.

ČLEN 3.6

Dovoljena odstopanja

1. Če material brez porekla, ki se uporablja pri proizvodnji izdelka, ne izpolnjuje zahtev iz Priloge 3-B, se izdelek šteje za izdelek s poreklom iz pogodbenice pod naslednjimi pogoji:

- (a) za izdelek, uvrščen pod poglavja 1 do 49 ali poglavja 64 do 97 harmoniziranega sistema¹, vrednost vseh teh materialov brez porekla ne presega 10 odstotkov cene franko tovarna ali franko ladja za izdelek;
- (b) za izdelek, uvrščen pod poglavja 50 do 63 harmoniziranega sistema, se dovoljena odstopanja uporabljajo, kot je določeno v opombah 6 do 8 Priloge 3-A.

¹ Pojasniti je treba, da v tem poglavju sklici na številko tarifne uvrstitve blaga v harmoniziranem sistemu temeljijo na harmoniziranem sistemu, kakor je bil spremenjen 1. januarja 2017.

2. Odstavek 1 se ne uporablja, če vrednost materialov brez porekla, ki se uporabljajo pri proizvodnji izdelka, presega kateri koli delež najvišje vrednosti materialov brez porekla, kakor je podrobno določen v zahtevah iz Priloge 3-B.
3. Odstavek 1 se ne uporablja za izdelke, v celoti pridobljene v pogodbenici v smislu člena 3.3. Če se v skladu s Prilogo 3-B zahteva, da so materiali, ki se uporabljajo pri proizvodnji izdelka, v celoti pridobljeni, se uporabljata odstavka 1 in 2.

ČLEN 3.7

Enota kvalifikacije

1. Enota kvalifikacije za uporabo določb tega poglavja je določen izdelek, ki se šteje za osnovno enoto pri uvrstitvi izdelka v okviru harmoniziranega sistema.
2. Kadar je pošiljka sestavljena iz več enakih izdelkov, ki se uvrščajo pod isto tarifno številko harmoniziranega sistema, se pri uporabi določb tega poglavja upošteva vsak posamezni izdelek.

ČLEN 3.8

Ločeno knjigovodsko izkazovanje

1. Zamenljivi materiali s poreklom in brez porekla so fizično ločeni med shranjevanjem, da se ohrani njihov status porekla.
2. V tem členu „zamenljivi materiali“ pomeni materiale, ki so enake vrste in tržne kakovosti z enakimi tehničnimi in fizičnimi lastnostmi in ki jih ni mogoče ločiti med seboj, ko so enkrat vključeni v končan izdelek.
3. Ne glede na odstavek 1 se zamenljivi materiali s poreklom in brez porekla lahko uporabijo pri proizvodnji izdelka, ne da bi bili fizično ločeni med shranjevanjem, pod pogojem, da se uporabi metoda ločenega knjigovodskega izkazovanja.
4. Metoda ločenega knjigovodskega izkazovanja iz odstavka 3 se uporabi v skladu z metodo upravljanja inventarja v okviru računovodskih načel, ki so v pogodbenici splošno sprejeta.

5. Pogodbenica lahko pod pogoji, navedenimi v njenih zakonih in drugih predpisih, zahteva, da je uporaba metode ločenega knjigovodskega izkazovanja predmet predhodne odobritve s strani carinskega organa te pogodbenice. Carinski organ pogodbenice spremlja, kako se ta odobritev uporablja, in lahko odobritev prekliče, če njen imetnik metodo ločenega knjigovodskega izkazovanja neprimerno uporablja ali ne izpolnjuje katerega koli drugega pogoja iz tega poglavja.
6. Metoda ločenega knjigovodskega izkazovanja je katera koli metoda, ki zagotavlja, da v nobenem trenutku statusa porekla ne pridobi več materialov kot v primeru, če bi bili materiali fizično ločeni.

ČLEN 3.9

Kompleti

Komplet, uvrščen v skladu s praviloma 3(b) in (c) Splošnih pravil za razlaganje harmoniziranega sistema, se šteje za komplet s poreklom iz pogodbenice, kadar imajo v skladu s tem poglavjem poreklo vse njegove komponente. Kadar je komplet sestavljen iz komponent s poreklom in brez njega, se šteje, da ima kot celota poreklo iz pogodbenice, če vrednost komponent brez porekla ne presega 15 odstotkov cene franko tovarna ali cene franko ladja za komplet.

ČLEN 3.10

Nespreminjanje izdelkov

1. Izdelek s poreklom, deklariran za domačo uporabo v pogodbenici uvoznici, po izvozu in pred deklaracijo za domačo uporabo ne sme biti spremenjen ali preoblikovan na kakršen koli način, poleg tega na njem ne smejo biti opravljeni nobeni postopki, razen postopkov za ohranitev izdelka v dobrem stanju ali dodajanja ali nameščanja oznak, nalepk in pečatov ali priložitvijo druge dokumentacije, da se zagotovi skladnost s specifičnimi domačimi zahtevami pogodbenice uvoznice.
2. Skladiščenje ali razstavljanje izdelka lahko poteka v tretji državi pod pogojem, da izdelek v tej tretji državi ostane pod carinskim nadzorom.
3. Brez poseganja v oddelek B lahko delitev pošiljk poteka v tretji državi, če jo izvede izvoznik ali je ta odgovoren zanjo ter pod pogojem, da pošiljke v tej tretji državi ostanejo pod carinskim nadzorom.
4. V primeru dvoma, ali so zahteve iz odstavkov 1 do 3 izpolnjene, lahko carinski organ pogodbenice uvoznice od uvoznika zahteva, da predloži dokazila o skladnosti, ki se lahko predložijo v kakršni koli obliki, vključno s pogodbenimi prevoznimi listinami, kot so nakladnice ali dejanska oziroma konkretna dokazila na podlagi oznak ali oštevilčenja tovorkov ali kakršna koli dokazila v zvezi s samim izdelkom.

ČLEN 3.11

Vrnjeni izdelki

Če se izdelek pogodbenice s poreklom, izvožen iz te pogodbenice v tretjo državo, vrne v to pogodbenico, se mora šteti za izdelek brez porekla, razen če se carinskim organom te pogodbenice lahko zadovoljivo dokaže:

- (a) da je vrnjeni izdelek isti kot izvoženi; ter
- (b) da na njem niso bili opravljeni nikakršni postopki, razen tistih, ki so bili potrebni, da se je ohranil v dobrem stanju, medtem ko se je nahajal v tretji državi ali med izvozom.

ČLEN 3.12

Dodatki, nadomestni deli, orodja ter gradivo z navodili ali drugo informativno gradivo

1. V tem členu so zajeti dodatki, nadomestni deli, orodja ter gradivo z navodili ali drugo informativno gradivo, če:

- (a) se dodatki, nadomestni deli, orodja ter gradivo z navodili ali drugo informativno gradivo uvrščajo in dostavljajo skupaj z izdelkom, račun zanje pa ni izstavljen ločeno od izdelka; ter

(b) so vrste, količine in vrednost dodatkov, nadomestnih delov, orodij ter gradiva z navodili ali drugega informativnega gradiva običajne za ta izdelek.

2. Pri ugotavljanju, ali je izdelek pridobljen v celoti ali izpolnjuje zahtevo v zvezi s proizvodnim postopkom ali spremembo v tarifni uvrstitvi, kakor je določena v Prilogi 3-B, se dodatki, nadomestni deli, orodja ter gradivo z navodili ali drugo informativno gradivo ne upoštevajo.

3. Pri ugotavljanju, ali izdelek izpolnjuje zahtevo v zvezi z vrednostjo, določeno v Prilogi 3-B, se vrednost dodatkov, nadomestnih delov, orodij ter gradiva z navodili ali drugega informativnega gradiva pri izračunu, katerega namen je uporaba zahteve v zvezi z vrednostjo za izdelek, za vsak primer posebej upošteva bodisi kot vrednost materialov s poreklom bodisi kot vrednost materialov brez porekla.

4. Dodatki, nadomestni deli in orodja izdelka ter gradivo z navodili ali drugo informativno gradivo v zvezi z izdelkom imajo status porekla izdelka, s katerim so bili dostavljeni.

ČLEN 3.13

Nevtralni elementi

Pri ugotavljanju, ali ima izdelek poreklo iz pogodbenice, ni treba ugotavljati statusa porekla naslednjih elementov:

- (a) gorivo, energija, katalizatorji in topila;
- (b) oprema, naprave in potrebščine za preskušanje ali pregled izdelka;
- (c) rokavice, očala, obuvala, oblačila, varnostna oprema in zaloge;
- (d) stroji, orodja, barvila in kalupi;
- (e) nadomestni deli in materiali, ki se uporabljajo za vzdrževanje opreme in stavb;
- (f) maziva, maščobe, polnila in drugi materiali, ki se uporabljajo v proizvodnji ali za upravljanje opreme in stavb; ter
- (g) kakršen koli drug material, ki ni vgrajen v izdelek, vendar je mogoče utemeljeno dokazati, da je njegova uporaba pri proizvodnji izdelka del te proizvodnje.

ČLEN 3.14

Embalažni materiali in kontejnerji za odpremo

Embalažni materiali in kontejnerji za odpremo, ki se uporabljajo za zaščito izdelka med prevozom, se ne upoštevajo pri določanju statusa porekla izdelka.

ČLEN 3.15

Embalažni materiali in kontejnerji za maloprodajo

1. Če so embalažni materiali in kontejnerji, v katerih je izdelek pakiran za maloprodajo, uvrščeni skupaj z izdelkom, se ne upoštevajo pri ugotavljanju, ali so bili vsi materiali brez porekla, ki se uporabljajo pri proizvodnji izdelka, bodisi predmet ustrezne spremembe v tarifni uvrstitvi bodisi proizvodnega postopka iz Priloge 3-B, ali je bil izdelek pridobljen v celoti.
2. Če je izdelek predmet zahteve v zvezi z vrednostjo, določene v Prilogi 3-B, se vrednost embalažnih materialov in kontejnerjev, v katerih je izdelek pakiran za maloprodajo, če so uvrščeni skupaj z izdelkom, pri izračunu, katerega namen je uporaba zahteve v zvezi z vrednostjo za izdelek, za vsak primer posebej upošteva bodisi kot vrednost materialov s poreklom bodisi kot vrednost materialov brez porekla.

ODDELEK B

Postopki glede porekla

ČLEN 3.16

Zahtevki za preferencialno tarifno obravnavo

1. Pogodbenica uvoznica ob uvozu odobri preferencialno tarifno obravnavo za izdelek s poreklom iz druge pogodbenice na podlagi zahtevka uvoznika za preferencialno tarifno obravnavo. Uvoznik je odgovoren za pravilnost zahtevka za preferencialno tarifno obravnavo in skladnost z zahtevami iz tega poglavja.
2. Zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo temelji na:
 - (a) navedbi o poreklu, tj. navedbi, da ima izdelek poreklo, ki jo sestavi izvoznik; ali
 - (b) seznanjenosti uvoznika s tem, da ima izdelek poreklo.

3. Zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo in podlaga zanj, kakor je navedena v pododstavkih 2(a) ali (b), se vključi v uvozno carinsko deklaracijo v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice uvoznice. Carinski organ pogodbenice uvoznice lahko od uvoznika zahteva, da ta predloži razlago, ki je del uvozne carinske deklaracije ali ji je priložena, in sicer v obsegu, v katerem uvoznik lahko tako razlago predloži, da izdelek izpolnjuje zahteve iz tega poglavja.
4. Uvoznik, ki uveljavlja zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo na podlagi navedbe o poreklu iz pododstavka 2(a), hrani navedbo o poreklu in, kadar to zahteva carinski organ pogodbenice uvoznice, predloži izvod te navedbe temu organu.
5. Odstavki 2 do 4 se ne uporabljajo v primerih, ki so podrobno določeni v členu 3.20.

ČLEN 3.17

Navedba o poreklu

1. Navedbo o poreklu lahko sestavi izvoznik izdelka na podlagi informacij, ki dokazujejo, da ima izdelek poreklo, vključno z informacijami o statusu porekla materialov, uporabljenih pri proizvodnji izdelka. Izvoznik je odgovoren za pravilnost navedbe o poreklu in predloženih informacij.
2. Pri pripravi navedbe o poreklu se uporabi ena od jezikovnih različic besedila, določenega v Prilogi 3-D, na računu ali na katerem koli drugem trgovinskem dokumentu, ki dovolj podrobno opisuje izdelek s poreklom, da ga je mogoče identificirati. Pogodbenica uvoznica od uvoznika ne zahteva, da predloži prevod navedbe o poreklu.
3. Carinski organ pogodbenice uvoznice ne zavrne zahtevka za preferencialno tarifno obravnavo zaradi manjših napak ali neskladnosti v navedbi o poreklu ali zgolj zaradi tega, ker je bil račun izdan v tretji državi.
4. Navedba o poreklu je veljavna 12 mesecev od datuma, ko je bila sestavljena.

5. Navedba o poreklu se lahko uporablja za:

- (a) enotno odpremo enega ali več izdelkov, uvoženih v pogodbenico; ali
- (b) več odprem identičnih izdelkov, uvoženih v pogodbenico v obdobju, podrobno določenem v navedbi o poreklu, ki ne presega 12 mesecev.

6. Če se na zahtevo uvoznika nesestavljeni ali razstavljeni izdelki v smislu pravila 2(a) Splošnih pravil za razlago harmoniziranega sistema, ki spadajo pod oddelke XV do XXI harmoniziranega sistema, uvažajo po delih, se lahko za take izdelke uporabi enotna navedba o poreklu v skladu z zahtevami, ki jih določi carinski organ pogodbenice uvoznice.

ČLEN 3.18

Seznanjenost uvoznika

Seznanjenost uvoznika s tem, da ima izdelek poreklo v pogodbenici izvoznici, temelji na informacijah, ki dokazujejo, da ima izdelek poreklo in izpolnjuje zahteve iz tega poglavja.

ČLEN 3.19

Zahteve o vodenju evidenc

1. Uvoznik, ki uveljavlja zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo za izdelek, uvožen v pogodbenico uvoznico, najmanj tri leta po datumu uvoza hrani:
 - (a) navedbo o poreklu, ki jo sestavi izvoznik, če zahtevek temelji na navedbi o poreklu; ali
 - (b) vse evidence, ki dokazujejo, da izdelek izpolnjuje zahteve za pridobitev statusa porekla, če zahtevek temelji na seznanjenosti uvoznika.
2. Izvoznik, ki sestavi navedbo o poreklu, najmanj štiri leta po pripravi te navedbe o poreklu hrani izvod navedbe o poreklu in vse druge evidence, ki dokazujejo, da izdelek izpolnjuje zahteve za pridobitev statusa porekla.
3. Evidence, ki se vodijo v skladu s tem členom, se lahko hranijo v elektronski obliki.
4. Odstavki 1 do 3 se ne uporabljajo v primerih, ki so podrobno določeni v členu 3.20.

ČLEN 3.20

Majhne pošiljke in oprostitve

1. Izdelki, ki jih fizične osebe pošiljajo drugim fizičnim osebam v obliki manjših tovorkov ali so del osebne prtljage potnikov, se sprejmejo kot izdelki s poreklom, če se taki izdelki ne uvažajo v trgovinske namene¹ in če se zanje predloži izjava, da izpolnjujejo zahteve iz tega poglavja, ter kadar ni dvoma o resničnosti takšne izjave.
2. Če uvoz ni del uvoza, za katerega se lahko utemeljeno šteje, da je bil razdeljen za namene izogibanja zahtevi za navedbo o poreklu, skupna vrednost izdelkov iz odstavka 1 ne sme preseči:
 - (a) za Evropsko unijo, 500 EUR v primeru majhnih tovorkov ali 1 200 EUR v primeru izdelkov, ki so del potnikove osebne prtljage. Zneski, ki se uporabljajo v drugi valuti države članice Evropske unije, so v navedeni nacionalni valuti enakovredni zneskom, izraženim v eurih, po tečaju na prvi delovni dan oktobra vsako leto. Ti zneski so enaki tistim, ki jih za ta dan objavi Evropska centralna banka, razen če se Evropski komisiji vsako leto do 15. oktobra sporoči drugačen znesek, in se začnejo uporabljati v naslednjem letu od 1. januarja dalje. Evropska komisija uradno obvesti Japonsko o zadevnih zneskih.

¹ Občasni uvoz, pri katerem gre le za izdelke za osebno uporabo prejemnikov ali potnikov ali njihovih družin, se ne šteje za uvoz v trgovinske namene, če je iz narave in količine izdelkov razvidno, da niso namenjeni za trgovanje.

(b) za Japonsko, 100 000 jenov ali zneska, kot ga določi Japonska.

3. Vsaka pogodbenica lahko določi, da se podlaga za zahtevek, kakor je navedena v odstavku 2 člena 3.16, ne zahteva za uvoz izdelka, za katerega je pogodbenica uvoznica odpravila zahteve.

ČLEN 3.21

Preverjanje

1. Za namene preverjanja, ali ima izdelek, uvožen v pogodbenico, poreklo iz druge pogodbenice in ali so druge zahteve iz tega poglavja izpolnjene, lahko carinski organ pogodbenice uvoznice opravi preverjanje na podlagi metod ocene tveganja, ki lahko vključuje naključni izbor, tako da zahteva informacije od uvoznika, ki je vložil zahtevek iz člena 3.16. Carinski organ pogodbenice uvoznice lahko opravi preverjanje bodisi ob predložitvi uvozne carinske deklaracije pred sprostitvijo izdelkov bodisi po sprostitvi izdelkov.

2. V informacijah, ki se zahtevajo v skladu z odstavkom 1, so zajeti samo naslednji elementi:
- (a) zadevna navedba o poreklu, če je bila navedba o poreklu podlaga za zahtevek iz pododstavka 2(a) člena 3.16;
 - (b) številka tarifne uvrstitve izdelka v okviru harmoniziranega sistema ter merila za ugotavljanje porekla;
 - (c) kratek opis proizvodnega postopka;
 - (d) podroben opis tega postopka, če je merilo za ugotavljanje porekla temeljilo na specifičnem proizvodnem postopku;
 - (e) po potrebi opis materialov s poreklom in brez porekla, ki se uporabljajo v proizvodnem postopku;
 - (f) zadevna kategorija (na primer žetev, rudarjenje, ribolov in kraj proizvodnje), če je merilo za ugotavljanje porekla „pridobljen v celoti“;
 - (g) vrednost izdelka in vrednost vseh materialov brez porekla ali, če je to primerno za ugotavljanje skladnosti z zahtevo v zvezi z vrednostjo, materialov s poreklom, ki se uporabljajo v proizvodnji, če je merilo za ugotavljanje porekla temeljilo na metodi vrednotenja;

- (h) teža izdelka in teža zadevnih materialov brez porekla ali, če je to primerno za ugotavljanje skladnosti z zahtevo v zvezi s težo, materialov s poreklom, uporabljenih v izdelku, če je merilo za ugotavljanje porekla temeljilo na teži;
 - (i) seznam vseh materialov brez porekla, vključno z njihovimi števkami tarifne uvrstitve v okviru harmoniziranega sistema (v formatu z dvema, štirimi ali šestimi števki glede na merilo za ugotavljanje porekla), če je merilo za ugotavljanje porekla temeljilo na spremembi tarifne uvrstitve; ali
 - (j) informacije o skladnosti z določbo o nespreminjanju iz člena 3.10.
3. Uvoznik lahko ob predložitvi zahtevanih informacij doda kakršne koli druge informacije, za katere meni, da so pomembne za namene preverjanja.
4. Če je zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo temeljil na navedbi o poreklu iz pododstavka 2(a) člena 3.16, uvoznik obvesti carinski organ pogodbenice uvoznice, kadar lahko zahtevane informacije v celoti ali v zvezi z enim ali več podatkovnimi elementi neposredno predloži izvoznik.

5. Če je zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo temeljil na seznanjenosti uvoznika iz pododstavka 2(b) člena 3.16, lahko carinski organ pogodbenice uvoznice, ki opravlja preverjanje, zahteva informacije od uvoznika, potem ko je najprej zahteval informacije v skladu z odstavkom 1 tega člena, če ta carinski organ meni, da so potrebne dodatne informacije za preverjanje statusa porekla izdelka. Carinski organ pogodbenice uvoznice lahko od uvoznika zahteva specifično dokumentacijo in informacije, če je ustrezno.
6. Če se carinski organ pogodbenice uvoznice odloči, da bo začasno opustil preferencialno obravnavo za zadevne izdelke, medtem ko čaka na izide preverjanja, mora uvozniku ponuditi sprostitev izdelkov ob upoštevanju potrebnih previdnostnih ukrepov, vključno z garancijami. Začasna opustitev preferencialne tarifne obravnave se zaključi čim prej, potem ko so carinski organi pogodbenice uvoznice potrdili status porekla zadevnega izdelka oziroma izpolnitev drugih zahtev iz tega poglavja.

ČLEN 3.22

Upravno sodelovanje

1. Da se zagotovi ustrezna uporaba tega poglavja, pogodbenici prek svojih carinskih organov sodelujeta pri preverjanju, ali ima izdelek poreklo in je skladen z drugimi zahtevami iz tega poglavja.
2. Če je zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo temeljil na navedbi o poreklu iz pododstavka 2(a) člena 3.16, lahko carinski organ pogodbenice uvoznice, ki opravlja preverjanje, potem ko je najprej zahteval informacije v skladu z odstavkom 1 člena 3.21, zahteva informacije tudi od carinskega organa pogodbenice izvoznice v obdobju dveh let po uvozu izdelka, če carinski organ pogodbenice uvoznice, ki opravlja preverjanje, meni, da so potrebne dodatne informacije za preverjanje statusa porekla izdelka. Zahteva po informacijah bi morala vključevati naslednje informacije:
 - (a) navedbo o poreklu;
 - (b) identiteto carinskega organa, ki izda zahtevo;
 - (c) ime izvoznika;

- (d) predmet in obseg preverjanja; ter
- (e) če je ustrezno, kakršno koli ustrezno dokumentacijo.

Poleg teh informacij lahko carinski organ pogodbenice uvoznice od carinskega organa pogodbenice izvoznice zahteva specifično dokumentacijo in informacije, če je ustrezno.

3. Carinski organ pogodbenice izvoznice lahko v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi zahteva dokumentacijo ali pregled, tako da pozove k predložitvi dokazil ali obišče prostore izvoznika z namenom pregleda evidenc ter pregleda zmogljivosti, ki se uporabljajo v proizvodnji izdelka.

4. Brez poseganja v odstavek 5 carinski organ pogodbenice izvoznice, ki prejme zahtevo iz odstavka 2, carinskemu organu pogodbenice uvoznice predloži naslednje informacije:

- (a) zahtevano dokumentacijo, če je na voljo;
- (b) mnenje o statusu porekla izdelka;
- (c) opis izdelka, ki se preverja, in tarifno uvrstitev, ki je pomembna za uporabo tega poglavja;
- (d) opis in razlago proizvodnega postopka, ki zadostujeta za utemeljitev statusa porekla izdelka;

(e) informacije o tem, kako je bilo preverjanje izvedeno; ter

(f) podporno dokumentacijo, če je ustrezno.

5. Carinski organ pogodbenice izvoznice ne predloži informacij iz odstavka 4 carinskemu organu pogodbenice uvoznice, če izvoznik meni, da so te informacije zaupne.

6. Vsaka pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico o kontaktnih podatkih, vključno s poštnim in elektronskim naslovom ter telefonsko številko in številko telefaksa carinskih organov, in poleg tega uradno obvesti drugo pogodbenico o kakršnih koli spremembah v zvezi s takimi informacijami v 30 dneh po datumu spremembe.

ČLEN 3.23

Vzajemna pomoč v boju proti goljufijam

V primeru domnevne kršitve določb tega poglavja si pogodbenici zagotovita vzajemno pomoč v skladu s Sporazumom o medsebojni upravni pomoči.

ČLEN 3.24

Zavrnitev preferencialne tarifne obravnave

1. Brez poseganja v odstavek 3 lahko carinski organ pogodbenice uvoznice zavrne preferencialno tarifno obravnavo, če:
 - (a) v treh mesecih po datumu zahteve po informacijah v skladu z odstavkom 1 člena 3.21:
 - (i) odgovor ni predložen; ali
 - (ii) so predložene informacije neustrezne, kar zadeva potrditev, da ima izdelek poreklo, če je zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo temeljil na seznanjenosti uvoznika, kakor je navedeno v pododstavku 2(b) člena 3.16;
 - (b) v treh mesecih po datumu zahteve po informacijah v skladu z odstavkom 5 člena 3.21:
 - (i) odgovor ni predložen; ali
 - (ii) so predložene informacije neustrezne, kar zadeva potrditev, da ima izdelek poreklo;

(c) v 10 mesecih po datumu zahteve po informacijah v skladu z odstavkom 2 člena 3.22:

(i) odgovor ni predložen; ali

(ii) so predložene informacije neustrezne, kar zadeva potrditev, da ima izdelek poreklo; ali

(d) po predhodni zahtevi za pomoč v skladu s členom 3.23 in znotraj vzajemno dogovorjenega obdobja, kar zadeva izdelke, ki so predmet zahtevka, kakor je naveden v odstavku 1 člena 3.16:

(i) carinski organ pogodbenice izvoznice ni zagotovil pomoči; ali

(ii) je rezultat te pomoči neustrezen z vidika potrditve, da ima izdelek poreklo.

2. Carinski organ pogodbenice uvoznice lahko zavrne preferencialno tarifno obravnavo za izdelek, za katerega uvoznik uveljavlja preferencialno tarifno obravnavo, če uvoznik ne izpolni zahtev iz tega poglavja, z izjemo tistih, ki se nanašajo na status porekla izdelkov.

3. Če lahko carinski organ pogodbenice uvoznice zadostno utemelji zavrnitev preferencialne tarifne obravnave iz odstavka 1 v primerih, ko je carinski organ pogodbenice izvoznice predložil mnenje v skladu s pododstavkom 4(b) člena 3.22, ki potrjuje status porekla izdelkov, carinski organ pogodbenice uvoznice uradno obvesti carinski organ pogodbenice izvoznice o svoji nameri, da bo zavrnil preferencialno tarifno obravnavo v dveh mesecih po datumu prejetja tega mnenja. Če je tako uradno obvestilo predloženo, se na zahtevo pogodbenice organizirajo posvetovanja v treh mesecih po datumu uradnega obvestila. Obdobje za posvetovanja se lahko na podlagi vzajemnega dogovora pogodbenic podaljša glede na posamezen primer. Posvetovanja lahko potekajo v skladu s postopkom, ki ga določi Odbor za pravila o poreklu in carinske zadeve, ustanovljen v skladu s členom 22.3. Ob izteku obdobja za posvetovanje lahko carinski organ pogodbenice uvoznice zavrne preferencialno tarifno obravnavo izključno na podlagi zadostne utemeljitve in potem, ko je uvozniku omogočil, da izrazi svoja stališča.

ČLEN 3.25

Zaupnost

1. Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi ohrani zaupnost informacij, ki ji jih predloži druga pogodbenica v skladu s tem poglavjem ter te informacije varuje pred razkritjem.

2. Informacije, ki jih pridobijo organi pogodbenice uvoznice v skladu s tem poglavjem, lahko uporabijo le ti organi za namene tega poglavja.
3. Zaupne poslovne informacije, ki jih od izvoznika pridobi carinski organ pogodbenice izvoznice ali pogodbenice uvoznice z uporabo členov 3.21 in 3.22, se ne razkrijejo, razen če je v tem poglavju določeno drugače.
4. Informacij, ki jih pridobi carinski organ pogodbenice uvoznice v skladu s tem poglavjem, pogodbenica uvoznica ne sme uporabiti v nobenem kazenskem postopku, ki ga vodi sodišče ali sodnik, razen če pogodbenica izvoznica odobri uporabo takih informacij v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi.

ČLEN 3.26

Upravni ukrepi in sankcije

Vsaka pogodbenica naloži upravne ukrepe in, če je ustrezno, sankcije v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi vsaki osebi, ki pripravi dokument ali povzroči pripravo dokumenta, ki vsebuje nepravilne informacije, predložene za namene pridobitve preferencialne tarifne obravnave za izdelek, ki ni usklajen z zahtevami iz člena 3.19, ali ne predloži dokazil ali zavrne obisk iz odstavka 3 člena 3.22.

ODDELEK C

Razno

ČLEN 3.27

Uporaba tega poglavja za Ceuto in Melillo

1. V tem poglavju „pogodbenica“ v primeru Evropske unije ne vključuje Ceute in Melille.
2. Za proizvode s poreklom iz Japonske se ob uvozu v Ceuto in Melillo uporablja enaka carinska obravnava v okviru tega sporazuma, kot se uporablja za izdelke s poreklom iz carinskega območja Evropske unije na podlagi Protokola 2 k Aktu o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike k Evropski uniji. Japonska za uvoz izdelkov, ki so zajeti s tem sporazumom in so po poreklu iz Ceute in Melille, uporablja enako carinsko obravnavo na podlagi tega sporazuma, kot se uporablja za izdelke, ki se uvozijo iz Evropske unije in so po poreklu iz Evropske unije.
3. Pravila o poreklu in postopki glede porekla iz tega poglavja se smiselno uporabljajo za izdelke, izvožene iz Japonske v Ceuto in Mellilo, in za izdelke, izvožene iz Ceute in Melille na Japonsko.

4. Člen 3.5 se uporablja za uvoz in izvoz izdelkov med Evropsko unijo, Japonsko ter Ceuto in Melillo.
5. Ceuta in Melilla se štejeta za enotno ozemlje.
6. Carinski organ Kraljevine Španije je odgovoren za uporabo tega člena v Ceuti in Melilli.

ČLEN 3.28

Odbor za pravila o poreklu in carinske zadeve

1. Odbor za pravila o poreklu in carinske zadeve, ustanovljen v skladu s členom 22.3 (v nadaljnjem besedilu v tem poglavju: Odbor), je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja, poleg drugih odgovornosti, podrobno določenih v odstavku 1 člena 4.14.

2. V tem poglavju ima Odbor naslednje naloge:
- (a) pregledovanje in po potrebi priprava ustreznih priporočil za Skupni odbor, ustanovljen v skladu s členom 22.1, o:
 - (i) izvajanju in delovanju tega poglavja; ter
 - (ii) kakršnih koli spremembah določb tega poglavja, ki jih predlaga pogodbenica;
 - (b) sprejetje razlagalnih opomb, da se olajša izvajanje določb iz tega poglavja;
 - (c) določitev postopka posvetovanja iz odstavka 3 člena 3.24; ter
 - (d) preučitev katerih koli drugih zadev v zvezi s tem poglavjem po dogovoru predstavnikov pogodbenic.

ČLEN 3.29

Prehodne določbe za izdelke v tranzitu ali med skladiščenjem

Določbe tega sporazuma se lahko uporabljajo za izdelke, ki so skladni z določbami iz tega poglavja in ki so na datum začetka veljavnosti tega sporazuma bodisi v tranzitu iz pogodbenice izvoznice v pogodbenico uvoznico bodisi pod carinskim nadzorom v pogodbenici uvoznici brez plačila uvoznih dajatev in davkov, pri čemer so predmet zahtevka za preferencialno tarifno obravnavo iz člena 3.16, ki se predloži carinskemu organu pogodbenice uvoznice v 12 mesecih od tega datuma.

POGLAVJE 4

CARINSKE ZADEVE IN OLAJŠEVANJE TRGOVINE

ČLEN 4.1

Cilji

Cilji tega poglavja so:

- (a) spodbujanje olajševanja trgovine za blago v trgovini med pogodbenicama ob zagotavljanju učinkovitega carinskega nadzora, pri čemer se upošteva razvoj trgovinskih praks;

- (b) zagotavljanje preglednosti carinske zakonodaje vsake pogodbenice in ostalih s trgovino povezanih zakonov in drugih predpisov ter njihove skladnosti z veljavnimi mednarodnimi standardi;
- (c) zagotavljanje, da vsaka pogodbenica svojo carinsko zakonodajo in ostale s trgovino povezane zakone in druge predpise uporablja predvidljivo, dosledno in nediskriminatorno;
- (d) spodbujanje poenostavitev in posodobitev carinskih postopkov in praks vsake pogodbenice;
- (e) nadaljnji razvoj tehnik za upravljanje tveganja, da se olajša legitimna trgovina ob zaščiti mednarodne trgovinske dobavne verige; ter
- (f) okrepitev sodelovanja med pogodbenicama na področju carinskih zadev in olajševanja trgovine.

ČLEN 4.2

Področje uporabe

1. To poglavje se nanaša na zadeve v zvezi s carinsko zakonodajo vsake pogodbenice, ostalimi zakoni in drugimi predpisi v zvezi s trgovino ter splošnimi upravnimi postopki v zvezi s trgovino, vključno z njihovo uporabo za blago v trgovini med pogodbenicama, ter na sodelovanje med pogodbenicama.

2. Nobena določba tega člena ne vpliva na pravice in obveznosti pogodbenice v okviru poglavij 6 in 7.
3. V primeru kakršne koli neskladnosti med tem poglavjem in poglavjema 6 ali 7, poglavji 6 ali 7 prevladata v obsegu neskladnosti.
4. To poglavje se uporablja brez poseganja v doseganje legitimnih ciljev politike vsake pogodbenice in izpolnjevanje njenih obveznosti v okviru mednarodnih sporazumov, katerih pogodbenica je, kar zadeva:
 - (a) varstvo javne morale;
 - (b) varovanje življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin;
 - (c) varovanje narodnega bogastva umetniške, zgodovinske ali arheološke vrednosti; ali
 - (d) varstvo okolja.
5. To poglavje vsaka pogodbenica izvaja v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi. Vsaka pogodbenica za izvajanje tega poglavja na primeren način uporabi vire, ki jih ima na voljo.

ČLEN 4.3

Preglednost

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se njena carinska zakonodaja in ostali s trgovino povezani zakoni in drugi predpisi ter splošni upravni postopki in zadevne informacije, ki se splošno uporabljajo in so povezani s trgovino, objavijo in so preprosto dostopni vsaki zainteresirani osebi, če je ustrezno tudi prek spleta.
2. Vsaka pogodbenica čim prej objavi in omogoči dostop do svoje carinske zakonodaje, ostalih zakonov in drugih predpisov v zvezi s trgovino ter splošnih upravnih postopkov v zvezi s trgovino še pred začetkom njihove veljavnosti, da se vsaki zainteresirani osebi omogoči seznanjenost z njimi, razen če:
 - (a) nastopijo nujne okoliščine;
 - (b) so spremembe takih zakonov, predpisov in splošnih upravnih postopkov manjše;
 - (c) bi bila učinkovitost takih zakonov in drugih predpisov ali njihovo izvrševanje onemogočena zaradi predhodne objave; ali
 - (d) imajo ukrepi učinek razbremenitve.

3. Vsaka pogodbenica imenuje eno ali več informativnih točk, ki odgovarjajo na razumne poizvedbe vsake zainteresirane osebe v zvezi z zadevami iz odstavka 1. Informativne točke odgovarjajo na take poizvedbe ter predložijo kakršne koli ustrezne obrazce in dokumente v razumnem časovnem obdobju, ki ga določi vsaka pogodbenica.
4. Vsaka pogodbenica po potrebi omogoči redna posvetovanja med svojimi carinskimi organi in drugimi agencijami v zvezi s trgovino ter trgovci in drugimi zainteresiranimi stranmi na njenem ozemlju.
5. Informacije v zvezi s pristojbinami in taksami se objavijo v skladu z odstavkoma 1 in 2. Te informacije vključujejo pristojbine in takse, ki se bodo uporabljale, razloge za uvedbo takih pristojbin in taks, odgovorni organ ter čas in način plačila teh pristojbin in taks. Take pristojbine in takse se ne uporabljajo, dokler se ne objavijo informacije o njih.

ČLEN 4.4

Postopki za uvoz, izvoz in tranzit

1. Vsaka pogodbenica uporabi svojo carinsko zakonodajo ter ostale s trgovino povezane zakone in druge predpise na predvidljiv, dosleden, pregleden in nediskriminatoren način.

2. Vsaka pogodbenica v zvezi s svojimi carinskimi postopki zagotovi, da:
- (a) so skladni z mednarodnimi standardi in priporočenimi praksami, ki se uporabljajo za vsako pogodbenico na področju carinskih postopkov, kot so tisti pod okriljem Svetovne carinske organizacije¹, vključno z vsebinskimi elementi Protokola o spremembi Mednarodne konvencije o poenostavitvi in uskladitvi carinskih postopkov, sklenjene 26. junija 1999 v Bruslju, Mednarodno konvencijo o harmoniziranem sistemu poimenovanj in šifrskih oznak blaga, sklenjeno 14. junija 1983 v Bruslju, in okvirom standardov Svetovne carinske organizacije za varovanje in olajšanje svetovne trgovine (v nadaljnjem besedilu: okvir SAFE);
 - (b) so namenjeni olajševanju legitimne trgovine, ob upoštevanju razvoja trgovinskih praks, hkrati pa zagotavljajo skladnost z zakoni in drugimi predpisi vsake pogodbenice;
 - (c) zagotavljajo učinkovito izvrševanje v primeru kršitev zakonov in drugih predpisov vsake pogodbenice v zvezi s carinskimi postopki, vključno z utajo dajatev in tihotapljenjem; ter
 - (d) ne vključujejo obvezne uporabe carinskih deklarantov ali predodpremnh kontrol.

¹ Pojasniti je treba, da je bila Svetovna carinska organizacija leta 1952 ustanovljena kot Svet za carinsko sodelovanje.

3. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani ukrepe, ki zagotovijo ugodno obravnavo, kar zadeva carinski nadzor pred sprostitvijo blaga trgovcem ali subjektom, ki izpolnjujejo merila, podrobno določena v zakonih in drugih predpisih vsake pogodbenice.

4. Vsaka pogodbenica spodbuja razvoj in uporabo naprednih sistemov, vključno s sistemi, ki temeljijo na informacijski in komunikacijski tehnologiji, da se olajša elektronska izmenjava podatkov med njunimi trgovci ali subjekti ter carinskimi organi in drugimi s trgovino povezanimi agencijami.

5. Vsaka pogodbenica si prizadeva za nadaljnjo poenostavitev in standardizacijo podatkov in dokumentacije, ki jih zahtevajo carinski organ ter druge s trgovino povezane agencije.

ČLEN 4.5

Sprostitev blaga

Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani carinske postopke, ki:

- (a) zagotavljajo takojšnjo sprostitev blaga v obdobju, ki ni daljše od obdobja, potrebnega za zagotovitev skladnosti z zakoni in drugimi predpisi vsake pogodbenice;

- (b) omogočajo napredno elektronsko predložitev in obdelavo dokumentacije ter katerih koli drugih zahtevanih informacij pred prihodom blaga; ter
- (c) omogočajo sprostitev blaga pred dokončno določitvijo carinskih dajatev, davkov, pristojbin in taks pod pogojem, da se končno plačilo carinskih dajatev, davkov, pristojbin in taks zagotovi z jamstvom, če je to potrebno v skladu z zakoni in drugimi predpisi vsake pogodbenice.

ČLEN 4.6

Poenostavitev carinskih postopkov

1. Vsaka pogodbenica si prizadeva za poenostavitev svojih zahtev in formalnosti za carinske postopke, da se zmanjšajo s tem povezani čas in stroški za trgovce in subjekte, vključno z malimi in srednjimi podjetji.
2. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani ukrepe, ki omogočajo trgovcem ali subjektom, ki izpolnjujejo merila, podrobno določena v zakonih in drugih predpisih vsake pogodbenice, da imajo koristi od nadaljnje poenostavitve carinskih postopkov. Taka poenostavitev lahko omogoča periodično deklaracijo za določitev in plačilo carinskih dajatev in davkov, ki zajema večkratni uvoz v danem obdobju po sprostitvi blaga.

3. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani programe, ki omogočajo subjektom, ki izpolnjujejo merila, podrobno določena v zakonih in drugih predpisih vsake pogodbenice, da imajo nadaljnje koristi od poenostavitve iz odstavka 2 ali imajo lažji dostop do te poenostavitve.

ČLEN 4.7

Davčno stališče

1. Vsaka pogodbenica prek svojega carinskega organa izda davčno stališče, ki določa obravnavo zadevnega blaga. To stališče se v razumnem, časovno omejenem obdobju izda vložniku, ki je predložil pisno zahtevo, tudi v elektronski obliki, ki vsebuje vse potrebne informacije v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice izdajateljice.

2. V davčnem stališču so zajeti tarifna klasifikacija blaga, poreklo blaga, vključno z opredelitvijo tega blaga kot blaga s poreklom v okviru poglavja 3, ali katero koli drugo vprašanje, o katerem se pogodbenici dogovorita, zlasti v zvezi z ustrežno metodo ali merilom, ki se uporablja za carinsko vrednotenje blaga.

3. Pogodbenica lahko svoja davčna stališča objavi v skladu z morebitnimi zahtevami o zaupnosti iz svojih zakonov in drugih predpisov, tudi prek spleta.

ČLEN 4.8

Pritožba in pregled

1. Vsaka pogodbenica zagotavlja pravico do pritožbe ali pregleda kateri koli osebi, na katero je bila naslovljena upravna odločba s strani carinskega organa ali drugih s trgovino povezanih agencij te pogodbenice.
2. Pritožba ali pregled vključujeta:
 - (a) upravno pritožbo, predloženo upravnemu organu, ali pregled, ki ga opravi upravni organ, ki je višji ali neodvisen od uradnika ali urada, ki je odločitev izdal; ali
 - (b) sodno pritožbo zoper odločitev ali sodni pregled odločbe.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ima oseba iz odstavka 1 pravico do nadaljnjih upravnih ali sodnih pritožb ali pregledov, če odločitev o pritožbi ali pregledu iz pododstavka 2(a) ni izdana v roku, ki je določen v zakonih in drugih predpisih vsake pogodbenice ali brez nepotrebnega odlašanja.
4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se osebi iz odstavka 1 sporočijo razlogi za upravno odločitev in se ji s tem omogoči, da po potrebi uporabi pritožbene postopke ali postopke za pregled.

ČLEN 4.9

Upravljanje tveganja

1. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani sistem upravljanja tveganja, ki carinskemu organu te pogodbenice omogoči, da se osredotoči na kontrolne dejavnosti v zvezi z visoko tveganimi pošiljkami, ter pospeši sprostitev pošiljk z malim tveganjem.
2. Vsaka pogodbenica upravljanje tveganja izvaja na podlagi ocene tveganja z uporabo ustreznih meril za izbiro.
3. Pogodbenica lahko v okviru svojega upravljanja tveganja tudi naključno izbere pošiljke, na katerih se opravijo kontrolne dejavnosti iz odstavka 1.
4. Vsaka članica zasnuje in uporablja postopke upravljanja tveganja tako, da prepreči samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo ali prikrito omejevanje mednarodne trgovine.

ČLEN 4.10

Revizija po carinjenju

1. Da bi se pospešila sprostitev blaga, vsaka pogodbenica uvede ali vzdržuje revizije po carinjenju za zagotovitev skladnosti s carinsko zakonodajo in ostalimi s trgovino povezanimi zakoni in drugimi predpisi vsake pogodbenice. Carinski organ vsake pogodbenice izvaja upravljanja tveganja iz člena 4.9 na podlagi rezultatov revizije po carinjenju, ki jo je opravil. Pogodbenica lahko določi, da njen carinski organ izvaja upravljanje tveganja na podlagi rezultatov revizije po carinjenju, ki jo izvedejo druge s trgovino povezane agencije, in obratno.
2. Vsaka pogodbenica na podlagi ocene tveganja, ki lahko vključuje ustrezna merila za izbiro, izbere osebo ali pošiljko za revizijo po carinjenju. Vsaka pogodbenica revizije po carinjenju opravi na pregleden način. Kadar je bila oseba vključena v revizijski postopek in so bili doseženi prepričljivi rezultati, pogodbenica osebo, katere evidenca je bila revidirana, brez odlašanja uradno obvesti o teh rezultatih, njenih pravicah in obveznostih ter razlogih za take rezultate.

ČLEN 4.11

Tranzit in pretovarjanje

Vsaka pogodbenica ob ohranjanju ustrezne kontrole sprejme ali ohrani postopke za olajševanje pretoka blaga iz pogodbenice ali pretoka blaga v drugo pogodbenico, če je to blago v tranzitu čez njeno carinsko območje ali se pretovarja na njenem carinskem območju.

ČLEN 4.12

Carinsko sodelovanje

1. Brez poseganja v druge oblike sodelovanja, določene v tem sporazumu, carinski organi pogodbenic sodelujejo, tudi z izmenjavo informacij, ter si zagotavljajo medsebojno upravno pomoč v zadevah iz tega poglavja v skladu s Sporazumom o medsebojni upravni pomoči, ne glede na člen 1.6.

2. Carinski organi pogodbenic okrepijo sodelovanje v zvezi s vprašanji iz tega poglavja, da bi nadalje razvili olajševanje trgovine, hkrati pa zagotovili skladnost z ustrezno carinsko zakonodajo vsake pogodbenice ter izboljšali varnost dobavne verige na naslednjih področjih:

- (a) sodelovanje pri nadaljnji poenostavitvi carinskih postopkov, ob upoštevanju razvoja trgovinskih praks;
- (b) sodelovanje pri harmonizaciji podatkovnih zahtev za namene carinjenja, ki je v skladu z veljavnimi mednarodnimi standardi, kot so standardi Mednarodne carinske organizacije;
- (c) sodelovanje pri nadaljnjem razvoju s carino povezanih vidikov zagotavljanja in olajševanja mednarodne trgovinske dobavne verige v skladu z okvirom SAFE;
- (d) sodelovanje pri izboljševanju tehnik upravljanja tveganja, vključno z izmenjavo dobrih praks in, če je ustrezno, informacij o tveganju in rezultatih nadzora;
- (e) sodelovanje z namenom nadaljnjega razvoja ukrepov iz odstavka 3 člena 4.4. in odstavka 2 člena 4.6 ali programov iz odstavka 3 člena 4.6, vključno z možnostjo sodelovanja, ki trgovcem ali subjektom pogodbenice omogoča, da imajo koristi od ukrepov ali programov druge pogodbenice;

- (f) sodelovanje in usklajevanje v okviru mednarodnih organizacij, kot sta STO in Svetovna carinska organizacija, v zvezi s vprašanji skupnega interesa, vključno s tarifno klasifikacijo, carinskim vrednotenjem in poreklom, da se oblikujejo skupna stališča, če je to mogoče; ter
- (g) sodelovanje pri pregonu trgovine s prepovedanim blagom.

3. Carinski organi pogodbenic zagotovijo izmenjavo informacij, ki so potrebne za namene odstavka 2.

ČLEN 4.13

Začasni uvoz

Vsaka pogodbenica za začasni uvoz blaga iz člena 2.10 in ne glede na njegov izvor v skladu s postopki iz mednarodnih sporazumov v zvezi z začasnim uvozom, ki jih ta pogodbenica uporablja, sprejema zvezke ATA¹, izdane v drugi pogodbenici.

¹ „Zvezek ATA“ ima enak pomen, kot je opredeljen v Carinski konvenciji o zvezku ATA. Zvezek za začasen uvoz blaga, sprejet 6. decembra 1961 v Bruslju ali Konvencija o začasnem uvozu, sklenjena 26. junija 1990 v Carigradu.

ČLEN 4.14

Odbor za pravila o poreklu in carinske zadeve

1. Odbor za pravila o poreklu in carinske zadeve, ustanovljen v skladu s členom 22.3 (v nadaljnjem besedilu v tem poglavju: Odbor), je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja ter carinskih zadev iz poglavja 2 in člena 14.51, poleg drugih odgovornosti, podrobno določenih v odstavku 1 člena 3.28¹.
2. Odbor organizira skupne sestanke s Skupnim odborom za carinsko sodelovanje, ustanovljenem v skladu s Sporazumom o medsebojni upravni pomoči, razen če taki skupni sestanki niso potrebni za zagotovitev doslednosti pri izvajanju in delovanju določb iz odstavka 1 in Sporazuma o medsebojni upravni pomoči².
3. Pogodbenici zagotovita, da sestava njunih delegacij, ki se udeležujejo sestankov Odbora, ustreza točkam dnevnega reda.

¹ Pojasniti je treba, da nobena določba tega člena ne vpliva na pravice in obveznosti pogodbenic, kar zadeva Odbor za blagovno menjavo v povezavi s poglavjem 2 in Odbor za intelektualno lastnino v povezavi s poglavjem 14.

² Pojasniti je treba, da se nobena določba tega člena ne sme razlagati tako, da bi se Skupnemu odboru za carinsko sodelovanje preprečila organizacija sestanka izključno v okviru Sporazuma o medsebojni upravni pomoči.

4. Brez poseganja v naloge Skupnega odbora za carinsko sodelovanje ima Odbor naslednje naloge:

- (a) obravnavanje vseh vprašanj, ki izhajajo iz izvajanja in delovanja določb iz odstavka 1;
- (b) opredeljevanje področij, kjer bi bilo mogoče izboljšati izvajanje in delovanje določb iz odstavka 1;
- (c) delovanje v smislu mehanizma za hitro doseganje sporazumnih rešitev v zvezi s kakršnimi koli vprašanji, ki so zajeta z določbami iz odstavka 1;
- (d) oblikovanje resolucij, priporočil ali mnenj v zvezi z dejanji ali ukrepi, za katere meni, da so potrebni za doseganje ciljev in učinkovito delovanje tega poglavja;
- (e) odločanje o dejanjih ali ukrepih, ki jih morata izvesti pogodbenici ali ena od njiju na področjih iz odstavka 2 člena 4.12, za katere meni, da so potrebni za doseganje ciljev in učinkovito delovanje tega poglavja; ter
- (f) izvajanje drugih nalog, ki jih lahko nanj prenese Skupni odbor v skladu s pododstavkom 5(b) člena 22.1.

POGLAVJE 5

TRGOVINSKA SREDSTVA

ODDELEK A

Splošne določbe

ČLEN 5.1

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „domača industrija“ pomeni vse proizvajalce podobnega ali neposredno konkurenčnega blaga, ki delujejo v pogodbenici ali tiste proizvajalce, katerih skupna proizvodnja podobnega ali neposredno konkurenčnega blaga predstavlja velik delež skupne domače proizvodnje tega blaga;
- (b) „resna škoda“ pomeni znatno splošno poslabšanje položaja domače industrije;

- (c) „grožnja resne škode“ pomeni resno škodo, ki je nedvomno neizogibna v skladu s preiskavo iz odstavka 3 člena 5.4. Ugotavljanje obstoja grožnje resne škode temelji na dejstvih in ne zgolj na trditvah, sklepih ali malo verjetni možnosti; ter
- (d) „prehodno obdobje“ pomeni, v zvezi s posameznim blagom s poreklom, obdobje, ki se začne na datum začetka veljavnosti tega sporazuma in se konča 10 let po datumu zaključitve znižanja ali odprave tarif za to blago v skladu s Prilogo 2-A.

ODDELEK B

Dvostranski zaščitni ukrepi

ČLEN 5.2

Uporaba dvostranskih zaščitnih ukrepov

1. Če se blago s poreklom iz ene pogodbenice zaradi odprave ali znižanja carinske dajatve v skladu s členom 2.8 uvaža na ozemlje druge pogodbenice v takih povečanih količinah, v absolutnem smislu ali glede na domačo proizvodnjo, in pod takimi pogoji, da povzroča resno škodo ali pomeni tveganje za nastanek resne škode za domačo industrijo, lahko druga pogodbenica sprejme ukrepe iz odstavka 2 v obsegu, ki je potreben za preprečitev ali odpravo resne škode v domači industriji te pogodbenice in za olajševanje prilagoditev domače industrije.

2. Dvostranski zaščitni ukrepi lahko vključujejo:
- (a) začasno opustitev kakršnega koli nadaljnjega zniževanja carinske stopnje za blago s poreklom, določeno v poglavju 2; ali
 - (b) povečanje carinske stopnje za blago s poreklom na raven, ki ne presega nižje od naslednjih:
 - (i) veljavne carinske stopnje, ki jo je uporabila država z največjimi ugodnostmi, na datum uporabe dvostranskega zaščitnega ukrepa; ter
 - (ii) veljavne carinske stopnje, ki jo je uporabila država z največjimi ugodnostmi, na datum neposredno pred datumom začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 5.3

Pogoji in omejitve

1. Noben dvostranski zaščitni ukrep se ne ohrani, razen v obsegu in za tako časovno obdobje, kot je potrebno za preprečitev ali odpravo resne škode in za olajševanje prilagoditev domače industrije, pod pogojem, da tako časovno obdobje ne preseže obdobja dveh let. Vendar pa se dvostranski zaščitni ukrep lahko podaljša pod pogojem, da skupno trajanje dvostranskega zaščitnega ukrepa, vključno s takimi podaljšanji, ne preseže štirih let.
2. Dvostranski zaščitni ukrepi se lahko uporabljajo samo v prehodnem obdobju.
3. Da se olajša prilagoditev v razmerah, ko pričakovano trajanje dvostranskega zaščitnega ukrepa preseže eno leto, pogodbenica, ki ohranja dvostranski zaščitni ukrep, postopno liberalizira dvostranski zaščitni ukrep v rednih intervalih v obdobju uporabe.
4. Noben dvostranski zaščitni ukrep se ne uporablja za uvoz določenega blaga s poreklom, ki je že bilo predmet takega dvostranskega zaščitnega ukrepa za časovno obdobje, ki je enakovredno trajanju prejšnjega dvostranskega zaščitnega ukrepa ali enemu letu, pri čemer se upošteva daljše obdobje.

5. Ob prenehanju dvostranskega zaščitnega ukrepa je carinska stopnja za blago s poreklom, za katero je ukrep veljal, tista stopnja, ki bi veljala, če dvostranski zaščitni ukrep ne bi bil uveden.

ČLEN 5.4

Preiskava

1. Pogodbenica lahko uporabi dvostranski zaščitni ukrep, šele ko njeni pristojni organ¹ opravi preiskavo v skladu z istimi postopki, kot so postopki, določeni v členu 3 in pododstavku 2(c) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih.
2. Preiskava se v vsakem primeru zaključi v enem letu po datumu njenega začetka.

¹ Za namene tega oddelka za Japonsko pristojni organ vključuje njene zadevne organe.

3. V preiskavi, s katero se ugotavlja, ali je povečan uvoz blaga s poreklom povzročil ali pomeni tveganje za nastanek resne škode za domačo industrijo, pristojni organ, ki preiskavo opravlja, oceni vse zadevne objektivne in merljive dejavnike, ki imajo vpliv na položaj te domače industrije. Ti dejavniki zlasti vključujejo stopnjo in znesek povečanja uvoza blaga s poreklom, izraženo absolutno in relativno, delež domačega trga, ki ga prevzame povečani uvoz blaga s poreklom, ter spremembe v stopnji prodaje, proizvodnje, produktivnosti, izkoriščenosti zmogljivosti, dobička in izgub ter zaposlenosti.

4. Ugotovitev, da je povečani uvoz blaga s poreklom povzročil ali pomeni tveganje za nastanek resne škode za domačo industrijo, ni sprejeta, razen če preiskava na podlagi objektivnih dokazov dokaže obstoj vzročne zveze med povečanim uvozom blaga s poreklom in resno škodo ali tveganjem za nastanek resne škode za domačo industrijo. Pri tej ugotovitvi se upoštevajo drugi dejavniki, ki poleg povečanega uvoza blaga s poreklom, v istem obdobju prav tako povzročajo škodo domači industriji.

ČLEN 5.5

Uradno obveščanje

1. Pogodbenica nemudoma v pisni obliki uradno obvesti drugo pogodbenico, kadar:
 - (a) začne preiskavo iz odstavka 1 člena 5.4 v zvezi z resno škodo, tveganjem za nastanek resne škode ter razlogi zanj;
 - (b) ugotovi obstoj resne škode ali tveganja za nastanek resne škode zaradi povečanega uvoza; ter
 - (c) sprejme odločitev, da bo uporabila ali podaljšala uporabo dvostranskega zaščitnega ukrepa.
2. Pogodbenica, ki pošlje uradno obvestilo, iz odstavka 1 drugi pogodbenici predloži vse zadevne informacije, ki vključujejo:
 - (a) v primeru uradnega obvestila iz pododstavka 1(a) razloge za začetek preiskave, natančen opis blaga s poreklom, ki se preiskuje, ter njegovo tarifno podštevilko v okviru harmoniziranega sistema, pričakovano trajanje preiskave ter datum začetka preiskave; ter

- (b) v primeru uradnega obvestila iz pododstavkov 1(b) in (c) dokaze o resni škodi ali tveganju za nastanek resne škode zaradi povečanega uvoza blaga s poreklom, natančen opis blaga s poreklom, ki je predmet predlaganega dvostranskega zaščitnega ukrepa, ter njegovo tarifno podštevilko v okviru harmoniziranega sistema, natančen opis predlaganega dvostranskega zaščitnega ukrepa ter predlagani datum uvedbe in pričakovano trajanje dvostranskega zaščitnega ukrepa.

ČLEN 5.6

Posvetovanja in nadomestila

1. Pogodbenica, ki predlaga uporabo ali podaljšanje dvostranskega zaščitnega ukrepa, zagotovi ustrezno priložnost za predhodna posvetovanja z drugo pogodbenico za namene pregleda informacij, ki izhajajo iz preiskave iz odstavka 1 člena 5.4, izmenjave stališč o dvostranskem zaščitnem ukrepu in dosego dogovora o nadomestilu, kakor je določeno v tem členu.
2. Pogodbenica, ki predlaga uporabo ali podaljšanje dvostranskega zaščitnega ukrepa, drugi pogodbenici zagotovi sporazumno dogovorjen primeren način trgovinskega nadomestila v obliki koncesij za carinske dajatve, katerih vrednost je pretežno enakovredna vrednosti dodatnih carinskih dajatev, ki bodo po pričakovanjih rezultat dvostranskega zaščitnega ukrepa.

3. Če se pogodbenici ne moreta dogovoriti o nadomestilu v 30 dneh po začetku posvetovanj, lahko pogodbenica, katere blago s poreklom je predmet dvostranskega zaščitnega ukrepa, začasno opusti uporabo koncesij za carinske dajatve v okviru tega sporazuma, katerih vrednost je pretežno enakovredna vrednosti dodatnih carinskih dajatev, ki so rezultat dvostranskega zaščitnega ukrepa. Pogodbenica, ki uveljavlja pravico do začasne opustitve, lahko začasno opusti uporabo koncesij za carinske dajatve samo za najkrajše obdobje, ki je potrebno za doseganje pretežno enakovrednih učinkov, in samo v obdobju, ko se dvostranski zaščitni ukrep izvaja.

4. Ne glede na odstavek 3, se pravica do začasne opustitve iz tega odstavka ne uveljavlja v prvih 24 mesecih veljavnosti dvostranskega zaščitnega ukrepa pod pogojem, da je bil dvostranski zaščitni ukrep sprejet zaradi absolutnega povečanja uvoza in da je tak zaščitni ukrep v skladu z določbami tega sporazuma.

ČLEN 5.7

Začasni dvostranski zaščitni ukrepi

1. V kritičnih okoliščinah, kadar bi odlašanje povzročilo škodo, ki bi se težko odpravila, lahko pogodbenica izvaja začasni dvostranski zaščitni ukrep v obliki, ki je določena v pododstavku 2(a) ali (b) člena 5.2, po predhodni ugotovitvi, da obstajajo jasni dokazi, da je povečan uvoz blaga s poreklom iz druge pogodbenice povzročil resno škodo ali pomeni tveganje za nastanek resne škode za domačo industrijo pogodbenice, ki predlaga uporabo začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa.
2. Pogodbenica v pisni obliki uradno obvesti drugo pogodbenico o svojem predlaganem začasnem dvostranskem zaščitnem ukrepu najpozneje na datum uporabe tega ukrepa. Posvetovanja med pogodbenicama o uporabi začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa se začnejo neposredno po začetku uporabe začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa. Uradno obvestilo vsebuje dokaze o obstoju kritičnih okoliščin, dokaze o resni škodi ali tveganju za nastanek resne škode zaradi povečanega uvoza blaga s poreklom, natančen opis blaga s poreklom, ki je predmet predlaganega začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa, in njegovo tarifno podštevilko v okviru harmoniziranega sistema ter natančen opis predlaganega začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa.

3. Trajanje začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa ni daljše od 200 dni. V tem obdobju se izpolnijo zadevne zahteve iz člena 5.4. Trajanje začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa se všteje v obdobje iz odstavka 1 člena 5.3.

4. Odstavek 5 člena 5.3 se smiselno uporablja za začasni dvostranski zaščitni ukrep. Carinska dajatev, ki se naloži na podlagi začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa, se povrne, če se med naknadno preiskavo iz odstavka 1 člena 5.4 ne ugotovi, da je povečan uvoz blaga s poreklom, ki je predmet začasnega dvostranskega zaščitnega ukrepa, povzročil škodo ali pomeni tveganje za nastanek resne škode za domačo industrijo.

ČLEN 5.8

Razno

Uradna obvestila iz odstavka 1 člena 5.5 in odstavka 2 člena 5.7 se predložijo v angleškem jeziku, v katerem poteka tudi kakršna koli druga komunikacija med pogodbenicama v okviru tega oddelka.

ODDELEK C

Globalni zaščitni ukrepi

ČLEN 5.9

Splošne določbe

1. Nobena določba tega poglavja pogodbenici ne preprečuje, da bi uporabila zaščitne ukrepe za blago s poreklom iz druge pogodbenice v skladu s členom XIX GATT 1994 in Sporazumom o zaščitnih ukrepih.
2. Določbe tega oddelka niso predmet reševanja sporov v okviru poglavja 21.

ČLEN 5.10

Uporaba zaščitnih ukrepov

Pogodbenica v zvezi z istim blagom ne uporablja ali ohranja hkrati:

- (a) dvostranskega zaščitnega ukrepa iz oddelka B;
- (b) ukrepa iz člena XIX GATT 1994 in Sporazuma o zaščitnih ukrepih; ali
- (c) zaščitnega ukrepa iz oddelka C dela 3 Priloge 2-A.

ODDELEK D

Protidampinški in izravnalni ukrepi

ČLEN 5.11

Splošne določbe

1. Pogodbenici ohranita svoje pravice in obveznosti iz Protidampinškega sporazuma in Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih.

2. Določbe tega oddelka niso predmet reševanja sporov v okviru poglavja 21.
3. Poglavje 3 se ne uporablja za protidampinške in izravnalne ukrepe v okviru tega sporazuma.

ČLEN 5.12

Preglednost in razkritje bistvenih dejstev

1. Vsaka pogodbenica na pošten in pregleden način opravlja protidampinške preiskave in preiskave o izravnalni dajatvi, ki temeljijo na Protidampinškem sporazumu in Sporazumu o subvencijah in izravnalnih ukrepih.
2. Vsaka pogodbenica pred kakršno koli uvedbo začasnih ukrepov iz člena 7 Protidampinškega sporazuma in člena 17 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih ali neposredno po njej ter v vsakem primeru pred oblikovanjem dokončne ugotovitve zagotovi popolno razkritje bistvenih dejstev in pomislekov, na katerih temelji odločitev o tem, ali naj se uporabijočasni in dokončni ukrepi. Popolno razkritje bistvenih dejstev ne posega v zahteve glede zaupnosti iz člena 6.5 Protidampinškega sporazuma in člena 12.4 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih. Tako razkritje se izvede v pisni obliki in dovolj zgodaj, da lahko zainteresirane strani zagovarjajo svoje interese.

3. Razkritje bistvenih dejstev, ki se izvede v skladu z odstavkom 2, vsebuje zlasti:
- (a) v primeru protidampinške preiskave, ugotovljene stopnje dampinga, dovolj podrobno razlago v zvezi z osnovo in metodologijo, na podlagi katerih so bile določene normalne vrednosti in izvozne cene ter v zvezi z metodologijo, ki se uporablja za primerjavo normalnih vrednosti in izvoznih cen, vključno z morebitnimi prilagoditvami;
 - (b) v primeru preiskave o izravnalni dajatvi, določitev subvencioniranja, proti kateremu se lahko uvedejo izravnalni ukrepi, vključno z zadostnimi podrobnostmi o izračunu zneska in metodologiji, ki se upošteva pri ugotavljanju, ali subvencioniranje obstaja; ter
 - (c) informacije, ki se nanašajo na določitev škode, vključno z informacijami o obsegu dampinškega uvoza ter učinku dampinškega uvoza na cene na domačem trgu za podobno blago, podrobno metodologijo, ki se uporablja pri izračunu nelojalnega nižanja prodajnih cen, posledičen učinek dampinškega uvoza na domačo industrijo ter prikaz vzročnega razmerja vključno s pregledom dejavnikov, razen dampinškega uvoza, kakor je navedeno v členu 3.5 Protidampinškega sporazuma.

4. V primerih, v katerih namerava preiskovalni organ¹ pogodbenice uporabiti razpoložljiva dejstva v skladu s členom 6.8 Protidampinškega sporazuma, preiskovalni organ obvesti zadevno zainteresirano stran o svoji nameri in jasno navede razloge, ki lahko privedejo do uporabe razpoložljivih dejstev. Če preiskovalni organ meni, da razlaga, ki jo je predložila zadevna zainteresirana stran, potem ko je dobila priložnost, da v razumnem času predloži dodatna pojasnila, ni zadovoljiva, razkritje bistvenih dejstev vsebuje jasno navedbo razpoložljivih dejstev, ki jih je preiskovalni organ uporabil namesto tega.

ČLEN 5.13

Upoštevanje javnega interesa

Med opravljanjem protidampinške preiskave in preiskave o izravnalni dajatvi v zvezi z določenim blagom preiskovalni organ pogodbenice uvoznice v skladu z zakoni in drugimi predpisi te pogodbenice proizvajalcem podobnega blaga v pogodbenici uvoznici, uvoznikom blaga, industrijskim uporabnikom blaga in reprezentativnim potrošniškim organizacijam v primerih, kadar se blago običajno prodaja na maloprodajni ravni, omogoči, da v pisni obliki predložijo svoja stališča o protidampinški preiskavi in preiskavi o izravnalni dajatvi ter o potencialnem učinku dajatve na njihov položaj.

¹ Za namene tega oddelka za Japonsko preiskovalni organ vključuje njene zadevne preiskovalne organe.

ČLEN 5.14

Protidampinška preiskava

Kadar preiskovalni organ pogodbenice uvoznice prejme vlogo v pisni obliki s strani domače industrije ali v njenem imenu, za začetek protidampinške preiskave v zvezi z blagom iz pogodbenice izvoznice, pogodbenica uvoznica o taki vlogi vsaj 10 dni pred začetkom take preiskave uradno obvesti pogodbenico izvoznico.

POGLAVJE 6

SANITARNI IN FITOSANITARNI UKREPI

ČLEN 6.1

Cilji

Cilji tega poglavja so:

- (a) varovati življenje ali zdravje ljudi, živali ali rastlin prek razvoja, sprejetja in krepitev sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, hkrati pa čim bolj zmanjševati negativne učinke teh ukrepov na trgovino med pogodbenicama;

- (b) spodbujati sodelovanje med pogodbenicama pri izvajanju Sporazuma SPS; ter
- (c) zagotavljati sredstva za izboljšanje komunikacije in sodelovanja med pogodbenicama, okvir za obravnavanje zadev v zvezi z izvajanjem sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov ter sredstva za doseganje sporazumnih rešitev.

ČLEN 6.2

Področje uporabe

To poglavje se uporablja za vse sanitarne in fitosanitarne ukrepe pogodbenic v okviru Sporazuma SPS, ki lahko neposredno ali posredno vplivajo na trgovino med pogodbenicama.

ČLEN 6.3

Opredelitve pojmov

1. V tem poglavju se uporabljajo opredelitve pojmov iz Priloge A k Sporazumu SPS.

2. V tem poglavju:

- (a) „uvozni pogoji“ pomeni katere koli sanitarne ali fitosanitarne ukrepe, ki jih je treba upoštevati pri uvozu proizvodov; ter
- (b) „varovano območje“ pomeni uradno opredeljeno geografsko območje na ozemlju vsake pogodbenice, kjer se specifičen nadzorovan škodljivi organizem ni ustalil kljub ugodnim pogojem za njegovo ustalitev in njegovi prisotnosti na drugih območjih na ozemlju pogodbenice.

3. Poleg tega se lahko Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe v skladu s členom 22.3 dogovori o drugih opredelitvah za uporabo tega poglavja ob upoštevanju pojmovnikov in opredelitev ustreznih mednarodnih organizacij, kot sta Komisija za Codex Alimentarius (v nadaljnjem besedilu: Codex Alimentarius), Svetovna organizacija za zdravje živali ter ustrezne mednarodne organizacije, ki delujejo v okviru Mednarodne konvencije o varstvu rastlin. V primeru neskladnosti med opredelitvami pojmov, o katerih se je dogovoril Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe, in opredelitvami iz Sporazuma SPS, prevladajo opredelitve iz Sporazuma SPS.

ČLEN 6.4

Razmerje do Sporazuma o STO

Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi iz Sporazuma SPS. Nobena določba tega poglavja ne vpliva na pravice in obveznosti vsake pogodbenice v okviru Sporazuma SPS.

ČLEN 6.5

Pristojni organi in kontaktne točke

1. Z dnem začetka veljavnosti tega sporazuma vsaka pogodbenica drugi pogodbenici predloži opis pristojnih organov za izvajanje tega poglavja in kontaktno točko za komunikacijo o vseh vprašanjih, ki so zajeta v tem poglavju.
2. Vsaka pogodbenica obvesti drugo pogodbenico o vseh pomembnih spremembah v strukturi, organizaciji in delitvi odgovornosti njenih pristojnih organov ter zagotovi, da se informacije o kontaktnih točkah redno posodablajo.

ČLEN 6.6

Ocena tveganja

Pogodbenici zagotovita, da njuni sanitarni in fitosanitarni ukrepi temeljijo na oceni tveganja v skladu s členom 5 in drugimi ustreznimi določbami Sporazuma SPS.

ČLEN 6.7

Uvozni pogoji, uvozni postopki in olajševanje trgovine

1. Uvozne pogoje določi pogodbenica uvoznica, da bi dosegla ustrezno raven zaščite, pri čemer so ti pogoji po potrebi predmet posvetovanj med pogodbenicama oziroma se ta posvetovanja pri njihovi določitvi upoštevajo.
2. Brez poseganja v pravice in obveznosti vsake pogodbenice v okviru Sporazuma SPS bi morala pogodbenica uvoznica za celotno ozemlje pogodbenice izvoznice dosledno uporabljati uvozne pogoje za izdelke, če to od nje zahteva pogodbenica izvoznica.
3. Odstavka 1 in 2 ne vplivata na uvozne pogoje, ki obstajajo med pogodbenicama na datum začetka veljavnosti tega sporazuma. Pogodbenici preučita kakršno koli zahtevo za pregled teh uvoznih pogojev.

4. Vsaka pogodbenica pri vseh uvoznih postopkih za preverjanje in zagotavljanje izpolnjevanja sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepov, vključno s postopki za odobritev in carinjenje, zagotovi:

- (a) da so taki postopki poenostavljeni, pospešeni in zaključeni brez nepotrebnega odlašanja v skladu s Sporazumom SPS;
- (b) da se taki postopki ne uporabljajo na način, ki bi pomenil samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo zoper drugo pogodbenico;
- (c) da je običajno trajanje vsakega postopka objavljeno ali da se predvideno trajanje postopka sporoči vložniku na njegovo zahtevo; ter
- (d) da se zahteve po informacijah omejijo na to, kar je potrebno za ustrezne postopke nadzora, kontrole in odobritve, vključno z odobritvijo uporabe aditivov ali z določitvijo dovoljenega odstopanja ravni onesnaževalcev v hrani, pijači ali krmi.

5. Ob upoštevanju veljavnih standardov, razvitih v okviru Mednarodne konvencije o varstvu rastlin, pogodbenici hranita ustrezne informacije o njunem statusu glede na škodljive organizme, vključno s programi nadzora, izkoreninjenja in preprečitve širjenja ter njihovimi rezultati, da se zagotovi podpora kategorizaciji škodljivih organizmov in utemeljijo fitosanitarni uvozni pogoji.

6. Vsaka pogodbenica pripravi sezname nadzorovanih škodljivih organizmov za blago¹, kadar obstajajo fitosanitarni pomisleki. Seznami, če je ustrezno, vsebujejo:

- (a) karantenske škodljive organizme, za katere ni znano, da bi bili navzoči na katerem koli območju znotraj ozemlja pogodbenice;
- (b) karantenske škodljive organizme, za katere je znano, da so navzoči na katerem koli območju ozemlja pogodbenice, vendar niso splošno razširjeni in so pod uradnim nadzorom; ter
- (c) kateri koli drug nadzorovan škodljiv organizem, za katerega se lahko sprejmejo fitosanitarni ukrepi.

Za blago, za katero obstajajo fitosanitarni pomisleki, se uvozni pogoji omejijo na ukrepe, ki zagotavljajo odsotnost nadzorovanih škodljivih mehanizmov pogodbenice uvoznice. Pogodbenica uvoznica predloži svoj seznam nadzorovanega blaga in fitosanitarnih zahtev za uvoz vsega nadzorovanega blaga. Te informacije vključujejo, če je ustrezno, specifične karantenske škodljive organizme in dodatne izjave o fitosanitarnih spričevalih, ki jih predpiše pogodbenica uvoznica.

¹ V tem poglavju se „blago“ razume v skladu z Glosarjem fitosanitarnih izrazov (Mednarodnimi standardi za fitosanitarne ukrepe št. 5), ki ga je pripravil sekretariat Mednarodne konvencije o varstvu rastlin.

7. Kadar je treba določiti uvozne pogoje v odziv na zahtevo pogodbenice izvoznice:
- (a) pogodbenica uvoznica sprejme vse potrebne ukrepe, da se omogoči uvoz zadevnih izdelkov brez nepotrebnega odlašanja;
 - (b) pogodbenica izvoznica:
 - (i) zagotovi vse ustrezne informacije, ki jih zahteva pogodbenica uvoznica; ter
 - (ii) omogoči razumen dostop pogodbenici uvoznici za revizijo in druge ustrezne postopke.
8. Kadar je na voljo izbor različnih sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepov, da se doseže ustrezna raven zaščite pogodbenice uvoznice, pogodbenici na zahtevo pogodbenice izvoznice preučita, ali je mogoče izbrati bolj praktično rešitev, ki manj omejuje trgovino.
9. Kadar se za sanitarne ali fitosanitarne namene zahteva spričevalo, ki ga izda pogodbenica izvoznica, se pogodbenici dogovorita o formatu spričevala in njegovi vsebini, pri čemer se upoštevajo mednarodni standardi, smernice ali priporočila Codex Alimentarius, Svetovne organizacije za zdravje živali ali Mednarodne konvencije o varstvu rastlin.

10. Vsaka pogodbenica spodbuja izvajanje elektronskega potrjevanja in drugih tehnologij za olajševanje trgovine.

11. Namen preverjanj s strani uradnikov pogodbenice uvoznice na ozemlju pogodbenice izvoznice bi moral biti olajševanje nove trgovine. Ta preverjanja ne bi smela postati trajni ukrep. Pogodbenica uvoznica nadomesti obstoječi ukrep za preverjanje z drugačnim ukrepom za preverjanje skladnosti pogodbenice izvoznice z dogovorjenimi zahtevami za fitosanitarne ukrepe, če to zahteva pogodbenica izvoznica, pogodbenica uvoznica pa njeno zahtevo brez nepotrebnega odlašanja sprejme.

12. Pošiljke nadzorovanega blaga se sprejmejo na podlagi ustreznih zagotovil pogodbenice izvoznice in brez posebnih odobritev uvoza v obliki licence ali dovoljenja, razen v primerih, ko je uradno soglasje za uvoz potrebno na podlagi ustreznih standardov, smernic in priporočil Mednarodne konvencije o varstvu rastlin.

13. Analiza tveganja v zvezi s škodljivimi organizmi se začne čim prej in se zaključi brez nepotrebnega odlašanja.

14. Vse pristojbine za postopke za izdelke, uvožene iz pogodbenice izvoznice, morajo biti pravične v primerjavi s kakršnimi koli pristojbinami, ki se zaračunavajo za podobne domače izdelke, in ne smejo biti višje od dejanskih stroškov storitve v skladu s pododstavkom 1(f) Priloge C k Sporazumu SPS.

ČLEN 6.8

Revizija

1. Da se doseže in ohrani zaupanje v učinkovito izvajanje tega poglavja, si pogodbenici nudita pomoč pri izvajanju revizij:

- (a) celotnega sistema nadzora in potrjevanja pogodbenice izvoznice ali njegovih delov; ter
- (b) rezultatov kontrol, izvedenih v okviru sistema nadzora in potrjevanja pogodbenice izvoznice.

Pogodbenici te revizije izvedeta v skladu z določbami Sporazuma SPS ob upoštevanju ustreznih mednarodnih standardov, smernic in priporočil Codex Alimentarius, Svetovne organizacije za zdravje živali ali Mednarodne konvencije o varstvu rastlin.

2. Pogodbenica uvoznica lahko izvaja revizije, tako da od pogodbenice izvoznice zahteva informacije ali na podlagi revizijskih obiskov v pogodbenici izvoznici.

3. Revizijski obisk se izvede pod pogoji, o katerih se pogodbenici dogovorita vnaprej.

4. Pogodbenica uvoznica pogodbenici izvoznici omogoči, da v pisni obliki predloži pripombe o ugotovitvah revizije. Pogodbenica uvoznica take pripombe upošteva, preden oblikuje zaključke in na podlagi teh zaključkov ukrepa. Pogodbenica uvoznica brez nepotrebnega odlašanja pogodbenici izvoznici predloži pisno poročilo o svojih zaključkih.
5. Stroške za revizijski obisk krije pogodbenica uvoznica, razen če se pogodbenici dogovorita drugače.

ČLEN 6.9

Postopek za pripravo seznamov obratov ali objektov

1. Kadar to zahteva pogodbenica uvoznica, pristojni organi pogodbenice izvoznice zagotovijo, da se pripravijo in pogodbenici uvoznici sporočijo posodobljeni seznam obratov ali objektov, ki so v skladu z uvoznimi pogoji pogodbenice uvoznice.
2. Pogodbenica uvoznica lahko od pogodbenice izvoznice zahteva, da predloži informacije, ki so potrebne za preučitev seznamov iz odstavka 1. Pogodbenica uvoznica sprejme potrebne ukrepe, da se brez nepotrebnega odlašanja omogoči uvoz iz obratov ali objektov na seznamu, razen če so potrebne dodatne informacije za preverjanje vnosov na seznamu. Brez poseganja v člen 6.13 taki ukrepi ne vključujejo predhodnih kontrol, razen če so take kontrole nujne na podlagi zakonov in drugih predpisov vsake pogodbenice ali se pogodbenici drugače dogovorita.

3. Pogodbenica uvoznica lahko opravlja revizije v skladu s členom 6.8.
4. Pogodbenica uvoznica objavi sezname iz odstavka 1, če je ustrezno.
5. Pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico o svoji nameri, da bo uvedla nove zakone in druge predpise na področju uporabe tega člena in drugi pogodbenici omogoči, da v zvezi s tem predloži pripombe.

ČLEN 6.10

Prilagajanje regionalnim pogojem

1. Kar zadeva živali, proizvode živalskega izvora in živalske stranske proizvode, pogodbenici priznavata pojma območje in kompartment, kakor sta podrobno določena v Zoosanitarnem kodeksu za kopenske živali Svetovne organizacije za zdravje živali in Kodeksu zdravstvenega varstva vodnih živali Svetovne organizacije za zdravje živali.
2. Kadar se na zahtevo pogodbenice izvoznice uvedejo ali ohranijo sanitarni uvozni pogoji, pogodbenica uvoznica prizna območja in kompartmente, ki jih določi pogodbenica izvoznica kot osnovo za premislek o odločitvi, ali naj se uvoz omogoči ali ohrani.

3. Pogodbenica izvoznica opredeli svoja območja in kompartmente iz odstavka 2 in na zahtevo pogodbenice uvoznice predloži popolno obrazložitev in podporne podatke na podlagi Zoosanitarnega kodeksa za kopenske živali Svetovne organizacije za zdravje živali in Kodeksa zdravstvenega varstva vodnih živali Svetovne organizacije za zdravje živali ali to stori drugače, kot se pogodbenicama zdi primerno na podlagi znanja, pridobljenega prek izkušenj s pristojnimi organi pogodbenice izvoznice.
4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se postopki in obveznosti, ki so določeni v odstavkih 2 in 3, izvedejo brez nepotrebnega odlašanja.
5. Pogodbenici bosta v okviru Odbora za sanitarne in fitosanitarne ukrepe izmenjali informacije o načinu, kako določiti in ohranjati vzajemno priznavanje zdravstvenega statusa na podlagi Zoosanitarnega kodeksa za kopenske živali Svetovne organizacije za zdravje živali in priporočil, ki jih je sprejela Svetovna organizacija za zdravje živali, razen če se dogovorita drugače.
6. Vsaka pogodbenica lahko določi območja ali kompartmente iz odstavka 2 za bolezni, ki niso zajete v Zoosanitarnem kodeksu za kopenske živali Svetovne organizacije za zdravje živali ali Kodeksu zdravstvenega varstva vodnih živali Svetovne organizacije za zdravje živali, in se z drugo pogodbenico dogovori, da se taka območja ali kompartmenti uporabljajo v trgovini med pogodbenicama.
7. Kar zadeva rastline in rastlinske proizvode, pogodbenici priznavata pojme nenapadena območja, nenapadena mesta pridelave, nenapadene enote pridelave in območja, na katerih škodljivi organizmi niso močno razširjeni, ki so podrobno določeni v Mednarodnih standardih za fitosanitarne ukrepe, razvitih v okviru Mednarodne konvencije o varstvu rastlin, ter pojem varovano območje, ki ga pogodbenici v skladu z dogovorom uporabljata v medsebojni trgovini.

8. Kadar se na zahtevo pogodbenice izvoznice uvedejo ali ohranijo fitosanitarni uvozni pogoji, pogodbenica uvoznica prizna nenapadena območja, nenapadena mesta pridelave, nenapadene enote pridelave, območja, na katerih škodljivi organizmi niso močno razširjeni, in varovana območja, ki jih določi pogodbenica izvoznica, kot osnovo za premislek o odločitvi, ali naj se uvoz omogoči ali ohrani.
9. Pogodbenica izvoznica opredeli svoja nenapadena območja, nenapadena mesta pridelave, nenapadene enote pridelave, območja, na katerih škodljivi organizmi niso močno razširjeni, ali varovana območja. Če to zahteva pogodbenica uvoznica, pogodbenica izvoznica predloži popolno obrazložitev in podporne podatke na podlagi ustreznih Mednarodnih standardov za fitosanitarne ukrepe, razvitih v okviru Mednarodne konvencije o varstvu rastlin, ali to stori drugače, kot se pogodbenicama zdi primerno na podlagi znanja, pridobljenega prek izkušenj z ustreznimi fitosanitarnimi organi pogodbenice izvoznice.
10. Pri izvajanju odstavkov 7 do 9 se lahko opravijo tehnična posvetovanja in revizije. Tehnična posvetovanja potekajo v skladu s členom 6.12. Revizije se izvajajo v skladu s členom 6.8 ob upoštevanju biologije škodljivih organizmov in zadevnega blaga.
11. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se postopki in obveznosti, ki so določeni v odstavkih 8 do 10, izvedejo brez nepotrebnega odlašanja.

12. Kadar so na varovanem območju odkriti karantenski škodljivi organizmi, pogodbenica izvoznica nemudoma uradno obvesti pogodbenico uvoznico in na zahtevo pogodbenice uvoznice nemudoma ustavi zadevni izvoz. Pogodbenica izvoznica lahko nadaljuje izvoz pod pogojem, da pogodbenica uvoznica sprejme zagotovila pogodbenice izvoznice.

ČLEN 6.11

Preglednost in izmenjava informacij

1. Vsaka pogodbenica v skladu s členom 7 Sporazuma SPS in prilogama B in C k Sporazumu SPS:

(a) zagotovi preglednost v zvezi:

- (i) s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi, vključno z uvoznimi pogoji; ter
- (ii) s postopki nadzora, kontrole in odobritve, vključno s popolnimi podatki o predpisanih upravnih ukrepih, pričakovanih rokih in organih, ki so pristojni za sprejemanje vlog za izdajo uvoznega dovoljenja in njihovo obdelavo;

- (b) krepí vzajemno razumevanje sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov vsake pogodbenice in njihovo izvajanje; ter
- (c) na upravičeno zahtevo druge pogodbenice in kakor hitro je to mogoče, predloži informacije o svojih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih ter njihovem izvajanju, vključno:
 - (i) z uvoznimi pogoji, ki se uporabljajo za uvoz specifičnih izdelkov;
 - (ii) z napredkom vlog za odobritev specifičnih izdelkov;
 - (iii) s pogostostjo pregledov ob uvozu, ki se izvajajo na izdelkih iz druge pogodbenice; ter
 - (iv) z zadevami, povezanimi s pripravo in uporabo svojih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, vključno z napredkom na področju novih razpoložljivih znanstvenih dokazov, ki vplivajo ali bi lahko vplivali na trgovino med pogodbenicama, in sicer zato, da bi se zmanjšali njihovi negativni učinki.

2. Kadar se informacije iz pododstavkov 1(a) in (c) predložijo z uradnim obvestilom pogodbenice v okviru Sporazuma SPS ali kadar se take informacije objavijo na uradnem, javno dostopnem in brezplačnem spletišču te pogodbenice, se šteje, da so bile informacije iz pododstavkov 1(a) in (c) predložene.

ČLEN 6.12

Tehnična posvetovanja

1. Kadar ima pogodbenica tehtne pomisleke glede življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin ter ukrepov, ki jih predlaga ali izvaja druga pogodbenica, lahko ta pogodbenica zahteva tehnična posvetovanja.
2. Druga pogodbenica se na tako zahtevo odzove brez nepotrebnega odlašanja in sodeluje pri tehničnih posvetovanjih za odpravo teh pomislekov.
3. Vsaka pogodbenica si prizadeva predložiti potrebne informacije, da se preprečijo motnje v trgovini ali doseže sporazumna rešitev.
4. Če sta pogodbenici za odpravo pomislekov že vzpostavili druge mehanizme poleg mehanizmov iz tega člena, jih v čim večjem obsegu uporabita, da se prepreči podvajanje.
5. Vsaka pogodbenica si prizadeva razrešiti kakršne koli pomisleke v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi druge pogodbenice iz odstavka 1 prek tehničnih posvetovanj v skladu s tem členom, preden začne postopke za reševanje sporov v okviru tega sporazuma.

6. Vsaka pogodbenica lahko zaključi tehnična posvetovanja, tako da v pisni obliki uradno obvesti drugo pogodbenico v katerem koli trenutku, ki sledi najmanj 90 dnev od datuma prejetja odziva druge pogodbenice iz odstavka 2, ali v katerem koli drugem časovnem obdobju v skladu z dogovorom pogodbenic.

ČLEN 6.13

Nujni ukrepi

1. Pogodbenica lahko sprejme nujne ukrepe, ki so potrebni za zaščito življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin. Pristojni organ pogodbenice ob sprejemanju takih nujnih ukrepov:

- (a) nemudoma uradno obvesti pristojne organe druge pogodbenice o takih nujnih ukrepih;
- (b) drugi pogodbenici omogoči, da predloži pripombe v pisni obliki;
- (c) po potrebi sodeluje pri tehničnih posvetovanjih, kakor je navedeno v členu 6.12; ter
- (d) upošteva pripombe iz pododstavka (b) in rezultate tehničnih posvetovanj iz pododstavka (c).

2. Da bi se izognili nepotrebnim motnjam v trgovini, pogodbenica uvoznica ob sprejemanju odločitev v zvezi s pošiljkami, ki se v času sprejetja nujnih ukrepov prevažajo med pogodbenicama, preuči informacije, ki jih pogodbenica izvoznica predloži pravočasno.

3. Pogodbenica uvoznica zagotovi, da se kakršni koli nujni ukrepi iz odstavka 1 ne ohranjajo brez znanstvenih dokazov. V primeru nezadostnih znanstvenih dokazov lahko pogodbenica uvoznica začasno sprejme nujne ukrepe na podlagi razpoložljivih zadevnih informacij, vključno z informacijami zadevnih mednarodnih organizacij. Pogodbenica uvoznica pregleda nujni ukrep z namenom, da bi bil njegov negativen učinek na trgovino čim manjši, tako da ta ukrep bodisi razveljavi bodisi nadomesti s trajnim ukrepom.

ČLEN 6.14

Enakovrednost

1. Pogodbenica uvoznica sprejme sanitarne ali fitosanitarne ukrepe pogodbenice izvoznice kot enakovredne, če pogodbenica izvoznica objektivno dokaže pogodbenici uvoznici, da njeni ukrepi dosegajo ustrezno stopnjo zaščite pogodbenice uvoznice. V ta namen se pogodbenici uvoznici na zahtevo zagotovi ustrezen dostop zaradi pregleda, preskušanja in drugih zadevnih postopkov.

2. Pogodbenici na zahtevo katere koli od pogodbenic začeta posvetovanja z namenom vzpostavitve ureditev, ki določajo enakovrednost specifičnih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.
3. Pri določanju enakovrednosti sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov pogodbenici upoštevata ustrezne smernice Odbora za sanitarne in fitosanitarne ukrepe STO, zlasti Sklep o izvajanju člena 4 Sporazuma o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov¹, ter mednarodne standarde, smernice in priporočila Codex Alimentarius, Svetovne organizacije za zdravje živali ali Mednarodne konvencije o varstvu rastlin.
4. Ko se določi enakovrednost, se pogodbenici lahko strinjata o alternativnih uvoznih pogojih in poenostavljenih spričevalih ob upoštevanju mednarodnih standardov, smernic ali priporočil Codex Alimentarius, Svetovne organizacije za zdravje živali ali Mednarodne konvencije o varstvu rastlin.

ČLEN 6.15

Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe

1. Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe, ustanovljen v skladu s členom 22.3, je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja.

¹ Dokument STO G/SPS/19/Rev.2 z dne 23. julija 2004.

2. Cilji Odbora za sanitarne in fitosanitarne ukrepe so:

- (a) okrepiti izvajanje tega poglavja s strani vsake pogodbenice;
- (b) preučiti sanitarne in fitosanitarne zadeve v skupnem interesu; ter
- (c) okrepiti komunikacijo in sodelovanje o sanitarnih in fitosanitarnih zadevah v skupnem interesu.

3. Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe:

- (a) zagotovi forum, da se izboljša razumevanje pogodbenic v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi zadevami, ki so povezane z izvajanjem Sporazuma SPS;
- (b) zagotovi forum, da se okrepi vzajemno razumevanje vsake pogodbenice v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi ter povezanimi regulativnimi postopki;
- (c) spremlja, pregleduje in izmenjuje informacije o izvajanju in delovanju tega poglavja;

- (d) deluje v smislu foruma za obravnavo pomislekov iz odstavka 1 člena 6.12 z namenom doseganja sporazumnih rešitev pod pogojem, da sta jih pogodbenici najprej poskušali obravnavati prek tehničnih posvetovanj v skladu s členom 6.12, in drugih tem, o katerih se dogovorita pogodbenici;
 - (e) določi ustrezna sredstva, ki lahko vključujejo *ad hoc* delovne skupine, da opravijo specifične naloge v zvezi z nalogami Odbora za sanitarne in fitosanitarne ukrepe;
 - (f) lahko opredeli in preuči projekte tehničnega sodelovanja med pogodbenicama v zvezi z razvojem, izvajanjem ter uporabo sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov; ter
 - (g) se lahko posvetuje o zadevah in stališčih za sestanke Odbora za sanitarne in fitosanitarne ukrepe STO ter sestanke, ki se organizirajo pod okriljem Codex Alimentarius, Svetovne organizacije za zdravje živali in Mednarodne konvencije o varstvu rastlin.
4. Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe je sestavljen iz predstavnikov pogodbenic, ki so glede na ustrezno strokovno znanje in izkušnje pristojni za sanitarne in fitosanitarne ukrepe.
5. Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe določi svoj poslovnik in lahko pravila iz tega poslovnika po potrebi revidira.

6. Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe organizira prvi sestanek v roku enega leta od začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 6.16

Reševanje sporov

1. Člen 6.6, pododstavki 4(b) do (d) člena 6.7 ter odstavka 1 in 2 člena 6.14 niso predmet reševanja sporov v okviru poglavja 21.
2. V sporu v okviru tega poglavja, ki vključuje znanstvena ali tehnična vprašanja, se svet posvetuje s strokovnjaki, ki jih je izbral v posvetovanju s pogodbenicama, razen če se pogodbenici odločita drugače. V ta namen svet na zahtevo pogodbenice ustanovi svetovalno tehnično skupino strokovnjakov ali se posvetuje z ustreznimi mednarodnimi organizacijami.

POGLAVJE 7

TEHNIČNE OVIRE V TRGOVINI

ČLEN 7.1

Cilji

Cilja tega poglavja sta olajševati in povečevati blagovno menjavo med pogodbenicama:

- (a) z zagotavljanjem, da tehnični predpisi, standardi in postopki za ugotavljanje skladnosti ne ustvarjajo nepotrebnih ovir za trgovino;
- (b) s krepitevijo skupnega sodelovanja med pogodbenicama, tudi pri izvajanju Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini; ter
- (c) z uporabo ustreznih sredstev za zmanjšanje nepotrebnih negativnih učinkov na trgovino z ukrepi na področju uporabe tega poglavja.

ČLEN 7.2

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za pripravo, sprejetje in uporabo tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti osrednjih upravnih organov, kot so opredeljeni v Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini, ki lahko vplivajo na blagovno menjavo med pogodbenicama.
2. Vsaka pogodbenica sprejme razumne ukrepe, ki so ji na voljo, da spodbuja spoštovanje določb členov 7.5 do 7.11 s strani lokalnih upravnih organov na ravni neposredno pod ravno osrednje uprave, ki so na njenem ozemlju odgovorni za pripravo, sprejetje in uporabo tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti.
3. To poglavje se ne uporablja za:
 - (a) specifikacije nabav, ki jih upravni organ pripravi zaradi zahtev glede proizvodnje ali porabe; ali
 - (b) sanitarne in fitosanitarne ukrepe, kot so opredeljeni v Prilogi A k Sporazumu SPS;

ČLEN 7.3

Vključevanje nekaterih določb Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti iz Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.
2. Členi 2 do 9 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini ter prilogi 1 in 3 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini se smiselno vključijo v ta sporazum in postanejo njegov sestavni del.
3. Kadar pride do spora v zvezi s specifičnim ukrepom pogodbenice, za katerega druga pogodbenica trdi, da je izključno v nasprotju z določbami Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini iz odstavka 2, ta druga pogodbenica ne glede na odstavek 1 člena 21.27 izbere mehanizem za reševanje sporov v okviru Sporazuma o STO.

ČLEN 7.4

Opredelitve pojmov

V tem poglavju se uporabljajo izrazi in opredelitve pojmov iz Priloge 1 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini.

ČLEN 7.5

Tehnični predpisi

1. Pogodbenici priznavata pomen dobre regulativne prakse za pripravo, sprejetje in uporabo tehničnih predpisov, zlasti dela, ki ga je opravil

Odbor STO za tehnične ovire v trgovini v zvezi z dobrimi regulativnimi praksami. V tem okviru si vsaka pogodbenica prizadeva:

(a) pri razvijanju tehničnih predpisov:

- (i) v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi ali upravnimi smernicami oceniti razpoložljive regulativne ali neregulativne alternativne možnosti v zvezi s predlaganimi tehničnimi predpisi, na podlagi katerih lahko izpolni svoj legitimni cilj, s čimer zagotovi, da predlagani tehnični predpisi niso bolj omejujoči za trgovino, kot je potrebno, in tako izpolni svoj legitimni cilj, v skladu z odstavkom 2 člena 2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini; ta določba v ničemer ne vpliva na pravice vsake pogodbenice, da pripravi, sprejme in uporabi ukrepe brez odlašanja, če se pojavijo nujne težave, vključno z varnostjo, zdravjem, varstvom okolja ali nacionalno varnostjo, ali če obstaja tveganje zanje;
- (ii) sistematično opravljati ocene učinka za tehnične predpise s pomembnim učinkom na trgovino, vključno z oceno njihovega učinka na trgovino; ter

(iii) podrobno določiti, če je to primerno, tehnične predpise, ki temeljijo na zahtevah glede izdelka v smislu funkcij in ne zasnove ali opisnih značilnosti; ter

(b) pregledati, brez poseganja v odstavek 3 člena 2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, sprejete tehnične predpise v ustreznih intervalih, ki po možnosti niso daljši od petih let, zlasti z namenom, da se spodbudi njihovo približevanje ustreznim mednarodnim standardom. Pri opravljanju tega pregleda vsaka pogodbenica med drugim upošteva kakršni koli nov razvoj dogodkov v zvezi z ustreznimi mednarodnimi standardi in ugotavlja, ali okoliščine, ki so privedle do razhajanj med tehničnimi predpisi te pogodbenice in katerimi koli ustreznimi mednarodnimi standardi, še obstajajo. Rezultat tega pregleda se sporoči in pojasni drugi pogodbenici na njeno zahtevo.

2. Kadar ena od pogodbenic meni, da so njeni tehnični predpisi in tehnični predpisi druge pogodbenice, ki imajo iste cilje in v katerih so zajeti isti izdelki, enakovredni, lahko ta pogodbenica v pisni obliki z navedbo podrobne obrazložitve zahteva, da druga pogodbenica prizna te tehnične predpise kot enakovredne. Pogodbenica, ki prejme zahtevo, pozitivno presoja možnost sprejetja teh tehničnih predpisov kot enakovrednih svojim, četudi se ti predpisi razlikujejo od njenih lastnih, pod pogojem, da tehnični predpisi pogodbenice, ki vloži zahtevo, po njenem mnenju ustrezno izpolnjujejo cilje njenih lastnih tehničnih predpisov. Če pogodbenica, ki prejme zahtevo, ne sprejme tehničnih predpisov pogodbenice, ki vloži zahtevo, kot enakovrednih, pogodbenica, ki prejme zahtevo, na zahtevo pogodbenice, ki vloži zahtevo, utemelji razloge za svojo odločitev.

3. Na zahtevo pogodbenice, ki ima interes za razvoj tehničnih predpisov, podobnih tehničnim predpisom druge pogodbenice, pogodbenica, ki prejme zahtevo, pogodbenici, ki vloži zahtevo, v največji možni meri zagotovi ustrezne informacije, vključno s študijami ali dokumenti, z izjemo zaupnih informacij, na katere se je oprla pri razvoju svojih tehničnih predpisov.

4. Vsaka pogodbenica enotno in dosledno izvršuje zahteve v zvezi z dajanjem izdelkov na trg, ki so določene v tehničnih predpisih, veljavnih na njenem celotnem ozemlju. Če ima pogodbenica utemeljene razloge, zaradi katerih verjame, da se katera koli izmed teh zahtev ne izvršuje enotno in dosledno na ozemlju druge pogodbenice, ter da ta položaj pomembno vpliva na dvostransko trgovino, lahko ta pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico o teh utemeljenih razlogih z namenom razjasnitve tega vprašanja in, če je ustrezno, pravočasne obravnave s strani kontaktne točke iz člena 7.14 ali prek drugih ustreznih organov, ustanovljenih v okviru tega sporazuma.

ČLEN 7.6

Mednarodni standardi

1. Za namene uporabe tega poglavja in Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini se standardi, ki jih izdajo mednarodne organizacije, kot so Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO), Mednarodna elektrotehniška komisija (IEC), Mednarodna telekomunikacijska zveza (ITU), Komisija za Codex Alimentarius, Mednarodna organizacija civilnega letalstva (ICAO), Svetovni forum za harmonizacijo pravilnikov o vozilih (WP.29) v okviru Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UNECE), Pododbor strokovnjakov Združenih narodov za globalno usklajeni sistem za razvrščanje in označevanje kemikalij (UNSCEGHS) in Mednarodni svet za usklajevanje tehničnih zahtev glede zdravil za uporabo v humani medicini (ICH), štejejo za ustrezne mednarodne standarde, kakor so navedeni v tem poglavju, členih 2 in 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini in Prilogi 3 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini, če so bili pri njihovi pripravi upoštevani načela in postopki iz Sklepa Odbora STO za tehnične ovire v trgovini o načelih za razvoj mednarodnih standardov, smernic in priporočil v zvezi s členoma 2 in 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini ter Prilogo 3 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini¹, razen kadar so taki standardi ali njihovi ustrezni deli neučinkoviti ali neprimerni za izpolnjevanje legitimnih ciljev.

¹. Priloga 4 k Dokumentu STO G/TBT/9 z dne 13. novembra 2000.

2. Z namenom uskladitve standardov v čim večjem obsegu pogodbenici spodbujata regionalne ali nacionalne organe za standardizacijo na svojih ozemljih, da:

- (a) ob upoštevanju omejitev svojih virov polno sodelujejo pri pripravi mednarodnih standardov, ki jih pripravljajo ustrezni mednarodni organi za standardizacijo;
- (b) uporabijo ustrezne mednarodne standarde kot podlago za standarde, ki jih razvijajo, razen če so taki mednarodni standardi neučinkoviti ali neprimerni, med drugim zaradi neučinkovite stopnje zaščite ali bistvenih podnebnih ali geografskih dejavnikov ali bistvenih tehnoloških težav;
- (c) preprečijo podvajanje dela mednarodnih organov za standardizacijo ali prekrivanje z njim; ter
- (d) pregledujejo svoje standarde, ki ne temeljijo na ustreznih mednarodnih standardih, v ustreznih intervalih, ki po možnosti niso daljši od petih let, z namenom, da se spodbudi njihovo približevanje ustreznim mednarodnim standardom.

3. Pri razvijanju tehničnih predpisov ali postopkov za ugotavljanje skladnosti:
- (a) vsaka pogodbenica uporabi ustrezne mednarodne standarde, smernice ali priporočila ali njihove ustrezne dele, v obsegu, ki je določen v odstavku 4 člena 2 in v odstavku 4 člena 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, kot podlago za svoje tehnične predpise in postopke za ugotavljanje skladnosti ter prepreči odstopanja od ustreznih mednarodnih standardov ali dodatnih zahtev v primerjavi s temi standardi, razen kadar lahko pogodbenica, ki razvija tehnične predpise ali postopke za ugotavljanje skladnosti, na podlagi ustreznih informacij, vključno z razpoložljivimi znanstvenimi ali tehničnimi dokazi, dokaže, da bi bili taki mednarodni standardi neučinkoviti ali neprimerni za izpolnjevanje legitimnih ciljev, kakor je navedeno v odstavku 2 člena 2 in odstavku 4 člena 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini; ter
 - (b) če pogodbenica ne uporablja ustreznih mednarodnih standardov, smernic ali priporočil ali njihovih ustreznih delov, kot je navedeno v odstavku 1, kot podlago za svoje tehnične predpise ali postopke za ugotavljanje skladnosti, ta pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice pojasni razloge, zakaj meni, da so taki mednarodni standardi neučinkoviti ali neprimerni za izpolnjevanje legitimnih ciljev, kakor je navedeno v odstavku 2 člena 2 in odstavku 4 člena 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, ter zagotovi ustrezne informacije, vključno z razpoložljivimi znanstvenimi ali tehničnimi dokazi, na katerih temelji ta ocena, ter opredeli dele tehničnih predpisov ali zadevnega postopka za ugotavljanje skladnosti, ki v vsebini odstopajo od ustreznih mednarodnih standardov, smernic ali priporočil.

4. Vsaka pogodbenica na svojem ozemlju spodbuja svoje regionalne ali nacionalne organe za standardizacijo pri sodelovanju z ustreznimi organi za standardizacijo druge pogodbenice v mednarodnih dejavnostih v zvezi s standardizacijo. Tako sodelovanje lahko poteka v mednarodnih organih za standardizacijo, katerih članici sta obe pogodbenici ali katerih člani so organi za standardizacijo obeh pogodbenic. Cilji takega dvostranskega sodelovanja bi bili lahko med drugim spodbujanje razvoja mednarodnih standardov, olajševanje razvoja skupnih standardov v obeh pogodbenicah na področjih skupnih interesov, kjer ni določenih mednarodnih standardov, zlasti kar zadeva nove izdelke ali tehnologije, ali nadaljnja krepitev izmenjave informacij med organi za standardizacijo obeh pogodbenic.

ČLEN 7.7

Standardi

1. Pogodbenici potrjujeta svoje obveznosti iz odstavka 1 člena 4 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini za zagotovitev, da regionalni ali nacionalni organi za standardizacijo na njunih ozemljih sprejmejo in spoštujejo Kodeks dobre prakse za pripravo, sprejetje in uporabo standardov iz Priloge 3 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini.

2. Pogodbenici opozarjata, da v skladu z opredelitvijo standarda v Prilogi 1 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini skladnost s standardi ni obvezna. Kadar se skladnost s standardom v pogodbenici zahteva na podlagi vključevanja tega standarda v tehnične predpise ali postopek za ugotavljanje skladnosti ali sklicevanja na ta standard v tehničnih predpisih ali postopku za ugotavljanje skladnosti, pogodbenica pri razvoju osnutka tehničnih predpisov ali postopka za ugotavljanje skladnosti spoštuje obveznosti glede preglednosti iz odstavka 9 člena 2 ali odstavka 6 člena 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini in iz člena 7.9.
3. Vsaka pogodbenica ob upoštevanju svojih zakonov in drugih predpisov spodbuja svoje regionalne ali nacionalne organe za standardizacijo, da zagotovijo ustrezno sodelovanje zainteresiranih oseb z ozemlja te pogodbenice pri postopku razvijanja standardov in da omogočijo osebam druge pogodbenice sodelovanje v postopkih posvetovanja, ki so odprti za širšo javnost, pod pogoji, ki niso manj ugodni od pogojev, ki jih zadevna pogodbenica določi za osebe s svojega ozemlja.
4. Pogodbenici si izmenjujeta informacije o:
- (a) uporabi standardov s strani vsake pogodbenice pri podpori dokazovanju skladnosti s tehničnimi predpisi ali olajševanju skladnosti z njimi;
 - (b) svojih postopkih določanja standardov, zlasti o načinu in obsegu, v skladu s katerima se mednarodni ali regionalni standardi uporabljajo kot podlaga za njune regionalne ali nacionalne standarde; ter

- (c) sporazumih o sodelovanju ali ureditvah o standardizaciji s tretjimi osebami ali mednarodnimi organizacijami.

ČLEN 7.8

Postopki za ugotavljanje skladnosti

1. Kar zadeva pripravo, sprejetje in uporabo tehničnih predpisov, se pododstavki 1(a)(i), 1(a)(ii) in 1(b) člena 7.5 smiselno uporabljajo tudi za postopke za ugotavljanje skladnosti.
2. V skladu z odstavkom 1.2 člena 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini vsaka pogodbenica zagotovi, da postopki za ugotavljanje skladnosti niso strožji ali pa se ne uporabljajo strožje, kot je potrebno, da pogodbenica uvoznica pridobi ustrezno zaupanje, da so izdelki v skladu z veljavnimi tehničnimi predpisi ali standardi, pri čemer je treba upoštevati tveganja v zvezi z izdelki, vključno s tveganji, ki bi nastala zaradi neskladnosti.

3. Pogodbenici priznavata, da obstaja širok izbor mehanizmov za lažje sprejemanje rezultatov postopkov za ugotavljanje skladnosti. Taki mehanizmi lahko vključujejo:

- (a) sporazume o vzajemnem priznavanju rezultatov postopkov za ugotavljanje skladnosti v zvezi s posebnimi tehničnimi predpisi, ki jih opravljajo organi s sedežem na ozemlju druge pogodbenice,
- (b) ureditve o prostovoljnem sodelovanju med organi za ugotavljanje skladnosti na ozemlju pogodbenic ter
- (c) večstranske in mnogostranske sporazume ali ureditve o priznavanju, pri katerih sodelujeta obe pogodbenici;
- (d) uporabo akreditacije pri izbiri organov za ugotavljanje skladnosti;
- (e) določitev organov za ugotavljanje skladnosti, vključno z organi za ugotavljanje skladnosti s sedežem na ozemlju druge pogodbenice, na ravni državne uprave;
- (f) priznanje rezultatov postopkov za ugotavljanje skladnosti s strani pogodbenice, pri čemer so bili ti postopki opravljeni na ozemlju druge pogodbenice; ter
- (g) proizvajalčevo ali dobaviteljevo izjavo o skladnosti.

4. Pogodbenici si izmenjujeta informacije o mehanizmih, ki so zajeti v odstavku 3.

Pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice zagotovi informacije o:

- (a) mehanizmih iz odstavka 3 in podobnih mehanizmih, katerih namen je olajševanje sprejemanja rezultatov postopkov za ugotavljanje skladnosti;
- (b) dejavnikih, vključno z oceno in upravljanjem tveganja, ki se preučijo pri izboru ustreznih postopkov za ugotavljanje skladnosti v zvezi s specifičnimi izdelki; ter
- (c) politiki akreditiranja, vključno z mednarodnimi standardi za akreditacijo, in mednarodnih sporazumih in ureditvah na področju akreditacije, tudi v okviru Mednarodnega združenja za akreditacijo laboratorijev (ILAC) in Mednarodnega akreditacijskega foruma (IAF), ki jih pogodbenica na določenem področju uporablja v čim večjem obsegu.

5. Kar zadeva te mehanizme, vsaka pogodbenica:

- (a) kadar koli je to mogoče in v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi uporablja dobaviteljevo izjavo o skladnosti kot zagotovilo o skladnosti z veljavnimi tehničnimi predpisi;

- (b) uporablja akreditacijo na podlagi pooblastila državnih organov ali pooblastila, ki ga državni organi izvršujejo, kot je ustrezno, kot sredstvo za dokazovanje tehnične usposobljenosti pri izboru organov za ugotavljanje skladnosti;
- (c) zagotavlja, da so dejavnosti v zvezi z akreditacijo neodvisne od dejavnosti za ugotavljanje skladnosti in da ni navzkrižja interesov med organi za akreditacijo in organi za ugotavljanje skladnosti, ki jih ti akreditirajo, če je akreditacija določena z zakonom kot potreben ločen ukrep pri izboru organov za ugotavljanje skladnosti; pogodbenici lahko izpolnita to obveznost z ločitvijo organov za ugotavljanje skladnosti od organov za akreditacijo¹;
- (d) preuči sodelovanje ali, kot je ustrezno, organom za preskušanje, kontrolo in potrjevanje ne prepove sodelovanja v mednarodnih sporazumih ali ureditvah za olajševanje sprejemanja rezultatov za ugotavljanje skladnosti; ter
- (e) gospodarskim subjektom dovoli izbiro med več organi za ugotavljanje skladnosti, če pogodbenica za izvajanje postopkov za ugotavljanje skladnosti, potrebnih za dajanje izdelka na trg, pooblasti dva ali več organov za potrjevanje skladnosti.

¹ Pododstavek (c) se ne uporablja za dejavnosti za ugotavljanje skladnosti, ki jih opravi pogodbenica sama, kadar ta pogodbenica ohrani pristojnost pri končnem odločanju v zvezi s skladnostjo izdelka.

6. Pogodbenici sodelujeta na področju vzajemnega priznavanja v skladu s Sporazumom o vzajemnem priznavanju med Evropsko skupnostjo in Japonsko, sklenjenem 4. aprila 2001 v Bruslju. Pogodbenici se lahko v skladu z ustreznimi določbami navedenega sporazuma tudi odločita, da bosta razširili obseg zajetih izdelkov, veljavne regulativne zahteve in priznane organe za ugotavljanje skladnosti.

ČLEN 7.9

Preglednost

1. Pri razvoju tehničnih predpisov ali postopka za ugotavljanje skladnosti, ki ima lahko bistven učinek na trgovino, vsaka pogodbenica:

- (a) v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi opravi postopke posvetovanja, ki so odprti za širšo javnost, in objavi rezultate takih postopkov posvetovanja in kakršnih koli obstoječih ocen učinka;
- (b) omogoči osebam iz druge pogodbenice, da sodelujejo v postopkih posvetovanja, ki so odprti za širšo javnost pod pogoji, ki niso manj ugodni od pogojev za osebe z njenega ozemlja;

- (c) upošteva stališča druge pogodbenice pri izvajanju postopkov posvetovanja, ki so odprti za širšo javnost, in na zahtevo druge pogodbenice na pripombe te pogodbenice pravočasno predloži odgovore v pisni obliki;
- (d) neodvisno od pododstavka 1(a)(ii) člena 7.5 objavi rezultate morebitne ocene učinka o predlaganih tehničnih predpisih ali postopku za ugotavljanje skladnosti, vključno z učinkom na trgovino; ter
- (e) si na zahtevo druge pogodbenice prizadeva zagotoviti povzetek ocene učinka iz pododstavka (d) v angleškem jeziku.

2. Vsaka pogodbenica pri pošiljanju uradnih obvestil v skladu z odstavkom 9.2 člena 2 ali odstavkom 6.2 člena 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini:

- (a) načeloma drugi pogodbenici omogoči, da predloži pisne pripombe k predlogu v roku najmanj 60 dni od datuma uradnega obvestila, razen ob nujnih težavah ali tveganju nujnih težav v zvezi z varnostjo, zdravjem, varstvom okolja ali nacionalno varnostjo, in, kadar je to izvedljivo, ustrezno preuči utemeljene zahteve za podaljšanje obdobja za pripombe;

- (b) predloži elektronsko različico celotnega besedila obvestila skupaj s samim uradnim obvestilom;
- (c) predloži podroben in celovit opis vsebine ukrepa v formatu uradnega obvestila, če besedilo obvestila ni na voljo v enem od uradnih jezikov STO, in prevod besedila obvestila v enem od uradnih jezikov STO, če je ta na voljo;
- (d) pisno odgovori na pripombe v pisni obliki, ki jih je prejela od druge pogodbenice v zvezi s predlogom, najpozneje na datum objave končnega tehničnega predpisa ali postopka za ugotavljanje skladnosti;
- (e) predloži informacije o sprejetem končnem besedilu z dodatkom k prvotnemu uradnemu obvestilu;
- (f) omogoči razumen interval¹ med objavo tehničnih predpisov in njihovim začetkom veljavnosti, da se lahko gospodarski subjekti druge pogodbenice ustrezno prilagodijo; ter

¹ V tem pododstavku „razumni interval“ pomeni običajno obdobje najmanj šestih mesecev, razen če to ne bi bilo učinkovito za izpolnjevanje legitimnih ciljev.

(g) zagotovi, da informativne točke, ustanovljene v skladu s členom 10 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, predložijo informacije in odgovore v enem od uradnih jezikov STO na razumne poizvedbe druge pogodbenice ali zainteresiranih oseb druge pogodbenice o sprejetih tehničnih predpisih in postopkih za ugotavljanje skladnosti.

3. Vsaka pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice sporoči informacije o ciljih in utemeljitvi tehničnega predpisa ali postopka za ugotavljanje skladnosti, ki ga je pogodbenica sprejela ali za katerega predlaga sprejetje.

4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so vsi sprejeti tehnični predpisi in postopki za ugotavljanje skladnosti brezplačno javno dostopni na uradnih spletiščih in objavljeni v angleškem jeziku, če je prevod že na voljo.

ČLEN 7.10

Nadzor trga

1. V tem členu je „nadzor trga“ naloga javnega organa, ki se izvaja ločeno od postopkov za ugotavljanje skladnosti in tem postopkom sledi, ter pomeni dejavnosti, ki jih javni organ opravlja, in ukrepe, ki jih javni organ sprejme na podlagi postopkov pogodbenice, da se tej pogodbenici omogoči spremljanje ali obravnava skladnosti izdelkov z zahtevami iz njenih zakonov in drugih predpisov.

2. Vsaka pogodbenica med drugim:

- (a) izmenjuje informacije z drugo pogodbenico o nadzoru trga in dejavnostih izvrševanja, na primer o organih, odgovornih za nadzor trga in izvrševanje, ter o ukrepih, ki so sprejeti v zvezi z nevarnimi izdelki;
- (b) zagotovi neodvisnost nalog nadzora trga od nalog ugotavljanja skladnosti z namenom preprečevanja navzkrižja interesov¹; ter
- (c) zagotovi, da ni navzkrižja interesov med organi nadzora trga in zadevnimi osebami, ki so predmet kontrole ali nadzora, vključno s proizvajalcem, uvoznikom in distributerjem.

¹ Pojasniti je treba, da se ta pododstavek ne uporablja za naloge odobritev, ki jih pogodbenica opravlja sama, kadar ta pogodbenica ohrani pristojnost za končno odločanje v zvezi s skladnostjo izdelka. Pogodbenica lahko izpolni to obveznost z ločitvijo organov nadzora trga od organov za ugotavljanje skladnosti.

ČLEN 7.11

Označevanje in etiketiranje

1. Pogodbenici navajata, da lahko tehnični predpis vključuje ali obravnava izključno zahteve za označevanje ali etiketiranje. Če pogodbenica pripravi zahteve za označevanje ali etiketiranje v obliki tehničnih predpisov, ta pogodbenica zagotovi, da se take zahteve ne pripravijo, sprejmejo ali uporabljajo z namenom ali učinkom ustvarjanja nepotrebnih ovir v mednarodni trgovini in trgovine ne omejujejo bolj, kot je potrebno za izpolnjevanje legitimnih ciljev v skladu z odstavkom 2 člena 2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.
2. Kadar pogodbenica zahteva označevanje ali etiketiranje izdelkov v obliki tehničnega predpisa, se pogodbenici strinjata, zlasti da:
 - (a) so informacije, ki so potrebne za tako označevanje ali etiketiranje izdelkov omejene na to, kar je pomembno za zadevne osebe, vključno s potrošniki, uporabniki izdelka ali organi, in za navajanje skladnosti izdelka z regulativnimi zahtevami;
 - (b) pogodbenica ne potrebuje nobene predhodne odobritve, registracije ali potrjevanja oznak ali etiket izdelkov kot predpogoj za dajanje izdelkov na svoj trg, če so ti izdelki skladni z obveznimi tehničnimi zahtevami, razen če je to potrebno za izpolnjevanje njenih legitimnih ciljev;

- (c) če pogodbenica zahteva uporabo enkratne identifikacijske številke za označevanje ali etiketiranje izdelkov, tako številko izda zadevnim osebam, vključno s proizvajalcem, uvoznikom in distributerjem, brez nepotrebnega odlašanja in na nediskriminatorni osnovi;
- (d) če to ni zavajajoče, protislovno ali dvoumno ali legitimni cilji pogodbenice niso ogroženi, pogodbenica v zvezi z informacijami, ki se zahtevajo v namembni državi blaga, dovoli naslednje:
 - (i) informacije v drugih jezikih poleg informacij v jeziku, ki ga zahteva namembna država blaga;
 - (ii) mednarodne nomenklature, piktograme, simbole ali grafične prikaze; ter
 - (iii) dodatne informacije poleg tistih, ki jih zahteva namembna država blaga;
- (e) pogodbenica sprejme, da se etiketiranje in popravki na etiketah izvedejo v carinskih skladiščih ob uvozu kot alternativa etiketiranju v pogodbenici izvoznici, razen če morajo takšno etiketiranje izvesti pooblašcene osebe zaradi javnega zdravja ali varnosti; ter

- (f) si pogodbenica prizadeva namesto oznak ali etiket, fizično pritrjenih na izdelek, sprejeti začasne ali odstranljive etikete oziroma označevanje ali etiketiranje v spremni dokumentaciji, razen če meni, da so zaradi tega ogroženi legitimni cilji iz Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.

ČLEN 7.12

Sodelovanje

1. Pogodbenici okrepita sodelovanje na področju tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti za izboljšanje vzajemnega razumevanja njunih sistemov in olajšanja dostopa do njunih trgov. Pogodbenici priznavata, da so obstoječi dialogi na področju regulativnega sodelovanja pomembno sredstvo za krepitev takega sodelovanja.
2. Pogodbenici si prizadevata odkriti, razviti in spodbujati pobude olajševanja trgovine v skupnem interesu.
3. Pobude iz odstavka 2 lahko vključujejo:
 - (a) izboljšanje kakovosti in učinkovitosti njunih ustreznih tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti ter spodbujanje dobrih regulativnih praks prek regulativnega sodelovanja med pogodbenicama, vključno z izmenjavo informacij, izkušenj in podatkov;

- (b) če je ustrezno, poenostavitev njunih ustreznih tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti;
- (c) spodbujanje približevanja njunih ustreznih tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti ustreznim mednarodnim standardom, smernicam ali priporočilom;
- (d) zagotavljanje učinkovite interakcije in sodelovanja med njunimi ustreznimi regulativnimi organi na mednarodni, regionalni ali nacionalni ravni;
- (e) spodbujanje ali krepitev sodelovanja med organizacijami v pogodbenicah, ki so pristojne za standardizacijo, akreditacijo in postopke za ugotavljanje skladnosti; ter
- (f) izmenjavo informacij v čim večjem obsegu o mednarodnih sporazumih in ureditvah v zvezi s tehničnimi ovirami v trgovini, katerih podpisnica je ena od pogodbenic ali obe.

ČLEN 7.13

Odbor za tehnične ovire v trgovini

1. Odbor za tehnične ovire v trgovini, ustanovljen v skladu s členom 22.3, je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja.

2. Naloge Odbora za tehnične ovire v trgovini so:

- (a) pregledovanje izvajanja in delovanja tega poglavja;
- (b) pregledovanje sodelovanja pri razvoju in izboljševanju tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti, kakor je določeno v členu 7.12;
- (c) pregledovanje tega poglavja z vidika razvoja v okviru Odbora STO za tehnične ovire v trgovini, ustanovljenega v skladu s členom 13 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, in po potrebi priprava priporočil za spremembe tega poglavja;
- (d) sprejemanje kakršnih koli ukrepov, za katere pogodbenici menita, da bi jima bili lahko v pomoč pri njunem izvajanju tega poglavja in Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini ter pri olajševanju trgovine med pogodbenicama;
- (e) razpravljanje o kakršnem koli vprašanju, ki je zajeto v tem poglavju, na zahtevo ene od pogodbenic;
- (f) takojšnja obravnava kakršnega koli vprašanja pogodbenice v zvezi z razvojem, sprejetjem ali uporabo tehničnih predpisov, standardov ali postopkov za ugotavljanje skladnosti druge pogodbenice v okviru tega poglavja in Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini;
- (g) če je to potrebno za doseganje ciljev iz tega poglavja, določitev *ad hoc* tehničnih delovnih skupin za obravnavo specifičnih vprašanj ali sektorjev z namenom opredelitve rešitve;

- (h) izmenjava informacij o delu v regionalnih in večstranskih forumih, ki se ukvarjajo z dejavnostmi v zvezi s tehničnimi predpisi, standardi in postopki za ugotavljanje skladnosti, ter o izvajanju in delovanju tega poglavja;
- (i) izvajanje drugih nalog, ki jih lahko nanj prenese Skupni odbor v skladu s pododstavkom 5(b) člena 22.1; ter
- (j) poročanje Skupnemu odboru, če se mu to zdi ustrezno, o izvajanju in delovanju tega poglavja.

3. Odbor za tehnične ovire v trgovini in katero koli *ad hoc* tehnično delovno skupino pod njegovim okriljem koordinira:

- (a) za Evropsko unijo, Evropska komisija; ter
- (b) za Japonsko, ministrstvo za zunanje zadeve;

4. Organi iz odstavka 3 so odgovorni za usklajevanje z ustreznimi institucijami in osebami na svojem ozemlju ter za zagotavljanje, da so take institucije in osebe povabljene na sestanke Odbora za tehnične ovire v trgovini, če je to potrebno.

5. Na zahtevo pogodbenice se Odbor za tehnične ovire v trgovini in katera koli *ad hoc* tehnična delovna skupina pod njegovim okriljem sestane v kraju in ob času, ki ustrezata dogovoru predstavnikov pogodbenic. Sestanki lahko potekajo prek videokonference ali na druge načine.

ČLEN 7.14

Kontaktne točke

1. Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi kontaktno točko za izvajanje tega poglavja in drugo pogodbenico uradno obvesti o kontaktnih podatkih, tudi o informacijah v zvezi z zadevnimi uradniki. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršni koli spremembi v zvezi s temi kontaktnimi podatki.
2. Naloge kontaktne točke vključujejo:
 - (a) izmenjavo informacij vsake pogodbenice o tehničnih predpisih, standardih in postopkih za ugotavljanje skladnosti ali o katerih koli drugih vprašanjih, ki so zajeta v tem poglavju;
 - (b) zagotavljanje katerih koli informacij ali razlag, ki jih pogodbenica zahteva v skladu s tem poglavjem, v tiskani ali elektronski obliki, v razumnem roku, ki ustreza dogovoru pogodbenic in, če je to mogoče, v 60 dneh od datuma prejetja zahteve; ter

- (c) če je to mogoče, takojšnjo razjasnitev in obravnavo kakršnega koli vprašanja pogodbenice v zvezi z razvojem, sprejetjem ali uporabo tehničnih predpisov, standardov in postopkov za ugotavljanje skladnosti v okviru tega poglavja in Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.

POGLAVJE 8

TRGOVINA S STORITVAMI, LIBERALIZACIJA NALOŽB IN ELEKTRONSKO POSLOVANJE

ODDELEK A

Splošne določbe

ČLEN 8.1

Področje uporabe

1. Pogodbenici ob potrditvi svojih obveznosti iz Sporazuma o STO in svoje obveznosti, kar zadeva izboljšanje okolja za razvoj trgovine in naložb med pogodbenicama, uvedeta potrebne ureditve za postopno in vzajemno liberalizacijo trgovine s storitvami in naložb ter za sodelovanje pri elektronskem poslovanju.

2. Za namene tega poglavja pogodbenici potrjujeta svojo pravico, da na svojem ozemlju sprejemata regulativne ukrepe, ki so potrebni za doseganje legitimnih ciljev politike, kot so varovanje javnega zdravja, varnost, okolje ali javna morala, socialno varstvo ali varstvo potrošnikov ali spodbujanje in varovanje kulturne raznolikosti.
3. To poglavje se ne uporablja za ukrepe, ki vplivajo na fizične osebe pogodbenice, ki želijo dostop do trga delovne sile druge pogodbenice, ali za ukrepe glede narodnosti ali državljanstva, prebivališča ali zaposlitve za nedoločen čas.
4. To poglavje pogodbenici ne preprečuje uporabe ukrepov za urejanje vstopa ali začasnega bivanja fizičnih oseb v pogodbenici, vključno z ukrepi, potrebnimi za zavarovanje celovitosti njenih meja in zagotovitev urejenega prehajanja fizičnih oseb čez njene meje, če se taki ukrepi ne uporabljajo tako, da bi izničili ali omejili ugodnosti, ki jih ima druga pogodbenica na podlagi tega poglavja. Dejstvo, da se za fizične osebe nekaterih držav zahteva vizum, za fizične osebe drugih držav pa ne, ne pomeni, da se ugodnosti, pridobljene na podlagi tega poglavja, izničujejo ali omejujejo.

ČLEN 8.2

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „storitve popravil in vzdrževanja zrakoplovov, medtem ko so zrakoplovi umaknjeni iz prometa“ pomeni dejavnosti, ki se opravljajo na zrakoplovu ali njegovem delu, medtem ko je zrakoplov umaknjen iz prometa, in ne vključujejo tako imenovanega linijskega vzdrževanja;
- (b) „storitve računalniškega sistema rezervacij (CRS)“ pomeni storitve računalniških sistemov, ki vsebujejo podatke o vozni redih letalskih prevoznikov, razpoložljivih zmogljivostih, vozninah in pravilih zanje, na podlagi katerih je možno rezervirati ali izdajati vozovnice;
- (c) „zajeto podjetje“ pomeni podjetje na ozemlju pogodbenice, ki ga je v skladu s pododstavkom (i) posredno ali neposredno ustanovil podjetnik druge pogodbenice in obstaja na datum začetka veljavnosti tega sporazuma ali pa je bilo ustanovljeno pozneje, v skladu z veljavno zakonodajo;

- (d) „čezmejna trgovina s storitvami“ pomeni opravljanje storitve:
 - (i) z ozemlja ene pogodbenice na ozemlje druge pogodbenice ali
 - (ii) na ozemlju ene pogodbenice za uporabnika storitve druge pogodbenice;
- (e) „neposredni davki“ vsebujejo vse davke na skupne dohodke, na skupni kapital ali na elemente dohodka ali kapitala, vključno z davkom na razliko pri odtujitvi lastnine, davkom na nepremičnine, dedovanja in darila ter davkom na skupni znesek plač, ki jih plačajo podjetja, kot tudi davkom na povečanje vrednosti kapitala;
- (f) „gospodarska dejavnost“ pomeni kakršno koli storitev ali dejavnost industrijskega, poslovnega in strokovnega značaja ter dejavnosti obrtnikov in ne vključuje storitev ali dejavnosti, ki se opravljajo pri izvajanju javnih pooblastil;
- (g) „podjetje“ pomeni pravno osebo ali podružnico ali predstavništvo;
- (h) „podjetnik pogodbenice“ pomeni fizično ali pravno osebo pogodbenice, ki si prizadeva ustanoviti, ustanavlja ali je ustanovila podjetje v skladu s pododstavkom (i) na ozemlju druge pogodbenice;

- (i) „ustanavljanje“ pomeni vzpostavitev ali pridobitev pravne osebe, tudi prek kapitalske udeležbe, ali ustanovitev podružnice ali predstavništva v Evropski uniji ali na Japonskem z namenom vzpostavitve ali ohranjanja trajnih gospodarskih vezi¹;
- (j) „obstoječ“ pomeni veljaven na datum začetka veljavnosti tega sporazuma;
- (k) „storitve zemeljske oskrbe“ pomeni zagotavljanje naslednjih storitev na letališču za plačilo ali po pogodbi: zastopništvo letalskega prevoznika, upravljanje in nadzor; oskrba potnikov; sprejem in odprema prtljage; storitve na ploščadi; dostava hrane, z izjemo priprave hrane; odprema letalskega tovora in pošte; oskrba zrakoplova z gorivom; oskrba in čiščenje zrakoplova; prevoz na tleh; ter letalske operacije, upravljanje posadke in načrtovanje letov. Storitve zemeljske oskrbe ne vključujejo: samooskrbe; varnosti; linijskega vzdrževanja; popravil in vzdrževanja zrakoplovov; ali upravljanja oziroma obratovanja bistvene, centralizirane letališke infrastrukture, kot so zmogljivosti za razledenitev, sistemi za distribucijo goriva, sistemi za sprejem in odpremo prtljage ter stalni prometni sistemi znotraj letališča;
- (l) „pravna oseba“ pomeni vsak pravni subjekt, pravilno ustanovljen ali kako drugače organiziran v skladu s pravom, ki se uporablja, kot pridobitna ali nepridobitna dejavnost ter v zasebni ali državni lasti, vključno s katerimi koli gospodarskimi družbami, trusti, solastniškimi podjetji, skupnimi podjetji, samostojnimi podjetniki posamezniki ali združenji;

¹ Pogodbenici razumeta, da je širitev zajeta v opredelitvi ustanavljanja v obliki ustanavljanja s strani zajetega podjetja.

(m) pravna oseba je:

- (i) „v lasti“ fizičnih ali pravnih oseb pogodbenice, če je več kot 50 odstotkov lastniškega deleža v dejanski lasti fizičnih ali pravnih oseb te pogodbenice; ter
- (ii) „pod nadzorom“ fizičnih ali pravnih oseb pogodbenice, če so te fizične ali pravne osebe pooblašene, da imenujejo večino njenih direktorjev ali da drugače zakonito vodijo njeno delovanje;

(n) „pravna oseba pogodbenice“ pomeni:

- (i) za Evropsko unijo, pravna oseba, ki je ustanovljena ali deluje v skladu z zakoni in drugimi predpisi Evropske unije ali ene od njenih držav članic, ter opravlja bistvene poslovne dejavnosti¹ na ozemlju Evropske unije; ter

¹ V skladu s svojim uradnim obvestilom glede Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Svetovni trgovinski organizaciji (WT/REG39/1) se Evropska unija zaveda, da je koncept „dejanske in stalne povezave“ z gospodarstvom države članice Evropske unije iz člena 54 PDEU enak konceptu „bistvenih poslovnih dejavnosti“.

- (ii) za Japonsko, pravna oseba, ki je ustanovljena ali deluje v skladu z zakoni in drugimi predpisi Japonske ter opravlja bistvene poslovne dejavnosti na ozemlju Japonske;

ne glede na pododstavka (i) in (ii), so upravičenke določb tega poglavja tudi ladijske družbe s sedežem zunaj pogodbenice EU oziroma Japonske, ki so pod nadzorom državljanov države članice Evropske unije oziroma Japonske, če so njihova plovila registrirana v skladu z zakonodajo države članice Evropske unije oziroma Japonske in plujejo pod zastavo države članice Evropske unije oziroma Japonske;

- (o) „ukrepi pogodbenice“ pomeni ukrepe, ki jih sprejmejo ali ohranjajo:
 - (i) centralna, regionalna ali lokalna uprava ali organi; ter
 - (ii) nevladne organizacije pri izvajanju pooblastil, ki jim jih podelijo centralna, regionalna ali lokalna uprava ali organi;
- (p) „delovanje“ pomeni izvajanje, upravljanje, vzdrževanje, uporabo, uživanje in prodajo ali drugo obliko razpolaganja s podjetjem;

- (q) „prodaja in trženje storitev zračnega prevoza“ pomeni, da lahko zadevni letalski prevoznik prosto prodaja in trži svoje storitve zračnega prevoza, vključno z vsemi vidiki trženja, kot so tržne raziskave, oglaševanje in distribucija; te dejavnosti ne vključujejo določanja cen storitev zračnega prevoza niti veljavnih pogojev;
- (r) „storitve“ pomeni vse storitve v vseh sektorjih, razen storitev, ki se opravljajo pri izvajanju javnih pooblastil;
- (s) „zagotovljene storitve ali dejavnosti, ki se opravljajo pri izvajanju javnih pooblastil“ pomeni storitve ali dejavnosti, ki se ne zagotavljajo ali izvajajo niti na tržni podlagi niti v konkurenci z enim ali več gospodarskimi subjekti;
- (t) „ponudnik storitev“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki želi ponujati ali ponuja storitev; ter
- (u) „ponudnik storitev pogodbenice“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo pogodbenice, ki želi ponujati ali ponuja storitev.

ČLEN 8.3

Splošne izjeme

1. Za namene oddelka B se člen XX GATT 1994 smiselno vključi v ta sporazum in postane njegov sestavni del¹.
2. V skladu z zahtevo, da se tovrstni ukrepi ne uporabljajo na način, ki bi pomenil samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med državami, v katerih prevladujejo podobne razmere, ali prikrito omejevanje ustanavljanja ali trgovine s storitvami, se nobena določba oddelkov B do F ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje sprejetje ali izvrševanje ukrepov:
 - (a) ki so potrebni za zavarovanje javne varnosti ali javne morale ali za ohranjanje javnega reda²;

¹ Pogodbenici se zavedata, da so v ukrepe iz pododstavka (b) člena XX GATT 1994 vključeni okoljski ukrepi, potrebni za varovanje življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin. Pogodbenici se zavedata, da se pododstavek (g) člena XX GATT 1994 uporablja za ukrepe za ohranjanje živih in neživih neobnovljivih naravnih virov.

² Izjemi o javni varnosti ter javnem redu in miru se lahko uporabita samo, kadar obstaja resnična in dovolj resna grožnja za enega od temeljnih interesov družbe.

- (b) ki so potrebni za varovanje življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin¹;
- (c) ki so potrebni za zagotavljanje skladnosti z zakoni ali drugimi predpisi, ki niso neskladni z določbami tega poglavja, vključno s tistimi, ki se nanašajo na:
 - (i) preprečevanje zavajajočega in goljufivega ravnanja ali obravnavanje posledic neizpolnjevanja obveznosti iz pogodb;
 - (ii) varovanje zasebnosti posameznikov v zvezi z obdelavo in razširjanjem osebnih podatkov ter varovanje zaupnosti osebne dokumentacije in računov; ali
 - (iii) varnost; ali

¹ Pogodbenici se zavedata, da so v ukrepe iz pododstavka (b) vključeni okoljski ukrepi, potrebni za varovanje življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin.

- (d) ki so v neskladju z odstavkom 1 člena 8.8 in odstavkom 1 člena 8.16, če je razlika v obravnavi namenjena zagotavljanju pravične ali učinkovite¹ uvedbe ali pobiranja neposrednih davkov od gospodarskih dejavnosti, podjetnikov, storitev ali ponudnikov storitev druge pogodbenice.

¹ Ukrepi, namenjeni zagotavljanju pravične ali učinkovite uvedbe ali pobiranja neposrednih davkov, vključujejo ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme v skladu s svojim sistemom obdavčevanja in ki:

- (a) veljajo za nerezidenčne podjetnike in ponudnike storitev ob priznavanju dejstva, da se davčna obveznost nerezidentov ugotavlja glede na obdavčljivo blago, ki izvira z ozemlja pogodbenice ali se tam nahaja;
- (b) veljajo za nerezidente, da se zagotovi uvedba ali pobiranje davkov na ozemlju pogodbenice;
- (c) veljajo za nerezidente ali rezidente, da se prepreči izogibanje ali utaja davkov, vključno z ukrepi za usklajevanje;
- (d) veljajo za uporabnike storitev, ki se opravljajo na ozemlju druge pogodbenice ali z njega, da se zagotovi uvedba ali pobiranje davkov od takih uporabnikov, ki izhajajo iz virov na ozemlju pogodbenice;
- (e) ločijo podjetnike in ponudnike storitev, ki morajo plačati davek za globalno obdavčljivo blago, od drugih podjetnikov in ponudnikov storitev, ob priznavanju razlike v naravi davčne osnove med njimi; ali
- (f) določajo, dodelijo ali razdelijo prihodek, dobiček, zaslužek, izgubo, odbitek ali dobropis posameznikov rezidentov ali podružnic ali med povezanimi posamezniki ali podružnicami iste osebe, tako da se ohrani davčna osnova pogodbenice.

Davčni izrazi ali pojmi v pododstavku 2(d) in tej opombi so določeni v skladu z davčnimi opredelitvami pojmov in koncepti oziroma enakovrednimi ali podobnimi opredelitvami pojmov in koncepti iz domačega prava pogodbenice, ki sprejema ukrep.

ČLEN 8.4

Odbor za trgovino s storitvami, liberalizacijo naložb in elektronsko poslovanje

1. Odbor za trgovino s storitvami, liberalizacijo naložb in elektronsko poslovanje, ustanovljen v skladu s členom 22.3 (v nadaljnjem besedilu v tem poglavju: Odbor), je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja.
2. Naloge Odbora so:
 - (a) pregledovanje in spremljanje izvajanja in delovanja tega poglavja in neusklajenih ukrepov iz seznamov vsake pogodbenice v prilogah I do IV k Prilogi 8-B;
 - (b) izmenjava informacij o kakršnih koli vprašanjih v zvezi s tem poglavjem;
 - (c) preučevanje morebitnih izboljšav tega poglavja;
 - (d) razpravljanje o kakršnih koli vprašanjih v zvezi s tem poglavjem po dogovoru med predstavniki pogodbenic; ter
 - (e) izvajanje drugih nalog, ki jih lahko nanj prenese Skupni odbor v skladu s pododstavkom 5(b) člena 22.1.

3. Odbor je sestavljen iz predstavnikov pogodbenic, vključno z uradniki ustreznih ministrstev ali agencij, pristojnimi za vprašanja, ki jih je treba obravnavati. Odbor lahko povabi predstavnike ustreznih subjektov, ki niso v državni upravi pogodbenic in imajo ustrezno strokovno znanje in izkušnje o vprašanjih za razpravo.

ČLEN 8.5

Pregled

1. Vsaka pogodbenica si prizadeva, če je ustrezno, zmanjšati ali odpraviti neusklajene ukrepe iz zadevnih seznamov v prilogah I do IV k Prilogi 8-B.

2. Pogodbenici z namenom uvedbe morebitnih izboljšav določb tega poglavja in v skladu s svojimi obveznostmi iz mednarodnih sporazumov pregledujeta svoj pravni okvir v zvezi s trgovino s storitvami, liberalizacijo naložb, elektronskim poslovanjem in naložbenim okoljem, vključno s tem sporazumom, v skladu s členom 23.1.

ODDELEK B

Liberalizacija naložb

ČLEN 8.6

Področje uporabe

1. Ta oddelek velja za ukrepe pogodbenice v zvezi z ustanavljanjem ali delovanjem gospodarskih dejavnosti, ki jih izvajajo:
 - (a) podjetniki druge pogodbenice;
 - (b) zajeta podjetja; ter
 - (c) za namene člena 8.11, katero koli podjetje na ozemlju pogodbenice, ki sprejema ali ohranja ukrep.

2. Ta oddelek se ne uporablja za:

- (a) kabotažo in storitve pomorskega prevoza¹;
- (b) storitve zračnega prevoza ali povezane storitve v podporo storitvam zračnega prevoza², razen naslednjih:
 - (i) storitev popravil in vzdrževanja zrakoplovov, med katerimi je zrakoplov umaknjen iz prometa;

¹ Za Evropsko unijo, brez poseganja v obseg dejavnosti, ki se lahko v skladu z ustrezno nacionalno zakonodajo štejejo za kabotažo, nacionalna kabotaža na področju storitev pomorskega prevoza iz tega oddelka zajema prevoz potnikov ali blaga med pristaniščem ali točko v državi članici Evropske unije in drugim pristaniščem ali točko v isti državi članici Evropske unije, tudi v njenem epikontinentalnem pasu, kakor je določeno v Konvenciji Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, ter prevoz, ki se začne in konča v istem pristanišču ali na isti točki v državi članici Evropske unije.

² Pojasniti je treba, da se ta oddelek ne uporablja za storitve, kot so gašenje požarov iz zraka, usposabljanje za letenje, ogledi znamenitosti, škropljenje, geodetske meritve, kartiranje, fotografiranje, skoki s padalom, vleka jadralnih letal, helikopterske gradbene storitve in helikoptersko spravilo lesa ter druge letalske storitve na področju kmetijstva, industrije in nadzora, ki se opravljajo z zrakoplovom, pri čemer glavni namen teh storitev ni prevoz blaga ali potnikov.

- (ii) prodaje in trženja storitev zračnega prevoza;
 - (iii) storitev računalniškega rezervacijskega sistema (CRS); ter
 - (iv) storitev zemeljske oskrbe; ter
- (c) avdiovizualne storitve.

ČLEN 8.7

Dostop do trga

Pogodbenica v zvezi z dostopom do trga prek ustanavljanja ali delovanja podjetnika druge pogodbenice ali zajetega podjetja ne ohranja ali sprejema ukrepov, ki bodisi na osnovi ozemeljske razdelitve bodisi na osnovi celotnega ozemlja:

- (a) uvajajo omejitve glede¹:
- (i) števila podjetij v obliki številčnih kvot, monopolov, izključnih pravic ali zahtev po oceni gospodarskih potreb;

¹ Pododstavki (a)(i) do (iii) ne zajemajo ukrepov, sprejetih z namenom omejevanja proizvodnje kmetijskih proizvodov.

- (ii) skupne vrednosti transakcij ali premoženja v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb;
 - (iii) skupnega števila operacij ali skupne količine opravljenih poslov, izražene v določenih številčnih enotah v obliki kvot, ali zahteve po oceni gospodarskih potreb;
 - (iv) udeležbe tujega kapitala v smislu omejitve največjega odstotka tujih deležev ali skupne vrednosti posamezne ali skupne tuje naložbe; ali
 - (v) skupnega števila fizičnih oseb, ki so lahko zaposlene v določenem sektorju ali jih lahko zaposluje podjetje ter so potrebne za izvajanje gospodarske dejavnosti in so s tem neposredno povezane, v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb; ali
- (b) omejujejo ali zahtevajo posebne vrste pravnih subjektov ali skupnih podjetij, prek katerih lahko podjetnik druge pogodbenice opravlja gospodarsko dejavnost.

ČLEN 8.8

Nacionalna obravnava

1. Vsaka pogodbenica podjetnikom druge pogodbenice in zajetim podjetjem nameni obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih razmerah zagotavlja svojim podjetnikom in podjetjem v zvezi z ustanavljanjem na svojem ozemlju.
2. Vsaka pogodbenica podjetnikom druge pogodbenice in zajetim podjetjem nameni obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih razmerah zagotavlja svojim podjetnikom in podjetjem v zvezi z delovanjem na svojem ozemlju.
3. Pojasniti je treba, da se odstavka 1 in 2 ne razlagata tako, da pogodbenici preprečujeta predpisovanje statističnih formalnosti ali zahtev po informacijah v zvezi z zajetimi podjetji pod pogojem, da te formalnosti ali zahteve niso sredstva te pogodbenice za izogibanje obveznostim iz tega člena.

ČLEN 8.9

Obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi

1. Vsaka pogodbenica podjetnikom druge pogodbenice in zajetim podjetjem nameni obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih razmerah zagotavlja podjetnikom tretje države in njihovim podjetjem v zvezi z ustanavljanjem na svojem ozemlju.
2. Vsaka pogodbenica podjetnikom druge pogodbenice in zajetim podjetjem nameni obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih razmerah namenja podjetnikom tretje države in njihovim podjetjem v zvezi z delovanjem na svojem ozemlju.
3. Odstavka 1 in 2 se ne razlagata tako, da pogodbenico obvezujeta k temu, da na podjetnike druge pogodbenice ali zajeta podjetja razširi koristi katere koli obravnave, ki izhaja iz:
 - (a) mednarodnega sporazuma o izogibanju dvojnega obdavčevanja ali katerega koli drugega mednarodnega dogovora ali ureditve, ki se v celoti ali pretežno nanaša na obdavčitev; ali
 - (b) obstoječih ali prihodnjih ukrepov, ki določajo priznavanje kvalifikacij, dovoljenj ali previdnostnih ukrepov v skladu s členom VII GATS oziroma odstavkom 3 njegove Priloge o finančnih storitvah.

4. Pojasniti je treba, da obravnava iz odstavkov 1 in 2 ne vključuje postopkov za reševanje sporov med vlagatelji in državo, določenih v drugih mednarodnih sporazumih.

5. Materialnopravne določbe v drugih mednarodnih sporazumih, ki jih je pogodbenica sklenila s tretjo državo¹ same po sebi ne pomenijo obravnave v okviru tega člena. Pojasniti je treba, da lahko dejanja pogodbenice ali njihova opustitev v zvezi s temi določbami pomenijo obravnavo² in lahko posledično privedejo do kršitve tega člena v obsegu, v katerem kršitev ni ugotovljena izključno na podlagi navedenih določb.

¹ Pojasniti je treba, da zgolj prenos teh določb v domačo zakonodajo ne spremeni tega, da se uvrščajo med določbe mednarodnega prava in so posledično zajete v tem odstavku.

² Pojasniti je treba, da bi bili podjetniki druge pogodbenice ali njihova zajeta podjetja upravičeni do te obravnave tudi, če v času, ko se opravi primerjava, podjetja, ustanovljena s strani podjetnikov tretjih držav, niso prisotna.

ČLEN 8.10

Višji vodstveni položaji in upravni odbori

Pogodbenica ne sme zahtevati, da zajeto podjetje za izvršne direktorje, direktorje ali člane upravnih odborov imenuje posameznike z določenim državljanstvom.

ČLEN 8.11

Prepoved zahtev glede učinkovitosti

1. Pogodbenica ne sme uvesti ali izvrševati nobene od naslednjih zahtev ali izvrševati nobene zaveze ali obveze v povezavi z ustanavljanjem ali delovanjem katerega koli podjetja na svojem ozemlju¹:

(a) izvoz določene stopnje ali deleža blaga ali storitev;

¹ Pojasniti je treba, da pogoj za uveljavljanje ali nepretrgano uveljavljanje prednosti iz odstavka 2 ne pomeni zahteve ali zaveze ali obveze iz odstavka 1.

- (b) doseganje določene stopnje ali deleža domače vsebine;
- (c) nakup, uporaba blaga, proizvedenega na ozemlju zadevne pogodbenice, ali storitev, ki so tam zagotovljene, ali prednost pri izboru tega blaga ali nakup blaga ali storitev od fizičnih ali pravnih oseb ali katerega koli drugega subjekta na ozemlju te pogodbenice;
- (d) povezava obsega ali vrednosti uvoza z obsegom ali vrednostjo izvoza ali zneskom prilivov tujih valut, povezanih s takim podjetjem;
- (e) omejitev prodaje blaga, ki ga tako podjetje proizvaja na ozemlju zadevne pogodbenice, ali storitev, ki jih tam zagotavlja, s kakršno koli povezavo te prodaje z obsegom ali vrednostjo njegovega izvoza ali prilivi tujih valut;
- (f) omejitev izvoza ali prodaje za izvoz;
- (g) prenos tehnologije, proizvodnega postopka ali drugega lastniškega znanja na fizično ali pravno osebo ali kateri koli drug subjekt na ozemlju zadevne pogodbenice;
- (h) lokacija sedeža takega podjetja za specifično regijo ali svetovni trg na ozemlju zadevne pogodbenice;

- (i) zaposlovanje določenega števila ali deleža državljanov zadevne pogodbenice;
- (j) doseganje določene stopnje ali vrednosti raziskav in razvoja na ozemlju zadevne pogodbenice;
- (k) zagotavljanje ene ali več vrst blaga, ki ga podjetje proizvaja, ali storitev, ki jih opravlja, za specifično regijo ali svetovni trg izključno z ozemlja zadevne pogodbenice; ali
- (l) sprejetje:
 - (i) stopnje ali zneska licenčnine pod določeno ravno; ali
 - (ii) določenega trajanja veljavnosti licenčne pogodbe¹;

v zvezi s katero koli licenčno pogodbo, ki obstaja v času uvedbe ali izvrševanja zahteve ali izvrševanja katere koli zaveze ali obveze, ali v zvezi s katero koli prihodnjo licenčno pogodbo, ki jo prostovoljno skleneta podjetje in fizična ali pravna oseba ali kateri koli drug subjekt na ozemlju zadevne pogodbenice, če se zahteva uvede ali izvršuje ali se zaveza ali obveza izvršujeta prek izvensodnih javnih pooblastil pogodbenice² na način, ki pomeni neposredno poseganje v to licenčno pogodbo.

¹ „licenčna pogodba“ v tem pododstavku pomeni katero koli pogodbo o licenciranju tehnologije, proizvodnem postopku ali drugem lastniškem znanju.

² Pojasniti je treba, da se pododstavek (l) ne uporablja, kadar se licenčna pogodba sklene med podjetjem in pogodbenico.

2. Pogodbenica ne sme pogojevati uveljavljanja ali nepretrganega uveljavljanja prednosti v povezavi z ustanavljanjem ali delovanjem katerega koli podjetja na svojem ozemlju, z izpolnjevanjem katere koli izmed naslednjih zahtev:

- (a) doseganje določene stopnje ali deleža domače vsebine;
- (b) nakup, uporaba blaga, proizvedenega na ozemlju zadevne pogodbenice, ali prednost pri izboru tega blaga ali nakup blaga od fizičnih ali pravnih oseb ali katerega koli drugega subjekta na ozemlju te pogodbenice;
- (c) povezava obsega ali vrednosti uvoza z obsegom ali vrednostjo izvoza ali zneskom prilivov tujih valut, povezanih s takim podjetjem;
- (d) omejitev prodaje blaga, ki ga tako podjetje proizvaja na ozemlju zadevne pogodbenice, ali storitev, ki jih tam zagotavlja, s kakršno koli povezavo te prodaje z obsegom ali vrednostjo njegovega izvoza ali prilivi tujih valut; ali
- (e) omejitev izvoza ali prodaje za izvoz.

3. Nobena določba odstavka 2 se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje pogojevanje uveljavljanja ali nepretrganega uveljavljanja ugodnosti v povezavi z ustanavljanjem ali delovanjem katerega koli podjetja na njenem ozemlju z izpolnjevanjem zahtev glede lokacije proizvodnje, zagotavljanja storitev, usposabljanja ali zaposlovanja delavcev, gradnje ali širitve določenih zmogljivosti ali z opravljanjem raziskav in razvoja na njenem ozemlju.
4. Pododstavki 1(a) do (c), 2(a) in (b) se ne uporabljajo za zahteve glede uvrščanja blaga ali storitev, kar zadeva spodbujanje izvoza in programe tuje pomoči.
5. Pododstavka 1(g) in (l) se ne uporabljata, kadar:
- (a) je zahteva uvedena ali izvršena ali sta zaveza ali obveza izvršeni s strani sodišča, upravnega sodišča ali organa, pristojnega za konkurenco, da se odpravi kršitev konkurenčnega prava; ali
 - (b) pogodbenica odobri uporabo pravice intelektualne lastnine v skladu s členom 31 ali 31(a) Sporazuma TRIPS ali ukrepi, ki nalagajo razkritje podatkov ali zaščitene informacije, ki spadajo na področje uporabe odstavka 3 člena 39 Sporazuma TRIPS in so skladni s tem odstavkom.

6. Pododstavek 1(l) se ne uporablja, če je zahteva uvedena ali izvršena ali sta zaveza ali obveza izvršeni s strani sodišča kot pravično nadomestilo v skladu z zakoni pogodbenice o avtorskih pravicah.
7. Pododstavka 2(a) in (b) se ne uporabljata za zahteve, ki jih je naložila ali izvršila pogodbenica uvoznica, v zvezi z vsebino blaga, ki je pogoj za upravičenost do preferencialnih tarif ali preferencialnih kvot.
8. Ta člen ne posega v obveznosti nobene pogodbenice v okviru Sporazuma o STO.

ČLEN 8.12

Neusklajeni ukrepi in izjeme

1. Členi 8.7 do 8.11 se ne uporabljajo za:
 - (a) noben obstoječ neusklajen ukrep, ki ga pogodbenica ohranja na ravni:
 - (i) za Evropsko unijo:
 - (A) Evropske unije, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B;

- (B) osrednje uprave države članice Evropske unije, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B;
- (C) regionalne uprave države članice Evropske unije, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B; ali
- (D) lokalne uprave, z izjemo lokalne uprave iz pododstavka (C); ter

(ii) za Japonsko:

- (A) osrednje uprave, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B;
- (B) prefektуре, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B; ali
- (C) lokalne uprave, z izjemo prefektуре;

(b) nadaljevanje ali hitro obnovitev nobenega neusklajenega ukrepa iz pododstavka (a); ali

- (c) spremembo ali prilagoditev nobenega neusklajenega ukrepa iz pododstavkov (a) in (b) pod pogojem, da sprememba ali prilagoditev ne zmanjšata usklajenosti ukrepa s členi 8.7 do 8.11, kot je obstajala neposredno pred spremembo ali prilagoditvijo.
2. Členi 8.7 do 8.11 se ne uporabljajo za noben ukrep pogodbenice, ki se nanaša na sektorje, podsektorje ali dejavnosti iz seznama iz Priloge II k Prilogi 8-B.
3. Pogodbenica od podjetnika druge pogodbenice v skladu z nobenim ukrepom, sprejetim po začetku veljavnosti tega sporazuma in zajetim v njenem seznamu iz Priloge II k Prilogi 8-B, ne sme zahtevati, da zaradi svojega državljanstva proda ali kako drugače odsvoji podjetje, ki obstaja v času začetka veljavnosti ukrepa.
4. Člena 8.8 in 8.9 se ne uporabljata za noben ukrep, ki pomeni izjemo ali odstopanje glede na člena 3 ali 4 Sporazuma TRIPS, kakor je podrobno določeno v členih 3 do 5 Sporazuma TRIPS.
5. Členi 8.7 do 8.11 se ne uporabljajo za noben ukrep pogodbenice v zvezi z javnimi naročili.
6. Členi 8.7 do 8.10 se ne uporabljajo za subvencije, ki jih odobrita pogodbenici.

ČLEN 8.13

Odrekanje ugodnosti

Pogodbenica lahko odreče ugodnosti tega oddelka podjetniku druge pogodbenice, ki je pravna oseba druge pogodbenice, in njegovemu zajetemu podjetju, če je ta pravna oseba v lasti ali pod nadzorom fizične ali pravne osebe tretje države ter pogodbenica, ki odreka ugodnosti, sprejme ali ohranja ukrepe v zvezi s to tretjo državo, ki:

- (a) so povezani z ohranjanjem mednarodnega miru in varnosti, vključno z varovanjem človekovih pravic; ter
- (b) prepovedujejo transakcije s to pravno osebo ali njenim zajetim podjetjem, pri čemer bi se ti ukrepi kršili ali bi se jim izogibalo, če bi se tej pravni osebi ali njenemu zajetemu podjetju podelile ugodnosti.

ODDELEK C

Čezmejna trgovina s storitvami

ČLEN 8.14

Področje uporabe

1. Ta oddelek se uporablja za ukrepe pogodbenice, ki vplivajo na čezmejno trgovino ponudnikov storitev iz druge pogodbenice s storitvami. Ti ukrepi med drugim vključujejo ukrepe, ki vplivajo na:
 - (a) pripravo, distribucijo, trženje, prodajo ali izvedbo storitve;
 - (b) nakup ali uporabo storitve ali plačilo zanjo; ter
 - (c) dostop do storitev in njihovo uporabo, pri čemer je zagotavljanje teh storitev na voljo širši javnosti.

2. Ta oddelek se ne uporablja za:

- (a) kabotažo in storitve pomorskega prevoza¹;
- (b) storitve zračnega prevoza ali povezane storitve v podporo storitvam zračnega prevoza², razen naslednjih:
 - (i) storitev popravil in vzdrževanja zrakoplovov, med katerimi je zrakoplov umaknjen iz prometa;

¹ Za Evropsko unijo, brez poseganja v obseg dejavnosti, ki se lahko v skladu z ustrezno nacionalno zakonodajo štejejo za kabotažo, nacionalna kabotaža na področju storitev pomorskega prevoza iz tega oddelka zajema prevoz potnikov ali blaga med pristaniščem ali točko v državi članici Evropske unije in drugim pristaniščem ali točko v isti državi članici Evropske unije, tudi v njenem epikontinentalnem pasu, kakor je določeno v Konvenciji Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, ter prevoz, ki se začne in konča v istem pristanišču ali na isti točki v državi članici Evropske unije.

² Pojasniti je treba, da se ta oddelek ne uporablja za storitve, kot so gašenje požarov iz zraka, usposabljanje za letenje, ogledi znamenitosti, škropljenje, geodetske meritve, kartiranje, fotografiranje, skoki s padalom, vleka jadralnih letal, helikopterske gradbene storitve in helikoptersko spravilo lesa ter druge letalske storitve na področju kmetijstva, industrije in nadzora, ki se opravljajo z zrakoplovom, pri čemer glavni namen teh storitev ni prevoz blaga ali potnikov.

- (ii) prodaje in trženja storitev zračnega prevoza;
 - (iii) storitev računalniškega rezervacijskega sistema (CRS); ter
 - (iv) storitev zemeljske oskrbe;
- (c) javna naročila;
- (d) avdiovizualne storitve; ter
- (e) subvencije, kakor so opredeljene in določene v poglavju 12.

ČLEN 8.15

Dostop do trga

Pogodbenica ne ohranja ali sprejme ukrepov, ki bodisi na osnovi ozemeljske razdelitve bodisi na osnovi celotnega ozemlja:

(a) uvajajo omejitve glede:

- (i) števila ponudnikov storitev v obliki številčnih kvot, monopolov, izključnih ponudnikov storitev ali zahtev po oceni gospodarskih potreb¹;
- (ii) skupne vrednosti storitvenih transakcij ali premoženja v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb; ali
- (iii) skupnega števila storitvenih operacij ali skupne količine opravljenih storitev, izraženih v določenih številčnih enotah v obliki kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb²; ali

¹ Pododstavek (a)(i) vključuje ukrepe pogodbenice, v skladu s katerimi mora ponudnik storitve iz druge pogodbenice ustanoviti ali ohranjati podjetje v kakršni koli obliki ali biti rezident na ozemlju pogodbenice kot pogoj za čezmejno zagotavljanje storitev.

² Pododstavek (a)(iii) ne zajema ukrepov pogodbenice, ki omejujejo vložene vire za opravljanje storitev.

- (b) omejujejo ali zahtevajo posebne vrste pravnih subjektov ali skupnih podjetij, prek katerih lahko ponudnik storitev opravi storitev.

ČLEN 8.16

Nacionalna obravnava

1. Vsaka pogodbenica ponudnikom storitev in storitvam druge pogodbenice nameni obravnavo, ki ni manj ugodna od tiste, ki jo namenja svojim podobnim storitvam in ponudnikom storitev.
2. Pogodbenica lahko izpolni zahtevo iz odstavka 1, tako da storitve in ponudnike storitev druge pogodbenice obravnava bodisi formalno enako bodisi formalno drugače, kot obravnava lastne podobne storitve in ponudnike storitev.
3. Formalno enaka ali formalno drugačna obravnava se šteje za manj ugodno, če spremeni konkurenčne pogoje v korist storitev ali ponudnikov storitev pogodbenice v primerjavi s podobnimi storitvami ali ponudniki storitev druge pogodbenice.
4. Nobena določba tega člena se ne razlaga tako, da od katere koli pogodbenice zahteva, da zagotovi nadomestilo za inherenten podrejen konkurenčni položaj zaradi tujega izvora zadevnih storitev ali ponudnikov storitev.

ČLEN 8.17

Obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi

1. Vsaka pogodbenica storitvam in ponudnikom storitev druge pogodbenice nameni obravnavo, ki ni manj ugodna od tiste, ki jo namenja podobnim storitvam in ponudnikom storitev tretje države.
2. Odstavek 1 se ne razlaga tako, da pogodbenico obvezuje k temu, da na storitve in ponudnike storitev iz druge pogodbenice razširi koristi katere koli obravnave, ki izhaja iz:
 - (a) mednarodnega sporazuma o izogibanju dvojnega obdavčevanja ali katerega koli drugega mednarodnega dogovora ali ureditve, ki se v celoti ali pretežno nanaša na obdavčitev; ali
 - (b) obstoječih ali prihodnjih ukrepov, ki določajo priznavanje kvalifikacij, dovoljenj ali previdnostnih ukrepov v skladu s členom VII GATS oziroma odstavkom 3 njegove Priloge o finančnih storitvah.

ČLEN 8.18

Neusklajeni ukrepi

1. Členi 8.15 do 8.17 se ne uporabljajo za:

(a) noben obstoječ neusklajen ukrep, ki ga pogodbenica ohranja na ravni:

(i) za Evropsko unijo:

(A) Evropske unije, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B;

(B) osrednje uprave države članice Evropske unije, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B;

(C) regionalne uprave države članice Evropske unije, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B; ali

(D) lokalne uprave, z izjemo lokalne uprave iz pododstavka (C); ter

(ii) za Japonsko:

(A) osrednje uprave, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B;

(B) prefekture, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B; ali

(C) lokalne uprave, z izjemo prefekture;

(b) nadaljevanje ali hitro obnovitev nobenega neusklajenega ukrepa iz pododstavka (a); ali

(c) spremembo ali prilagoditev nobenega neusklajenega ukrepa iz pododstavkov (a) in (b) pod pogojem, da sprememba ali prilagoditev ne zmanjšata usklajenosti ukrepa s členi 8.15 do 8.17, kot je obstajala neposredno pred spremembo ali prilagoditvijo.

2. Členi 8.15 do 8.17 se ne uporabljajo za noben ukrep pogodbenice, ki se nanaša na sektorje, podsektorje ali dejavnosti na njenem seznamu iz Priloge II k Prilogi 8-B.

ČLEN 8.19

Odrekanje ugodnosti

Pogodbenica lahko odreče ugodnosti tega oddelka ponudniku storitev druge pogodbenice, ki je pravna oseba druge pogodbenice, in storitvam tega ponudnika storitev, če je ta pravna oseba v lasti ali pod nadzorom fizične ali pravne osebe tretje države ter pogodbenica, ki odreka ugodnosti, sprejme ali ohranja ukrepe v zvezi s to tretjo državo, ki:

- (a) so povezani z ohranjanjem mednarodnega miru in varnosti, vključno z varovanjem človekovih pravic; ter
- (b) prepovedujejo transakcije s tem ponudnikom storitev, pri čemer bi se ti ukrepi kršili ali bi se jim izogibalo, če bi se temu ponudniku storitev ali njegovim storitvam podelile ugodnosti iz tega oddelka.

ODDELEK D

Vstop in začasno bivanje fizičnih oseb

ČLEN 8.20

Splošne določbe in področje uporabe

1. Ta oddelek odraža okrepljene trgovinske odnose med pogodbenicama ter željo pogodbenic, da vzajemno olajšata vstop in začasno bivanje fizičnih oseb za poslovne namene in zagotovita preglednost tega postopka.
2. Ta oddelek se uporablja za ukrepe pogodbenice, ki vplivajo na vstop fizičnih oseb iz druge pogodbenice v to pogodbenico, pri čemer so te fizične osebe poslovni obiskovalci, pristojni za ustanovitev poslovne enote, osebe, premeščene znotraj podjetja, vlagatelji, ponudniki pogodbenih storitev, neodvisni strokovnjaki in kratkotrajni poslovni obiskovalci, in za ukrepe, ki vplivajo na njihove poslovne dejavnosti med njihovim začasnim bivanjem v tej pogodbenici.
3. Če v okviru tega oddelka niso predložene zadevne zaveze, se še naprej uporabljajo vse zahteve iz zakonov in drugih predpisov pogodbenice o vstopu in začasnem bivanju, vključno s predpisi o trajanju bivanja.

4. Ne glede na določbe tega oddelka se vse zahteve iz zakonov in drugih predpisov pogodbenice v zvezi z delom in ukrepi s področja socialne varnosti še naprej uporabljajo, vključno s predpisi glede minimalne plače in kolektivnih pogodb o plačah.

5. Zaveze o vstopu in začasnem bivanju fizičnih oseb za poslovne namene ne veljajo v primerih, kadar je namen ali učinek vstopa in začasnega bivanja posredovati ali kako drugače vplivati na rezultat kakršnih koli sporov glede dela ali upravljanja ali pogajanj ali na zaposlitev katere koli fizične osebe, ki je udeležena v tem sporu.

ČLEN 8.21

Opredelitve pojmov

V tem oddelku:

- (a) „poslovni obiskovalci, pristojni za ustanovitev poslovne enote“ pomeni fizične osebe pogodbenice na vodstvenih položajih, ki so pristojne za ustanovitev podjetja in ki ne ponujajo ali zagotavljajo storitev in ne opravljajo nobenih gospodarskih dejavnosti, ki niso potrebne za namene ustanavljanja, ter ne prejemajo plačila znotraj druge pogodbenice;

(b) „ponudniki pogodbenih storitev“ pomeni:

- (i) v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem v Evropski uniji fizične osebe, ki jih je zaposlila pravna oseba Japonske, ki ni agencija za zaposlovanje in zagotavljanje dela ter ne posluje v imenu take agencije in nima poslovne enote na ozemlju Evropske unije in ki je s končnim potrošnikom v Evropski uniji v dobri veri sklenila pogodbo o opravljanju storitev, za izpolnitev katere je potrebna začasna prisotnost njenih delavcev v Evropski uniji, da se izpolni pogodba o opravljanju storitev¹;
- (ii) v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem na Japonskem fizične osebe Evropske unije, ki so zaposlene pri pravni osebi Evropske unije, ki nima poslovne enote na Japonskem, če so izpolnjene naslednje zahteve:
 - (A) sklenjena je bila pogodba o storitvah med pravno osebo Japonske in pravno osebo Evropske unije, ki nima poslovne enote na Japonskem;
 - (B) organ Japonske, pristojen za priseljevanje, v okviru pogodbe o storitvah iz pododstavka (A) ugotovi, da je bila sklenjena pogodba o zaposlitvi med fizično osebo Evropske unije in pravno osebo Japonske; ter

¹ Pogodba o opravljanju storitev iz pododstavka (b)(i) je v skladu z zahtevami zakonov in drugih predpisov, ki se uporabljajo v kraju, kjer se pogodba izvrši.

(C) pogodba o storitvah iz pododstavka (A) ne spada na področje uporabe pogodbe o storitvah v zvezi z zaposlovanjem in zagotavljanjem dela (CPC 872) in pogodba o zaposlitvi, kakor je navedena v pododstavku (B), je v skladu z zadevnimi zakoni in drugimi predpisi Japonske;

(c) „neodvisni strokovnjaki“ pomeni:

- (i) v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem v Evropski uniji fizične osebe, ki se ukvarjajo z opravljanjem storitve in so registrirane kot samozaposlene osebe na ozemlju Japonske, nimajo poslovne enote na ozemlju Evropske unije in ki so s končnim potrošnikom v Evropski uniji sklenile pogodbo v dobri veri (in ne prek agencije za zaposlovanje in zagotavljanje dela) o opravljanju storitev, pri čemer je potrebna njihova začasna prisotnost v Evropski uniji, da so izpolnjeni pogoji iz pogodbe o opravljanju storitev¹; ter
- (ii) v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem na Japonskem fizične osebe Evropske unije, ki bodo med svojim začasnim bivanjem na Japonskem opravljale poslovne dejavnosti v zvezi z opravljanjem storitev na podlagi osebne pogodbe s pravno osebo Japonske;

¹ Pogodba o opravljanju storitev iz pododstavka (c)(i) je v skladu z zahtevami zakonov in drugih predpisov, ki se uporabljajo v kraju, kjer se pogodba izvrši.

(d) „osebe, premeščene znotraj podjetja“ pomeni fizične osebe, ki jih je zaposlila pravna oseba pogodbenice ali so bile partnerji v okviru te pravne osebe v obdobju najmanj enega leta neposredno pred datumom njihove vloge za vstop in začasno bivanje v drugi pogodbenici in ki so začasno premeščene v podjetje na ozemlju druge pogodbenice, ki je del iste skupine navedene pravne osebe, vključno z njenim predstavništvom, odvisno družbo, podružnico ali matično družbo, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

(i) zadevna fizična oseba mora spadati v eno od naslednjih kategorij:

(A) direktorji: osebe na vodilnih položajih, ki vodijo zlasti upravljanje podjetja, pri čemer jih na splošno nadzorujejo ali usmerjajo predvsem upravni odbor ali delničarji podjetja ali drug enakovreden organ, s čimer je zajeto vsaj:

1. vodenje podjetja ali njegovega oddelka;
2. nadzor in kontrola dela drugega nadzornega, strokovnega ali vodstvenega osebja; ali
3. pooblastilo, da osebno zaposlijo in odpustijo ali priporočijo zaposlitev, odpuščanje ali druge kadrovske ukrepe; ali

- (B) strokovnjaki: osebe, ki imajo posebno znanje, bistveno za proizvodnjo podjetja, za njegovo raziskovalno opremo, tehnike, procese, postopke ali upravljanje; ter
- (ii) za Evropsko unijo, se pri presoji znanja iz pododstavka (i)(B) poleg znanja, specifičnega za podjetje, upošteva tudi, ali ima fizična oseba visoko stopnjo strokovne usposobljenosti, povezane z vrsto dela ali poklica, ki zahteva posebno tehnično znanje, vključno s članstvom v strokovnih združenjih; ter
- (e) „vlagatelji“ pomeni fizične osebe, ki ustanovijo podjetje ter razvijejo ali upravljajo delovanje tega podjetja v drugi pogodbenici v okviru nadzorne ali izvršilne funkcije, pri čemer so navedene osebe ali pravna oseba, ki zaposluje navedene osebe, zagotovili ali izvajajo postopek za zagotovitev precejšnjega zneska kapitala.

ČLEN 8.22

Splošne obveznosti

1. Pogodbenica odobri vstop in začasno bivanje fizičnim osebam druge pogodbenice za poslovne namene v skladu s tem oddelkom in prilogama III in IV k Prilogi 8-B, če te osebe izpolnjujejo pogoje iz zakonov in drugih predpisov prve pogodbenice o priseljevanju, ki veljajo za vstop in začasno bivanje.
2. Vsaka pogodbenica uporablja svoje ukrepe v zvezi z določbami iz tega oddelka dosledno v skladu z željo pogodbenic iz odstavka 1 člena 8.20 in predvsem uporablja te ukrepe, da se izogne neupravičenemu omejevanju ali zavlačevanju pri trgovini z blagom ali storitvami ali ustanavljanju ali delovanju v skladu s tem sporazumom.
3. Ukrepi, ki jih vsaka pogodbenica sprejme za olajševanje in pospeševanje postopkov v zvezi s vstopom in začasnim bivanjem fizičnih oseb druge pogodbenice za poslovne namene, so skladni s Prilogo 8-C.

ČLEN 8.23

Preglednost

1. Pogodbenica objavi razpoložljive informacije v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem fizičnih oseb druge pogodbenice iz odstavka 2 člena 8.20.
2. Informacije iz odstavka 1 vključujejo, če je ustrezno, naslednje informacije o:
 - (a) kategorijah vizumov, dovoljenjih za prebivanje ali podobnih vrstah dovoljenj v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem;
 - (b) zahtevani dokumentaciji in pogojih, ki jih je treba izpolniti;
 - (c) načinih vlaganja vlog in možnostih glede tega, kje je vloge mogoče vložiti, kot so konzularna predstavništva ali spletišča;
 - (d) pristojbinah za vloge in okvirnih časovnih rokih za obravnavo vloge;
 - (e) najdaljšem obdobju bivanja glede na vsako vrsto dovoljenja, opisano v pododstavku (a);

- (f) pogojih za kakršno koli podaljšanje ali obnovitev, ki je na voljo;
- (g) pravilih glede spremljanja vzdrževanih oseb;
- (h) postopkih pregleda ali pritožbe, ki so na voljo; ter
- (i) zadevnih zakonih splošne uporabe, ki se nanašajo na vstop in začasno bivanje fizičnih oseb.

3. Kar zadeva informacije iz odstavkov 1 in 2, si vsaka pogodbenica prizadeva nemudoma obvestiti drugo pogodbenico o uvedbi kakršnih koli novih zahtev in postopkov ali sprememb v kakršnih koli zahtevah in postopkih, ki vplivajo na učinkovito izvrševanje odobritev vstopa, začasnega bivanja in, če je ustrezno, dovoljenja za delo v zadevni pogodbenici.

ČLEN 8.24

Obveznosti v drugih oddelkih

1. Ta sporazum pogodbenici ne nalaga nobenih obveznosti v zvezi z njenimi ukrepi na področju priseljevanja, razen če je to posebej določeno v tem oddelku.

2. Brez poseganja v katero koli odločitev o odobritvi vstopa fizični osebi druge pogodbenice pod pogoji iz tega oddelka, vključno s trajanjem dovoljenega bivanja v skladu s tako odobritvijo:

(a) se obveznosti iz členov 8.7 do 8.11 ob upoštevanju:

(i) člena 8.6; ter

(ii) člena 8.12, v obsegu, v katerem ukrep vpliva na obravnavo fizičnih oseb, ki so prisotne na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov,

smiselno vključijo v ta oddelek in postanejo njegov sestavni del ter veljajo za ukrepe, ki vplivajo na obravnavo fizičnih oseb, ki so prisotne na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov in so uvrščene v kategorije poslovnih obiskovalcev, pristojnih za ustanovitev poslovne enote, oseb, premeščenih znotraj podjetja in vlagateljev, kot je opredeljeno v členu 8.21;

(b) se obveznosti iz členov 8.15 in 8.16 ob upoštevanju:

(i) člena 8.14; ter

(ii) člena 8.18, v obsegu, v katerem ukrep vpliva na obravnavo fizičnih oseb, ki so prisotne na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov,

smiselno vključijo v ta oddelek in postanejo njegov sestavni del ter veljajo za ukrepe, ki vplivajo na obravnavo fizičnih oseb, ki so prisotne na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov in so uvrščene v naslednje kategorije:

(i) ponudniki pogodbenih storitev in neodvisni strokovnjaki, kot je opredeljeno v členu 8.21, za vse sektorje iz Priloge IV k Prilogi 8-B; ter

(ii) kratkotrajni poslovni obiskovalci iz člena 8.27 v skladu s Prilogo III k Prilogi 8-B; ter

(c) se obveznost iz člena 8.17 ob upoštevanju:

(i) člena 8.14; ter

(ii) člena 8.18, v obsegu, v katerem ukrep vpliva na obravnavo fizičnih oseb, ki so prisotne na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov,

smiselno vključi v ta oddelek in postane njegov sestavni del ter velja za ukrepe, ki vplivajo na obravnavo fizičnih oseb, ki so prisotne na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov in so uvrščene v naslednje kategorije:

(i) ponudniki pogodbenih storitev in neodvisni strokovnjaki, kot je opredeljeno v členu 8.21; ter

(ii) kratkotrajni poslovni obiskovalci iz člena 8.27.

3. Pojasniti je treba, da obveznosti iz odstavka 2 ne veljajo za ukrepe v zvezi z odobritvijo vstopa v pogodbenico za fizične osebe iz te pogodbenice ali tretje države.

ČLEN 8.25

Poslovni obiskovalci, pristojni za ustanovitev poslovne enote, osebe, premeščene znotraj podjetja in
vlagatelji

1. Vsaka pogodbenica odobri vstop in začasno bivanje poslovnim obiskovalcem, pristojnim za ustanovitev poslovne enote, osebam, premeščenim znotraj podjetja in vlagateljem druge pogodbenice v skladu s Prilogo III k Prilogi 8-B.
2. Pogodbenica ne sme sprejeti ali ohranjati omejitev glede skupnega števila fizičnih oseb, ki se jim odobri vstop v skladu z odstavkom 1 v specifičnem sektorju ali podsektorju v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb bodisi na osnovi ozemeljske razdelitve bodisi na osnovi celotnega ozemlja.

ČLEN 8.26

Ponudniki pogodbenih storitev in neodvisni strokovnjaki

1. Vsaka pogodbenica odobri vstop in začasno bivanje ponudnikom pogodbenih storitev in neodvisnim strokovnjakom druge pogodbenice v skladu s Prilogo IV k Prilogi 8-B.

2. Če v Prilogi IV k Prilogi 8-B ni določeno drugače, pogodbenica ne sprejme ali ohrani omejitev skupnega števila ponudnikov pogodbenih storitev in neodvisnih strokovnjakov druge pogodbenice, ki se jim odobri vstop, v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb.

ČLEN 8.27

Kratkotrajni poslovni obiskovalci

1. Vsaka pogodbenica odobri vstop in začasno bivanje kratkotrajnim poslovnim obiskovalcem druge pogodbenice v skladu s Prilogo III k Prilogi 8-B ob upoštevanju naslednjih pogojev:

- (a) kratkotrajni poslovni obiskovalci ne prodajajo svojega blaga ali opravljajo storitev za širšo javnost;
- (b) kratkotrajni poslovni obiskovalci v svojem imenu ne prejemajo plačila iz pogodbenice, kjer začasno bivajo; ter
- (c) kratkotrajni poslovni obiskovalci ne sodelujejo pri zagotavljanju storitev v okviru pogodbe, sklenjene med pravno osebo, ki nima poslovne enote na ozemlju pogodbenice, kjer začasno bivajo, in potrošnikom na tem ozemlju, razen kot je določeno v Prilogi III k Prilogi 8-B.

2. Če v Prilogi III k Prilogi 8-B ni določeno drugače, vsaka pogodbenica odobri vstop kratkotrajnim poslovnim obiskovalcem, ne da bi zahtevala delovno dovoljenje, oceno gospodarskih potreb ali izvajala druge postopke za predhodno odobritev s podobnim namenom.

ČLEN 8.28

Kontaktne točke

Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi kontaktno točko za učinkovito izvajanje in delovanje tega oddelka ter drugo pogodbenico uradno obvesti o kontaktnih podatkih, tudi o informacijah v zvezi z zadevnimi uradniki. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršni koli spremembi v zvezi s temi kontaktnimi podatki.

ODDELEK E

Regulativni okvir

PODODDELEK 1

Domača ureditev

ČLEN 8.29

Področje uporabe in opredelitve pojmov

1. Ta pododdelek se uporablja za ukrepe pogodbenice v zvezi z zahtevami in postopki za izdajanje dovoljenj, kvalifikacijskimi zahtevami in postopki ter tehničnimi standardi¹, ki vplivajo na:

- (a) čezmejno trgovino s storitvami, kot je opredeljena v pododstavku (d) člena 8.2;
- (b) ustanavljanje, kot je opredeljeno v pododstavku (i) člena 8.2 ali delovanje, kot je opredeljeno v pododstavku (p) člena 8.2; ali

¹ Pojasniti je treba, da se ta pododdelek, kar zadeva ukrepe v zvezi s tehničnimi standardi, uporablja samo za ukrepe, ki vplivajo na trgovino s storitvami.

(c) opravljanje storitev s prisotnostjo fizičnih oseb pogodbenice na ozemlju druge pogodbenice v skladu s členom 8.24.

2. Ta pododdelek se ne uporablja za zahteve in postopke za izdajanje dovoljenj, kvalifikacijske zahteve in postopke ter tehnične standarde:

(a) v skladu z ukrepom, ki ni v skladu s členoma 8.7 ali 8.8 in je naveden v pododstavkih 1(a) do (c) člena 8.12 ali s členoma 8.15 ali 8.16 in je naveden v pododstavkih 1(a) do (c) člena 8.18; ali

(b) v skladu z ukrepom iz odstavka 2 člena 8.12 ali odstavka 2 člena 8.18.

3. V tem pododdelku je „pristojni organ“ centralna, regionalna ali lokalna uprava ali organ ali nevladna organizacija, ki izvršuje pooblastila, prenesena s strani centralnih, regionalnih ali lokalnih uprav ali organov, in je pooblaščen za odločanje o odobritvi opravljanja storitve, vključno z ustanovitvijo poslovne enote, ali o odobritvi za ustanovitev podjetja za izvajanje gospodarske dejavnosti, ki ne spada med storitve.

ČLEN 8.30

Pogoji za izdajanje dovoljenj in kvalifikacijski pogoji

Ukrepi v zvezi z zahtevami in postopki za izdajanje dovoljenj ter kvalifikacijskimi zahtevami in postopki vsake pogodbenice temeljijo na naslednjih merilih:

- (a) jasnosti;
- (b) objektivnosti;
- (c) preglednosti;
- (d) predhodni javni objavi; ter
- (e) dostopnosti.

ČLEN 8.31

Postopki za izdajanje dovoljenj in kvalifikacijski postopki

1. Postopki za izdajanje dovoljenj in kvalifikacijski postopki so jasni, objavljeni vnaprej ter zagotavljajo, da so vloge obravnavane objektivno in nepristransko.
2. Postopki za izdajanje dovoljenj in kvalifikacijski postopki so čim bolj preprosti in sami po sebi ne predstavljajo omejitev za opravljanje storitve ali katere koli druge gospodarske dejavnosti. Vse pristojbine za odobritev¹, ki jih imajo lahko vložniki zaradi svoje vloge, morajo biti razumne, pregledne in ne smejo omejevati opravljanja storitve ali katere koli druge gospodarske dejavnosti.
3. Postopki pristojnega organa in njegove odločitve v postopkih za odobritev so nepristranski do vseh vložnikov. Pristojni organ mora svojo odločitev sprejeti neodvisno in ne sme odgovarjati nobeni osebi, ki zagotavlja storitve ali izvaja katero koli drugo gospodarsko dejavnost, za katero se zahteva dovoljenje.

¹ Pristojbine za odobritev ne vključujejo pristojbin za uporabo naravnih virov, plačil za dražbo, razpis ali druga nediskriminatorna sredstva za dodelitev koncesij ali obveznih prispevkov za opravljanje univerzalnih storitev.

4. Kadar za vloge obstajajo določeni časovni roki, mora pristojni organ vložniku omogočiti, da ima ta na voljo razumno časovno obdobje za predložitev vloge. Pristojni organ začne vlogo obravnavati brez nepotrebnega odlašanja. Če je to mogoče, pristojni organ sprejme vlogo v elektronski obliki pod enakimi pogoji glede pristnosti kot vlogo v papirnati obliki.
5. Pristojni organ zaključi obravnavo vloge in sprejme dokončno odločitev v razumnem časovnem obdobju od predložitve popolne vloge. Vsaka pogodbenica si prizadeva določiti okvirni časovni okvir za obravnavo vloge in ta časovni okvir objavi, ko je določen.
6. Pristojni organ v razumnem roku po prejetju vloge, za katero meni, da je nepopolna, obvesti vložnika, v največji možni meri opredeli dodatne informacije, potrebne za dopolnitev vloge, ter omogoči, da se pomanjkljivosti odpravijo.
7. Pristojni organ naj, kadar je to mogoče, sprejme overjene kopije namesto izvirnih dokumentov.

8. Če pristojni organ zavrne vlogo vložnika, je vložnik o tem načeloma pisno obveščen brez nepotrebnega odlašanja. Vložnika, če to zahteva, obvesti tudi o razlogih za zavrnitev vloge in roku za pritožbo zoper to odločitev.
9. Pristojni organ izda odobritev takoj, ko ustrezen pregled pokaže, da vložnik izpolnjuje pogoje za njeno pridobitev.
10. Pristojni organ zagotovi, da odobritev, ko je podeljena, začne veljati brez nepotrebnega odlašanja v skladu z določili in pogoji, navedenimi v njej.

ČLEN 8.32

Tehnični standardi

Vsaka pogodbenica pri sprejemanju tehničnih standardov spodbuja svoje pristojne organe, naj sprejmejo tehnične standarde, ki so bili oblikovani v okviru odprtega in preglednega postopka, in spodbuja vse organe, ki so bili imenovani za oblikovanje tehničnih standardov, naj uporabijo odprt in pregleden postopek.

PODODDELEK 2

Določbe splošne uporabe

ČLEN 8.33

Izvrševanje ukrepov splošne uporabe

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se vsi ukrepi splošne uporabe, ki vplivajo na trgovino s storitvami, izvršujejo razumno, objektivno in nepristransko.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za:
 - (a) vidike ukrepa, ki niso v skladu s členoma 8.7 ali 8.8 in so navedeni v pododstavkih 1(a) do (c) člena 8.12 ali s členoma 8.15 ali 8.16 in so navedeni v pododstavkih 1(a) do (c) člena 8.18; ali
 - (b) ukrep iz odstavka 2 člena 8.12 ali odstavka 2 člena 8.18.

ČLEN 8.34

Postopki pregleda za upravne odločbe

1. Vsaka pogodbenica ohrani sodišča, arbitražna ali upravna sodišča ali postopke, ki na zahtevo prizadetega podjetnika ali ponudnika storitev druge pogodbenice omogočajo takojšen pregled upravnih odločitev in zagotavljajo ustrezna pravna sredstva v zvezi z njimi, kadar je to upravičeno, pri čemer se te odločbe nanašajo na:
 - (a) čezmejno trgovino s storitvami, kot je opredeljena v pododstavku (d) člena 8.2;
 - (b) ustanavljanje, kot je opredeljeno v pododstavku (i) člena 8.2, ali delovanje, kot je opredeljeno v pododstavku (p) člena 8.2; ali
 - (c) opravljanje storitev s prisotnostjo fizičnih oseb pogodbenice na ozemlju druge pogodbenice v skladu s členom 8.24.
2. Če postopki iz odstavka 1 niso neodvisni od urada, ki mu je zaupana zadevna upravna odločba, vsaka pogodbenica zagotovi, da postopki dejansko omogočijo objektivni in nepristranski pregled.

ČLEN 8.35

Vzajemno priznavanje

1. Nobena določba tega oddelka pogodbenici ne preprečuje, da od fizičnih oseb zahteva potrebne kvalifikacije ali strokovne izkušnje, predpisane na ozemlju, na katerem se storitev opravlja, za zadevni sektor dejavnosti.
2. Vsaka pogodbenica spodbuja ustrezne strokovne organe na svojem ozemlju, da podajo skupna priporočila o vzajemnem priznavanju Odboru, z namenom, da podjetniki in ponudniki storitev v celoti ali delno izpolnijo merila, ki jih uporablja zadevna pogodbenica za izdajo odobritev in dovoljenj podjetnikom in ponudnikom storitev ter za njihovo delovanje in potrjevanje, zlasti v sektorju strokovnih storitev.
3. Po prejetju skupnega priporočila iz odstavka 2 Odbor v razumnem roku pregleda to priporočilo, da zagotovi njegovo skladnost s tem sporazumom in na podlagi vsebovanih informacij oceni zlasti:
 - (a) obseg zbliževanja standardov in meril, ki jih vsaka pogodbenica uporablja za izdajo odobritev, dovoljenj, delovanje in potrjevanje iz odstavka 2; ter

(b) morebitno gospodarsko vrednost sporazuma o vzajemnem priznavanju za izdajanje odobritev, dovoljenj, delovanje in potrjevanje iz odstavka 2.

4. Če so te zahteve izpolnjene, Odbor sprejme potrebne ukrepe za pogajanja. Nato se pogodbenici prek svojih pristojnih organov začneta pogajati o sporazumu o vzajemnem priznavanju za izdajanje odobritev, dovoljenj, delovanje in potrjevanje iz odstavka 2.

5. Vsak sporazum o vzajemnem priznavanju, ki ga pogodbenici morebiti skleneta, je skladen z zadevnimi določbami Sporazuma o STO in zlasti člena VII GATS.

PODODDELEK 3

Poštna in kurirske storitve

ČLEN 8.36

Področje uporabe in opredelitve pojmov

1. Ta pododdelek določa načela regulativnega okvira za zagotavljanje poštnih in kurirskih storitev ter velja za ukrepe pogodbenice, ki vplivajo na trgovino s poštnimi in kurirskimi storitvami.

2. V tem pododdelku:

- (a) „dovoljenje“ pomeni izdano odobritev, ki jo lahko neodvisen regulativni organ pogodbenice zahteva od posameznega ponudnika v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice, da lahko ta ponudnik zagotavlja poštne in kurirske storitve; ter
- (b) „univerzalna storitev“ pomeni stalno zagotavljanje poštne storitve določene kakovosti na vseh točkah na ozemlju pogodbenice po dostopnih cenah za vse uporabnike.

ČLEN 8.37

Univerzalna storitev

1. Vsaka pogodbenica ima pravico opredeliti vrsto obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, ki jo želi ohraniti. Ta obveznost se sama po sebi ne bo štela za protikonkurenčno, če bo izvajana na pregleden, nediskriminatoren in konkurenčno nevtralen način ter ne bo povzročala večjega bremena vsem ponudnikom, ki jo izpolnjujejo, kot je potrebno za vrsto univerzalne storitve, kakor jo opredeli pogodbenica.

2. V okviru svoje zakonodaje o pošti ali na drug običajen način vsaka pogodbenica določi področje uporabe obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, pri čemer v celoti upošteva potrebe uporabnikov in nacionalne razmere, vključno s tržnimi silami te pogodbenice.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ponudnik poštnih in kurirskih storitev za katerega velja obveznost zagotavljanja univerzalne storitve na njenem ozemlju v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi ni udeležen pri naslednjih praksah:
- (a) izključevanje poslovnih dejavnosti drugih podjetij z navzkrižnim subvencioniranjem po zaslugi prihodkov, ki izvirajo iz zagotavljanja univerzalne storitve, zagotavljanja storitev hitre pošte¹ ali katere koli storitve, ki ni univerzalna, na način, ki predstavlja zasebno monopolizacijo v nasprotju s členom 3 Zakona o prepovedi zasebnega monopola in ohranjanju pravične trgovine (Zakon št. 54 iz leta 1947) Japonske ali zlorabo prevladujočega položaja na trgu v nasprotju s konkurenčnim pravom Evropske unije²; ali

¹ V tem pododstavku „storitve hitre pošte“ pomeni storitve iz pododstavka 1.3 člena 1 Konvencije Svetovne poštne zveze, sklenjene v Carigradu dne 6. oktobra 2016.

² Pojasniti je treba, da so izvrševanje konkurenčnega prava vsake pogodbenice in povezane odločitve organa, pristojnega za konkurenco, zajete v določbah poglavja 11.

- (b) neupravičeno razlikovanje med strankami, kot so pošiljatelji masovnih pošilk ali združevalci pošilk, če prevladujejo podobni pogoji glede taks in določb o prevzemu, dostavi, preusmeritvi, vračilu in številu dni, potrebnih za dostavo, pri zagotavljanju storitve, za katero velja obveznost zagotavljanja univerzalne storitve.

ČLEN 8.38

Postopki na meji

1. Postopki na meji za mednarodne poštnе storitve in mednarodne kurirske storitve¹ se izvršujejo v skladu s povezanimi mednarodnimi sporazumi ter zakoni in drugimi predpisi vsake pogodbenice.

¹ V tem členu „mednarodne poštnе storitve“ pomeni storitve, ki jih imenovani izvajalci iz pododstavka 1.12 člena 1 Konvencije Svetovne poštnе zveze zagotavljajo v skladu z akti Svetovne poštnе zveze.
„Mednarodne kurirske storitve“ pomeni storitve, v katerih so zajeti zbiranje, razvrščanje, prevoz in dostava dokumentov, tiskovin, paketov in blaga, ki so namenjeni v tuje kraje, pri čemer te storitve niso urejene na podlagi aktov Svetovne poštnе zveze.

2. Brez poseganja v odstavek 1 pogodbenici v zvezi s postopki na meji ne namenita neupravičeno manj ugodne obravnave mednarodnim kurirskim storitvam, kot jo namenita mednarodnim poštnim storitvam.

ČLEN 8.39

Dovoljenja

1. Vsaka pogodbenica lahko zahteva dovoljenje za zagotavljanje storitve, zajete v tem pododdelku.
2. Če pogodbenica zahteva dovoljenje, objavi:
 - (a) vsa merila za izdajanje dovoljenj in časovno obdobje, ki je praviloma potrebno, da se sprejme odločitev glede vloge za dovoljenje; ter
 - (b) pogoje za izdajanje dovoljenj.

3. Če pristojni organ zavrne vlogo za dovoljenje, vložnika na njegovo zahtevo obvesti o razlogih za zavrnitev dovoljenja. Vsaka pogodbenica določi postopek pritožbe pred neodvisnim organom, ki je na voljo vsem vložnikom, katerih vloga za dovoljenje je bila zavrnjena. Ta postopek je pregleden, nediskriminatoren in osnovan na objektivnih merilih.

ČLEN 8.40

Neodvisnost regulativnega organa

Vsaka pogodbenica zagotovi:

- (a) da je njen regulativni organ¹ za storitve, ki so zajete v tem pododdelku, pravno ločen od vseh ponudnikov teh storitev in jim tudi ne odgovarja; ter
- (b) da je, ob upoštevanju zakonov in drugih predpisov vsake pogodbenice, njenih odločitev in veljavnih postopkov, njen regulativni organ nepristranski.

¹ Regulativni organ iz tega člena ne vključuje carinskih organov vsake pogodbenice.

PODODDELEK 4

Telekomunikacijske storitve

ČLEN 8.41

Področje uporabe

1. Ta pododdelek določa načela regulativnega okvira za vse telekomunikacijske storitve in se uporablja za ukrepe pogodbenice, ki vplivajo na trgovino s telekomunikacijskimi storitvami, v katerih je zajet prenos signalov, ki med drugim vključuje prenos video in avdio signalov (ne glede na vrste uporabljenih protokolov in tehnologij) prek javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij.
2. Ta pododdelek se ne uporablja za ukrepe, ki vplivajo na:
 - (a) radiodifuzne storitve, kakor so opredeljene v zakonih in drugih predpisih vsake pogodbenice; ter
 - (b) storitve, s katerimi se zagotavljajo vsebine ali izvaja redakcijski nadzor nad vsebinami, ki se prenašajo po telekomunikacijskih prenosnih omrežjih in s telekomunikacijskimi prenosnimi storitvami.

3. Ne glede na pododstavek 2(a) se ponudnik radiodifuznih storitev šteje za ponudnika javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev in njegova omrežja za javna telekomunikacijska prenosna omrežja, kadar se taka omrežja uporabljajo tudi za zagotavljanje javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev in v obsegu, v katerem se ta omrežja uporabljajo za take storitve.

4. Nobena določba tega pododdelka se ne razlaga tako, da se od pogodbenice zahteva:

- (a) naj pooblasti ponudnika storitev druge pogodbenice, da vzpostavi, izdelava, pridobi, zakupi, upravlja ali zagotavlja telekomunikacijska prenosna omrežja ali storitve, razen kot je določeno s tem sporazumom; ali
- (b) naj vzpostavi, izdelava, pridobi, zakupi, upravlja ali zagotavlja telekomunikacijska prenosna omrežja ali storitve, ki niso na voljo širši javnosti, ali naj ponudnika storitev pod svojo pristojnostjo prisili, da to stori.

ČLEN 8.42

Opredelitve pojmov

V tem pododdelku:

- (a) „pripadajoče zmogljivosti“ pomeni storitve in infrastrukturo, povezane z javnimi telekomunikacijskimi prenosnimi omrežji ali storitvami, ki so potrebne za zagotavljanje storitev po teh omrežjih ali s temi storitvami, kot so zgradbe (vključno z vhodi v zgradbe in napeljavo v njih), cevni vodi in priključne omarice ter drogovi in antene;
- (b) „stroškovno naravnan“ pomeni temelječ na stroških, pri čemer je lahko zajet razumen dobiček, ter lahko vključuje različne stroškovne metodologije za različne zmogljivosti ali storitve;
- (c) „končni uporabnik“ pomeni končnega potrošnika ali naročnika javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev, vključno s ponudnikom storitev, ki ni ponudnik javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev;

- (d) „osnovne zmogljivosti“ pomeni zmogljivosti javnega telekomunikacijskega prenosnega omrežja ali storitve:
- (i) ki jih izključno ali večinoma zagotavlja en ponudnik ali omejeno število ponudnikov; ter
 - (ii) ki jih za zagotavljanje storitev ni mogoče nadomestiti na ekonomsko ali tehnično izvedljiv način;
- (e) „medomrežno povezovanje“ pomeni povezovanje¹ s ponudniki, ki zagotavljajo javna telekomunikacijska prenosna omrežja ali storitve, da lahko uporabniki enega ponudnika komunicirajo z uporabniki drugega ponudnika ali imajo dostop do storitev, ki jih zagotavlja kateri koli ponudnik, ki ima dostop do omrežja;
- (f) „storitev mednarodnega gostovanja v mobilnih omrežjih“ pomeni tržno mobilno storitev, ki se zagotavlja v skladu s tržnim dogovorom med ponudniki javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev in končnemu uporabniku omogoča, da uporablja svojo domačo mobilno napravo ali drugo napravo za govorne, podatkovne storitve in storitve pošiljanja sporočil, medtem ko se nahaja zunaj ozemlja, kjer je nameščeno domače javno telekomunikacijsko prenosno omrežje končnega uporabnika;

¹ Pojasniti je treba, da povezovanje lahko vključuje fizično ali logično povezovanje, kot je ustrezno.

- (g) „zakupljeni vodi“ pomeni telekomunikacijske zmogljivosti med dvema ali več določenimi točkami, ki so rezervirane za namensko uporabo določenih uporabnikov ali so tem uporabnikom na voljo, ne glede na uporabljeno tehnologijo;
- (h) „glavni ponudnik“ pomeni ponudnika, ki lahko pomembno vpliva na pogoje za udeležbo z vidika cene in ponudbe na ustreznem trgu za javne telekomunikacijske prenosne storitve, ker:
 - (i) nadzoruje bistvene zmogljivosti; ali
 - (ii) izrablja svoj tržni položaj;
- (i) „nediskriminatorna obravnava“ pomeni obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki je v podobnih razmerah zagotovljena drugim ponudnikom storitev in uporabnikom podobnih javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev;
- (j) „prenosljivost številke“ pomeni, da ima končni uporabnik javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev, ki to zahteva, možnost, da na isti lokaciji obdrži iste telefonske številke brez poslabšanja kakovosti ali zanesljivosti ob prehodu med ponudniki podobnih javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev iz iste kategorije;

- (k) „javno telekomunikacijsko prenosno omrežje“ pomeni javno telekomunikacijsko infrastrukturo, ki omogoča telekomunikacije med dvema ali več opredeljenimi omrežnimi priključnimi točkami;
- (l) „javna telekomunikacijska prenosna storitev“ pomeni vsako telekomunikacijsko prenosno storitev, ki je dostopna širši javnosti in lahko med drugim vključuje telegraf, telefon, teleks in prenos podatkov, ki običajno vključuje prenos informacij, ki jih pošiljajo stranke med dvema ali več točkami brez spremembe oblike ali vsebine teh informacij;
- (m) „regulativni organ“ pomeni organ ali organe, ki jih pogodbenica pooblasti za urejanje telekomunikacij;
- (n) „telekomunikacije“ pomeni prenos in sprejemanje signalov po žici, radiu, optičnih sredstvih ali kakršnih koli drugih elektromagnetnih sredstvih; ter
- (o) „uporabniki“ pomeni končne uporabnike ali ponudnike javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev, ki so stranke ali naročniki javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev.

ČLEN 8.43

Pristopi do urejanja

1. Pogodbenici priznavata vrednost konkurenčnih trgov pri zagotavljanju širokega izbora telekomunikacijskih storitev in krejitvi blaginje potrošnikov ter se strinjata, da gospodarska ureditev ni nujno potrebna, če obstaja učinkovita konkurenca. V skladu z navedenim se pogodbenici strinjata, da se potrebe in pristopi na področju urejanja razlikujejo glede na trg in da lahko pogodbenica določi, kako se izpolnjujejo njene obveznosti na podlagi tega pododdelka.
2. S tega vidika pogodbenici priznavata, da lahko pogodbenica:
 - (a) neposredno ureja bodisi v pričakovanju vprašanja, za katerega pogodbenica pričakuje, da bi se lahko pojavilo, bodisi da reši vprašanje, ki se je v zvezi s trgom že pojavilo; ali
 - (b) se opre na vlogo tržnih sil, zlasti kar zadeva tržne segmente, ki so konkurenčni ali za katere so značilne nizke vstopne ovire, kot so storitve ponudnikov telekomunikacijskih storitev, ki nimajo v lasti omrežnih zmogljivosti.
3. Pojasniti je treba, da za pogodbenico, ki v skladu s pododstavkom 2(b) ne ureja, veljajo obveznosti iz tega pododdelka. Nobena določba tega člena pogodbenici ne preprečuje, da bi urejala telekomunikacijske storitve.

ČLEN 8.44

Dostop in uporaba

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ima kateri koli ponudnik storitev druge pogodbenice dostop do javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev ter njihove uporabe pod razumnimi, nediskriminatornimi pogoji, ki niso manj ugodni od pogojev, ki jih ponudnik teh javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev nudi za lastne podobne storitve v podobnih okoliščinah. Ta obveznost se med drugim izvaja v skladu z odstavki 2 do 6.
2. Vsaka članica zagotovi, da lahko vsi ponudniki storitev druge pogodbenice dostopajo do vseh javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev, ki so na voljo znotraj meja ali čez mejo prve pogodbenice, vključno z zasebnimi zakupljenimi vodi, in jih lahko uporabljajo, ter v ta namen na podlagi odstavkov 5 in 6 zagotovi, da je takim ponudnikom storitev dovoljeno:
 - (a) kupiti ali zakupiti ter priključiti terminal ali drugo opremo, ki se povezuje z omrežjem in je potrebna za zagotavljanje njihovih storitev;
 - (b) medsebojno povezati zasebne zakupljene vode ali vode v zasebni lasti z javnimi telekomunikacijskimi prenosnimi omrežji in storitvami ali z vodi, ki so v zakupu ali lasti drugih ponudnikov storitev; ter

- (c) po lastni izbiri uporabiti delovne protokole pri zagotavljanju katere koli storitve, razen storitev, ki so potrebne, da se zagotovi dostop do telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev širši javnosti.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko ponudniki storitev druge pogodbenice uporabljajo javna telekomunikacijska prenosna omrežja in storitve za prenos informacij znotraj meja ali čez meje prve pogodbenice, vključno s podjetniškimi komunikacijami takih ponudnikov storitev, in za dostop do podatkov, vsebovanih v podatkovnih zbirkah ali kako drugače shranjenih v obliki, ki omogoča dostop do podatkov s čitalniki v kateri koli pogodbenici ali kateri koli drugi članici STO.
4. Ne glede na odstavek 3 lahko pogodbenica sprejme ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev varnosti in zaupnosti sporočil, pod pogojem, da se ti ukrepi ne uporabljajo kot sredstvo samovoljne ali neupravičene diskriminacije ali prikritega omejevanja trgovine s storitvami.
5. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se za dostop do javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev ter njihovo uporabo ne postavljajo pogoji, razen pogojev, ki so potrebni za:
- (a) zaščito odgovornosti za javne storitve, ki jo imajo ponudniki javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev, zlasti njihove zmožnosti, da dajejo svoja omrežja ali storitve na razpolago širši javnosti; ali

(b) zaščito tehnične celovitosti javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev.

6. Pod pogojem, da izpolnjujejo merila, določena v odstavku 5, lahko pogoji za dostop do javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev ter njihovo uporabo vključujejo:

(a) omejitve preprodaje ali souporabe teh storitev;

(b) zahtevano uporabo specifičnih tehničnih vmesnikov, vključno s protokoli zanje, za povezovanje z javnimi telekomunikacijskimi prenosnimi omrežji in storitvami;

(c) po potrebi zahteve v zvezi z interoperabilnostjo javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev in spodbujanjem uresničitve ciljev iz člena 8.55;

(d) homologacijo terminalske ali druge opreme, ki se poveže z javnimi telekomunikacijskimi prenosnimi omrežji, in tehnične zahteve v zvezi s priključitvijo te opreme na omrežja;

(e) omejitve v zvezi z medsebojnim povezovanjem zasebnih zakupljenih vodov ali vodov v zasebni lasti z javnimi telekomunikacijskimi prenosnimi omrežji ali storitvami ali z vodi, ki so v zakupu ali lasti drugih ponudnikov storitev; ali

(f) uradno obveščanje, dovoljenja, registracijo in izdajanje dovoljenj.

ČLEN 8.45

Prenosljivost števil

Vsaka pogodbenica zagotovi, da ponudniki javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev na njenem ozemlju pravočasno in pod razumnimi pogoji zagotovijo prenosljivost števil za mobilne storitve in katere koli druge storitve, ki jih določi ta pogodbenica.

ČLEN 8.46

Nadaljnja prodaja

Če pogodbenica od ponudnika javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev zahteva, da omogoči nadaljnjo prodajo svojih javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev, ta pogodbenica zagotovi, da tak ponudnik ne postavi nerazumnih ali diskriminatornih pogojev ali omejitev za nadaljnjo prodajo svojih javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev.

ČLEN 8.47

Omogočanje uporabe omrežnih zmogljivosti in medomrežnega povezovanja

1. Pogodbenici priznavata, da bi moralo biti omogočanje uporabe omrežnih zmogljivosti¹ in medomrežnega povezovanja načeloma dogovorjeno na podlagi poslovnih pogajanj med zadevnimi ponudniki javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ima kateri koli ponudnik javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev na njenem ozemlju pravico in, če to zahteva ponudnik javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev druge pogodbenice, obveznost, da se pogaja o medomrežnem povezovanju za namene zagotavljanja javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev. Vsaka pogodbenica svoj regulativni organ pooblasti, da po potrebi od ponudnika javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev zahteva, naj zagotovi medomrežno povezovanje s ponudniki javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev druge pogodbenice.

¹ V tem členu „omogočanje uporabe omrežnih zmogljivosti“ pomeni dajanje zmogljivosti ali storitev na voljo drugemu ponudniku javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev pod opredeljenimi pogoji za namene zagotavljanja javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev. Vključuje lahko uporabo aktivnih ali pasivnih elementov omrežja, pripadajoče zmogljivosti, storitve navideznih omrežij, kolokacijo ali druge oblike souporabe pripadajočih zmogljivosti, uporabo zakupljenih vodov in uporabo specifičnih omrežnih zmogljivosti ali elementov, vključno s krajevno zanko, na ločeni osnovi.

3. Nobena pogodbenica ne sprejme ali ohrani nobenih ukrepov, ki ponudnike javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev, ki omogočajo uporabo omrežnih zmogljivosti ali zagotavljanje medomrežnega povezovanja, zavezujejo k temu, da različnim ponudnikom storitev za podobne storitve ponudijo različne pogoje, ali nalagajo obveznosti, ki niso povezane z zagotovljenimi storitvami.

ČLEN 8.48

Obveznosti v zvezi z glavnimi ponudniki

1. Vsaka pogodbenica uvede ali ohrani ustrezne ukrepe z namenom, da se ponudnikom, ki so posamično ali skupaj glavni ponudnik, prepreči, da bi izvajali ali nadaljevali protikonkurenčne prakse. Te protikonkurenčne prakse vključujejo zlasti:

- (a) izvajanje protikonkurenčnega navzkrižnega subvencioniranja;
- (b) uporabo informacij, pridobljenih od konkurentov, s protikonkurenčnimi posledicami; ter
- (c) nepravočasno zagotavljanje tehničnih informacij o bistvenih zmogljivostih ter komercialno pomembnih informacij, potrebnih za opravljanje storitev, drugim izvajalcem storitev.

2. Vsaka pogodbenica svoj regulativni organ pooblasti, da po potrebi od glavnih ponudnikov na njenem ozemlju zahteva, da ponudnikom javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev druge pogodbenice namenijo obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zadevni glavni ponudnik v podobnih okoliščinah namenja svojim odvisnim ali povezanim podjetjem, kar zadeva:

- (a) razpoložljivost, oskrbo, tarife ali kakovost podobnih telekomunikacijskih storitev; ter
- (b) razpoložljivost tehničnih vmesnikov, potrebnih za medomrežno povezovanje.

3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da glavni ponudniki na njenem ozemlju omogočajo medomrežno povezovanje s ponudniki javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev druge pogodbenice na kateri koli tehnično izvedljivi točki v omrežju zadevnega glavnega ponudnika in da zadevni glavni ponudnik omogoči tako medomrežno povezovanje:

- (a) pod nediskriminatornimi pogoji (tudi kar zadeva tehnične standarde, specifikacije, kakovost in vzdrževanje) in po nediskriminatornih cenah, ki niso manj ugodne od tistih, ki se zagotavljajo za lastne podobne storitve v podobnih okoliščinah, ter s kakovostjo, ki ni slabša od tiste, ki se zagotavlja za lastne podobne storitve ali za podobne storitve nepovezanih ponudnikov storitev ali za podružnice ali druga povezana podjetja;

- (b) pravočasno pod pogoji (tudi kar zadeva tehnične standarde, specifikacije, kakovost in vzdrževanje) in po stroškovno naravnanih tarifah, ki so pregledne, razumne, upoštevajo ekonomsko smotrnost in so dovolj nepovezane, da ponudniku ni treba plačati za dele omrežja ali zmogljivosti, ki niso potrebni za zagotavljanje storitve; ter
 - (c) na zahtevo na drugih točkah poleg omrežnih priključnih točk, ponujenih večini uporabnikov, in po cenah, ki odražajo stroške gradnje potrebnih dodatnih zmogljivosti.
4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da glavni ponudniki na njenem ozemlju ponudnikom javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev druge pogodbenice omogočajo medomrežno povezovanje njihovih zmogljivosti in opreme s svojimi zmogljivostmi in opremo prek:
- (a) referenčne ponudbe za medomrežno povezovanje ali druge standardne ponudbe za medomrežno povezovanje, ki vsebuje cene in pogoje, ki jih glavni ponudnik običajno ponuja ponudnikom javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev; ali
 - (b) pogojev iz veljavnega dogovora o medomrežnem povezovanju.
5. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se postopki, ki se uporabljajo za medomrežno povezovanje z glavnimi ponudniki na njenem ozemlju, objavijo.

6. Vsaka pogodbenica zagotovi, da glavni ponudniki na njenem ozemlju objavijo svoje dogovore o medomrežnem povezovanju ali svoje referenčne ponudbe za medomrežno povezovanje.
7. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko glavni ponudniki na njenem ozemlju, ki v postopku pogajanj o ureditvi uporabe omrežnih zmogljivosti ali medomrežnega povezovanja ali na podlagi teh omrežnih zmogljivosti ali medomrežnega povezovanja pridobijo informacije od drugega ponudnika javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev, te informacije uporabljajo samo za namene, za katere so jih pridobili, in vedno spoštujejo zaupnost prenesenih ali shranjenih informacij.
8. Vsaka pogodbenica zagotovi, da glavni ponudniki na njenem ozemlju omogočijo uporabo omrežnih zmogljivosti, ki lahko med drugim vključujejo elemente omrežja in pripadajoče zmogljivosti, ponudnikom javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev druge pogodbenice pod pogoji (tudi kar zadeva cene, tehnične standarde, specifikacije, kakovost in vzdrževanje), ki so pregledni, razumni, nediskriminatorni (tudi kar zadeva pravočasnost) in ki niso manj ugodni od pogojev, ki jih nudijo za lastne podobne storitve v podobnih okoliščinah¹.

¹ Pojasniti je treba, da se nobena določba tega odstavka ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje, da bi glavnemu ponudniku na svojem ozemlju dovolila zavrnitev kolokacije, če obstajajo utemeljeni razlogi za zavrnitev, zlasti kar zadeva tehnično izvedljivost.

ČLEN 8.49

Regulativni organ

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da je njen regulativni organ pravno ločen in funkcionalno neodvisen¹ od katerega koli ponudnika telekomunikacijskih storitev, telekomunikacijskih omrežij ali opreme telekomunikacijskih omrežij.
2. Pogodbenica, ki ohrani lastništvo ali nadzor nad ponudnikom javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev, zagotovi dejansko strukturno ločitev regulativnih nalog glede telekomunikacij od dejavnosti, povezanih z lastništvom ali nadzorom.
3. Vsaka pogodbenica svoj regulativni organ pooblasti za urejanje telekomunikacijskega sektorja in izvajanje dodeljenih nalog, vključno z izvrševanjem ukrepov v zvezi z obveznostmi iz tega pododdelka. Naloge, ki jih opravlja regulativni organ, se objavijo v enostavno dostopni in jasni obliki.

¹ Pojasniti je treba, da se regulativni organ pogodbenice ne šteje za funkcionalno odvisnega izključno na podlagi dejstva, da ima eden od organov te pogodbenice (ki ni regulativni organ) delnice ali druge lastniške deleže ponudnika telekomunikacijskih storitev, telekomunikacijskih omrežij ali opreme telekomunikacijskih omrežij.

4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so sklepi in postopki njenega regulativnega organa nepristranski do vseh udeležencev na trgu.
5. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njen regulativni organ opravlja svoje naloge na pregleden način in brez nepotrebnega odlašanja, kolikor je to izvedljivo.
6. Vsaka pogodbenica svoj regulativni organ pooblasti, da od ponudnikov telekomunikacijskih omrežij in storitev zahteva vse informacije, vključno s finančnimi informacijami, ki so potrebne, da lahko regulativni organ izvede svoje naloge v skladu s tem pododdelkom. Regulativni organ ne zahteva več informacij, kot je potrebno za opravljanje njegovih nalog, in informacije, ki jih je od teh ponudnikov pridobil, obravnava v skladu z zakoni in drugimi predpisi te pogodbenice v zvezi s poslovno zaupnostjo.

ČLEN 8.50

Univerzalna storitev

1. Vsaka pogodbenica ima pravico opredeliti vrsto obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, ki jo želi ohraniti. Te obveznosti se same po sebi ne štejejo za protikonkurenčne, če se obravnavajo na pregleden, objektiven, nediskriminatoren in konkurenčno nevtralen način ter ne povzročajo večjega bremena, kot je potrebno za vrsto univerzalne storitve, ki jo opredeli pogodbenica.

2. Vsi ponudniki telekomunikacijskih storitev bi morali biti upravičeni do opravljanja univerzalne storitve. Ponudniki univerzalne storitve se imenujejo v okviru preglednega nediskriminatornega mehanizma, ki ni pretirano obremenjujoč.
3. Regulativni organ pogodbenice lahko določi, ali je potreben mehanizem, da se nadomestijo neto stroški ponudnikov, ki so imenovani za opravljanje univerzalne storitve, pri čemer se upoštevajo morebitne tržne koristi za te ponudnike, ali da se razdelijo neto stroški obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve.

ČLEN 8.51

Odobritev za zagotavljanje telekomunikacijskih omrežij in storitev

1. Vsaka pogodbenica odobri zagotavljanje telekomunikacijskih omrežij ali storitev, kolikor je to mogoče, na podlagi preproste prireditve ali registracije, ne da bi zahtevala predhodno izrečen sklep svojega regulativnega organa. Pravice in obveznosti, ki izhajajo iz tega dovoljenja, se objavijo v preprosto dostopni obliki.
2. Po potrebi lahko pogodbenica zahteva dovoljenje za pravico do uporabe radijskih frekvenc in števil zlasti zaradi:
 - (a) preprečevanja škodljivega motenja;

(b) zagotovitve tehnične kakovosti storitve; ter

(c) varovanja učinkovite uporabe spektra.

3. Če pogodbenica zahteva dovoljenje, objavi:

(a) vsa merila za izdajanje dovoljenj in razumno časovno obdobje, ki je praviloma potrebno, da se sprejme odločitev glede dovoljenja; ter

(b) pogoje za individualne licence.

4. Vsaka pogodbenica uradno obvesti vložnika o odločitvi glede njegove vloge brez nepotrebnega odlašanja, potem ko je bila sprejeta odločitev v zvezi z dovoljenjem. V primeru zavrnitve vloge ali preklica dovoljenja vsaka pogodbenica vložnika na njegovo zahtevo načeloma v pisni obliki seznani z razlogi za zavrnitev ali preklic. V tem primeru se vložnik lahko pritoži pri pritožbenem organu, kot je navedeno v členu 8.54.

5. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so vse upravne pristojbine, ki se naložijo ponudnikom telekomunikacijskih omrežij ali storitev, objektivne, pregledne in sorazmerne z upravnimi stroški njenega regulativnega organa. Te upravne pristojbine ne vključujejo plačil za pravice do uporabe redkih virov in obveznih prispevkov za opravljanje univerzalne storitve.

ČLEN 8.52

Dodeljevanje in uporaba redkih virov

1. Vsaka pogodbenica izvaja vse postopke za dodelitev in uporabo redkih virov v zvezi s telekomunikacijami, vključno s frekvencami, številkami in pravicami do poti, na odprt, objektivni, pravočasen, pregleden, nediskriminatoren način, ki ni pretirano obremenjujoč.
2. Vsaka pogodbenica objavi trenutno stanje dodeljenih frekvenčnih pasov, vendar ji ni treba predložiti podrobne opredelitve frekvenc, dodeljenih za posebno vladno uporabo.
3. Ukrepi pogodbenice, s katerimi se razporeja in dodeljuje spekter ter upravljajo frekvence, sami po sebi niso neusklajeni s členoma 8.7 in 8.15. V skladu z navedenim vsaka pogodbenica obdrži pravico, da določi in uporablja politike o upravljanju spektra in frekvenc, ki omejujejo število ponudnikov javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev, če pogodbenica to stori v skladu z drugimi določbami tega sporazuma. Ta pravica vključuje možnost, da se dodelijo frekvenčni pasovi ob upoštevanju sedanjih in prihodnjih potreb ter razpoložljivosti spektra.

ČLEN 8.53

Preglednost

Vsaka pogodbenica zagotovi, da so njeni ukrepi v zvezi z dostopom do javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev ter njihovo uporabo objavljeni, vključno s pogoji, ki se nanašajo na:

- (a) tarife in druge pogoje storitve;
- (b) specifikacije za tehnične vmesnike;
- (c) organe, ki so odgovorni za pripravo, spremembo in sprejetje standardov, ki vplivajo na dostop in uporabo;
- (d) pogoje, ki veljajo za priključitev terminalske ali druge opreme na javna telekomunikacijska prenosna omrežja; ter
- (e) zahteve glede uradnih obvestil, dovoljenj, registracij ali izdajanja dovoljenj, če obstajajo.

ČLEN 8.54

Reševanje sporov na področju telekomunikacij

1. Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi zagotovi, da imajo ponudniki javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev druge pogodbenice pravočasen dostop do regulativnega organa prve pogodbenice za reševanje sporov v zvezi s pravicami in obveznostmi teh ponudnikov, ki izhajajo iz tega pododdelka. V takih primerih si regulativni organ po potrebi prizadeva izdati zavezujočo odločbo za rešitev spora brez nepotrebnega odlašanja.
2. Če regulativni organ ne uvede nobenega ukrepa o zahtevi za rešitev spora, na zahtevo in v razumnem roku, predloži pisno obrazložitev za svojo odločitev.
3. Regulativni organ odločbo za rešitev spora objavi v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice ter ob upoštevanju zahtev poslovne tajnosti.
4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko ponudnik javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev, oškodovan z odločitvijo ali odločbo regulativnega organa, doseže pregled te odločitve ali odločbe s strani regulativnega organa ali neodvisnega pritožbenega organa, ki je lahko sodni organ.

5. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko ponudnik javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij ali storitev, ki ga zadeva odločitev njenega regulativnega organa ali neodvisnega pritožbenega organa, če ta ni sodni organ, doseže nadaljnji pregled te odločitve s strani neodvisnega pravosodnega organa, razen če je ponudnik sprejel postopek, pri katerem regulativni organ ali neodvisni pritožbeni organ izda končno odločbo, v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice.
6. Pogodbenica ne dovoli, da bi bil zahtevek za pregled s strani pritožbenega ali sodnega organa razlog za neupoštevanje odločitve ali odločbe regulativnega organa, razen če zadevni pritožbeni ali sodni organ ustavi, prekine ali razveljavi izvajanje take odločitve ali odločbe.
7. Postopek iz odstavkov 1 do 3 nobeni zadevni stranki ne preprečuje, da vloži tožbo pri sodnem organu.

ČLEN 8.55

Razmerja z mednarodnimi organizacijami

Pogodbenici priznavata pomembnost mednarodnih standardov za globalno združljivost in interoperabilnost telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev ter si prizadevata podpirati te standarde prek dela ustreznih mednarodnih organov, vključno z Mednarodno telekomunikacijsko zvezo in Mednarodno organizacijo za standardizacijo.

ČLEN 8.56

Zaupnost informacij

Vsaka pogodbenica zagotovi zaupnost telekomunikacij in sorodnih podatkov o prometu prek javnih telekomunikacijskih prenosnih omrežij in storitev, ne da bi pri tem neupravičeno omejevala trgovino s storitvami.

ČLEN 8.57

Mednarodno mobilno gostovanje¹

1. Vsaka od pogodbenic si prizadeva sodelovati pri spodbujanju preglednih in razumnih cen storitev mednarodnega mobilnega gostovanja, in sicer z namenom spodbujanja rasti trgovine med pogodbenicama in povečanje blaginje potrošnikov.
2. Vsaka pogodbenica se lahko odloči sprejeti ukrepe za povečanje preglednosti in konkurence glede na cene mednarodnega mobilnega gostovanja in tehnološke alternative storitvam gostovanja, kot so:
 - (a) zagotavljanje, da so informacije o maloprodajnih cenah zlahka dostopne potrošnikom, in
 - (b) čim večje zmanjšanje ovir za uporabo tehnoloških alternativ gostovanju, pri čemer imajo potrošniki, ki obiščejo ozemlje pogodbenice z ozemlja druge pogodbenice, dostop do telekomunikacijskih storitev z uporabo naprave po lastni izbiri.

¹ Ta člen se ne uporablja za storitve gostovanja znotraj Evropske unije, ki so komercialne mobilne storitve na podlagi komercialnih sporazumov med ponudniki javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev, ki končnemu uporabniku omogočajo uporabo domače mobilne naprave ali druge naprave za govorne in podatkovne storitve ali storitve sporočil v državi članici Evropske unije, ki ni država, v kateri se nahaja domače javno telekomunikacijsko prenosno omrežje končnega uporabnika.

3. Vsaka pogodbenica spodbuja ponudnike javnih telekomunikacijskih prenosnih storitev na svojem ozemlju, da dajo javnosti na voljo informacije o maloprodajnih cenah storitev mednarodnega mobilnega gostovanja za glasovne in podatkovne storitve ter storitve sporočil SMS, ki jih nudijo končnim uporabnikom ob obisku ozemlja druge pogodbenice.
4. Nobena določba tega člana od pogodbenice ne zahteva, da določi cene ali pogoje storitev mednarodnega mobilnega gostovanja.

PODODDELEK 5

Finančne storitve

ČLEN 8.58

Področje uporabe

1. Ta pododdelek se uporablja za ukrepe pogodbenice, ki vplivajo na trgovino s finančnimi storitvami.

2. Za namene uporabe pododstavka (r) člena 8.2 za ta pododdelek „storitve, ki se opravljajo pri izvajanju javnih pooblastil“ pomeni naslednje:

- (a) dejavnosti, ki jih opravljajo centralna banka ali monetarni organ ali kateri koli drugi javni subjekt pri uresničevanju monetarne ali tečajne politike;
- (b) dejavnosti, ki so del zakonsko določenega sistema socialne varnosti ali javne pokojninske sheme; in
- (c) druge dejavnosti ali storitve, ki jih opravlja javni subjekt za račun ali z jamstvom oziroma uporabo finančnih sredstev pogodbenice ali njenih javnih subjektov.

3. Če članica dovoli, da njeni ponudniki finančnih storitev opravljajo katero koli dejavnost iz pododstavkov 2(b) ali (c) v konkurenci z javnim subjektom ali ponudnikom finančnih storitev, za namene uporabe pododstavka (r) člena 8.2 tega pododdelka „storitve“ vključujejo tudi te dejavnosti.

4. Pododstavek (s) člena 8.2 se ne uporablja za storitve, ki jih zajema ta pododdelek.

ČLEN 8.59

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „finančna storitev“ pomeni katero koli storitev finančne narave, ki jo ponuja ponudnik finančne storitve pogodbenice; finančne storitve zajemajo vse zavarovalniške in z zavarovanjem povezane storitve ter vse bančne in druge finančne storitve (razen zavarovanja); finančne storitve zajemajo naslednje dejavnosti:
 - (i) zavarovalniške in z zavarovanjem povezane storitve:
 - (A) neposredno zavarovanje (vključno s sozavarovanjem):
 - (1) življenjsko; in
 - (2) neživljenjsko;
 - (B) pozavarovanje in retrocesija;
 - (C) posredovanje v zavarovalništvu, kot sta posredništvo in zastopanje in

- (D) pomožne zavarovalniške storitve, kot so svetovanje, aktuarske storitve, ocena tveganja in obravnavanje odškodninskih zahtevkov ter
- (ii) bančne in druge finančne storitve (razen zavarovanja):
 - (A) sprejemanje depozitov in drugih povratnih sredstev od občanov;
 - (B) vse vrste posojil, vključno s potrošniškimi posojili, hipotekarnimi posojili, odkupi terjatev in financiranjem komercialnih poslov;
 - (C) finančni zakup;
 - (D) vse storitve plačilnega prometa in prenosa denarja, vključno s kreditnimi, plačilnimi in debetnimi karticami, potovalnimi čeki in bančnimi menicami;
 - (E) garancije in obveznosti;
 - (F) trgovanje za lastni račun ali za račun strank na borzi, zunaj organiziranega trga ali drugače, in sicer z naslednjim:
 - (1) z instrumenti denarnega trga (vključno s čeki, menicami in depozitnimi certifikati),

- (2) s tujo valuto;
- (3) z izvedenimi finančnimi instrumenti, med njimi s terminskimi pogodbami in opcijami;
- (4) z instrumenti deviznih tečajev in obrestnih mer, vključno z zamenjavami in dogovori o terminski obrestni meri;
- (5) s prenosljivimi vrednostnimi papirji; ter
- (6) z drugimi prenosljivimi vrednostnimi papirji in finančnimi sredstvi, vključno s plemenitimi kovinami;
- (G) sodelovanje pri izdaji vseh vrst vrednostnih papirjev, vključno z vpisom primarne izdaje vrednostnih papirjev in javnim ali zasebnim vlaganjem prek agenta, ter opravljanjem storitev, povezanih s temi izdajami;
- (H) denarnoposredniški posli;
- (I) upravljanje premoženja, na primer upravljanje gotovine ali portfelja, vse oblike upravljanja skupnih investicij, upravljanje pokojninskih skladov, depotne in skrbniške storitve;

- (J) storitve v zvezi s poravnkami in obračuni finančnih sredstev, vključno z vrednostnimi papirji, izvedenimi finančnimi instrumenti in drugimi prenosljivimi vrednostnimi papirji;
 - (K) zagotavljanje in prenos finančnih informacij, obdelave finančnih podatkov in z njimi povezane programske opreme s strani izvajalcev drugih finančnih storitev ter
 - (L) svetovanje, posredovanje in druge pomožne finančne storitve za vse dejavnosti iz pododstavkov od (A) do (K), vključno z bonitetnimi podatki in analizo, raziskavami in svetovanjem glede naložb in portfelja, svetovanjem pri nakupih ter prestrukturiranju in strategiji podjetij;
- (b) „ponudnik finančnih storitev“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo pogodbenice, ki želi opravljati ali opravlja finančne storitve, vendar ne vključuje javnega subjekta;
- (c) „nova finančna storitev“ pomeni katero koli storitev finančne narave, vključno s storitvami, povezanimi z obstoječimi in novimi izdelki ali načinom dobave izdelka, ki je ne opravlja noben ponudnik finančnih storitev na ozemlju pogodbenice, temveč se opravlja na ozemlju druge pogodbenice;
- (d) „poštna zavarovalnica“ pomeni subjekt, ki sklepa in prodaja zavarovanja splošni javnosti ter je v lasti ali pod nadzorom, neposredno ali posredno, poštnega subjekta pogodbenice;

(e) „javni subjekt“ pomeni:

- (i) vlado, centralno banko ali monetarni organ pogodbenice ali subjekt, ki je v lasti ali pod nadzorom pogodbenice, ki se ukvarja predvsem z izvajanjem vladnih nalog ali dejavnosti za vladne namene, razen subjektov, ki se ukvarjajo predvsem z opravljanjem finančnih storitev pod komercialnimi pogoji; ali
- (ii) zasebni subjekt, ki opravlja naloge, kakršne običajno opravlja centralna banka ali monetarni organ, kadar opravlja te naloge; ter

(f) „samoregulativna organizacija“ pomeni nevladni organ, vključno s terminsko borzo ali trgov, borzo ali trgov za vrednostne papirje, klirinško agencijo ali drugo organizacijo ali združenjem, ki s pooblastilom pogodbenice izvaja zakone in predpise ali nadzor nad ponudniki finančnih storitev.

ČLEN 8.60

Nove finančne storitve na ozemlju pogodbenice

1. Pogodbenica ponudnikom finančnih storitev druge pogodbenice, ki imajo sedež na njenem ozemlju, dovoli, da na njenem ozemlju ponujajo katero koli novo finančno storitev.

2. Ne glede na pododstavek (b) člena 8.7 lahko pogodbenica določi pravno obliko, prek katere se lahko opravlja nova finančna storitev, ter lahko za opravljanje storitve zahteva dovoljenje. Če pogodbenica zahteva registracijo, lahko zavrne dovoljenje iz previdnostnih razlogov, vendar ne izključno iz razloga, da storitve ne opravlja noben ponudnik finančnih storitev na njenem ozemlju.

ČLEN 8.61

Plačilni in klirinški sistemi

Vsaka pogodbenica pod pogoji, ki priznavajo nacionalno obravnavo, ponudnikom finančnih storitev druge pogodbenice s sedežem na njenem ozemlju odobri dostop do plačilnih in klirinških sistemov, ki jih upravljajo javni subjekti, ter do uradnih sistemov financiranja in refinanciranja, ki so na voljo pri običajnem izvajanju rednega poslovanja. Namen tega člena ni priznanje dostopa do mehanizmov centralnih bank, ki refinancirajo posojila poslovnim bankam v pogodbenici.

ČLEN 8.62

Samoregulativne organizacije

Če pogodbenica zahteva članstvo ali sodelovanje v samoregulativni organizaciji ali dostop do nje, da lahko ponudniki finančnih storitev druge pogodbenice opravljajo finančne storitve na enaki osnovi kot ponudniki finančnih storitev te pogodbenice, ali če ta pogodbenica neposredno ali posredno zagotavlja prednosti ali ugodnosti samoregulativne organizacije pri opravljanju finančnih storitev, ta pogodbenica zagotovi, da se upoštevajo obveznosti iz člena 8.8.

ČLEN 8.63

Prenos in obdelava informacij

1. Pogodbenica ne sprejema ukrepov, ki bi preprečevali prenos informacij ali obdelavo finančnih informacij, vključno z elektronskim prenosom podatkov, ali ki ob upoštevanju uvoznih pravil v skladu z mednarodnimi sporazumi preprečujejo prenos opreme, če so taki prenosi informacij, obdelava finančnih informacij ali prenosi opreme potrebni za izvajanje rednega poslovanja ponudnika finančnih storitev.

2. Odstavek 1 v ničemer ne omejuje pravice pogodbenice, da varuje osebne podatke, posameznikovo zasebnost in zaupnost dokumentacije in računov posameznikov, kolikor se taka pravica ne uporablja za izogibanje določbam oddelkov B do D in tega pododdelka.

ČLEN 8.64

Učinkovita in pregledna ureditev

1. Če pogodbenica zahteva dovoljenje za opravljanje finančne storitve, omogoči javno dostopnost zahtev in postopkov za takšno dovoljenje.
2. Če pogodbenica od vložnika potrebuje dodatne informacije za obravnavo njegove vloge, ga o tem obvesti brez nepotrebnega odlašanja.
3. Pogodbenica si prizadeva zagotoviti, da se splošna pravila, ki jih sprejmejo ali ohranjajo samoregulativne organizacije na ozemlju te pogodbenice, takoj objavijo ali drugače dajo na voljo tako, da se lahko zainteresirani subjekti seznani z njimi.

ČLEN 8.65

Previdnostna izjema

1. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne preprečuje, da sprejme ali ohrani ukrepe iz previdnostnih razlogov, vključno z:
 - (a) zaščito vlagateljev, depozitarjev, imetnikov police ali oseb, ki so v fiduciarnem razmerju s ponudnikom finančnih storitev; ali
 - (b) zagotavljanjem celovitosti in stabilnosti finančnega sistema pogodbenice.
2. Če taki ukrepi niso v skladu s tem sporazumom, se ne uporabljajo kot sredstvo za izogibanje obveznostim pogodbenice v skladu s tem sporazumom.
3. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne nalaga obveznosti, da razkrije informacije, ki se nanašajo na posle in račune posameznih strank, ali katere koli zaupne ali zaščitene informacije, s katerimi razpolagajo javni subjekti.

ČLEN 8.66

Opravljanje zavarovalniških storitev s strani poštnih zavarovalnic

1. Ta člen določa pravila, ki se uporabljajo, če pogodbenica dovoli svojim poštnim zavarovalnicam, da sklepajo in opravljajo storitve neposrednega zavarovanja za širšo javnost. Storitve, ki jih zajema ta člen, ne vključujejo opravljanja zavarovalniških storitev, povezanih z zbiranjem, prevozom in dostavo pisemskih pošilk ali paketov s strani poštne zavarovalnice pogodbenice.
2. Pogodbenica ne sprejema ali ohranja ukrepov v zvezi z zavarovalniškimi storitvami iz odstavka 1, ki bi ustvarjali konkurenčne pogoje, ki bi bili ugodnejši za poštno zavarovalnico v primerjavi z zasebnim ponudnikom podobnih zavarovalniških storitev na njenem trgu, in sicer vključno z:
 - (a) uvedbo strožjih pogojev glede dovoljenja za opravljanje zavarovalniških storitev za zasebne ponudnike v primerjavi s pogoji, ki jih pogodbenica za opravljanje podobnih storitev nalaga poštni zavarovalnici; ali
 - (b) vzpostavitvijo distribucijske poti za prodajo zavarovalniških storitev, ki je poštni zavarovalnici na voljo pod ugodnejšimi pogoji od tistih, ki veljajo za zasebne ponudnike podobnih storitev.

3. Pogodbenica v zvezi z opravljanjem zavarovalniških storitev iz odstavka 1 s strani poštne zavarovalnice uporablja enake predpise in dejavnosti izvrševanja, kot jih uporablja za opravljanje podobnih zavarovalniških storitev zasebnih ponudnikov.
4. Pogodbenica pri izvajanju svojih obveznosti iz odstavka 3 od poštne zavarovalnice, ki opravlja zavarovalne storitve iz odstavka 1, zahteva, da objavi letne računovodske izkaze v zvezi z opravljanjem teh storitev. Izkazi morajo biti dovolj podrobni in izpolnjevati revizijske standarde, ki se zahtevajo v skladu s splošno sprejetimi računovodskimi in revizijskimi načeli, mednarodno sprejetimi računovodskimi in revizorskimi standardi ali enakovrednimi pravili, ki se uporabljajo na ozemlju pogodbenice, kar zadeva zasebne družbe, ki kotirajo na borzi in ki opravljajo podobne storitve.
5. Odstavki 1 do 4 se ne uporabljajo za poštne zavarovalnice na ozemlju pogodbenice:
 - (a) ki ni ne v lasti pogodbenice niti je ta posredno ali neposredno ne nadzira, če pogodbenica ne ohrani nobene prednosti, ki spreminja konkurenčne pogoje v prid poštne zavarovalnice pri opravljanju storitev zavarovanja v primerjavi z zasebnim ponudnikom podobnih zavarovalnih storitev na njenem trgu; ali
 - (b) če prodaja neposrednega življenjskega in neživljenjskega zavarovanja, ki ga je sklenila poštna zavarovalnica, vsaka posebej znašata največ 10 odstotkov letnega dohodka od premij neposrednega življenjskega in neživljenjskega zavarovanja na trgu pogodbenice.

ČLEN 8.67

Regulativno sodelovanje na področju finančne regulacije

Pogodbenici spodbujata regulativno sodelovanje na področju finančne regulacije v skladu s Prilogo 8-A.

PODODDELEK 6

Storitve mednarodnega pomorskega prevoza

ČLEN 8.68

Področje uporabe in opredelitve pojmov

1. Ta pododdelek določa načela regulativnega okvira za opravljanje storitev mednarodnega pomorskega prevoza v skladu z oddelki B do D tega poglavja in se uporablja za ukrepe pogodbenice, ki vplivajo na trgovino s storitvami mednarodnega pomorskega prevoza.

2. V tem poglavju:

- (a) „storitve začasnih skladišč in depojev za zabojnike“ pomeni dejavnosti, ki zajemajo skladiščenje zabojnikov na območju pristanišča ali celinskih plovnih poti, z namenom, da se napolnijo ali izpraznijo, popravijo in pripravijo za odpremo;
- (b) „storitve carinjenja“ pomeni dejavnosti, ki zajemajo opravljanje formalnosti carinjenja pri uvozu, izvozu ali prevozu tovora čez državo v imenu druge strani, ne glede na to, ali so te storitve glavna dejavnost ponudnika storitev ali običajna dopolnilna dejavnost njegove glavne dejavnosti;
- (c) „prevoz od vrat do vrat ali multimodalni prevoz“ pomeni prevoz tovora z več kot eno vrsto prevoza, ki vključuje mednarodni pomorski del prevozne verige, in sicer na podlagi enotnega prevoznega dokumenta;
- (d) „storitve odpreme tovora“ pomeni dejavnosti, ki zajemajo organiziranje in spremljanje odpremni postopkov v imenu pošiljateljev, s prevzemanjem prevoznih in sorodnih storitev, pripravo dokumentacije in zagotavljanjem poslovnih informacij;

- (e) „storitve mednarodnega pomorskega prevoza“ pomeni prevoz potnikov ali tovora z morskimi plovili med pristaniščem ene pogodbenice in pristaniščem druge pogodbenice ali tretje države in vključujejo neposredno sklepanje pogodb s ponudniki drugih storitev prevoza, z namenom, da se zajamejo operacije prevoza od vrat do vrat ali multimodalnega prevoza v okviru ene prevozne listine, ne vključuje pa pravice do opravljanja te druge prevozne storitve;
- (f) „storitve pomorskih agencij“ pomeni dejavnosti agenta, ki na danem geografskem območju zastopa poslovne interese ene ali več linijskih ali ladijskih družb, in sicer za naslednje namene:
 - (i) trženje in prodajo storitev pomorskega prevoza in sorodnih storitev, od ponudbe cene do izdajanja računov, ter izdajanje ladijskih nakladnic v imenu družb, nakup in preprodajo potrebnih sorodnih storitev, pripravo dokumentacije in zagotavljanje poslovnih informacij ter
 - (ii) organizacijske dejavnosti v imenu družb v zvezi s pristankom ladij ali po potrebi prevzemom tovora;
- (g) „pomožne pomorske storitve“ pomeni storitve pretovarjanja tovora v pomorstvu, storitve skladiščenja, storitve carinjenja, storitve začasnih skladišč in depojev za zabojnike, storitve pomorskih agencij in storitve odpreme tovora;

- (h) „storitve pretovarjanja tovora v pomorstvu“ pomeni dejavnosti, ki jih izvajajo družbe za natovarjanje in raztovarjanje ladij, vključno z upravljavci terminalov, vendar brez neposrednih dejavnosti pristaniških delavcev, če so ti delavci organizirani neodvisno od družb za natovarjanje in raztovarjanje ladij ali za upravljanje terminalov. Zajete dejavnosti vključujejo organizacijo in nadzor:
- (i) natovarjanja tovora na ladjo ali raztovarjanja tovora z ladje;
 - (ii) priveza ali razveza tovora ter
 - (iii) sprejema ali dostave in hrambe tovora pred odpremo ali po raztovoru ter
- (i) „storitve skladiščenja“ pomeni storitve skladiščenja zamrznjenega ali ohlajenega blaga, storitve skladiščenja nepakiranih tekočin ali plinov in storitve skladiščenja drugega blaga, vključno z bombažem, žitom, volno, tobakom, drugimi kmetijskimi proizvodi in drugimi gospodinjskimi predmeti.

ČLEN 8.69

Obveznosti

Brez poseganja v neskladne ukrepe ali druge ukrepe iz členov 8.12 in 8.18 vsaka pogodbenica:

- (a) spoštuje načelo neomejenega dostopa do mednarodnih pomorskih trgov in trgovine na komercialni in nediskriminatorni osnovi;
- (b) odobri, da se plovila, ki plujejo pod zastavo druge pogodbenice ali jih upravljajo ponudniki storitev druge pogodbenice, obravnavajo enako ugodno kot njena lastna plovila, med drugim v zvezi z dostopom do pristanišč, uporabo infrastrukture in storitev pristanišč ter pomožnih pomorskih storitev ter v zvezi s tem povezanimi pristojbinami in taksami, carinskimi objekti in določitvijo privezov ter naprav za nakladanje in razkladanje¹;

¹ Pri uporabi načel iz pododstavkov (a) in (b) pogodbenici ne sprejmeta ali ohranita dogovorov o delitvi tovara v nobenem sporazumu glede storitev mednarodnega pomorskega prevoza. Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma prekine kakršen koli tak dogovor v katerem koli sporazumu, ki je v veljavi ali je bil podpisan pred začetkom veljavnosti tega sporazuma.

- (c) dovoli ponudnikom storitev mednarodnega pomorskega prevoza druge pogodbenice, da ustanavljajo in upravljajo podjetja na njenem ozemlju pod pogoji za ustanavljanje in upravljanje, ki niso manj ugodni od pogojev, ki jih zagotavlja lastnim ponudnikom storitev; ter
- (d) ponudnikom storitev mednarodnega pomorskega prometa iz druge pogodbenice po razumnih in nediskriminatornih pogojih zagotovi naslednje storitve v pristanišču: pilotiranje, vleko in pomoč z vlačilcem, oskrbo z živili in gorivom, obnovitev zaloge vode, pobiranje odpadkov in odstranjevanje balastnih odpadkov, storitve pristaniškega kapitana, plovne pripomočke, opremo za nujna popravila, storitve sidranja in priveza ter operativne storitve na kopnem, ki so bistvenega pomena za delovanje ladje, vključno s komunikacijami, oskrbo z vodo in elektriko.

ODDELEK F

Elektronsko poslovanje

ČLEN 8.70

Cilj in splošne določbe

1. Pogodbenici priznavata, da elektronsko poslovanje povečuje gospodarsko rast in povečuje trgovinske priložnosti v mnogih sektorjih. Pogodbenici priznavata tudi pomen olajšanja uporabe in razvoja elektronskega poslovanja.

2. Cilj tega oddelka je prispevati k ustvarjanju okolja zaupanja v uporabo elektronskega poslovanja in spodbujanju elektronskega poslovanja med pogodbenicama.
3. Pogodbenici priznavata pomen načela tehnološke nevtralnosti v elektronskem poslovanju.
4. Ta oddelek se uporablja za ukrepe pogodbenice, ki vplivajo na trgovino po elektronski poti.
5. Ta oddelek se ne uporablja za storitve na področju iger na srečo in stav, storitve radiodifuzije, avdiovizualne storitve, storitve notarjev ali podobnih poklicev in pravno zastopanje.
6. V primeru kakršne koli neskladnosti med določbami tega oddelka in drugimi določbami tega sporazuma v obsegu te neskladnosti prevladajo navedene druge določbe.

ČLEN 8.71

Opredelitve pojmov

V tem oddelku:

- (a) „elektronska avtentikacija“ pomeni postopek ali dejanje preverjanja identitete stranke v elektronski komunikaciji oziroma transakciji ali zagotavljanje integritete elektronskih komunikacij ter
- (b) „elektronski podpis“ pomeni podatke v elektronski obliki, ki so dodani ali logično povezani z drugimi elektronskimi podatki in izpolnjujejo naslednje zahteve:
 - (i) uporabi jih oseba, ki potrjuje, da so bili elektronski podatki, na katere se nanašajo, ustvarjeni ali podpisani s strani te osebe v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice; ter
 - (ii) potrjujejo, da informacije v elektronskih podatkih niso bile spremenjene.

ČLEN 8.72

Carine

Pogodbenici ne uvedeta carin za elektronske prenose.

ČLEN 8.73

Izvorna koda

1. Pogodbenica ne sme zahtevati prenosa ali dostopa do izvirne kode programske opreme v lasti osebe iz druge pogodbenice¹. Nobena določba tega odstavka ne preprečuje vključitve ali izvajanja pogojev v zvezi s prenosom ali odobritvijo dostopa do izvirne kode v poslovno dogovorjenih pogodbah ali prostovoljnega prenosa oziroma odobritve dostopa do izvirne kode, na primer v okviru javnih naročil.
2. Nobena določba tega člena ne vpliva na:
 - (a) zahteve sodišča, upravnega sodišča ali organa, pristojnega za konkurenco, za odpravo kršitev konkurenčnega prava;

¹ Pojasniti je treba, da „izvorna koda programske opreme v lasti osebe iz druge pogodbenice“ vključuje izvorno kodo programske opreme, vsebovane v izdelku.

- (b) zahteve sodišča, upravnega sodišča ali upravnega organa v zvezi z varstvom in uveljavljanjem pravic intelektualne lastnine, kolikor so te izvirne kode zaščitene s temi pravicami; ter
 - (c) pravico pogodbenice, da sprejme ukrepe v skladu s členom III Sporazuma o javnih naročilih.
3. Pojasniti je treba, da v skladu s členi 1.5, 8.3 in 8.65 nobena določba tega člena pogodbenici ne preprečuje, da sprejme ali ohrani ukrepe¹, ki niso v skladu z odstavkom 1.

ČLEN 8.74

Domača ureditev

Vsaka pogodbenica zagotovi, da se vsi njeni ukrepi, ki se splošno uporabljajo in ki vplivajo na elektronsko poslovanje, izvajajo razumno, objektivno in nepristransko.

¹ Ti ukrepi vključujejo ukrepe za zagotovitev varnosti in zaščite, na primer v okviru certifikacijskega postopka.

ČLEN 8.75

Načelo odsotnosti predhodnega dovoljenja

1. Pogodbenici si bosta prizadevali, da ne uvedeta predhodnega dovoljenja ali katere koli druge zahteve z enakim učinkom v zvezi z zagotavljanjem storitev po elektronski poti.
2. Odstavek 1 ne posega v dovoljenja, ki se ne nanašajo posebej in izključno na storitve, ki se zagotavljajo po elektronski poti, in pravila na področju telekomunikacij.

ČLEN 8.76

Sklenitev pogodb po elektronski poti

Če ni drugače določeno v njenih zakonih in drugih predpisih, pogodbenica ne sprejme ali ohrani ukrepov, ki urejajo elektronske transakcije in ki:

- (a) izpodbijajo pravni učinek, veljavnost ali izvršljivost pogodbe zgolj zato, ker je sklenjena po elektronski poti; ali

- (b) kako drugače ustvarjajo ovire za uporabo pogodb, sklenjenih po elektronski poti.

ČLEN 8.77

Elektronska avtentikacija in elektronski podpis

1. Če ni drugače določeno v njenih zakonih in drugih predpisih, pogodbenica ne odreče pravne veljavnosti elektronskega podpisa zgolj zato, ker je podpis v elektronski obliki.
2. Pogodbenica ne sprejema ali ohranja ukrepov, ki bi urejali elektronsko avtentikacijo in elektronski podpis in bi:
 - (a) strankam v elektronski transakciji prepovedovali vzajemno določitev ustreznih elektronskih načinov avtentikacije za svoje transakcije ali
 - (b) strankam v elektronski transakciji preprečevali, da bi imele možnost pred sodnim ali upravnim organom dokazati, da njihove elektronske transakcije izpolnjujejo vse pravne zahteve glede elektronske avtentikacije in elektronskega podpisa.

3. Ne glede na odstavek 2 lahko vsaka pogodbenica zahteva, da mora za posamezno kategorijo transakcij metoda avtentikacije izpolnjevati določene standarde učinkovitosti ali da jo potrdi organ, ki je akreditiran v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi.

ČLEN 8.78

Varstvo potrošnikov

1. Pogodbenici priznavata pomen sprejetja in ohranitve preglednih in učinkovitih ukrepov za varstvo potrošnikov, ki se uporabljajo za elektronsko poslovanje, ter ukrepov, ki prispevajo k razvoju zaupanja potrošnikov v elektronsko poslovanje.
2. Pogodbenici priznavata pomen sodelovanja med svojimi pristojnimi organi, odgovornimi za varstvo potrošnikov, v zvezi z dejavnostmi, povezanimi z elektronskim poslovanjem, za izboljšanje varstva potrošnikov.
3. Pogodbenici priznavata pomen sprejetja ali ohranitve ukrepov, v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi, za varstvo osebnih podatkov uporabnikov elektronskega poslovanja.

ČLEN 8.79

Neželeni komercialna elektronska sporočila

1. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani ukrepe v zvezi z neželenimi komercialnimi elektronskimi sporočili, ki:
 - (a) od ponudnikov neželenih komercialnih elektronskih sporočil zahtevajo, da prejemnikom olajšajo možnost preprečitve prejema teh sporočil ter
 - (b) zahtevajo predhodno soglasje prejemnikov, kot je določeno v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi, da prejmejo komercialna elektronska sporočila.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so komercialna elektronska sporočila jasno prepoznavna kot taka, da je jasno razvidno, v čigavem imenu so poslana, ter da vsebujejo potrebne informacije, da lahko uporabniki brezplačno in kadar koli zahtevajo prenehanje.
3. Vsaka pogodbenica določi ukrepe proti ponudnikom neželenih komercialnih elektronskih sporočil, ki niso skladni z ukrepi, sprejetimi ali ohranjenimi v skladu z odstavkoma 1 in 2.

ČLEN 8.80

Sodelovanje pri elektronskem poslovanju

1. Če je to ustrezno, pogodbenici sodelujeta in se aktivno udeležujeta večstranskih forumov za spodbujanje razvoja elektronskega poslovanja.
2. Pogodbenici soglašata, da bosta ohranjali dialog glede regulativnih zadev v zvezi z elektronskim poslovanjem z namenom izmenjave informacij in izkušenj, po potrebi vključno o s tem povezanih zakonih, predpisih in njihovem izvajanju, ter najboljših praks v zvezi z elektronskim poslovanjem, med drugim v zvezi z:
 - (a) varstvom potrošnikov;
 - (b) kibernetško varnostjo;
 - (c) neželenimi komercialnimi elektronskimi sporočili;
 - (d) priznavanjem certifikatov o elektronskih podpisih, izdanih javnosti;

- (e) izzivi za mala in srednja podjetja pri uporabi elektronskega poslovanja;
- (f) olajšanjem čezmejnih storitev certificiranja;
- (g) intelektualno lastnino ter
- (h) elektronsko upravo.

ČLEN 8.81

Prost pretok podatkov

Pogodbenici v treh letih po začetku veljavnosti tega sporazuma ponovno ocenita, ali je treba v ta sporazum vključiti določbe o prostem pretoku podatkov.

POGLAVJE 9

PRETOK KAPITALA, PLAČILA IN NAKAZILA TER ZAČASNI ZAŠČITNI UKREPI

ČLEN 9.1

Tekoči račun

Brez poseganja v druge določbe tega sporazuma vsaka pogodbenica odobri, v prosto zamenljivi valuti¹ in v skladu s Statutom Mednarodnega denarnega sklada, če je to ustrezno, kakršna koli plačila in nakazila v zvezi s transakcijami na tekočem računu plačilne bilance, ki spadajo na področje uporabe tega sporazuma.

¹ Za namene tega poglavja, „prosto zamenljiva valuta“ pomeni valuto, ki se lahko prosto zamenjuje z valutami, s katerimi se veliko trguje na mednarodnih deviznih trgih in ki se veliko uporabljajo pri mednarodnih transakcijah. Pojasniti je treba, da valute, s katerimi se veliko trguje na mednarodnih deviznih trgih in ki se veliko uporabljajo pri mednarodnih transakcijah, vključujejo prosto zamenljive valute, kakor jih določi MDS v skladu s členi Statuta Mednarodnega denarnega sklada.

ČLEN 9.2

Pretok kapitala

1. Brez poseganja v druge določbe tega sporazuma vsaka pogodbenica glede transakcij na kapitalskem in finančnem računu plačilne bilance dovoli prost pretok kapitala z namenom liberalizacije naložb in drugih transakcij, kot je določeno v poglavju 8.
2. Pogodbenici se posvetujeta med seboj z namenom olajšanja medsebojnega pretoka kapitala, da se spodbujajo trgovina in naložbe.

ČLEN 9.3

Uporaba zakonov in drugih predpisov v zvezi s pretokom kapitala, plačili ali nakazili

1. Člena 9.1 in 9.2 se ne razlagata tako, kot da bi pogodbenici preprečevala uporabo zakonov in drugih predpisov, ki se nanašajo na:
 - (a) stečaj, nelikvidnost ali zaščito pravic upnikov;

- (b) izdajanje vrednostnih papirjev, standardiziranih terminskih pogodb, opcij in drugih izvedenih finančnih instrumentov ali trgovanje z njimi;
- (c) računovodsko poročanje ali vodenje evidenc o pretoku kapitala, plačilih ali nakazilih, kadar je treba pomagati organom kazenskega pregona ali finančno regulativnim organom;
- (d) kriminalna ali kazniva dejanja oziroma zavajajoče ali goljufivo ravnanje;
- (e) zagotavljanje skladnosti z odredbami ali sodbami v sodnih postopkih ali
- (f) sheme socialne varnosti, javne pokojninske sheme ali obvezne varčevalne sheme.

2. Zakoni in drugi predpisi iz odstavka 1 se ne uporabljajo nepravilno, samovoljno ali diskriminatorno oziroma na drug način, ki bi pomenil prikrito omejevanje pretoka kapitala, plačil ali nakazil.

ČLEN 9.4

Začasni zaščitni ukrepi

1. V izjemnih primerih resnih težav pri delovanju ekonomske in monetarne unije Evropske unije ali grožnje le-tej lahko Evropska unija sprejme ali ohrani zaščitne ukrepe v zvezi s pretokom kapitala, plačili ali nakazili za obdobje, ki ne presega šestih mesecev. Ti ukrepi so omejeni na to, kar je nujno potrebno, in ne smejo biti sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med Japonsko in tretjo državo v podobnem položaju.
2. Pogodbenica lahko sprejme ali ohrani omejevalne ukrepe v zvezi s pretokom kapitala, plačili ali nakazili¹:
 - (a) v primeru resnih plačilnobilančnih ali zunanje finančnih težav ali nevarnosti takih težav² ali

¹ V primeru Evropske unije lahko take ukrepe sprejme država članica Evropske unije v primerih, ki niso navedeni v odstavku 1 in ki vplivajo na gospodarstvo te države članice.

² Pogodbenici priznavata, da lahko resne plačilnobilančne ali zunanje finančne težave ali nevarnost takih težav iz pododstavka 2(a) med drugim povzročijo resne makroekonomske težave, povezane z denarno politiko in politiko deviznega tečaja, ali grožnje tovrstnih težav iz pododstavka 2(b).

- (b) če v izjemnih okoliščinah pretok kapitala, plačila ali nakazila povzročijo ali grozijo, da bodo povzročila makroekonomske težave, povezane z denarno politiko in politiko deviznega tečaja.

3. Ukrepi iz odstavka 2:

- (a) so v skladu s Statutom Mednarodnega denarnega sklada, če je ustrezno;
- (b) ne presegajo ukrepov, potrebnih za razreševanje okoliščin, opisanih v odstavku 2;
- (c) so začasni in se postopoma odpravijo glede na izboljšanje okoliščin, opisanih v odstavku 2;
- (d) preprečujejo nepotrebno oškodovanje poslovnih, gospodarskih in finančnih interesov druge pogodbenice ter
- (e) so nediskriminatorni v primerjavi s tretjimi državami v podobnih okoliščinah.

4. V primeru blagovne menjave lahko vsaka pogodbenica sprejme omejevalne ukrepe v skladu s členom 2.20 za namene plačilne bilance.

5. V primeru trgovine s storitvami lahko vsaka pogodbenica sprejme omejevalne ukrepe, da zaščiti svoj zunanje finančni položaj ali plačilno bilanco. Ti ukrepi so v skladu s pogoji, določenimi v členu XII Sporazuma GATS.

6. Pogodbenica, ki ohrani ali sprejme ukrepe iz odstavkov 1 do 3, o tem takoj obvesti drugo pogodbenico.

7. Če se v skladu s tem členom sprejmejo ali ohranijo omejitve, se pogodbenici nemudoma posvetujeta v okviru Odbora za trgovino s storitvami, liberalizacijo naložb in elektronsko poslovanje, ustanovljenega v skladu s členom 22.3, razen če posvetovanja potekajo v okviru drugih forumov. Na posvetovanjih se ocenijo plačilnobilančne ali zunanje finančne težave ali druge makroekonomske težave, zaradi katerih so bili sprejeti ustrezni ukrepi, pri čemer se med drugim upoštevajo dejavniki, kot so:

- (a) vrsta in obseg težav;
- (b) zunanje gospodarsko in trgovinsko okolje ter
- (c) alternativni popravni ukrepi, ki so morda na voljo.

8. Na posvetovanjih v skladu z odstavkom 7 se obravnava skladnost vseh omejevalnih ukrepov z odstavki 1 do 3. Ta posvetovanja temeljijo na vseh razpoložljivih relevantnih ugotovitvah statistične in dejanske narave, ki jih predstavi MDS, pri sklepih pa se upošteva ocena plačilnobilančnega in zunanje finančnega položaja zadevne pogodbenice ali drugih makroekonomskih težav zadevne pogodbenice s strani MDS.

POGLAVJE 10

JAVNA NAROČILA

ČLEN 10.1

Vključitev Sporazuma o javnih naročilih

Sporazum o javnih naročilih je vključen v to poglavje in je smiselno njegov sestavni del.

ČLEN 10.2

Dodatno področje uporabe

Pravila in postopki, določeni v določbah Sporazuma o javnih naročilih iz dela 1 Priloge 10, se smiselno uporabljajo tudi za javna naročila, ki so zajeta v delu 2 Priloge 10.

ČLEN 10.3

Dodatna pravila

Vsaka pogodbenica uporabi člene 10.4 do 10.12 za javna naročila, ki so zajeta v njenih prilogah k Dodatku I k Sporazumu o javnih naročilih, ter za javna naročila, ki so zajeta v delu 2 Priloge 10.

ČLEN 10.4

Objava obvestil

Obvestila o nameravanem ali načrtovanem javnem naročilu v skladu s členom VII Sporazuma o javnih naročilih so neposredno dostopna po elektronski poti prek ene same točke dostopa na spletu.

ČLEN 10.5

Pogoji za sodelovanje

1. Poleg člena VIII Sporazuma o javnih naročilih naročnik pogodbenice ponudnika s sedežem v drugi pogodbenici ne izključi iz sodelovanja v razpisnem postopku na podlagi pravne zahteve, v skladu s katero mora biti ponudnik:

(a) fizična oseba ali

(b) pravna oseba.

Ta določba se ne uporablja za naročila v okviru uporabe japonskega zakona o spodbujanju zasebne pobude za financiranje (zakon št. 117 iz leta 1999).

2. Medtem ko lahko naročnik pogodbenice pri določitvi pogojev za sodelovanje zahteva ustrezne predhodne izkušnje, kadar je to potrebno za izpolnjevanje zahtev javnega razpisa v skladu s pododstavkom 2(b) člena VIII Sporazuma o javnih naročilih, ta naročnik ne določi pogoja, da morajo biti predhodne izkušnje pridobljene na ozemlju te pogodbenice.

ČLEN 10.6

Kvalificiranost ponudnikov

1. Če pogodbenica ohrani sistem registracije ponudnikov, v skladu s katerim se morajo zainteresirani ponudniki registrirati in predložiti določene informacije, lahko ti ponudniki registracijo zahtevajo kadar koli. Naročnik ponudnike v razumnem času obvesti, ali jim je bila registracija odobrena.
2. Če mora ponudnik s sedežem v Evropski uniji za predložitev ponudbe za naročila gradbenih del na Japonskem opraviti poslovno presojo (keieijikoshinsa ali keishin) na podlagi japonskega zakona o gradbeništvu (zakon št. 100 iz leta 1949), Japonska zagotovi, da njeni organi, ki izvajajo tako presojo:
 - (a) nediskriminatorno ocenijo in, če je ustrezno, kazalnike ponudnika, dosežene zunaj Japonske, priznajo kot enakovredne tistim na Japonskem, in sicer lahko ti kazalniki vključujejo:
 - (i) število tehničnega osebja;
 - (ii) pogoje za dobrobit delavcev;

- (iii) število let delovanja v gradbeništvu;
 - (iv) pogoje za računovodstvo v gradbeništvu;
 - (v) znesek odhodkov, namenjen za raziskave in razvoj;
 - (vi) pridobitev certifikatov ISO 9001 ali ISO 14001;
 - (vii) zaposlovanje in razvoj mladih inženirjev in kvalificiranih delavcev;
 - (viii) znesek od prodaje nepremičnin po zaključenih delih ter
 - (ix) znesek od prodaje nepremičnin po zaključenih delih kot glavni izvajalec ter
- (b) ustrezno upoštevajo kazalnike ponudnika, dosežene zunaj Japonske, ki lahko vključujejo:
- (i) znesek lastniškega kapitala;
 - (ii) znesek dobička pred obrestmi, davki in amortizacijo (EBITDA);

- (iii) delež neto obresti glede na znesek prodaje;
- (iv) obdobje prometa z obveznostmi;
- (v) delež bruto dobička iz prodaje glede na bruto kapital;
- (vi) delež ponavljajočega se dobička glede na znesek prodaje;
- (vii) delež lastniškega kapitala glede na osnovna sredstva;
- (viii) delež kapitala;
- (ix) znesek denarnih tokov iz poslovanja ter
- (x) znesek akumuliranega dobička.

ČLEN 10.7

Selektivni javni razpisi

1. Če v skladu z odstavkoma 4 in 5 člena IX Sporazuma o javnih naročilih naročnik omeji število ponudnikov storitev za določeno javno naročilo, število ponudnikov, ki lahko oddajo ponudbo, zadostuje za zagotovitev konkurence, ne da bi to vplivalo na operativno učinkovitost sistema javnih naročil.
2. V zvezi z Japonsko se ta člen uporablja le za osrednje upravne organe.

ČLEN 10.8

Tehnične specifikacije

Če naročnik uporablja okolju prijazne tehnične specifikacije, kakor so določene z okoljskimi oznakami ali ustreznimi zakoni in drugimi predpisi, veljavnimi v Evropski uniji ali na Japonskem, vsaka pogodbenica zagotovi, da so te specifikacije:

- (a) ustrezne za določitev značilnosti blaga ali storitev, ki so predmet naročila;

- (b) utemeljene na objektivno preverljivih in nediskriminatornih merilih ter
- (c) na voljo vsem zainteresiranim ponudnikom.

ČLEN 10.9

Poročila o preskusih

1. Vsaka pogodbenica, vključno z njenimi naročniki, lahko zahteva, da zainteresirani ponudniki predložijo poročilo o preskusu, ki ga izda organ za ugotavljanje skladnosti, ali potrdilo, ki ga izda tak organ, kot dokazilo o skladnosti z zahtevami ali merili iz tehničnih specifikacij, merili ocenjevanja ali katerimi koli drugimi pogoji.
2. Če zahteva predložitev poročila o preskusu ali potrdila, ki ga izda organ za ugotavljanje skladnosti, vsaka pogodbenica, vključno z njenimi naročniki:
 - (a) sprejme rezultate postopkov ugotavljanja skladnosti, ki jih izvedejo registrirani organi za ugotavljanje skladnosti druge pogodbenice v skladu z odstavkom 1 člena 2 Sporazuma o vzajemnem priznavanju med Evropsko skupnostjo in Japonsko, ki je bil podpisan 4. aprila 2001 v Bruslju; ter

- (b) ustrezno upošteva morebitne prihodnje širitve področja uporabe sporazuma, na katerega se nanaša pododstavek (a), ali vseh nadaljnjih sporazumov, ki jih bosta sklenili pogodbenici z namenom vzajemnega priznavanja postopkov ugotavljanja skladnosti, ko bodo ti začeli veljati.

ČLEN 10.10

Okoljske razmere

Naročniki lahko določijo okoljske pogoje v zvezi z izvajanjem naročila, če so ti pogoji v skladu s pravili, ki jih določa to poglavje, in so navedeni v obvestilu o nameravanem javnem naročilu ali v drugem obvestilu, uporabljenem kot obvestilo o nameravanem naročilu oziroma v razpisni dokumentaciji.

ČLEN 10.11

Obravnava ponudb in oddaja javnih naročil

1. Na podlagi odstavka 5 člena XV Sporazuma o javnih naročilih in v skladu s pogoji, določenimi v zakonih in drugih predpisih vsake pogodbenice, vsaka pogodbenica zagotovi, da imajo njeni naročniki pravico izbrati med dvema meriloma iz pododstavkov (a) in (b) odstavka 5 člena XV Sporazuma o javnih naročilih ter da se zavedajo ustreznosti teh meril.
2. Če naročnik prejme ponudbo s ceno, ki je nenavadno nižja od cen drugih predloženih ponudb, lahko na podlagi odstavka 6 člena XV Sporazuma o javnih naročilih pri ponudniku preveri, ali se pri ceni upošteva dodelitev subvencij.

ČLEN 10.12

Domači postopki pregleda

1. Če pogodbenica imenuje neodvisen upravni organ v skladu z odstavkom 4 člena XVIII Sporazuma o javnih naročilih, ta pogodbenica zagotovi, da:
 - (a) so člani imenovanega organa neodvisni, nepristranski in v času imenovanja niso pod zunanjimi vplivi;
 - (b) člani imenovanega organa med trajanjem njihovega mandata niso razrešeni proti svoji volji, razen če je njihova razrešitev potrebna na podlagi določb, ki urejajo imenovani organ; ter
 - (c) kar zadeva naročnike, zajete v prilogah 1 in 3 vsake pogodbenice k Dodatku I Sporazuma o javnih naročilih ter osrednje upravne organe in vse druge subjekte razen organov na ravni pod osrednjo upravo iz dela 2 Priloge 10, ima predsednik ali vsaj en član imenovanega organa pravne in strokovne kvalifikacije, ekvivalentne tistim, ki se zahtevajo za sodnike, odvetnike ali druge pravne strokovnjake, kvalificirane v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice.

2. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani postopke, ki zagotavljajo hitre začasne ukrepe, na podlagi katerih lahko ponudniki ohranijo možnost za sodelovanje v javnem naročilu. Ti začasni ukrepi iz pododstavka 7(a) člena XVIII k Sporazumu o javnih naročilih lahko povzročijo prekinitev postopka javnega naročila ali, če je bila pogodba sklenjena z naročnikom in če je pogodbenica tako določila, prekinitev izvajanja naročila. V postopkih je lahko določeno, da se pri odločanju o tem, ali je treba take ukrepe uporabiti, upoštevajo prevladujoče škodljive posledice za zadevne interese, vključno z javnim interesom. Neukrepanje se utemelji pisno.

3. Če zainteresirani ali sodelujoči ponudnik pri imenovanem organu iz odstavka 1 predloži ugovor, vsaka pogodbenica v skladu s svojimi pravili, predpisi in postopki načeloma zagotovi, da naročnik ne more skleniti pogodbe, dokler ta organ ne sprejme odločitve ali priporočila o ugovoru v zvezi z začasnimi ukrepi, popravnim ukrepom ali nadomestilom za izgubo ali škodo, kakor je navedeno v odstavkih 2, 5 in 6. Vsaka pogodbenica lahko določi, da se lahko v neizogibnih in upravičenih okoliščinah pogodba kljub temu sklene.

4. Vsaka pogodbenica lahko določi:

- (a) „obdobje mirovanja“ med odločitvijo o oddaji naročila in sklenitvijo pogodbe, da se omogoči dovolj časa, da neuspešni ponudniki ocenijo, ali je primerno sprožiti postopek pregleda; ali

- (b) dovolj dolgo obdobje, da zainteresirani ponudnik vloži ugovor, ki lahko predstavlja podlago za prekinitev izvajanja naročila.

5. Popravni ukrep iz pododstavka 7(b) člena XVIII Sporazuma o javnih naročilih lahko vključuje enega ali več naslednjih elementov:

- (a) odpravo diskriminatornih tehničnih, ekonomskih ali finančnih specifikacij v razpisu, razpisni dokumentaciji ali katerem koli drugem dokumentu v zvezi s postopkom javnega razpisa in izvedbo novega postopka oddaje javnega naročila;
- (b) ponovitev postopka oddaje javnega naročila brez spreminjanja pogojev;
- (c) razveljavitev odločitve o oddaji naročila in sprejetje nove odločitve o oddaji naročila;
- (d) prenehanje pogodbe ali razglasitev njene neveljavnosti ali
- (e) sprejetje drugih ukrepov z namenom, da se odpravi neizpolnitev obveznosti iz tega poglavja, na primer poziv za plačilo določene vsote, dokler kršitev ni dejansko odpravljena.

6. V skladu s pododstavkom 7(b) člena XVIII Sporazuma o javnih naročilih lahko vsaka pogodbenica določi dodelitev nadomestila za izgubo ali škodo. V zvezi s tem, če revizijski organ pogodbenice ni sodišče in ponudnik meni, da je prišlo do kršitve nacionalnih zakonov in drugih predpisov o izvajanju obveznosti iz tega poglavja, lahko ponudnik v skladu s sodnimi postopki pogodbenice predloži zadevo sodišču, tudi z namenom zahtevanja odškodnine.

7. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani potrebne postopke, s katerimi se sklepi ali priporočila revizijskih organov dejansko izvajajo ali sklepi sodnih revizijskih organov dejansko izvršujejo.

ČLEN 10.13

Zbiranje in sporočanje statističnih podatkov

Vsaka pogodbenica drugi pogodbenici sporoči razpoložljive in primerljive statistične podatke, ki so pomembni za javna naročila, zajeta v delu 2 Priloge 10.

ČLEN 10.14

Spremembe in popravki v zvezi z obsegom uporabe

1. Pogodbenica lahko spremeni ali popravi svoje obveznosti iz dela 2 Priloge 10.
2. Če sprememba ali popravek prilog pogodbenice k Dodatku I k Sporazumu o javnih naročilih v skladu s členom XIX Sporazuma o javnih naročilih začne veljati, ta sprememba ali popravek samodejno postane veljaven za namene tega sporazuma.
3. Kadar namerava pogodbenica spremeniti svoje obveznosti iz dela 2 Priloge 10, ta pogodbenica:
 - (a) o tem pisno obvesti drugo pogodbenico ter
 - (b) v uradno obvestilo vključi predlog za ustrezne kompenzacijske prilagoditve za drugo pogodbenico, da se ohrani raven obsega uporabe, ki je primerljiva z ravnijo pred spremembo.
4. Ne glede na pododstavek 3(b) pogodbenici ni treba zagotoviti kompenzacijskih prilagoditev, če sprememba zadeva naročnika, glede javnih naročil katerega pogodbenica nima več nadzora ali vpliva.

5. Če Odbor za javna naročila, ustanovljen s členom XXI Sporazuma o javnih naročilih, sprejme merila v skladu s pododstavkoma 8(b) in (c) člena XIX Sporazuma o javnih naročilih, se ta merila uporabljajo tudi v okviru tega člena.

6. Če druga pogodbenica ugovarja z utemeljitvijo, da:

- (a) prilagoditev, predlagana v skladu s pododstavkom 3(b), ni zadostna za ohranitev primerljive ravni medsebojno dogovorjenega obsega uporabe; ali
- (b) se nameravana sprememba iz odstavka 4 nanaša na naročnika, glede javnih naročil katerega pogodbenica še ni odpravila nadzora ali vpliva,

vloži ugovor v pisni obliki pogodbenici, ki namerava spremeniti svoje obveznosti, v 45 dneh od prejema uradnega obvestila iz pododstavka 3(a), sicer se šteje, da je sprejela prilagoditev ali spremembo.

7. Naslednje spremembe obveznosti pogodbenice v skladu z delom 2 Priloge 10 se štejejo za popravek:

- (a) sprememba imena naročnika;
- (b) združitev dveh ali več naročnikov, navedenih v istem odstavku dela 2 Priloge 10;

- (c) razdelitev naročnika iz dela 2 Priloge 10 na dva ali več naročnikov, ki se dodajo naročnikom, navedenim v istem odstavku navedenega dela; ter
- (d) posodobitev okvirnih seznamov, kakršni so sezname, določeni v odstavku 3 oddelka A dela 2 Priloge 10, pododstavku 1(b) oddelka B dela 2 Priloge 10 ali v prilogah 2 in 3 Evropske unije k Dodatku I k Sporazumu o javnih naročilih.

8. V primeru nameravanih popravkov pogodbenica drugo pogodbenico pisno obvesti vsaki dve leti v skladu s ciklom uradnih obvestil, določenih v Sklepu Odbora za javna naročila o zahtevah glede obveščanja v skladu s členoma XIX in XXII Sporazuma, sprejetega 30. marca 2012 (GPA/113), po začetku veljavnosti tega sporazuma.

9. Druga pogodbenica lahko v 45 dneh od prejema uradnega obvestila v skladu z odstavkom 8 pisno vloži ugovor zoper pogodbenico, ki namerava popraviti svoje obveznosti. Pogodbenica, ki vloži ugovor, navede razloge, zakaj meni, da pri predlaganem popravku ne gre za spremembo, kot je določena v odstavku 7, in opiše učinek predlaganega popravka na medsebojno dogovorjeni obseg uporabe, določen v tem sporazumu. Če se tak ugovor ne vloži v pisni obliki v 45 dneh od prejema uradnega obvestila, se šteje, da je bil predvideni popravek sprejet.

10. Če pogodbenica ugovarja nameravani spremembi ali popravku ali predlagani kompenzacijski prilagoditvi, si pogodbenici prizadevata za rešitev vprašanja s posvetovanji. Če pogodbenici v 150 dneh od prejema uradnega obvestila o ugovoru ne dosežeta dogovora, lahko pogodbenica, ki namerava spremeniti ali popraviti svoje obveznosti, uporabi postopek reševanja sporov v skladu s poglavjem 21, v okviru katerega se ugotovi, ali je ugovor utemeljen. Načrtovana sprememba ali popravek, v zvezi s katerim je vložen ugovor, se šteje za sprejetega le, če je tako dogovorjeno v okviru posvetovanj ali tako odloči svet, ustanovljen v skladu s členom 21.7.

ČLEN 10.15

Sodelovanje

Pogodbenici si prizadevata sodelovati, da bi dosegli boljše razumevanje svojih trgov javnih naročil. Pogodbenici prav tako priznavata, da je v ta namen pomembno vključevanje povezanih industrij pogodbenic prek sredstev, kakršna so dialogi.

ČLEN 10.16

Odbor za javna naročila

1. Odbor za javna naročila, ustanovljen v skladu s členom 22.3 (v nadaljnjem besedilu v tem členu: Odbor), je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja.
2. Naloge Odbora so:
 - (a) dajanje priporočil Skupnemu odboru za sprejetje sklepov o spremembah dela 2 Priloge 10, da te odražajo spremembe ali popravke, sprejete v skladu s členom 10.14, ali dogovorjene kompenzacijske prilagoditve;
 - (b) določitev načinov za sporočanje statističnih podatkov v skladu s členom 10.13, če meni, da so potrebne;
 - (c) obravnavanje zadev v zvezi javnimi naročili, ki jih nanj naslovi pogodbenica; ter
 - (d) izmenjavanje informacij v zvezi s priložnostmi za javna naročila v vsaki pogodbenici, tudi na ravni pod osrednjo upravo.

ČLEN 10.17

Kontaktne točke

Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi kontaktno točko za izvajanje tega poglavja in drugo pogodbenico uradno obvesti o kontaktnih podatkih, tudi o informacijah v zvezi z zadevnimi uradniki. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršni koli spremembi v zvezi s temi kontaktnimi podatki.

POGLAVJE 11

POLITIKA KONKURENCE

ČLEN 11.1

Načela

Pogodbenici priznavata pomen poštene in svobodne konkurence v svojih trgovinskih in naložbenih odnosih. Pogodbenici priznavata, da lahko protikonkurenčne prakse izkrivljajo pravilno delovanje trgov in ogrozijo koristi liberalizacije trgovine in naložb.

ČLEN 11.2

Protikonkurenčne prakse

Vsaka pogodbenica za doseg ciljev tega sporazuma v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi sprejme ukrepe proti protikonkurenčnim praksam, ki so po njenem mnenju ustrezni.

ČLEN 11.3

Zakonodajni in regulativni okvir

1. Vsaka pogodbenica ohrani konkurenčno pravo, ki velja za vsa podjetja v vseh gospodarskih sektorjih in ki učinkovito obravnava naslednje protikonkurenčne prakse:

(a) za Evropsko unijo:

- (i) sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, katerih cilj ali posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence;
- (ii) zloraba prevladujočega položaja s strani enega ali več podjetij; ter

(iii) združitve ali koncentracije podjetij, ki bi znatno ovirale učinkovito konkurenco; ter

(b) za Japonsko:

(i) zasebni monopoli;

(ii) nerazumno omejevanje trgovine;

(iii) nepoštene trgovinske prakse ter

(iv) združitve ali prevzemi, ki bi znatno omejili konkurenco na določenem področju trgovine.

2. Vsaka pogodbenica uporabi konkurenčno pravo za vsa zasebna ali javna podjetja, ki opravljajo gospodarske dejavnosti. To pogodbenici ne preprečuje, da določi izjeme od konkurenčnega prava, pod pogojem, da so take izjeme pregledne in so omejene na tiste, ki so potrebne za zaščito javnega interesa. Te izjeme ne presegajo tistega, kar je nujno potrebno za uresničitev ciljev v javnem interesu, ki jih je določila ta pogodbenica.

3. Za namene tega poglavja „gospodarske dejavnosti“ pomeni dejavnosti, ki se nanašajo na ponujanje blaga in storitev na trgu.

ČLEN 11.4

Operativna neodvisnost

Vsaka pogodbenica ima neodvisen organ, ki je odgovoren in pristojen za učinkovito izvajanje njenega konkurenčnega prava.

ČLEN 11.5

Nediskriminacija

Pri uporabi svojega konkurenčnega prava vsaka pogodbenica spoštuje načelo nediskriminacije za vsa podjetja, ne glede na državljanstvo in vrsto lastništva podjetij.

ČLEN 11.6

Poštenost postopka

Pri uporabi svojega konkurenčnega prava vsaka pogodbenica spoštuje načelo poštenosti postopka za vsa podjetja, ne glede na državljanstvo in vrsto lastništva podjetij.

ČLEN 11.7

Preglednost

Vsaka pogodbenica pregledno uporablja svoje konkurenčno pravo. Vsaka pogodbenica spodbuja preglednost v svoji politiki konkurence.

ČLEN 11.8

Sodelovanje pri izvrševanju

1. Za doseganje ciljev tega sporazuma in prispevanje k učinkovitemu izvrševanju konkurenčnega prava vsake pogodbenice pogodbenici potrjujeta, da je v njunem skupnem interesu spodbujati sodelovanje in usklajevanje med organi za konkurenco v zvezi z razvojem politike konkurence in dejavnostmi izvrševanja, in sicer v okviru Sporazuma med Evropsko skupnostjo in vlado Japonske o sodelovanju na področju protikonkurenčnih dejavnosti, ki je bil sprejet 10. julija 2003 v Bruslju (v nadaljnjem besedilu tega poglavja: sporazum o sodelovanju na področju protikonkurenčnih dejavnosti).
2. V okviru sporazuma o sodelovanju pri protikonkurenčnih dejavnostih si lahko organi pogodbenic, pristojni za konkurenco, za lažje sodelovanje in usklajevanje iz odstavka 1 izmenjujejo ali kako drugače sporočajo informacije.

ČLEN 11.9

Reševanje sporov

Za določbe tega poglavja se ne uporablja reševanje sporov iz poglavja 21.

POGLAVJE 12

SUBVENCije

ČLEN 12.1

Načela

Pogodbenici priznavata, da lahko pogodbenica dodeli subvencije, ko so te potrebne za doseganje ciljev javne politike. Toda nekatere subvencije lahko izkrivljajo pravilno delovanje trgov in ogrozijo koristi liberalizacije trgovine in naložb. Pogodbenica načeloma ne bi smela odobriti subvencij, če ugotovi, da imajo ali bi lahko imele bistven negativen učinek na trgovino ali naložbe med pogodbenicama.

ČLEN 12.2

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „gospodarske dejavnosti“ pomeni dejavnosti, ki se nanašajo na ponujanje blaga in storitev na trgu;
- (b) „subvencija“ pomeni ukrep, ki smiselno izpolnjuje pogoje iz člena 1.1 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih, ne glede na to, ali prejemniki subvencij trgujejo z blagom ali storitvami; ter
- (c) „specifična subvencija“ pomeni subvencijo, ki se smiselno določi kot specifična v skladu s členom 2 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih.

ČLEN 12.3

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za specifične subvencije, kolikor so povezane z gospodarskimi dejavnostmi¹.

¹ Pojasniti je treba, da se lahko izobraževanje, ki se izvaja v okviru nacionalnega izobraževalnega sistema vsake pogodbenice, obravnava kot negospodarska dejavnost.

2. To poglavje se ne uporablja za subvencije, dodeljene podjetjem, ki jim vlada zaupa naloge zagotavljanja storitev širši javnosti za cilje javne politike. Take izjeme od pravil o subvencijah so pregledne in ne presegajo zanje opredeljenih usmerjenih ciljev javne politike.
3. To poglavje se ne uporablja za subvencije, odobrene kot nadomestilo za škodo, ki so jo povzročile naravne nesreče ali drugi izjemni dogodki.
4. Člena 12.5 in 12.6 se ne uporabljata za subvencije, katerih kumulativni zneski ali proračuni znašajo manj kot 450 000 posebnih pravic črpanja za posameznega upravičenca v obdobju treh zaporednih let.
5. Člena 12.6 in 12.7 se ne uporabljata za subvencije v zvezi z blagovno menjavo iz Priloge 1 k Sporazumu o kmetijstvu in subvencije, povezane s trgovino z ribami in ribjimi proizvodi.
6. Člen 12.7 se ne uporablja za subvencije, odobrene začasno kot odziv na nacionalne ali svetovne izredne gospodarske razmere¹. Take subvencije morajo biti ciljno usmerjene, gospodarne, učinkovite in uspešne, da bi se odpravile ugotovljene začasne nacionalne ali svetovne izredne gospodarske razmere.

¹ Pojasniti je treba, da se kot izredne razmere štejejo tiste, ki vplivajo na celotno gospodarstvo pogodbenice. Za Evropsko unijo celotno gospodarstvo pogodbenice pomeni celotno gospodarstvo Evropske unije ali vsaj ene od držav članic Evropske unije.

7. To poglavje se ne uporablja za avdiovizualne storitve
8. Člen 12.7 se ne uporablja za subvencije, ki jih dodelijo organi na ravni pod osrednjo upravo posamezne pogodbenice. Pri izpolnjevanju svojih obveznosti iz tega poglavja vsaka pogodbenica sprejme razumne razpoložljive ukrepe, s katerimi lahko zagotovi, da organi na ravni pod osrednjo upravo te pogodbenice spoštujejo določbe tega poglavja.

ČLEN 12.4

Razmerje do Sporazuma o STO

Nobena določba tega poglavja ne vpliva na pravice in obveznosti nobene od pogodbenic v skladu s Sporazumom o subvencijah in izravnalnih ukrepih, členom XVI GATT 1994 in členom XV GATS.

ČLEN 12.5

Uradno obveščanje

1. Vsaka pogodbenica vsaki dve leti od začetka veljavnosti tega sporazuma v angleščini uradno obvesti drugo pogodbenico o pravni podlagi, obliki, znesku ali proračunu in, če je mogoče, o imenu prejemnika kakršne koli specifične subvencije, ki jo je pogodbenica, ki pošlje uradno obvestilo, odobrila ali ohranila¹. Toda prvo uradno obvestilo se pošlje najpozneje tri leta po začetku veljavnosti tega sporazuma.
2. Če pogodbenica na uradni spletni strani objavi informacije, opredeljene v odstavku 1, se šteje, da je bilo poslano uradno obvestilo v skladu z odstavkom 1. Če ena pogodbenica pošlje uradno obvestilo o subvencijah v skladu s členom 25.2 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih, se šteje, da je pogodbenica izpolnila zahteve iz odstavka 1 v zvezi s takimi subvencijami.

¹ Za namene tega odstavka se lahko v primeru subvencij, glede katerih je bilo predhodno poslano uradno obvestilo, informacije v posodobljenih uradnih obvestilih omejijo na navedbo kakršnih koli sprememb glede na predhodno uradno obvestilo ali odsotnost takih sprememb.

3. Kar zadeva subvencije, povezane s storitvami, se ta člen uporablja le za naslednje sektorje: arhitekturne in inženirske storitve, bančne storitve, računalniške storitve, gradbene storitve, energetske storitve, okoljske storitve, storitve hitre dostave, zavarovalne storitve, telekomunikacijske storitve in storitve prevoza.

ČLEN 12.6

Posvetovanja

1. Če pogodbenica meni, da subvencija druge pogodbenice ima ali bi lahko imela bistven negativen učinek na njene trgovinske ali naložbene interese v okviru tega poglavja, lahko prva pogodbenica predloži pisni zahtevek za posvetovanje. Pogodbenici se posvetujeta, da bi rešili zadevo, pod pogojem, da takšna zahteva vsebuje pojasnilo o tem, kako je ali bi lahko subvencija občutno negativno vplivala na trgovino ali naložbe med pogodbenicama.

2. Med posvetovanji pogodbenica, ki je prejela zahtevek za posvetovanje, preuči, ali lahko zagotovi podatke o subvenciji, če tako zahteva druga pogodbenica, kot so:

(a) pravna podlaga in cilji politike ali namen subvencije;

- (b) oblika subvencije, kot so nepovratna sredstva, posojilo, jamstvo, vračljivo predplačilo, kapitalski vložek ali davčne ugodnosti;
 - (c) datumi in trajanje subvencije ter morebitni drugi roki v zvezi z njo;
 - (d) zahteve glede upravičenosti do subvencije;
 - (e) skupni znesek ali letni znesek proračuna za subvencijo in možnost, da se subvencija omeji;
 - (f) če je mogoče, prejemnik subvencije; ter
 - (g) druge informacije, vključno s statističnimi podatki, ki omogočajo presojo učinkov subvencije na trgovino ali naložbe.
3. Za olajšanje posvetovanj zaprošena pogodbenica zagotovi relevantne informacije o zadevni subvenciji v pisni obliki najpozneje v 90 dneh po prejemu zahtevka iz odstavka 1.
4. Če pogodbenica katerih koli informacij iz odstavka 2 ne predloži, ta pogodbenica pojasni, zakaj take informacije niso vključene v njenem pisnem odgovoru.

5. Če pogodbenica prosilka po posvetovanjih še vedno meni, da subvencija ima ali bi lahko imela bistven negativen učinek na njene trgovinske ali naložbene interese v okviru tega poglavja, zaprošena pogodbenica z razumevanjem preuči pomisleke pogodbenice prosilke. Zaprošena pogodbenica šteje kakršno koli rešitev za izvedljivo in sprejemljivo.

ČLEN 12.7

Prepovedane subvencije

Prepovedane so naslednje subvencije pogodbenice, ki imajo ali bi lahko imele bistven negativen učinek na trgovino ali naložbe med pogodbenicama:

- (a) pravne ali druge ureditve, pri katerih je vlada ali javni organ odgovoren za jamstvo za vračilo dolgov ali obveznosti podjetja brez kakršnih koli omejitev glede zneska in trajanja takšnega jamstva; ter

- (b) subvencije za prestrukturiranje podjetja v težavah ali insolventnega podjetja, ne da bi podjetje pripravilo verodostojen načrt prestrukturiranja. Tak načrt za prestrukturiranje mora biti pripravljen v razumnem roku po tem, ko je podjetje prejelo začasno likvidnostno podporo¹. Načrt prestrukturiranja temelji na realističnih predpostavkah z namenom zagotovitve obnove dolgoročne sposobnosti preživetja podjetja v težavah ali insolventnega podjetja v razumnem roku. Podjetje samo ali njegovi lastniki prispevajo znatna sredstva ali premoženje za stroške prestrukturiranja.

ČLEN 12.8

Uporaba subvencij

Vsaka pogodbenica zagotovi, da podjetja uporabljajo subvencije samo za poseben namen, za katerega so se subvencije odobrile.

¹ Pojasniti je treba, da nobena določba tega člena pogodbenicama ne preprečuje, da zagotovita subvencije z začasno likvidnostno podporo v obliki jamstev za posojilo ali posojil, omejenih na znesek, ki ga podjetje potrebuje za nadaljnje poslovanje za obdobje, ki je potrebno za oblikovanje načrta za prestrukturiranje ali likvidacijo.

ČLEN 12.9

Splošne izjeme

Za namen tega poglavja sta člen XX GATT 1994 in člen XIV GATS smiselno vključena v ta sporazum in sta njegov sestavni del.

ČLEN 12.10

Reševanje sporov

Za odstavek 5 člena 12.6 se ne uporablja reševanje sporov iz poglavja 21.

POGLAVJE 13

PODJETJA V DRŽAVNI LASTI, PODJETJA, KI SO JIM DODELJENE POSEBNE PRAVICE ALI PRIVILEGIJI, TER PRAVNI MONOPOLI

ČLEN 13.1

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „Sporazum“ pomeni Sporazum o uradno podprtih izvoznih kreditih, pripravljen v okviru Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljnjem besedilu: OECD) ali njegovega naslednika, pripravljenega v okviru OECD ali izven tega okvira, ki ga je sprejelo vsaj 12 prvotnih članic STO, ki so bile udeleženke Sporazuma od 1. januarja 1979;

- (b) „poslovne dejavnosti“ pomeni dejavnosti, ki jih podjetje opravlja s pridobitnim namenom¹ in katerih rezultat je proizvodnja blaga ali opravljanje storitev za prodajo potrošniku na zadevnem trgu v količinah in po cenah, ki jih določi podjetje;
- (c) „komercialni vidiki“ pomeni vidike glede cene, kakovosti, razpoložljivosti, tržljivosti, prevoza in druge pogoje nakupa ali prodaje ali druge dejavnike, ki bi se običajno upoštevali pri poslovnih odločitvah podjetja v zasebni lasti, ki deluje v skladu z načeli tržnega gospodarstva v zadevnih podjetjih ali industriji;
- (d) „določiti monopol“ pomeni vzpostaviti ali dovoliti monopol ali ga razširiti na dodatno blago ali storitev;
- (e) „pravni monopol“ pomeni subjekt, vključno s konzorcijem ali vladno agencijo, ki je na upoštevnem trgu na ozemlju pogodbenice določen kot edini ponudnik ali kupec blaga ali storitve, ne vključuje pa subjekta, ki mu je bila dodeljena izključna pravica intelektualne lastnine zgolj zaradi te dodelitve;

¹ Pojasniti je treba, da dejavnosti, ki jih izvaja podjetje, ki posluje na nepridobitni podlagi ali na podlagi povračila stroškov, niso dejavnosti s pridobitnim namenom.

- (f) „podjetje, ki ima posebne pravice ali privilegije“ pomeni podjetje, javno ali zasebno, vključno z njegovimi hčerinskimi družbami, ki mu je pogodbenica podelila posebne pravice ali privilegije; pogodbenica dodeli posebne pravice ali privilegije, ko določi ali omeji število podjetij, pooblaščenih za dobavo blaga ali storitve, ne da bi pri tem določila objektivna, sorazmerna in nediskriminatorna merila, s čimer bistveno vpliva na zmožnost katerega koli drugega podjetja, da dobavlja enako blago ali storitev na istem geografskem območju pod dejansko enakovrednimi pogoji;
- (g) „storitev, ki se opravlja pri izvajanju javnih pooblastil“ pomeni storitev, ki se opravlja pri izvajanju javnih pooblastil, kot so opredeljena v GATS in, če je ustrezno, Prilogi o finančnih storitvah h GATS; ter
- (h) „podjetje v državni lasti“ pomeni podjetje, ki se ukvarja s komercialnimi dejavnostmi in v katerem pogodbenica:
 - (i) ima neposredno v lasti več kot 50 odstotkov osnovnega kapitala;
 - (ii) posredno ali neposredno prek lastniške udeležbe obvladuje izvrševanje več kot 50 odstotkov glasovalnih pravic;

- (iii) ima pooblastila, da imenuje večino članov upravnega odbora ali drugega enakovrednega upravljalnega organa; ali
- (iv) ima pooblastila, da zakonito usmerja dejavnosti podjetja ali drugače izvaja enakovredno stopnjo nadzora v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi.

ČLEN 13.2

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole, ki opravljajo komercialne dejavnosti. Če opravljajo komercialne in nekomercialne dejavnosti, to poglavje zajema samo komercialne dejavnosti.
2. To poglavje se uporablja za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole na vseh ravneh uprave.

3. To poglavje se ne uporablja v okoliščinah, v katerih podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, ali pravni monopoli delujejo kot naročniki, zajeti bodisi v prilogah vsake pogodbenice k Dodatku I k Sporazumu o javnih naročilih bodisi v delu 2 Priloge 10, ki izvajajo javna naročila za vladne namene in ne z namenom komercialne preprodaje ali z namenom uporabe v proizvodnji blaga ali opravljanja storitve za komercialno prodajo.
4. To poglavje se ne uporablja za nobeno storitev, ki se opravlja pri izvajanju javnih pooblastil.
5. To poglavje se ne uporablja za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, ali pravne monopole, če so bili v katerem koli od treh preteklih zaporednih proračunskih let letni prihodki od komercialnih dejavnosti podjetja ali zadevnega monopola nižji od 200 milijonov posebnih pravic črpanja.
6. Člen 13.5 se ne uporablja v zvezi z opravljanjem finančnih storitev s strani podjetja v državni lasti na podlagi pooblastila vlade, če to opravljanje finančnih storitev:
- (a) podpira izvoz ali uvoz, pod pogojem, da te storitve:
 - (i) niso namenjene izpodrivanju komercialnega financiranja ali
 - (ii) se ponujajo pod pogoji, ki niso ugodnejši od tistih, ki bi jih bilo mogoče pridobiti za primerljive finančne storitve na komercialnem trgu;

- (b) podpira zasebne naložbe zunaj ozemlja pogodbenice, pod pogojem, da te storitve:
 - (i) niso namenjene izpodrivanju komercialnega financiranja ali
 - (ii) se ponujajo pod pogoji, ki niso ugodnejši od tistih, ki bi jih bilo mogoče pridobiti za primerljive finančne storitve na komercialnem trgu; ali
 - (c) se ponuja pod pogoji v skladu s Sporazumom pod pogojem, da spada na področje uporabe Sporazuma.
7. Člen 13.5 se ne uporablja za sektorje, določene v odstavku 2 člena 8.6.
8. Člen 13.5 se ne uporablja, kolikor podjetje v državni lasti, podjetje, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravni monopol pogodbenice kupuje in prodaja blago ali storitve v skladu s:
- (a) katerim koli obstoječim neskladnim ukrepom v skladu z odstavkom 1 člena 8.12 in odstavkom 1 člena 8.18, ki ga pogodbenica ohrani, nadaljuje, podaljša, spremeni ali prilagodi, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge I k Prilogi 8-B; ali
 - (b) katerim koli neskladnim ukrepom pogodbenice v skladu z odstavkom 2 člena 8.12 in odstavkom 2 člena 8.18, ki se nanaša na sektorje, podsektorje ali dejavnosti, kot je določeno na njenem seznamu iz Priloge II k Prilogi 8-B.

ČLEN 13.3

Razmerje do Sporazuma o STO

Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti iz odstavkov 1 do 3 člena XVII, GATT 1994, Dogovora o razlagi člena XVII Splošnega sporazuma o carinah in trgovini iz leta 1994 ter iz odstavkov 1, 2 in 5 člena VIII GATS.

ČLEN 13.4

Splošne določbe

1. Brez poseganja v pravice in obveznosti vsake pogodbenice v skladu s tem poglavjem nobena določba tega poglavja pogodbenici ne preprečuje, da bi ustanovila ali ohranila podjetje v državni lasti, da bi podjetju podelila posebne pravice ali privilegije ali da bi določila monopol.
2. Nobena pogodbenica ne sme zahtevati ali spodbujati podjetja v državni lasti, podjetja, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravnega monopola, da ravna na način, ki ni v skladu s tem poglavjem.

ČLEN 13.5

Nediskriminatorna obravnava in komercialni vidiki

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da vsako njeno podjetje v državni lasti, podjetje, ki ima posebne pravice ali privilegije, in pravni monopol, kadar opravlja komercialne dejavnosti:

- (a) ravna v skladu s komercialnimi vidiki pri nakupu ali prodaji blaga ali storitve, razen pri izpolnjevanju kakršnih koli nalog, ki se nanašajo na njegovo pooblastilo za opravljanje javnih storitev, ki so v skladu s pododstavkoma (b) ali (c);
- (b) pri nakupu blaga ali storitve:
 - (i) blagu ali storitvi, ki ju dobavi podjetje druge pogodbenice, zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovi podobnemu blagu ali podobni storitvi, ki ju dobavijo podjetja pogodbenice; ter
 - (ii) blagu ali storitvi, ki ju dobavi zajeto podjetje, kot je določeno v pododstavku (c) člena 8.2, zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovi podobnemu blagu ali podobni storitvi, ki ju dobavijo podjetja ali podjetniki pogodbenice na zadevnem trgu v pogodbenici; ter

(c) pri prodaji blaga ali storitve:

- (i) zagotovi podjetju druge pogodbenice obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovi podjetjem pogodbenice; ter
- (ii) zajetemu podjetju, kot je določeno v pododstavku (c) člena 8.2, zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovi podjetjem ali podjetnikom pogodbenice na zadevnem trgu v pogodbenici¹.

2. Pododstavka 1(b) in (c) podjetju v državni lasti, podjetju, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravnemu monopolu ne preprečujeta:

- (a) nakupa ali prodaje blaga ali storitev pod drugačnimi pogoji, vključno glede cene, če so ti drugačni pogoji v skladu s komercialnimi vidiki; ali
- (b) zavrnitve nakupa ali prodaje blaga ali storitev, če je ta zavrnitev v skladu s komercialnimi vidiki.

¹ Pojasniti je treba, da se ta odstavek ne uporablja za nakup ali prodajo deležev, delnic ali drugih oblik lastniškega kapitala s strani podjetja v državni lasti, podjetja, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravnega monopola kot načina svoje kapitalske udeležbe v drugem podjetju.

ČLEN 13.6

Regulativni okvir

1. Pogodbenici spoštujeta in čim boljše uporabljata ustrezne mednarodne standarde, med drugim tudi smernice OECD za upravljanje podjetij v državni lasti.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so vsi regulativni organi in vsi drugi organi, ki opravljajo nadzorno funkcijo, ki jo pogodbenica vzpostavi ali ohrani, neodvisni od podjetij, ki jih regulirajo, in jim ne odgovarjajo ter da delujejo nepristransko¹ v podobnih okoliščinah in v zvezi z vsemi podjetji, ki jih regulirajo, vključno s podjetji v državni lasti, podjetji, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravnimi monopoli².
3. Vsaka pogodbenica dosledno in nediskriminatorno uporablja svoje zakone in druge predpise za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole.

¹ Pojasniti je treba, da je treba nepristranskost, s katero organ izvaja regulativne funkcije, oceniti glede na splošni vzorec ali prakso tega organa.

² Pojasniti je treba, da za tiste sektorje, za katere sta se pogodbenici v poglavju 8 dogovorili o posebnih obveznostih glede takega organa, prevladajo ustrezne določbe poglavja 8.

ČLEN 13.7

Izmenjava informacij

1. Pogodbenica, ki ima razloge za domnevo, da so na njene interese v skladu s tem poglavjem negativno vplivale komercialne dejavnosti podjetja v državni lasti, podjetja, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravnega monopola (v nadaljnjem besedilu tega člena: subjekt) druge pogodbenice, lahko od druge pogodbenice v pisni obliki zahteva, naj v skladu z odstavkom 2 pošlje informacije o komercialnih dejavnostih subjekta, povezanih z izvajanjem določb tega poglavja.
2. Zaprošena pogodbenica zagotovi naslednje informacije pod pogojem, da taka zahteva vsebuje obrazložitev, kako so dejavnosti subjekta morda vplivale na interese pogodbenice prosilke v skladu s tem poglavjem, in navede, katere od naslednjih informacij je treba zagotoviti:
 - (a) organizacijska struktura subjekta in sestava upravnega odbora ali drugega enakovrednega upravljalnega organa;

- (b) odstotek delnic, ki ga imajo kumulativno v lasti zaprošena pogodbenica, njena podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, ali pravni monopoli, ter odstotek glasovalnih pravic, ki ga imajo v subjektu;
- (c) opis kakršnih koli posebnih delnic ali posebnih glasovalnih ali drugih pravic, ki jih imajo zaprošena pogodbenica, njena podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, ali pravni monopoli, če se te pravice razlikujejo od pravic, povezanih s splošnimi navadnimi delnicami subjekta;
- (d) opis vladnih služb ali javnih organov, ki urejajo subjekt, opis zahtev za poročanje, ki mu jih nalagajo te službe ali javni organi, ter pravic in praks, če je to mogoče, teh služb ali javnih organov, kar zadeva imenovanje, razrešitev ali prejemke vodstvenih delavcev in članov njegovega upravnega odbora ali katerega koli drugega enakovrednega upravljalnega organa;
- (e) letni prihodek in bilančna vsota subjekta v zadnjem triletnem obdobju, za katerega so na voljo podatki;

- (f) vse izjeme, imunitete in povezani ukrepi, od katerih ima podjetje koristi v skladu z zakoni in drugimi predpisi zaprosene pogodbenice; ter
- (g) kakršne koli dodatne informacije glede subjekta, ki so javno dostopne, vključno z letnimi računovodskimi poročili in revizijami s strani tretjih oseb.

ČLEN 13.8

Splošne izjeme

Za namen tega poglavja sta člen XX GATT 1994 in člen XIV GATS smiselno vključena v ta sporazum in sta njegov sestavni del.

POGLAVJE 14

INTELEKTUALNA LASTNINA

ODDELEK A

Splošne določbe

ČLEN 14.1

Uvodne določbe

1. Za olajšanje proizvodnje in trženja inovativnih in ustvarjalnih izdelkov ter opravljanje storitev med pogodbenicama in povečanje koristi od trgovine in naložb pogodbenici odobrita in zagotovita zadostno, učinkovito in nediskriminatorno zaščito pravic intelektualne lastnine ter določita ukrepe za izvrševanje pravic intelektualne lastnine in proti kršitvam teh pravic, vključno s ponarejanjem in piratstvom, v skladu z določbami tega poglavja in mednarodnimi sporazumi, katerih podpisnici sta.

2. Čeprav to ni njena obveznost, lahko pogodbenica zagotovi širše varstvo ali izvrševanje pravic intelektualne lastnine v skladu s svojo zakonodajo, kot ju zahteva to poglavje, pod pogojem, da tako varstvo ali izvrševanje ni v nasprotju z določbami tega poglavja.

3. V tem poglavju „intelektualna lastnina“ pomeni vse kategorije intelektualne lastnine, ki so zajete v členih 14.8 do 14.39 tega poglavja ali oddelkih 1 do 7 dela II Sporazuma TRIPS. Varstvo intelektualne lastnine vključuje varstvo pred nelojalno konkurenco iz člena 10bis Pariške konvencije za varstvo industrijske lastnine, ki je bila podpisana 20. marca 1883 v Parizu (v nadaljnjem besedilu: Pariška konvencija)¹.

4. V tem poglavju se smiselno uporabljajo cilji in načela, določeni v delu I Sporazuma TRIPS, zlasti v členih 7 in 8.

ČLEN 14.2

Dogovorjena načela

Ob upoštevanju temeljnih ciljev javne politike nacionalnih sistemov pogodbenici priznavata potrebo po:

(a) spodbujanju inovacij in ustvarjalnosti;

¹ Pojasniti je treba, da se Pariška konvencija razume kot Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine z dne 20. marca 1883, kakor je bila revidirana 14. decembra 1900 v Bruslju, 2. junija 1911 v Washingtonu, 6. novembra 1925 v Haagu, 2. junija 1934 v Londonu, 31. oktobra 1958 v Lizboni in 14. julija 1967 v Stockholmu ter kakor je bila spremenjena 28. septembra 1979.

(b) olajšanju širjenja informacij, znanja, tehnologije, kulture in umetnosti ter

(c) spodbujanju konkurence ter odprtih in učinkovitih trgov,

prek svojih sistemov intelektualne lastnine, ob spoštovanju načel, med drugim, preglednosti in nediskriminacije ter ob upoštevanju interesov zadevnih zainteresiranih strani, vključno z imetniki pravic in uporabniki.

ČLEN 14.3

Mednarodni sporazumi

1. Določbe tega poglavja dopolnjujejo pravice in obveznosti pogodbenic na podlagi drugih mednarodnih sporazumov na področju intelektualne lastnine, katerih podpisnici sta obe pogodbenici.
2. Pogodbenici potrjujeta svojo zavezo, da bosta upoštevali obveznosti iz mednarodnih sporazumov, povezanih z intelektualno lastnino, katerih podpisnici sta obe¹ ob začetku veljavnosti tega sporazuma, vključno z naslednjimi:

(a) Sporazum TRIPS;

¹ Mednarodni sporazumi iz tega odstavka, ki se nanašajo na intelektualno lastnino, vključujejo tiste, katerih podpisnice so države članice Evropske unije.

- (b) Pariška konvencija;
- (c) Mednarodna konvencija za varstvo izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in radiodifuznih organizacij, podpisana 26. oktobra 1961 v Rimu (v nadaljnjem besedilu: Rimska konvencija);
- (d) Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del, ki je bila podpisana 9. septembra 1886 v Bernu (v nadaljnjem besedilu: Bernska konvencija)¹;
- (e) Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o avtorski pravici, sprejeta 20. decembra 1996 v Ženevi;
- (f) Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o izvedbah in fonogramih, sprejeta 20. decembra 1996 v Ženevi;
- (g) Budimpeštanska pogodba o mednarodnem priznanju depozita mikroorganizmov za postopek patentiranja, sprejeta 28. aprila 1977 v Budimpešti;
- (h) Mednarodna konvencija o varstvu novih sort rastlin, ki je bila podpisana 2. decembra 1961 v Parizu (v nadaljnjem besedilu: Konvencija UPOV iz leta 1991)²;

¹ Pojasniti je treba, da se Bernska konvencija razume kot Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del z dne 9. septembra 1886, kot je bila dopolnjena 4. maja 1896 v Parizu, revidirana 13. novembra 1908 v Berlinu, dopolnjena 20. marca 1914 v Bernu, revidirana 2. junija 1928 v Rimu, 26. junija 1948 v Bruslju, 14. julija 1967 v Stockholmu in 24. julija 1971 v Parizu ter spremenjena 28. septembra 1979.

² Pojasniti je treba, da se konvencija UPOV iz leta 1991 razume kot Mednarodna konvencija o varstvu novih sort rastlin z dne 2. decembra 1961, kakor je bila spremenjena 19. marca 1991 v Ženevi.

- (i) Protokol k Madridskemu sporazumu o mednarodnem registriranju znamk, sprejet 27. junija 1989 v Madridu; ter
 - (j) Pogodba o sodelovanju na področju patentov, podpisana 19. junija 1970 v Washingtonu.
3. Vsaka pogodbenica si razumno prizadeva, da bo ratificirala ali pristopila k naslednjim večstranskim sporazumom, če na dan začetka veljavnosti tega sporazuma še ni njihova podpisnica¹:
- (a) Pogodba o patentnem pravu, sprejeta 1. junija 2000 v Ženevi;
 - (b) Pogodba o pravu znamk, sprejeta 27. oktobra 1994 v Ženevi;
 - (c) Singapurska pogodba o pravu blagovnih znamk, sprejeta 27. marca 2006 v Singapurju;
 - (d) Ženevski akt Haaškega sporazuma o mednarodni registraciji modelov, sprejet 2. julija 1999 v Ženevi;

¹ Za Evropsko unijo to vključuje ratifikacijo ali pristop držav članic k večstranskim sporazumom iz tega odstavka.

- (e) Pekinška pogodba o varstvu avdiovizualnih izvedb, sprejeta 24. junija 2012 v Pekingu; ter
- (f) Marakeška pogodba o olajšanem dostopu do objavljenih del za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja, sprejeta 27. junija 2013 v Marakešu.

ČLEN 14.4

Nacionalna obravnava

1. Za vse kategorije intelektualne lastnine, ki so zajete v tem poglavju, vsaka pogodbenica državljanom¹ druge pogodbenice zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotavlja svojim državljanom v zvezi z varstvom² intelektualne lastnine v skladu z izjemami, ki so že določene v Pariški konvenciji, Bernski konvenciji, Rimski konvenciji in Pogodbi o intelektualni lastnini na področju integriranih vezij, sprejeti 26. maja 1989 v Washingtonu. Za izvajalce, proizvajalce fonogramov in radiodifuzne organizacije, se ta obveznost nanaša samo na pravice iz tega sporazuma.

¹ V tem členu in členu 14.5 ima izraz „državljeni“ enak pomen kot v Sporazumu TRIPS.

² V tem členu in členu 14.5 izraz „varstvo“ vključuje zadeve, ki vplivajo na razpoložljivost, pridobitev, obseg, ohranjanje in izvrševanje pravic intelektualne lastnine, kakor tudi zadeve, ki vplivajo na uporabo pravic intelektualne lastnine, ki jih posebej obravnava to poglavje.

2. Za obveznosti v skladu z odstavkom 1 veljajo izjeme iz člena 5 Sporazuma TRIPS.

ČLEN 14.5

Obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi

Vsaka pogodbenica državljanom druge pogodbenice nemudoma in brez pogojev zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovi državljanom tretje države v zvezi z varstvom intelektualne lastnine, ob upoštevanju izjem iz členov 4 in 5 Sporazuma TRIPS.

ČLEN 14.6

Postopkovne zadeve in preglednost

1. Vsaka pogodbenica si razumno prizadeva za spodbujanje učinkovitosti in preglednosti pri upravljanju svojega sistema intelektualne lastnine.

2. Vsaka pogodbenica za namen zagotavljanja učinkovitega upravljanja svojega sistema intelektualne lastnine sprejme ustrezne ukrepe za povečanje učinkovitosti upravnih postopkov v zvezi s pravicami intelektualne lastnine v skladu z mednarodnimi standardi.
3. Vsaka pogodbenica si za namen nadaljnjega spodbujanja preglednosti pri upravljanju svojega sistema intelektualne lastnine razumno prizadeva za sprejetje ustreznih ukrepov, ki so na voljo, za:
- (a) objavo informacij in da javnosti na voljo informacije iz spisov o:
 - (i) prijavah in odobritvah patentov;
 - (ii) registracijah modelov;
 - (iii) registracijah in prijavah znamk;
 - (iv) registracijah novih sort rastlin ter
 - (v) registracijah geografskih označb;
 - (b) javno objavo informacij o ukrepih, ki so jih pristojni organi sprejeli za ustavitev sprostitve blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine, kot mejne ukrepe iz člena 14.51;

- (c) javno objavo informacij o svojih prizadevanjih za zagotovitev učinkovitega izvrševanja pravic intelektualne lastnine in drugih informacij v zvezi s svojim sistemom intelektualne lastnine ter
- (d) javno objavo informacij o zadevnih zakonih in drugih predpisih, pravnomočnih sodnih odločbah in upravnih sklepih splošne veljavnosti, ki se nanašajo na izvrševanje pravic intelektualne lastnine.

ČLEN 14.7

Spodbujanje ozaveščanja javnosti o varstvu pravic intelektualne lastnine

Vsaka pogodbenica sprejme potrebne ukrepe za nadaljnje spodbujanje ozaveščanja javnosti o varstvu intelektualne lastnine, vključno s projekti za izobraževanje in razširjanje informacij o uporabi pravic intelektualne lastnine ter o izvrševanju pravic intelektualne lastnine.

ODDELEK B

Standardi glede intelektualne lastnine

PODODDELEK 1

Avtorske in sorodne pravice

ČLEN 14.8

Avtorji

Vsaka pogodbenica avtorjem zagotovi izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo:

- (a) neposredno ali posredno reprodukcijo dela ali celote njihovih del na kakršen koli način in v kakršni koli obliki;

- (b) kakršno koli distribucijo izvirnikov ali njihovih kopij v javnosti s prodajo ali drugače; vsaka pogodbenica lahko določi pogoje, v skladu s katerimi se uporablja izčrpanje pravice, določene v tej določbi, po prvi prodaji ali drugačnem prenosu lastništva izvirnika ali primerka dela z dovoljenjem avtorja; ter
- (c) predvajanje njihovih del v javnosti, žično ali brezžično, vključno z objavo njihovih del v javnosti na tak način, da imajo posamezniki do njih dostop na kraju in v času, ki si ju sami izberejo.

ČLEN 14.9

Izvajalci

Vsaka pogodbenica izvajalcem zagotovi izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo:

- (a) snemanje njihovih izvedb;
- (b) neposredno ali posredno reprodukcijo dela ali celote posnetkov njihovih izvedb na kakršen koli način in v kakršni koli obliki;

- (c) distribucijo posnetkov njihovih izvedb na fonogramih javnosti s prodajo ali drugače; vsaka pogodbenica lahko določi pogoje, v skladu s katerimi se uporablja izčrpanje pravice, določene v tej določbi, po prvi prodaji ali drugačnem prenosu lastninske pravice izvirnika ali primerka posnetka izvedbe z dovoljenjem izvajalca;
- (d) objavo posnetkov njihovih izvedb v javnosti, žično ali brezžično, na tak način, da imajo posamezniki do njih dostop na kraju in v času, ki si ju sami izberejo; ter
- (e) brezžično radiodifuzijo in predvajanje njihovih izvedb javnosti, razen kadar gre za radiodifuzno izvedbo ali kadar je narejena po posnetku.

ČLEN 14.10

Proizvajalci fonogramov

Vsaka pogodbenica proizvajalcem fonogramov zagotovi izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo:

- (a) neposredno ali posredno reprodukcijo dela ali celote njihovih fonogramov na kakršen koli način in v kakršni koli obliki;

- (b) distribucijo njihovih fonogramov v javnosti, vključno s pripadajočimi kopijami, s prodajo ali drugače; vsaka pogodbenica lahko določi pogoje, v skladu s katerimi se uporablja izčrpanje pravice, določene v tej določbi, po prvi prodaji ali drugačnem prenosu lastninske pravice izvirnika ali primerka fonograma z dovoljenjem proizvajalca fonograma; ter
- (c) objavo njihovih fonogramov v javnosti, žično ali brezžično, na tak način, da imajo posamezniki do njih dostop na kraju in v času, ki si ju sami izberejo.

ČLEN 14.11

Radiodifuzne organizacije

Vsaka pogodbenica radiodifuznim organizacijam zagotovi izključno pravico, da odobrijo ali prepovejo:

- (a) snemanje njihovih oddaj;
- (b) reprodukcijo posnetkov njihovih oddaj;

- (c) objavo njihovih oddaj v javnosti¹, žično ali brezžično, v odziv na zahtevo posameznika²;
- (d) ponovno oddajanje njihovih oddaj na brezžični način ter
- (e) predvajanje njihovih oddaj javnosti, če do tega predvajanja pride na javno dostopnih krajih ob plačilu vstopnine; vsaka pogodbenica lahko določi pogoje, v skladu s katerimi se lahko uveljavlja ta izključna pravica.

ČLEN 14.12

Uporaba fonogramov

Pogodbenici se strinjata, da bosta nadaljevali razpravo o ustrezni zaščiti za uporabo fonogramov za vsakršno predvajanje javnosti, ob ustreznem upoštevanju pomena mednarodnih standardov o zaščiti za uporabo fonogramov.

¹ Pojasniti je treba, da je v primeru Evropske unije ta pravica omejena na okoliščine, v katerih je bila zahteva vložena s kraja in v času, ki ga posameznik izbere sam.

² Pojasniti je treba, da se v primeru Japonske ta pododstavek uporablja za oblike javnega prenosa, ki se pojavi samodejno, na zahtevo javnosti, z izjemo tistih, ki se pojavijo ročno.

ČLEN 14.13

Obdobje varstva

1. Obdobje varstva za pravice avtorja literarnega ali umetniškega dela v smislu člena 2 Bernske konvencije traja za čas avtorjevega življenja in 70 let po njegovi smrti, ne glede na to, kdaj je bilo delo zakonito objavljeno v javnosti. Če se obdobje varstva teh pravic računa na podlagi, ki ni življenjska doba fizične osebe, znaša tako obdobje vsaj 70 let po tem, ko je bilo delo zakonito objavljeno v javnosti. Če do take objave ne pride v 70 letih po ustvarjanju dela, znaša obdobje varstva vsaj 70 let od ustvarjanja dela.
2. Obdobje varstva za pravice izvajalcev znaša vsaj 50 let od izvedbe.
3. Obdobje varstva za pravice proizvajalcev fonogramov znaša vsaj 70 let od objave fonograma. Če do take objave ne pride vsaj v 50 letih po snemanju fonograma, znaša obdobje varstva vsaj 50 let od snemanja¹.

¹ Vsaka pogodbenica lahko sprejme učinkovite ukrepe za zagotovitev, da se dobiček, ustvarjen v 20 letih varstva po 50 letih pravično razdeli med izvajalce in proizvajalce fonogramov.

4. Obdobje varstva za pravice v zvezi z oddajami znaša vsaj 50 let od prvega prenosa oddaje.
5. Pogoji, določeni v tem členu, se štejejo od prvega januarja leta, ki sledi letu dogodka, s katerim je pravica nastala.

ČLEN 14.14

Omejitve in izjeme

Vsaka pogodbenica lahko v skladu s konvencijami in mednarodnimi sporazumi, katerih podpisnica je, določi omejitve ali izjeme glede pravic iz členov 14.8 do 14.12 le v nekaterih posebnih primerih, ki niso ne v nasprotju z običajno uporabo vsebin niti ne posegajo nerazumno v zakonite interese imetnikov pravice.

ČLEN 14.15

Sledna pravica umetnikov pri umetniških delih

Pogodbenici se strinjata, da si bosta izmenjevali stališča in informacije o vprašanjih, povezanih s pravico do deleža od ponovne prodaje izvirnega umetniškega dela in razmer na tem področju v Evropski uniji in na Japonskem.

ČLEN 14.16

Kolektivno upravljanje premoženja

Pogodbenici:

- (a) priznavata pomen spodbujanja sodelovanja med svojimi kolektivnimi organizacijami;
- (b) se strinjata, da bosta spodbujali preglednost kolektivnih organizacij; ter
- (c) si prizadevata za olajšanje nediskriminatornega obravnavanja imetnikov pravic s strani kolektivnih organizacij, ki jih zastopajo, neposredno ali prek druge kolektivne organizacije.

ČLEN 14.17

Varstvo obstoječe vsebine

1. Vsaka pogodbenica smiselno uporablja člen 18 Bernske konvencije in odstavek 6 člena 14 Sporazuma TRIPS za dela, izvedbe in fonograme ter pravice in varstvo teh vsebin v skladu s tem pododdelkom.

2. Pogodbenici ni treba obnoviti varstva vsebine, ki je na dan začetka veljavnosti tega sporazuma v prosti uporabi na njenem ozemlju.

PODODDELEK 2

Znamke

ČLEN 14.18

Pravice, dodeljene z znamko

Vsaka pogodbenica zagotovi, da ima lastnik registrirane znamke izključno pravico preprečiti vsem tretjim osebam, ki nimajo njegove privolitve, da bi pri trgovanju uporabljale¹ znake za blago ali storitve, ki so enaki ali podobni tistim, za katere je znamka registrirana, če bi taka uporaba povzročila verjetnost zmede. V primeru uporabe enakega znaka za enako blago ali storitve se domneva povzročitev verjetnosti zmede. Opisane pravice ne posegajo v nobene prej obstoječe pravice in ne smejo vplivati na možnost pogodbenice, da podeli pravice na podlagi uporabe.

¹ V tem členu „uporaba“ teh znakov vključuje vsaj uvoz in izvoz blaga ali embalaže blaga, na katerega je znak pritrjen.

ČLEN 14.19

Izjeme

Vsaka pogodbenica določi omejene izjeme glede pravic, dodeljenih z znamko, kot je na primer poštena uporaba opisnih pogojev¹, in lahko določi druge omejene izjeme pod pogojem, da se pri teh omejenih izjemah upoštevajo zakoniti interesi lastnika znamke in tretjih strani.

ČLEN 14.20

Pripravljalni ukrepi, ki štejejo kot kršitev

Kar zadeva označevanje in pakiranje, vsaka pogodbenica zagotovi, da vsaj vsak od naslednjih pripravljalni ukrepov šteje za kršitev registrirane znamke, če je bil izveden brez soglasja lastnika registrirane znamke:

- (a) proizvodnja;
- (b) uvoz; ter

¹ Poštena uporaba opisnih pogojev vključuje uporabo znaka za označevanje geografskega izvora blaga ali storitev v skladu s poštenimi poslovnimi praksami v industrijskih ali komercialnih zadevah.

(c) predstavitev¹

etiket ali embalaže, ki nosijo² znak, ki je enak ali podoben registrirani znamki, za namen uporabe takšnega znaka ali povzročitve, da se uporablja v trgovini z blagom ali storitvami, ki so enake ali podobne tistim, za katere je blagovna znamka registrirana.

ČLEN 14.21

Sloveče znamke

Za namene izvajanja varstva slovečih znamk iz člena 6*bis* Pariške konvencije ter člena 16(2) in (3) Sporazuma TRIPS pogodbenici potrjujeta pomen skupnega priporočila o določbah glede varstva slovečih znamk, ki sta ga sprejeli Skupščina Pariške unije za varstvo industrijske lastnine in Generalna skupščina WIPO v štiriintridesetem krogu sej skupščin držav članic WIPO leta 1999.

¹ V tem členu se za Evropsko unijo „predstavitev“ šteje za ponudbo ali dajanje na trg, za Japonsko pa se „predstavitev“ šteje za dodelitev.

² V tem členu za Japonsko „nosijo“ pomeni navajajo.

PODODDELEK 3

Geografske označbe

ČLEN 14.22

Področje uporabe

1. Ta pododdelek se uporablja za priznavanje in zaščito geografskih označb za vina, žgane pijače in druge alkoholne pijače¹ ter kmetijske proizvode² s poreklom iz pogodbenic.
2. V tem poglavju „geografske označbe“ pomeni označbe, ki opredeljujejo blago kot blago s poreklom z ozemlja katere koli pogodbenice oziroma iz njene regije ali kraja na tem ozemlju, kadar se kakovost, ugled ali druge značilnosti blaga pripisujejo zlasti njegovemu geografskemu poreklu.

¹ V tem pododdelku v zvezi z zaščito geografskih označb na Japonskem „alkoholne pijače“ pomeni pijače, ki vsebujejo en odstotek alkohola ali več.

² V tem pododdelku v zvezi z zaščito geografskih označb na Japonskem „kmetijski proizvodi“ pomeni kmetijske, gozdarske in ribiške proizvode ter živila, razen alkoholnih pijač.

3. Geografske označbe pogodbenice iz Priloge 14-B so v skladu s tem sporazumom zaščitene s strani druge pogodbenice, če spadajo med blago iz Priloge 14-A, ki ga druga pogodbenica ščiti v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi.

ČLEN 14.23

Sistem zaščite geografskih označb

1. Vsaka pogodbenica vzpostavi ali ohrani sistem za registracijo¹ in zaščito geografskih označb na svojem ozemlju.
2. Sistem iz odstavka 1 vsebuje vsaj naslednje elemente:
 - (a) uradno sredstvo za objavo seznama registriranih geografskih označb;

¹ V tem pododdelku se lahko v zvezi z zaščito geografskih označb na Japonskem „registracija“ oziroma „register“ štejeta kot sopomenki izrazov „označba“ ali „potrditev zaščite“ oziroma „označiti“ ali „potrditi zaščito“ v skladu z ustreznimi zakoni in drugimi predpisi Japonske.

- (b) upravni postopek, s katerim se preveri, ali geografska označba, ki se bo registrirala, kot je navedeno v pododstavku (a), opredeljuje blago kot s poreklom z ozemlja pogodbenice ali iz regije ali kraja na ozemlju te pogodbenice, kadar se kakovost, ugled ali druga značilnost tega blaga pripisuje zlasti njegovemu geografskemu poreklu;
- (c) postopek nasprotovanja, ki omogoča upoštevanje pravnih interesov tretjih oseb; ter
- (d) postopek za preklic¹ zaščite geografske označbe ob upoštevanju legitimnih interesov tretjih oseb in uporabnikov zadevnih registriranih geografskih označb².

¹ V tem pododdelku v zvezi z zaščito geografskih označb na Japonskem se „preklic“ lahko šteje kot sopomenka izraza „izjema od zaščite“ v skladu z ustreznimi zakoni in drugimi predpisi Japonske.

² Brez poseganja v svoje zakone in druge predpise o sistemu iz odstavka 1 vsaka pogodbenica zagotovi pravno sredstvo za razveljavitev registracije geografskih označb.

ČLEN 14.24

Seznami geografskih označb

1. Po zaključku postopka nasprotovanja in pregledu geografskih označb Evropske unije iz oddelka A dela 1 in oddelka A dela 2 Priloge 14-B Japonska prizna, da so te označbe geografske označbe v smislu odstavka 1 člena 22 Sporazuma TRIPS ter da jih je Evropska unija registrirala v skladu s sistemom iz člena 14.23. Japonska te geografske označbe zaščiti v skladu s tem pododdelkom.
2. Po zaključku postopka nasprotovanja in pregledu geografskih označb Japonske iz oddelka B dela 1 in oddelka B dela 2 Priloge 14-B Evropska unija prizna, da so te označbe geografske označbe v smislu odstavka 1 člena 22 Sporazuma TRIPS ter da jih je Japonska registrirala v skladu s sistemom iz člena 14.23. Evropska unija te geografske označbe zaščiti v skladu s tem pododdelkom.

ČLEN 14.25

Obseg zaščite geografskih označb

1. Ob upoštevanju člena 14.29 vsaka pogodbenica glede geografskih označb druge pogodbenice iz Priloge 14-B zainteresiranim stranem zagotovi pravna sredstva, s katerimi se lahko na njenem ozemlju preprečijo¹:

(a) uporaba geografske označbe, ki blago opredeljuje kot podobno blago², ki ne izpolnjuje veljavne zahteve specifikacij geografske označbe, čeprav:

(i) je navedeno pravo poreklo blaga;

¹ Za namene odstavka 1 in ne glede na pododdelek 2 oddelka C lahko vsaka pogodbenica določi izvršitev z upravnimi ukrepi.

² V tem odstavku in odstavku 4 člena 14.27 ter odstavkih 1 in 2 člena 14.29 izraz „podoben izdelek“, kadar gre za izdelek, za katerega je bila zaščiten geografska označba v okviru sistema pogodbenice, kot je navedeno v odstavku 2 člena 14.23, pomeni izdelek, ki bi spadal v isto kategorijo izdelkov kot izdelek, za katerega je bila registrirana geografska označba v tej pogodbenici.

- (ii) se geografska označba uporabi v prevodu¹ ali s prečrkovanjem² ali
 - (iii) geografske označbe spremljajo izrazi, kot so „vrsta“, „tip“, „stil“, „imitacija“ ali podobno;
- (b) uporaba vsakršnega sredstva pri imenovanju ali predstavitvi blaga, ki bi označevalo ali nakazovalo, da določeno blago izvira z geografskega območja, ki ni dejanski kraj porekla, na način, ki bi zavajal javnost glede geografskega ali narave porekla blaga; ter
- (c) kakršna koli druga uporaba, ki pomeni dejanje nelojalne konkurence v smislu člena 10*bis* Pariške konvencije.
2. Vsaka pogodbenica lahko določi praktične pogoje, pod katerimi se bodo enakovredne geografske označbe razlikovale med seboj na njenem ozemlju ob upoštevanju potrebe po zagotavljanju pravične obravnave zadevnih proizvajalcev in preprečevanju zavajanja potrošnikov.

¹ Za večjo jasnost se razume, da se to ocenjuje za vsak primer posebej. Ta določba se ne uporablja, kadar je predložen dokaz, da ne obstaja nikakršna povezava med zaščitenim imenom in prevedenim ali prečrkovanim izrazom.

² V tem pododdelku prečrkovanje zajema preoblikovanje znakov na fonetični ravni iz izvirnega jezika ali jezikov zadevne geografske označbe.

3. Če pogodbenica namerava zaščititi, v skladu z mednarodnim sporazumom, geografsko označbo tretje države, ki je homonim geografske označbe druge pogodbenice, ki je zaščitena na podlagi tega sporazuma, prva pogodbenica najpozneje na dan objave za nasprotovanje obvesti drugo pogodbenico o možnosti za predložitev pripomb pod pogojem, da se tak postopek nasprotovanja zaščiti zadevne geografske označbe tretje države začne po začetku veljavnosti tega sporazuma.

4. V postopku ugovora in pregledu iz člena 14.24 lahko vsaka pogodbenica upošteva naslednje razloge, na podlagi katerih pogodbenici ni treba zaščititi imena kot geografsko označbo v Prilogi 14-B:

- (a) ime sovpada z imenom rastlinske sorte ali živalske pasme, zaradi česar je verjetno, da bi tako ime zavedlo potrošnika glede resničnega porekla blaga; ter
- (b) ime je izraz, ki se v splošnem jeziku običajno uporablja kot splošno ime za zadevno blago.

5. Ne glede na specifikacije geografske označbe iz pododstavka 1(a) v obdobju sedmih let od začetka veljavnosti tega sporazuma zaščita na podlagi tega pododdelka za določene geografske označbe Evropske unije, navedene v Prilogi 14-B, kar zadeva blago, opredeljeno s tako geografsko označbo, ne izključuje možnosti, da se lahko dejavnosti, ki zajemajo strganje, rezanje na kose in pakiranje, vključno z notranjo embalažo, izvajajo na ozemlju Japonske pod pogojem, da je tako blago namenjeno na japonsko tržišče, in ne z namenom ponovnega izvoza.

6. Pogodbenici pregledata izvajanje določb iz odstavka 5 najpozneje v treh letih po začetku veljavnosti tega sporazuma z namenom, da dosežeta obojestransko sprejemljivo rešitev pred koncem sedemletnega obdobja iz navedenega odstavka.

ČLEN 14.26

Obseg uporabe geografskih označb

1. Vsakdo lahko uporabi katere koli geografske označbe, zaščitene na podlagi tega pododdelka, pod pogojem, da se taka uporaba nanaša na blago, ki je opredeljeno s to geografsko označbo, in je skladna z obsegom zaščite iz tega sporazuma.

2. Ko je geografska označba pogodbenice zaščiten v drugi pogodbenici na podlagi tega sporazuma, se za zakonito uporabo takega zaščenega imena ne smejo zahtevati nikakršna registracija uporabnikov ali dodatne pristojbine v drugi pogodbenici.

ČLEN 14.27

Razmerje do znamk

1. Če je geografska označba zaščiten na podlagi tega pododdelka, vsaka pogodbenica zavrne registracijo znamke, katere uporaba bi lahko zavajala glede kakovosti blaga, pod pogojem, da je zahtevek za registracijo znamke predložen po veljavnem datumu za zaščito geografske označbe na zadevnem ozemlju¹, kakor je navedeno v odstavkih 2 in 3. Znamke, registrirane v nasprotju s tem odstavkom, se razglasijo za neveljavne.
2. Za geografske označbe iz člena 14.24, ki so na seznamu v Prilogi 14-B na dan začetka veljavnosti tega sporazuma, je datum, ki velja za zaščito, datum začetka veljavnosti tega sporazuma.

¹ Za namene odstavka 1 se pri preučitvi prijave znamke, ki je vložena v pogodbenici po datumu začetka veljavnosti tega sporazuma ali po datumu objave za nasprotovanje geografski označbi iz člena 14.24, odvisno od tega, kaj je pozneje, upošteva objava nasprotovanja geografski označbi.

3. Za geografske označbe iz člena 14.30, ki niso na seznamu v Prilogi 14-B na dan začetka veljavnosti tega sporazuma, je datum, ki velja za zaščito, datum začetka veljavnosti spremembe k Prilogi 14-B.
4. Pogodbenici priznavata, da obstoj predhodne nasprotujoče znamke v pogodbenici ne bi popolnoma izključil zaščite naknadne geografske označbe na podlagi tega sporazuma za podoben izdelek v tej pogodbenici¹.
5. Če je bil v zvezi z znamko vložen zahtevek ali če je bila znamka registrirana v dobri veri ali če so bile pravice do znamke pridobljene z uporabo v dobri veri v pogodbenici, preden je bila geografska označba v tej pogodbenici zaščiten na podlagi tega sporazuma, ukrepi, sprejeti za izvajanje tega pododdelka, ne posegajo v upravičenost do znamke ali veljavnost njene registracije ali v pravico do uporabe znamke, če je taka znamka enaka ali podobna geografski označbi.

¹ Pristojni organi lahko zahtevajo nekatere pogoje za zaščito geografske označbe, ki je v nasprotju s predhodno obstoječo znamko.

ČLEN 14.28

Izvrševanje zaščite

Vsaka pogodbenica svoje pristojne organe pooblasti, da po uradni dolžnosti ali na zahtevo zainteresirane strani sprejmejo ustrezne ukrepe v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi za zaščito geografskih označb iz Priloge 14-B.

ČLEN 14.29

Izjeme

1. Ne glede na odstavek 1 člena 14.25 pogodbenica na svojem ozemlju prepreči ohranitev predhodne uporabe določene geografske označbe druge pogodbenice s seznama v Prilogi 14-B, ki kmetijski proizvod opredeljuje kot podobno blago, v zvezi z blagom ali storitvami po prehodnem obdobju največ sedmih let od datuma zaščite zadevne geografske označbe s strani prve pogodbenice. Blago, proizvedeno v prvi pogodbenici, na katerega se nanaša taka uporaba, se jasno in vidno označi glede resničnega geografskega porekla.

2. Ne glede na odstavek 1 člena 14.25, razen kadar se uporablja odstavek 4 člena 24 Sporazuma TRIPS, pogodbenica na svojem ozemlju prepreči ohranitev predhodne uporabe določene geografske označbe druge pogodbenice s seznama v Prilogi 14-B, ki vino, žgano pijačo ali drugo alkoholno pijačo opredeljuje kot podobno blago, v zvezi z blagom ali storitvami po prehodnem obdobju največ petih let od datuma zaščite zadevne geografske označbe s strani prve pogodbenice. Blago, proizvedeno v prvi pogodbenici, na katerega se nanaša taka uporaba, se jasno in vidno označi glede resničnega geografskega porekla.
3. Vsaka pogodbenica lahko določi praktične pogoje, pod katerimi se taka uporaba iz odstavkov 1 in 2 razlikuje od geografske označbe na njenem ozemlju, ob upoštevanju, da je treba zagotoviti, da se potrošnikov ne zavaja.
4. Prehodno obdobje iz odstavka 1 se ne uporablja, če uporaba geografske označbe za zadevno blago, ki je proizvedeno na ozemlju druge pogodbenice, kot je navedeno v odstavku 1, ni v skladu z ustreznimi zakoni in drugimi predpisi s seznama v Prilogi 14-A, ki se uporabljajo na ozemlju te pogodbenice.
5. Nobena določba tega pododdelka ne posega v pravico subjektov, da pri trgovanju uporabljajo svoje ime ali ime svojih poslovnih predhodnikov, razen kadar se tako ime uporablja tako, da se s tem zavaja javnost.

ČLEN 14.30

Sprememba seznamov geografskih označb

1. Pogodbenici se strinjata glede možnosti za spremembo seznamov geografskih označb v Prilogi 14-B v skladu z odstavkoma 3 in 4 člena 14.53 po zaključku postopka nasprotovanja in po preučitvi geografskih označb, kakor je navedeno v členu 14.24, na način, ki je sprejemljiv za obe pogodbenici.
2. Odstavek 4 člena 14.25 se uporablja, kar zadeva dodajanje imena, ki se zaščiti kot geografska označba iz Priloge 14-B.
3. Nobena določba tega pododdelka ne obvezuje pogodbenice, da zaščiti geografsko označbo druge pogodbenice, ki ni ali ni več zaščiten v skladu z zakoni in drugimi predpisi druge pogodbenice. Vsaka pogodbenica obvesti drugo pogodbenico, če geografska označba ni več zaščiten na ozemlju pogodbenice porekla.
4. Na zahtevo ene od pogodbenic pogodbenici izvedeta posvetovanja za spremembo Priloge 14-B v zvezi s kakršno koli zadevo, ki vpliva na nadaljevanje zaščite geografskih označb s seznama v navedeni prilogi, da bi dosegli vzajemno sprejemljivo rešitev.

PODODDELEK 4

Industrijski modeli¹

ČLEN 14.31

Industrijski modeli

1. Vsaka pogodbenica zagotovi varstvo neodvisno ustvarjenih industrijskih modelov, ki so novi in izvirni, vključno z modeli dela izdelka², ne glede na to, ali je del mogoče ločiti od izdelka. To varstvo se zagotovi z registracijo in njihovim imetnikom zagotovi izključne pravice v skladu z določbami tega člena.

¹ V tem pododdelku se za Evropsko unijo „industrijski modeli“ nanaša na registrirane modele.

² V tem odstavku in odstavku 2 se za Japonsko „izdelek“ razlaga kot „predmet“.

2. Za model, uporabljen v izdelku ali vgrajen vanj, pri čemer ta izdelek predstavlja sestavni del kompleksnega izdelka, se šteje, da je nov in izviren v naslednjih okoliščinah¹:

- (a) če sestavni del, potem ko je vgrajen v kompleksen izdelek, ob običajni uporabi² slednjega ostane viden; ter
- (b) če vidne značilnosti sestavnega dela same po sebi izpolnjujejo pogoje glede novosti in izvirnosti.

3. Vsaka pogodbenica lahko določi omejene izjeme pri varstvu industrijskih modelov v skladu z odstavkom 2 člena 26 Sporazuma TRIPS.

4. Določbe tega člena ne posegajo v nobene določbe tega poglavja ali zakonov in drugih predpisov vsake pogodbenice, ki se nanašajo na drugo intelektualno lastnino, vključno z neregistriranimi pojavnimi oblikami izdelkov, znamkami ali drugimi razlikovalnimi znaki in patenti.

¹ V smislu alternative okoliščinam iz pododstavkov (a) in (b) lahko pogodbenica šteje model, uporabljen v izdelku ali vgrajen vanj, pri čemer ta izdelek predstavlja sestavni del kompleksnega izdelka, za nov in izviren v okoliščinah, ki so v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi.

² V tem odstavku „običajna uporaba“ pomeni uporabo s strani končnega uporabnika, ki izključuje vzdrževanje, servisiranje ali popravilo.

5. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ima lastnik zaščenega industrijskega modela vsaj pravico preprečiti tretjim osebam, ki nimajo njegove privolitve, da izdelujejo, prodajajo, uvažajo ali izvažajo predmete, ki nosijo ali vsebujejo model, ki je identičen z zaščenim modelom ali mu je podoben, če to izvajajo v komercialne namene.
6. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko vložnik za registracijo modela od pristojnega organa zahteva, naj ne objavi modela v obdobju, ki ga določi vložnik in ki ni daljše od obdobja, določenega z zakonodajo in drugimi predpisi pogodbenice.
7. Vsaka pogodbenica zagotovi, da celotno obdobje varstva za industrijske modele traja najmanj 20 let.

PODODDELEK 5

Neregistrirane pojavne oblike izdelkov

ČLEN 14.32

Neregistrirane pojavne oblike izdelkov

1. Pogodbenici priznavata, da se lahko pojavna oblika izdelkov zaščiti z industrijskimi modeli, avtorskimi pravicami ali zakonodajo, ki preprečuje nepošteno konkurenco.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi pravna sredstva za preprečevanje uporabe neregistrirane pojavne oblike izdelka, če ta uporaba izhaja iz kopiranja neregistrirane pojavne oblike izdelka v obsegu, ki ga določajo njeni zakoni in drugi predpisi. Ta uporaba zajema vsaj ponujanje za prodajo, dajanje na trg ter uvoz ali izvoz izdelka¹.
3. Obdobje varstva, ki je na voljo za neregistrirano pojavno obliko izdelka, je najmanj tri leta v skladu z zadevnimi zakoni in drugimi predpisi pogodbenic.

¹ Za namene tega člena lahko pogodbenica določi, da so „kopiranje“, „pojavna oblika“, „ponujanje“ in „dajanje na trg“ sopomenke izrazov „posnemanje“, „konfiguracija“, „razstava“ oziroma „prodaja“.

PODODDELEK 6

Patenti

ČLEN 14.33

Patenti

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da patent podeljuje imetniku izključne pravice:
 - (a) če je predmet patenta izdelek, do preprečitve tretjim osebam, ki nimajo njegove privolitve, da izdelujejo, uporabljajo, ponujajo za prodajo¹, prodajajo ali v te namene uvažajo ta izdelek; ter
 - (b) če je predmet patenta postopek, do preprečitve tretjim osebam, ki nimajo njegove privolitve, da uporabljajo postopek ter uporabljajo, ponujajo za prodajo, prodajajo ali v te namene uvažajo vsaj izdelek, ki je pridobljen neposredno s tem postopkom.

¹ V tem odstavku „ponujanje za prodajo“ lahko vključuje izvoz.

2. Pogodbenici lahko določita omejene izjeme pri izključnih pravicah, ki jih vsebuje patent, če take izjeme niso v nerazumnem nasprotju z običajnim izkoriščanjem patenta in ne posegajo nerazumno v pravne interese imetnika patenta ob upoštevanju pravnih interesov tretjih oseb.
3. Pogodbenici priznavata pomen zagotavljanja enotnega sistema patentnega varstva, vključno z enotnim pravosodnim sistemom na njunih ozemljih.
4. Pogodbenici še naprej sodelujeta za izboljšanje mednarodnega usklajevanja materialnega patentnega prava, med drugim glede prehodnega obdobja, predhodnih uporabniških pravic in objave še neodločenih patentnih prijav.
5. Pogodbenici ustrezno preučita sodelovanje za krepitev vzajemne uporabe rezultatov iskanja in pregleda, na primer na podlagi Pogodbe o sodelovanju na področju patentov, in katere koli druge uporabe¹, s katero bi se vložnikom omogočilo, da pridobijo patente učinkovito in hitro, brez poseganja v vsebinski pregled patenta posamezne pogodbenice.

¹ Taka uporaba lahko vključuje uporabo, ki temelji na shemi Patent Prosecution Highway.

ČLEN 14.34

Patenti in javno zdravje

1. Pogodbenici priznavata pomen Deklaracije iz Dohe o Sporazumu TRIPS in javnem zdravju, ki je bila sprejeta 14. novembra 2001 na ministrski konferenci STO. Pogodbenici pri razlagi in izvajanju pravic in obveznosti, ki izhajajo iz tega poglavja, zagotovita skladnost z navedeno deklaracijo.

2. Pogodbenici spoštujeta Sklep Generalnega sveta STO z dne 30. avgusta 2003 o izvajanju odstavka 6 Deklaracije iz Dohe o Sporazumu TRIPS in javnem zdravju ter prispevata k njegovemu izvajanju.

ČLEN 14.35

Podaljšanje obdobja varstva, ki ga daje patent za farmacevtske izdelke¹ in kmetijske kemične proizvode²

V zvezi s patenti, ki se izdajo za izume, povezane s farmacevtskimi izdelki ali kmetijskimi kemičnimi proizvodi, vsaka pogodbenica v skladu s pogoji iz svojih zakonov in drugih predpisov, ki se uporabljajo, določi nadomestno obdobje varstva, v katerem patentiranega izuma ni mogoče uporabljati zaradi postopka za izdajo dovoljenja za trženje. Z dnem podpisa tega sporazuma je najdaljše nadomestno obdobje, predpisano z zadevnimi zakoni in drugimi predpisi vsake pogodbenice, pet let³.

¹ Za Evropsko unijo se „farmacevtski izdelki“ v tem členu nanaša na zdravila, kakor so opredeljena v Uredbi (ES) št. 469/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o dodatnem varstvenem certifikatu za zdravila.

² Za Evropsko unijo se „kmetijski kemični proizvodi“ v tem členu nanaša na fitofarmacevtska sredstva, kakor so opredeljena v Uredbi Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1610/96 z dne 23. julija 1996 o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za fitofarmacevtska sredstva.

³ V Evropski uniji je možno podaljšanje za nadaljnjih šest mesecev v primeru zdravil, za katera so bile izvedene pediatrične študije, katerih rezultati so razvidni iz informacij o zdravilu.

PODODDELEK 7

Poslovne skrivnosti in nerazkriti podatki o preskusih ali drugi podatki

ČLEN 14.36

Obseg varstva poslovnih skrivnosti

1. Vsaka pogodbenica v svojih zakonih in drugih predpisih zagotovi ustrezno in učinkovito varstvo poslovnih skrivnosti v skladu z odstavkom 2 člena 39 Sporazuma TRIPS.
2. V tem členu in pododdelku 3 oddelka C:
 - (a) „poslovna skrivnost“ pomeni informacijo, ki:
 - (i) je skrivnost v smislu, da njena celota ali natančna konfiguracija in sestava njenih komponent ni splošno znana ali lahko dosegljiva osebam v krogih, ki se običajno ukvarjajo s to vrsto informacij;
 - (ii) ima tržno vrednost, ker je tajna; ter

(iii) jo je oseba, ki ima zakoniti nadzor nad to informacijo, z razumnimi ukrepi v danih okoliščinah ohranila kot skrivnost; ter

(b) „imetnik poslovne skrivnosti“ pomeni vsako osebo, ki ima zakoniti nadzor nad poslovno skrivnostjo.

3. Za namene tega člena in pododdelka 3 oddelka C vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi zagotovi, da se vsaj za naslednje ravnanje šteje, da je v nasprotju s pošteno poslovno prakso:

(a) pridobitev poslovne skrivnosti brez privolitve imetnika poslovne skrivnosti, kadar do tega pride s protipravnimi sredstvi ali z nepooblaščenim dostopom do katerih koli dokumentov, predmetov, gradiva, vsebin ali elektronskih datotek, ki so pod zakonitim nadzorom imetnika poslovne skrivnosti in vsebujejo poslovno skrivnost ali je iz njih mogoče ugotoviti poslovno skrivnost, oziroma njihovo prilastitvijo ali kopiranjem;

(b) uporaba ali razkritje poslovne skrivnosti, kadar koli to brez privolitve imetnika poslovne skrivnosti stori oseba, za katero je ugotovljeno, da izpolnjuje katerega koli od naslednjih pogojev:

(i) pridobila je poslovno skrivnost na način iz pododstavka (a);

- (ii) krši sporazum o zaupnosti ali katero koli drugo dolžnost molčečnosti v zvezi s poslovno skrivnostjo, da bi nepošteno ustvarila dobiček ali povzročila škodo imetniku poslovne skrivnosti; ali
 - (iii) krši pogodbeno ali katero koli drugo dolžnost omejitve uporabe poslovne skrivnosti, da bi nepošteno ustvarila dobiček ali povzročila škodo imetniku poslovne skrivnosti; ter
- (c) pridobitev, uporaba ali razkritje poslovne skrivnosti, kadar koli je oseba, ki je to storila, v času pridobitve, uporabe ali razkritja vedela ali bi morala v danih okoliščinah vedeti¹, da je poslovno skrivnost neposredno ali posredno pridobila od druge osebe, ki je poslovno skrivnost razkrila, kakor je opisano v pododstavku (b), tudi kadar ena oseba pregovori drugo osebo, da izvede dejanja iz pododstavka (b).

4. Nobena določba tega pododdelka od pogodbenice ne zahteva, da obravnava katero koli naslednje ravnanje, kot da je v nasprotju s pošteno poslovno prakso, ali da v zvezi s takim ravnanjem izvršuje ukrepe, postopke in pravna sredstva iz pododdelka 3 oddelka C:

- (a) oseba neodvisno odkrije ali ustvari ustrezne informacije;

¹ Za namene tega člena lahko pogodbenica „bi morala vedeti“ razlaga kot „zaradi velike malomarnosti ni vedela“.

- (b) obratni inženiring proizvoda s strani osebe, ki jo ima zakonito v lasti in ki je ne zavezuje nobena pravno veljavna dolžnost, da omeji pridobitev ustreznih informacij;
- (c) pridobitev, uporaba ali razkritje informacij, če to zahtevajo ali dovoljujejo njeni ustrezni zakoni in drugi predpisi;
- (d) uporaba izkušenj ter znanja in spretnosti zaposlenih, ki so jih pošteno pridobili med rednim opravljanjem dela; ali
- (e) razkritje informacij pri uveljavljanju pravice do svobode izražanja in obveščanja.

ČLEN 14.37

Obravnavanje podatkov iz preskusov v postopku za izdajo dovoljenja za trženje

1. Vsaka pogodbenica vložnikom za izdajo dovoljenja za trženje farmacevtskih izdelkov¹, ki uporabljajo nove aktivne farmacevtske učinkovine, prepreči, da bi se zanašali ali sklicevali na nerazkrite podatke iz preskusov ali druge podatke, ki jih je njenim pristojnim organom predložil prvi vložnik, in sicer v določenem obdobju, ki začne teči z dnem odobritve vloge. Z dnem začetka veljavnosti tega sporazuma tako obdobje, predpisano z zadevnimi zakoni in drugimi predpisi vsake pogodbenice, traja najmanj šest let.

¹ Za Evropsko unijo se „farmacevtski izdelki“ v tem členu nanaša na zdravila, kakor so opredeljena v Uredbi (ES) št. 469/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o dodatnem varstvenem certifikatu za zdravila.

2. Če pogodbenica kot pogoj za odobritev trženja kmetijskih kemičnih proizvodov¹, ki uporabljajo nove kemične sestavine, zahteva predložitev neobjavljenih podatkov iz preskusov ali drugih podatkov, za pridobitev katerih je bil potreben precejšen trud, ta pogodbenica zagotovi, da se v skladu z ustreznimi zakoni in drugimi predpisi vložnikom za izdajo dovoljenja za trženje:

- (a) bodisi prepreči, da bi se zanašali ali sklicevali na take podatke, ki jih je njenim pristojnim organom predložil prvi vložnik, v obdobju najmanj 10 let, ki začne teči z dnem odobritve vloge; bodisi
- (b) se od njih običajno zahteva, da predložijo popoln sklop preskusnih podatkov tudi v primerih, ko je bila vložena predhodna vloga za isti izdelek, in sicer v obdobju najmanj 10 let, ki začne teči z dnem odobritve predhodne vloge.

¹ Za Evropsko unijo se „kmetijski kemični proizvodi“ v tem členu nanaša na fitofarmacevtska sredstva, kakor so opredeljena v Uredbi Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1610/96 z dne 23. julija 1996 o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za fitofarmacevtska sredstva.

PODODDELEK 8

Nove sorte rastlin

ČLEN 14.38

Nove sorte rastlin

Vsaka pogodbenica zagotovi zaščito novih sort za vse rastlinske rodove in vrste v skladu s svojimi pravicami in obveznostmi v okviru Konvencije UPOV iz leta 1991.

PODODDELEK 9

Nepoštena konkurenca

ČLEN 14.39

Nepoštena konkurenca

1. Vsaka pogodbenica zagotovi učinkovito zaščito pred nepošteno konkurenco v skladu s Pariško konvencijo¹.

¹ Pojasniti je treba, da pogodbenici razumeta, da člen 10*bis* Pariške konvencije zajema dejanja nepoštena konkurence v zvezi z opravljanjem storitev v skladu s njunimi zakoni in drugimi predpisi.

2. V zvezi z zadevnimi sistemi Evropske unije in Japonske za upravljanje domenskih imen za državne vrhnje domene (ccTLD)¹ so na voljo ustrezna pravna sredstva² v skladu z njunimi zadevnimi zakoni in drugimi predpisi, vsaj v primerih, v katerih oseba v slabi veri z namenom dobička registrira ali je imetnik domenskega imena, ki je enako znamki ali ji je tako podobno, da to lahko povzroči zmedo.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi učinkovito zaščito pred nedovoljeno uporabo znamk prek izvajanja odstavka 2 člena 6*septies* Pariške konvencije.

¹ Pojasniti je treba, da se za Evropsko unijo ta odstavek nanaša samo na domensko ime „eu“.

² Pogodbenici razumeta, da lahko taka pravna sredstva med drugim vključujejo razveljavitev, preklic in prenos registriranega domenskega imena, sodno odredbo zoper osebo, ki je registrirala ali ima registrirano domensko ime, in zoper register domenskih imen ali odškodnino zoper osebo, ki je registrirala ali ima domensko ime.

ODDELEK C

Izvrševanje

PODODDELEK 1

Splošne določbe

ČLEN 14.40

Izvrševanje – splošno

1. Pogodbenici potrjujeta svoje zaveze v okviru Sporazuma TRIPS in zlasti dela III Sporazuma TRIPS. Vsaka pogodbenica zagotovi naslednje dopolnilne ukrepe, postopke in pravna sredstva¹, potrebne za zagotavljanje izvrševanja pravic intelektualne lastnine. Ukrepi, postopki in pravna sredstva morajo biti pošteni in pravični ter ne smejo biti po nepotrebnem zapleteni ali dragi ali določati nerazumnih rokov ali povzročati neupravičenih zamud.

¹ Brez poseganja v civilne in upravne ukrepe, postopke in pravna sredstva, določene v tem poglavju, lahko pogodbenica določi druge ustrezne sankcije v primerih, ko so kršene pravice intelektualne lastnine.

2. Ukrepi, postopki in pravna sredstva iz odstavka 1 morajo biti učinkoviti, sorazmerni in odvračilni¹, uporabljati pa se morajo na način, ki preprečuje ustvarjanje ovir za zakonito trgovino in zagotavlja zaščito pred njihovo zlorabo.

3. Vsaka pogodbenica si razumno prizadeva za:

- (a) spodbujanje ustanovitve javnih ali zasebnih svetovalnih skupin za obravnavanje vprašanj najmanj ponarejanja in piratstva; ter
- (b) zagotovitev notranjega usklajevanja njenih pristojnih organov in spodbujanje skupnih ukrepov s strani njenih pristojnih organov, ki se ukvarjajo z izvrševanjem pravic intelektualne lastnine ob upoštevanju razpoložljivih virov.

ČLEN 14.41

Upravičeni vložniki

Vsaka pogodbenica prizna kot osebe, ki imajo pravico zahtevati uporabo ukrepov, postopkov in pravnih sredstev iz tega oddelka:

- (a) imetnike pravic intelektualne lastnine v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi;

¹ Za namene tega člena lahko pogodbenica izraz „odvračilni“ šteje za sopomenko izrazu „svarilni“ iz člena 41 Sporazuma TRIPS.

- (b) imetnike poslovne skrivnosti iz člena 14.36; ter
- (c) vse druge osebe in subjekte, kolikor je to dovoljeno in v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi.

PODODDELEK 2

Izvrševanje – civilna pravna sredstva^{1 2}

ČLEN 14.42

Ukrepi za zavarovanje dokazov

1. Pravosodni organi vsake pogodbenice so pooblaščen, da odredijo takojšnje in učinkovite začasne ukrepe za zavarovanje zadevnih dokazov v zvezi z domnevno kršitvijo v skladu s postopki, ki zagotavljajo ustrezno varstvo zaupnih informacij.

¹ Ta pododdelek se uporablja za pravice intelektualne lastnine iz pododdelkov 1 do 9 oddelka B, z izjemo pododdelka 7.

² Za Japonsko bo civilno izvrševanje za geografske označbe zagotovljeno v okviru področja uporabe člena 10*bis* Pariške konvencije in člena 22 Sporazuma TRIPS.

2. Pravosodni organi vsake pogodbenice so pooblašчени, da sprejmejo začasne ukrepe brez zaslišanja druge strani, če je to ustrezno, zlasti če lahko morebitna zamuda povzroči nepopravljivo škodo imetniku pravice ali če obstaja očitna nevarnost uničenja dokazov.

3. V primerih kršitev pravic intelektualne lastnine vsaka pogodbenica določi, da so v civilnem sodnem postopku njeni pravosodni organi pooblašчени, da odredijo zaseg ali drugo zadržanje sumljivega blaga ter materialov in pripomočkov, ki se nanašajo na kršitev, in dokumentarnih dokazil, bodisi izvirnikov bodisi kopij, ki se nanašajo na kršitev.

ČLEN 14.43

Pravica do informacij

Vsaka pogodbenica brez poseganja v svojo zakonodajo, ki ureja pravice, zaščito zaupnosti virov informacij ali obdelavo osebnih podatkov, zagotovi, da imajo v civilnem sodnem postopku v zvezi z izvrševanjem pravic intelektualne lastnine njeni pravosodni organi na utemeljeno zahtevo imetnika pravice kršilcu ali domnevnemu kršilcu pravico odrediti, naj imetniku pravice ali pravosodnim organom vsaj za namene zbiranja dokazov zagotovi ustrezne informacije, ki jih kršitelj ali domnevni kršitelj ima ali nadzira, kot to določajo njeni veljavni zakoni in drugi predpisi. Take informacije lahko vključujejo informacije glede katere koli osebe, ki je udeležena pri katerem koli vidiku kršitve ali domnevne kršitve, ter glede proizvodnih sredstev ali distribucijskih kanalov blaga ali storitev, s katerimi se kršijo ali domnevno kršijo pravice, vključno z istovetnostjo tretjih oseb, ki so domnevno vpletene v proizvodnjo in promet takega blaga ali storitev, in njihovih distribucijskih kanalov.

ČLEN 14.44

Začasni in previdnostni ukrepi

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko njeni pravosodni organi na zahtevo vložnika proti domnevnemu kršitelju izdajo začasno odredbo, da se preprečijo kakršne koli neizbežne kršitve pravice intelektualne lastnine, ali da začasno in po potrebi ob uvedbi periodične denarne kazni, kadar to določajo njeni zakoni in drugi predpisi, prepovejo nadaljevanje domnevnih kršitev navedene pravice ali da tako nadaljevanje pogojijo z vložitvijo jamstva, katerega namen je zagotoviti nadomestilo imetniku pravice. Začasna odredba se lahko pod enakimi pogoji izda, kadar je to ustrezno, proti tretji osebi¹, ki je pod pristojnostjo zadevnega pravosodnega organa in katere storitve se uporabljajo za kršitev pravice intelektualne lastnine.
2. Začasna odredba se lahko izda tudi za zaseg ali vročitev blaga, za katerega se domneva, da krši pravico intelektualne lastnine, s čimer se prepreči vstop tega blaga na trgovinske poti oziroma njegov pretok po njih.

¹ Za namene tega člena lahko pogodbenica določi, da „tretja oseba“ vključuje posrednika.

3. V primeru domnevne kršitve v komercialnem obsegu vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko njeni pravosodni organi odredijo preventivni zaseg premočnin in nepremičnin domnevnega kršitelja, vključno z blokiranjem njegovih bančnih računov in drugih sredstev, če vložnik dokaže, da utegnejo okoliščine ogroziti povračilo škode.

ČLEN 14.45

Popravni ukrepi

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko njeni pravosodni organi na zahtevo vložnika in brez poseganja v morebitno odškodnino, ki se dolguje imetniku pravice zaradi kršitve, odredijo vsaj dokončno odstranitev blaga, za katero je bilo ugotovljeno, da krši pravice intelektualne lastnine, iz trgovinskih tokov ali njegovo uničenje, razen v izjemnih okoliščinah, in sicer brez kakršne koli odškodnine. Po potrebi lahko pravosodni organi odredijo tudi uničenje snovi in pripomočkov, ki se uporabljajo zlasti za oblikovanje ali izdelavo tega blaga.

2. Pravosodni organi vsake pogodbenice so pooblaščen, da odredijo, da se ti ukrepi izvedejo na stroške kršitelja, razen če so proti temu navedeni posebni razlogi.

ČLEN 14.46

Sodne odredbe

Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko njeni sodni organi izdajo odredbo zoper kršitelja, katere cilj je prepoved nadaljevanja kršitve, ter, če je to ustrezno, proti tretji osebi¹, ki je pod pristojnostjo zadevnega sodnega organa in katere storitve se uporabljajo za kršitev pravice intelektualne lastnine, če se s sodno odločbo ugotovi kršitev pravice intelektualne lastnine.

ČLEN 14.47

Odškodnina

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so v civilnih sodnih postopkih njeni sodni organi pooblaščen, da kršilcu, ki je namenoma kršil pravice intelektualne lastnine ali bi moral iz utemeljenih razlogov to vedeti, naložijo, naj imetniku pravice plača ustrezno odškodnino za nadomestilo škode, ki jo je imetnik pravice utrpel zaradi kršitve.

¹ Za namene tega člena lahko pogodbenica določi, da „tretja oseba“ vključuje posrednika.

2. Pri določitvi zneska odškodnine za kršitve pravic intelektualne lastnine lahko sodni organi vsake pogodbenice med drugim upoštevajo vse pomembne zakonite ukrepe, ki jih lahko predloži imetnik pravice, kar lahko vključuje izgubljeni dobiček.
3. Pogodbenica lahko v svojih zakonih in drugih predpisih določi domneve¹ za določanje zneska odškodnine iz odstavka 1.

¹ Te lahko vključujejo domnevo, da je znesek škode:

- (a) najmanj v višini zneska, do katerega bi bil imetnik pravic upravičen na podlagi uveljavljanja svojih pravic intelektualne lastnine, kar lahko vključuje razumno licenčnino za nadomestilo imetniku pravic za nedovoljeno uporabo njegove intelektualne lastnine;
- (b) dobiček, ki ga je imel kršitelj zaradi kršitve; ali
- (c) količina blaga, ki krši pravice intelektualne lastnine imetnika pravic in je dejansko prenesena na tretje osebe, pomnožena z zneskom dobička na enoto blaga, ki bi ga prodal imetnik pravice, če ne bi bilo kršitve.

ČLEN 14.48

Stroški

Vsaka pogodbenica zagotovi, da imajo njeni sodni organi po potrebi pristojnost ob koncu civilnih sodnih postopkov v zvezi s kršitvami pravic intelektualne lastnine odrediti, da se plačilo stroškov stranke, ki je v postopku uspela, in sicer sodnih stroškov ali pristojbin in ustreznega plačila odvetniku oziroma kakršnih koli drugih stroškov v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi, naloži stranki, ki v postopku ni uspela.

ČLEN 14.49

Domneva o avtorstvu ali lastništvu

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da zadostuje, da se ime avtorja književnega ali umetniškega dela pojavi na delu na običajen način, da se ta avtor šteje za avtorja, razen če obstaja dokaz o nasprotnem, ter da lahko avtor na podlagi tega sproži postopek za ugotavljanje kršitev.

2. Pogodbenica lahko odstavek 1 smiselno uporablja za imetnike pravic, povezanih z avtorskimi pravicami, v zvezi z njihovo zaščiteno vsebino.

PODODDELEK 3

Izvrševanje varstva pred protipravno prilastitvijo poslovnih skrivnosti

ČLEN 14.50

Civilni postopki in pravna sredstva

1. Vsaka pogodbenica vsem imetnikom poslovnih skrivnosti zagotovi ustrezne civilne sodne postopke in pravna sredstva, s katerimi se preprečijo pridobitev, uporaba ali razkritje poslovne skrivnosti, izvedeni na način, ki je v nasprotju s pošteno poslovno prakso, ter uveljavljajo pravna sredstva v zvezi s tem.

2. Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi zagotovi, da so njeni sodni organi pooblašчени, da odredijo, da strankam v postopku, njihovim odvetnikom in drugim zadevnim osebam v zadevnem civilnem sodnem postopku ni dovoljeno uporabiti ali razkriti nobene poslovne skrivnosti ali domnevne poslovne skrivnosti, opredeljene kot zaupne¹, in sicer kot odziv na ustrezno utemeljeno vlogo zainteresirane strani in s katero so bili te stranke, odvetniki in druge osebe seznanjeni zaradi njihove udeležbe v takih civilnih sodnih postopkih.

3. V zadevnih civilnih sodnih postopkih vsaka pogodbenica zagotovi, da so njeni sodni organi pooblašчени vsaj za:

- (a) izdajo sodne odredbe, da bi preprečili pridobitev, uporabo ali razkritje poslovne skrivnosti na način, ki je v nasprotju s pošteno poslovno prakso;
- (b) izdajo odredbe osebi, ki je vedela ali bi morala vedeti², da je pridobila, uporabila ali razkrila poslovno skrivnost na način, ki je v nasprotju s pošteno poslovno prakso, da imetniku poslovne skrivnosti plača odškodnino, ki ustreza dejanski škodi, ki jo je utrpel zaradi te pridobitve, uporabe ali razkritja poslovne skrivnosti;

¹ Pojasniti je treba, da lahko pogodbenica določi, da lahko njeni sodni organi opredelijo poslovno skrivnost kot zaupno prek naloga za zavarovanje denarnih sredstev.

² Za namene tega člena lahko pogodbenica „bi morala vedeti“ razlaga kot „zaradi velike malomarnosti ni vedela“.

- (c) sprejetje posebnih ukrepov za ohranitev zaupnosti katere koli poslovne skrivnosti ali domnevne poslovne skrivnosti, nastale v civilnem sodnem postopku, ki se nanaša na domnevno pridobitev, uporabo in razkritje poslovne skrivnosti na način, ki je v nasprotju s pošteno poslovno prakso. Taki posebni ukrepi lahko v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi vključujejo možnost omejitve dostopa do nekaterih dokumentov v celoti ali delno; omejitve dostopa do obravnav in ustreznih zapisnikov ali dobesednih zapisov teh obravnav; ter dajanja na voljo nezaupne različice sodne odločbe, v kateri so odlomki, ki vsebujejo poslovne skrivnosti, odstranjeni ali redigirani; ter
- (d) naložitev sankcij strankam v postopku, njihovim odvetnikom in drugim zadevnim osebam v civilnih sodnih postopkih zaradi kršitve sodnih odredb iz odstavka 2 v zvezi z varstvom poslovne skrivnosti ali domnevne poslovne skrivnosti, nastale v teh postopkih.

4. Od pogodbenice se ne zahteva, da zagotovi civilne sodne postopke in pravna sredstva iz odstavka 1 v primeru ravnanja v nasprotju s pošteno poslovno prakso, v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi, da bi se na podlagi tega ravnanja razkrile kršitve, nepravilno ravnanje ali nezakonite dejavnosti ali zaščitili legitimni interesi, ki jih priznava pravo.

PODODDELEK 4

Izvrševanje – mejni ukrepi

ČLEN 14.51

Izvrševanje – mejni ukrepi

1. Za uvoženo ali izvoženo blago¹ vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani postopke, v okviru katerih lahko imetnik pravice predloži vloge, s katerimi od njenih carinskih organov zahteva, da ustavijo sprostitev blaga ali zadržijo blago, glede katerega obstaja sum, da krši znamke, avtorske in sorodne pravice, geografske označbe², patente, uporabne modele, industrijske modele in žlahtniteljske pravice (v nadaljnjem besedilu tega člena: sumljivo blago) na njenem carinskem območju.

¹ V tem členu „uvoženo ali izvoženo blago“ za Evropsko unijo pomeni blago pod carinskim nadzorom, ki se vnaša ali iznaša iz carinskega območja ali je tam v začasni hrambi, dano v carinski postopek ali pa se ponovno izvaža.

² Kar zadeva geografske označbe, lahko Japonska izpolni obveznosti iz tega člena z določitvijo upravnih ukrepov, s katerimi njeni ustrezni pristojni organi v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi preprečijo sprostitev sumljivega blaga na njen domači trg.

2. Vsaka pogodbenica vzpostavi elektronske sisteme za upravljanje vlog iz odstavka 1, potem ko so bile te odobrene ali evidentirane, ki jih obravnavajo carinski organi.
3. Carinski organ vsake pogodbenice odloča o odobritvi ali evidentiranju vlog iz odstavka 1 v razumnem roku od vložitve vlog.
4. Vsaka pogodbenica določi, da se vloge iz odstavka 1 uporabljajo za več pošiljk.
5. Za uvoženo ali izvoženo blago ima carinski organ vsake pogodbenice pravico ukrepati na lastno pobudo ter zadržati ali prekiniti sprostitve sumljivega blaga na carinsko območje te pogodbenice¹.

¹ Za namen tega odstavka lahko Japonska določi kazni, ki se uporabijo v primerih carinskega tranzita ali pretovarjanja blaga, ki krši pravice. V ta namen:

- (a) „carinski tranzitni postopek“ pomeni carinski postopek, v skladu s katerim je blago pod carinskim nadzorom preneseno iz enega carinskega urada v drugega; ter
- (b) „pretovarjanje“ pomeni carinski postopek, v skladu s katerim je blago pod carinskim nadzorom preneseno s prevoznega sredstva, ki je blago uvozilo, na prevozno sredstvo, ki bo blago izvozilo, v območju enega carinskega urada, ki je urad uvoza in izvoza.

6. Člen 4.9 zajema odkrivanje sumljivega blaga iz tega člena.

7. Brez poseganja v njene zakone in druge predpise, ki se nanašajo na zasebnost ali zaupnost podatkov, lahko pogodbenica pooblasti svoj carinski organ, da imetniku pravice zagotovi informacije o blagu, vključno z opisom in količinah blaga, in če sta znana, imenom in naslovom pošiljatelja, uvoznika, izvoznika ali prejemnika ter državo porekla blaga, katerega sprostitev je bila prekinjena ali ki je bilo zadržano.

8. Pogodbenica lahko sprejme ali ohrani postopke, s pomočjo katerih se lahko njeni pristojni organi v razumnem obdobju po začetku postopkov iz odstavkov 1 in 5 odločijo, ali sumljivo blago krši pravice. V tem primeru so pristojni organi pooblaščen, da odredijo uničenje blaga po ugotovitvi, da blago krši pravice. Pogodbenica ima lahko vzpostavljene postopke za uničenje sumljivega blaga, ne da bi bila potrebna kakršna koli formalna ugotovitev o kršitvi, če se zadevne osebe s tem strinjajo ali ne nasprotujejo uničenju.

9. Če pogodbenica od imetnikov pravic zahteva, da nosijo stroške, ki so dejansko nastali med skladiščenjem ali uničenjem blaga, katerega sprostitev je bila ustavljena ali ki je bilo zadržano v skladu z odstavkoma 1 in 5, ti stroški ustrezajo opravljenim storitvam za skladiščenje ali uničenje blaga.

10. Za uporabo tega člena za uvoz blaga, ki je dano na trg v drugi državi po privolitvi ali s privolitvijo imetnika pravice, ne obstaja nikakršna obveznost. Pogodbenica lahko iz uporabe tega člena izključi majhne količine blaga nekomercialne narave v osebni prtljagi potnika.

11. Posvetovanja iz odstavka 4 člena 4.3 se nanašajo tudi na mejne ukrepe carinskih organov vsake pogodbenice v skladu s tem členom.

12. Carinski organi pogodbenic lahko sodelujejo glede mejnih ukrepov v boju proti kršitvam pravic intelektualne lastnine iz tega pododdelka.

13. Brez poseganja v odgovornosti Odbora za intelektualno lastnino iz člena 14.53 lahko Odbor za pravila o poreklu in carinske zadeve iz člena 4.14. preuči možnost sodelovanja na naslednjih področjih:

(a) izmenjava splošnih informacij o zasegih blaga, ki krši pravice, ali sumljivega blaga; ter

(b) izvedba dialoga o posebnih temah skupnega interesa v zvezi s:

(i) splošnimi informacijami v zvezi z uporabo sistemov za obvladovanje tveganj pri odkrivanju sumljivega blaga; ter

- (ii) splošnimi informacijami v zvezi z analizo tveganja v boju zoper blago, ki krši pravice.

ODDELEK D

Sodelovanje in institucionalne ureditve

ČLEN 14.52

Sodelovanje

1. Ob zavedanju vse večjega pomena varstva intelektualne lastnine za nadaljnje spodbujanje trgovine in naložb med njima pogodbenici sodelujeta na področju intelektualne lastnine, tudi z izmenjavo informacij o odnosih pogodbenice s tretjimi državami, kar zadeva vprašanja v zvezi z intelektualno lastnino, in sicer v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi ter ob upoštevanju razpoložljivih virov.
2. Za namene odstavka 1 lahko sodelovanje vključuje izmenjavo informacij, izmenjavo izkušenj ter znanj in spretnosti ter kakršno koli drugo obliko sodelovanja ali dejavnosti, o katerih se dogovorita pogodbenici. Tako sodelovanje lahko zajema področja, kot so:
 - (a) razvoj domače in mednarodne politike intelektualne lastnine;

- (b) upravljanje intelektualne lastnine in registracijskih sistemov;
- (c) izobraževanje in ozaveščanje v zvezi z intelektualno lastnino;
- (d) vprašanja intelektualne lastnine, nanašajoča se na:
 - (i) mala in srednja podjetja;
 - (ii) znanost, tehnologijo in inovacije; ter
 - (iii) razvoj, prenos in razširjanje tehnologije;
- (e) politike, ki vključujejo uporabo pravic intelektualne lastnine za raziskave, inovacije in gospodarsko rast;
- (f) izvajanje večstranskih sporazumov o intelektualni lastnini, kakršni so bili sklenjeni ali se izvajajo pod okriljem WIPO;
- (g) tehnična pomoč državam v razvoju;
- (h) najboljše prakse, projekti in programi, povezani z bojem proti kršitvam pravic intelektualne lastnine; ter

- (i) raziskovanje možnosti za nadaljnje delo na področju skupnih prizadevanj v boju proti kršitvam pravic intelektualne lastnine po vsem svetu.

3. Pogodbenici si prizadevata za sodelovanje v zvezi z dejavnostmi za izboljšanje mednarodnega regulativnega okvira pravic intelektualne lastnine, vključno s spodbujanjem nadaljnjih ratifikacij obstoječih mednarodnih sporazumov in spodbujanjem mednarodnega usklajevanja, upravljanja in izvrševanja pravic intelektualne lastnine, ter v zvezi z dejavnostmi v mednarodnih organizacijah, tudi STO in WIPO.

ČLEN 14.53

Odbor za intelektualno lastnino

1. Odbor za intelektualno lastnino, ustanovljen v skladu s členom 22.3 (v nadaljnjem besedilu tega člena: Odbor) je odgovoren za učinkovito izvajanje in upravljanje tega poglavja.
2. Naloge Odbora so:
 - (a) pregledovanje in spremljanje izvajanja in delovanja tega poglavja;

- (b) izmenjava informacij o razvoju zakonodaje in politik v zvezi z geografskimi označbami ter o katerem koli vprašanju skupnega interesa na področju geografskih označb, vključno z vsemi zadevami, ki izhajajo iz veljavnih zahtev za specifikacije geografskih označb iz Priloge 14-B v zvezi z njihovo zaščito v skladu s tem sporazumom;
 - (c) razprava o vseh vprašanjih, povezanih z intelektualno lastnino, z namenom krepite varstva intelektualne lastnine in izvrševanja pravic intelektualne lastnine ter spodbujanja učinkovitega in preglednega upravljanja sistemov pravic intelektualne lastnine;
 - (d) poročanje o ugotovitvah in rezultatih njegovih razprav Skupnemu odboru; ter
 - (e) izvajanje drugih nalog, ki jih lahko nanj prenese Skupni odbor v skladu s pododstavkom 5(b) člena 22.1.
3. Odbor na zahtevo ene od pogodbenic Skupnemu odboru predloži priporočila glede sprememb Priloge 14-A in Priloge 14-B.
4. Vsaka pogodbenica preuči vsako zahtevo druge pogodbenice v zvezi s spremembo Priloge 14-B v skladu s členom 14.30.
5. Odbor lahko povabi predstavnike ustreznih subjektov, ki niso pogodbenice, med drugim tudi iz zasebnega sektorja, ki imajo ustrezno strokovno znanje in izkušnje o vprašanjih za razpravo.

ČLEN 14.54

Varnostne izjeme

Za namene tega poglavja je člen 73 Sporazuma TRIPS smiselno vključen v ta sporazum in je njegov sestavni del.

ČLEN 14.55

Reševanje sporov

Za člen 14.52 se ne uporablja reševanje sporov iz poglavja 21.

POGLAVJE 15

UPRAVLJANJE PODJETIJ

ČLEN 15.1

Cilji

1. Pogodbenici priznavata pomen učinkovitega okvira upravljanja podjetij za doseganje gospodarske rasti prek dobro delujočih trgov in stabilnih finančnih sistemov, ki temeljijo na preglednosti, učinkovitosti, zaupanju in integriteti.

2. Vsaka pogodbenica sprejme ustrezne ukrepe za vzpostavitev učinkovitega okvira upravljanja podjetij na svojem ozemlju, ob priznavanju, da bodo ti ukrepi privabili in spodbudili naložbe s povečanjem zaupanja vlagateljev in izboljšanjem konkurenčnosti, s čimer se bodo kar najbolj izkoristile priložnosti, ki jih ponujajo njene zaveze glede dostopa do trga.
3. Ne da bi omejevali zmožnosti druge pogodbenice, da razvije svoj pravni, institucionalni in regulativni okvir v zvezi z upravljanjem podjetij, ki kotirajo na borzi, se pogodbenici zavezujeta, da bosta spoštovali načela in ravnali v skladu z določbami tega poglavja, kolikor te olajšujejo medsebojni dostop do trga, kakor je določeno v tem sporazumu.
4. Pogodbenici sodelujeta glede zadev, povezanih z razvojem učinkovitega okvira upravljanja podjetij, ki spadajo na področje uporabe tega poglavja.

ČLEN 15.2

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „upravni odbor“ pomeni vodstveni organ podjetja, ki kotira na borzi, ki ima pristojnost odločanja glede nadzora nad dejavnostmi podjetja in katerega člane (direktorje) običajno izvolijo delničarji podjetja za namene upravljanja družbe;

- (b) „upravljanje podjetij“ pomeni sklop razmerij med vodstvom podjetja, njegovim upravnim odborom, delničarji in drugimi zainteresiranimi stranmi; prav tako določa okvir, prek katerega se družba upravlja in nadzoruje, zlasti z opredelitvijo načina določanja ciljev družbe in sredstev za doseganje teh ciljev ter s spremljanjem uspešnosti;
- (c) „okvir upravljanja podjetij“ pogodbenice pomeni načela in pravila za zavezujočo ali nezavezujočo naravo glede upravljanja podjetij, ki kotirajo na borzi, v skladu s pristojnostmi in zakonodajo te pogodbenice; ter
- (d) „podjetje, ki kotira na borzi“ pomeni pravno osebo, katere delnice so uvrščene ali kotirajo za javno trgovanje na borzi ali reguliranem trgu pogodbenice, kot je opredeljeno v skladu z zakonodajo te pogodbenice.

ČLEN 15.3

Splošna načela

1. Pogodbenici priznavata pomen vloge, ki jo ima okvir upravljanja podjetij pri zagotavljanju pravočasnega in točnega razkritja o vseh pomembnih zadevah v zvezi s podjetji, ki kotirajo na borzi, v okviru njunih jurisdikcij, vključno s finančnim stanjem, uspešnostjo, lastništvom in upravljanjem teh družb.

2. Pogodbenici priznavata tudi pomen okvira upravljanja podjetij pri zagotavljanju ustrezne odgovornosti vodstva in upravnega odbora do delničarjev, odgovornega odločanja upravnega odbora na podlagi neodvisnih in objektivnih stališč ter enakega obravnavanja delničarjev istega razreda.
3. Pojasniti je treba, da se lahko določbe okvira upravljanja podjetij pogodbenice iz členov 15.4 in 15.5 izvajajo bodisi s pravno zavezujočimi mehanizmi bodisi z nezavezujočimi ukrepi, na primer ukrepi na osnovi načela „upoštevaj ali pojasni“.
4. Pogodbenica lahko določi, da se nekaj načel ali pravil upravljanja podjetij ne uporablja za nekatera podjetja¹ v primerih, utemeljenih z objektivnimi in nediskriminatornimi merili, kot sta zgodnja razvojna faza ali velikost podjetja.

¹ Podjetja, katerih delnice kotirajo izven reguliranega trga, so primeri podjetij, ki jih lahko Evropska unija izključi iz uporabe nekaterih načel in pravil za upravljanje podjetij.

ČLEN 15.4

Pravice delničarjev in lastniške funkcije

1. Okvir upravljanja podjetij vsake pogodbenice vključuje določbe, namenjene zaščititi in olajšanju učinkovitega izvrševanja pravic delničarjev v podjetjih, ki kotirajo na borzi. Te pravice vključujejo, če je to ustrezno, udeležbo in glasovanje na skupščini delničarjev ter izvolitev in razrešitev članov upravnega odbora v skladu s strukturo upravljanja podjetij, da lahko delničarji nadzirajo ravnanje upravnega odbora¹ in sodelujejo pri sprejemanju pomembnih odločitev glede družbe.

2. Okvir upravljanja podjetij vsake pogodbenice vključuje določbe, namenjene spodbujanju razkrivanja informacij v zvezi z nadzorom družbe, ki bi lahko bile koristne in uporabne za vlagatelje. Te informacije vključujejo na primer kapitalsko strukturo z navedbo različnih razredov delnic, če je ustrezno, neposrednih in posrednih deležev, ki se štejejo za pomembne, in posebnih kontrolnih pravic.

¹ Pojasniti je treba, da „nadzor ravnanja upravnega odbora“ od delničarjev ne zahteva vsakodnevnega nadzora delovanja upravnega odbora.

ČLEN 15.5

Naloge upravnega odbora

Okvir upravljanja podjetij vsake pogodbenice vključuje določbe, katerih cilj je, da bi tak okvir spodbujal odgovorno odločanje upravnega odbora prek:

- (a) učinkovitega nadzora nad upravljanjem s strani upravnega odbora z neodvisnega in objektivnega vidika, kar se lahko doseže na primer z učinkovito uporabo zadostnega števila neodvisnih direktorjev¹;
- (b) zagotovitve odgovornosti upravnega odbora do delničarjev; ter
- (c) zagotovitve ustreznega razkritja informacij vlagateljem, na primer glede sestave upravnih odborov, odborov upravnih odborov in neodvisnosti direktorjev.

¹ Vsaka pogodbenica lahko določi, kaj v njeni jurisdikciji pomeni „zadostno število neodvisnih direktorjev“, in sicer tako kvalitativno kot kvantitativno.

ČLEN 15.6

Prevzemi

Vsaka pogodbenica določi pravila in postopke, ki urejajo prevzeme v okviru družb, ki kotirajo na borzi. Cilj takih pravil in postopkov je omogočiti, da se te transakcije izvedejo po preglednih cenah in pod poštenimi pogoji.

ČLEN 15.7

Reševanje sporov

Za določbe tega poglavja se ne uporablja reševanje sporov iz poglavja 21.

POGLAVJE 16

TRGOVINA IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

ČLEN 16.1

Ozadje in cilji

1. Pogodbenici priznavata pomen spodbujanja razvoja mednarodne trgovine na način, ki bo prispeval k trajnostnemu razvoju, za blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij ob upoštevanju Agende 21, sprejete 14. junija 1992 na Konferenci Združenih narodov o okolju in razvoju, deklaracije Mednarodne organizacije dela o temeljnih načelih in pravicah pri delu ter njene dopolnitve, ki jo je sprejela Mednarodna konferenca dela 18. junija 1998, Načrta za izvajanje, sprejetega na svetovnem vrhu o trajnostnem razvoju 4. septembra 2002, Ministrske deklaracije z naslovom „Ustvarjanje okolja na nacionalni in mednarodni ravni, ki bo pripomoglo k ustvarjanju polne in produktivne zaposlitve ter dostojnega dela za vse, ter njegov učinek na trajnostni razvoj“, ki jo je sprejel Ekonomski in socialni svet Združenih narodov 5. julija 2006, deklaracije Mednarodne organizacije dela o socialni pravičnosti za pravičnejšo globalizacijo, ki jo je sprejela Mednarodna konferenca dela 10. junija 2008, sklepnega dokumenta konference Združenih narodov o trajnostnem razvoju z naslovom „Prihodnost, ki jo hočemo“, sprejetega na generalni skupščini Združenih narodov 27. julija 2012, ter sklepnega dokumenta vrha Združenih narodov za sprejetje razvojne agende za obdobje po letu 2015 z naslovom „Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030“, ki jo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov 25. septembra 2015.

2. Pogodbenici priznavata prispevek tega sporazuma k spodbujanju trajnostnega razvoja, katerega sestavni deli gospodarski razvoj, socialni razvoj in varstvo okolja se vzajemno krepijo. Pogodbenici nadalje priznavata, da je namen tega poglavja okrepiti trgovinske odnose in sodelovanje med pogodbenicama na načine, ki spodbujajo trajnostni razvoj, ter ne uskladitev okoljskih ali delovnih standardov pogodbenic.

ČLEN 16.2

Pravica do zakonskega urejanja in ravni varstva

1. Ob priznavanju pravice vsake pogodbenice, da določi svoje politike in prednostne naloge na področju trajnostnega razvoja, vzpostavi svoje notranje ravni varstva okolja in delavcev ter sprejme ali ustrezno spremeni svoje zadevne zakone in druge predpise, v skladu s svojimi zavezami mednarodno priznanim standardom in mednarodnim sporazumom, katerih podpisnica je pogodbenica, si vsaka pogodbenica prizadeva zagotoviti, da njeni zakoni, drugi predpisi ter povezane politike zagotavljajo visoko raven varstva okolja in delavcev, ter nadalje izboljšati te zakone in druge predpise ter s tem povezane ravni varstva.

2. Pogodbenici ne spodbujata trgovine ali naložb z razrahljanjem ali zniževanjem ravni varstva, ki jo zagotavljajo njuni zakoni in drugi predpisi na področju okolja in dela. V ta namen pogodbenici ne opustita teh zakonov in drugih predpisov ali odstopata od njih oziroma ne opustita njihovega učinkovitega izvrševanja z dolgotrajnim ali ponavljajočim se ukrepanjem ali neukrepanjem na način, ki vpliva na trgovino ali naložbe med pogodbenicama.
3. Pogodbenici ne uporabita svojih zakonov in drugih predpisov na področju okolja in dela na način, ki bi pomenil sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo zoper drugo pogodbenico ali prikrito omejevanje mednarodne trgovine.

ČLEN 16.3

Mednarodni standardi in konvencije na področju dela

1. Pogodbenici priznavata polno in produktivno zaposlenost in dostojno delo za vse kot ključna elementa za odzivanje na gospodarske, delovne in socialne izzive. Pogodbenici nadalje priznavata pomen spodbujanja razvoja mednarodne trgovine na način, ki spodbuja polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse. V tem smislu si pogodbenici izmenjujeta mnenja in informacije glede vprašanj s področja dela v okviru trgovine, ki so v skupnem interesu na sestankih Odbora za trgovino in trajnostni razvoj, ustanovljenega v skladu s členom 22.3, ter po potrebi v drugih forumih.

2. Pogodbenici ponovno potrjujeta svoje obveznosti, ki izhajajo iz članstva v Mednarodni organizaciji dela (v nadaljnjem besedilu: MOD)¹. Pogodbenici poleg tega ponovno potrjujeta svoje zaveze v zvezi z deklaracijo MOD o temeljnih načelih in pravicah pri delu ter njeno dopolnitvijo. V skladu s tem pogodbenici v svojih zakonih in drugih predpisih ter praksah spoštujeta, spodbujata in uresničujeta mednarodno priznana načela, ki veljajo za temeljne pravice pri delu in obsegajo:

- (a) svobodo združevanja in učinkovito priznavanje pravice do kolektivnih pogajanj;
- (b) odpravo vseh oblik prisilnega ali obveznega dela;
- (c) učinkovito odpravo dela otrok; ter
- (d) odpravo diskriminacije pri zaposlovanju in poklicih.

3. Vsaka pogodbenica si na lastno pobudo stalno in trajno prizadeva za ratifikacijo temeljnih konvencij MOD ter drugih konvencij MOD, za katere posamezna pogodbenica meni, da so primerne za ratifikacijo.

¹ Za Evropsko unijo, „članstvo v MOD“ pomeni „članstvo držav članic Evropske unije v MOD“.

4. Pogodbenici si izmenjujeta informacije o stanju v zvezi z ratifikacijo konvencij in protokolov MOD, vključno s temeljnimi konvencijami MOD.
5. Vsaka pogodbenica ponovno potrjuje svojo zavezo učinkovitemu izvajanju konvencij MOD, ki so jih ratificirale Japonska in države članice Evropske unije, v svojih zakonih in drugih predpisih ter praksah.
6. Pogodbenici priznavata, da se ni mogoče sklicevati na kršitve mednarodno priznanih načel glede temeljnih pravic pri delu iz odstavka 2 ali jih kako drugače uporabljati kot legitimno primerjalno prednost ter da se standardi dela ne bi smeli uporabljati za ščitenje trgovinskih interesov.

ČLEN 16.4

Večstranski okoljski sporazumi

1. Pogodbenici poudarjata pomen večstranskih okoljskih sporazumov, zlasti tistih, katerih podpisnici sta obe pogodbenici, kot sredstva za večstransko okoljsko upravljanje mednarodne skupnosti za odziv na globalne ali regionalne okoljske izzive. Pogodbenici nadalje poudarjata pomen doseganja medsebojne podpore med trgovino in okoljem. V tem smislu si pogodbenici izmenjujeta mnenja in informacije glede vprašanj v okviru trgovine, ki se nanašajo na okolje in so v skupnem interesu, na sestankih Odbora za trgovino in trajnostni razvoj ter po potrebi v drugih forumih.
2. Vsaka pogodbenica ponovno potrjuje, da je v okviru svojih zakonov in drugih predpisov ter praks zavezana učinkovitemu izvajanju večstranskih okoljskih sporazumov, katerih podpisnica je.
3. Vsaka pogodbenica z drugo pogodbenico izmenjuje informacije o svojem stanju in napredku glede ratifikacije, sprejetja ali odobritve večstranskih okoljskih sporazumov oziroma pristopu k tem sporazumom, vključno z njihovimi spremembami, za katere posamezna pogodbenica meni, da so primerni za predložitev zavez, ter o izvajanju takih sporazumov.

4. Pogodbenici priznavata pomen doseganja končnega cilja Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja, podpisane 9. maja 1992 v New Yorku (v nadaljnjem besedilu: konvencija o podnebnih spremembah), pri odzivanju na neposredno grožnjo podnebnih sprememb ter vloge, ki jo ima pri tem trgovina. Pogodbenici ponovno potrjujeta svojo zavezo učinkovitemu izvajanju konvencije o podnebnih spremembah in Pariškega sporazuma, ki so ga na svojem 21. zasedanju 12. decembra 2015 v Parizu v okviru konference podpisale pogodbenice konvencije o podnebnih spremembah. Pogodbenici sodelujeta pri spodbujanju pozitivnega prispevka trgovine k prehodu na nizke emisije toplogrednih plinov in razvoj, ki je odporen na podnebne spremembe. Pogodbenici se zavezujeta, da bosta sodelovali pri sprejetju ukrepov za reševanje vprašanja podnebnih sprememb v smeri doseganja končnega cilja konvencije o podnebnih spremembah in namena Pariškega sporazuma.

5. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne preprečuje, da sprejme ali ohrani ukrepe za izvajanje večstranskih okoljskih sporazumov, katerih podpisnica je, pod pogojem da se taki ukrepi ne uporabljajo na način, ki bi pomenil sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo proti drugi pogodbenici ali prikrito omejevanje trgovine.

ČLEN 16.5

Trgovina in spodbujanje trajnostnega razvoja prek naložb

Pogodbenici priznavata pomen krepitve prispevka trgovine in naložb k cilju trajnostnega razvoja v njegovi gospodarski, socialni in okoljski razsežnosti. V skladu s tem pogodbenici:

- (a) priznavata pomen načel o temeljnih pravicah pri delu, dostojnega dela za vse in temeljnih vrednot svobode, človekovega dostojanstva, socialne pravičnosti, varnosti in nediskriminacije za trajnosten gospodarski in družbeni razvoj in učinkovitost ter pomen prizadevanj za boljše vključevanje teh načel v trgovinske in naložbene politike;
- (b) si na način, ki je skladen s tem sporazumom, prizadevata olajšati in spodbujati trgovino in naložbe v okoljske dobrine in storitve;
- (c) si na način, ki je skladen s tem sporazumom, prizadevata olajšati trgovino in naložbe v blago in storitve, ki so še posebej pomembne za ublažitev posledic podnebnih sprememb, na primer blago in storitve, povezane s trajnostno energijo iz obnovljivih virov, ter energetske učinkovite blago in storitve;

- (d) si prizadevata za spodbujanje blagovne menjave in naložb v blago, ki prispevajo k boljšim socialnim pogojem in okolju prijaznim praksam, vključno z blagom, za katerega veljajo sheme za označevanje, in priznavata prispevke drugih prostovoljnih pobud, vključno z zasebnimi, k trajnosti; ter
- (e) spodbujata socialno odgovornost podjetij in izmenjavo mnenj in informacij o teh vprašanjih prek Odbora za trgovino in trajnostni razvoj ter po potrebi v drugih forumih. V zvezi s tem pogodbenici priznavata pomen ustreznih mednarodno priznanih načel in smernic, vključno s smernicami OECD za večnacionalna podjetja, ki so del deklaracije OECD o mednarodnih investicijah in večnacionalnih družbah, ki jo je 21. junija 1976 sprejela OECD, in Tristransko deklaracijo o načelih za multinacionalna podjetja in socialno politiko, ki jo je novembra 1977 sprejel upravni odbor Mednarodnega urada za delo.

ČLEN 16.6

Biološka raznovrstnost

1. Vsaka pogodbenica priznava pomen in vlogo trgovine in naložb pri zagotavljanju ohranjanja in trajnostne uporabe biološke raznovrstnosti v skladu z ustreznimi mednarodnimi sporazumi, katerih podpisnica je, predvsem Konvencije o biološki raznovrstnosti, podpisane v Riu de Janeiru 5. junija 1992, in njenih protokolov ter Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, sklenjene 3. marca 1973 v Washingtonu (v nadaljnjem besedilu: Konvencija CITES).
2. V tem smislu vsaka pogodbenica:
 - (a) spodbuja uporabo proizvodov, ki so bili pridobljeni s trajnostno uporabo naravnih virov in ki prispevajo k ohranjanju in trajnostni rabi biotske raznovrstnosti, tudi s shemami za označevanje, ob upoštevanju pomena trgovine s temi proizvodi;
 - (b) izvaja učinkovite ukrepe, kot so ukrepi spremljanja in izvrševanja ter ukrepi za ozaveščanje, za boj proti nezakoniti trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami, navedenimi v Konvenciji CITES, ter, če je ustrezno, z drugimi ogroženimi vrstami;

- (c) če je ustrezno, izvršuje odločitve, ki so bile sprejete v okviru mednarodnih sporazumov iz odstavka 1, vključno z zakoni in drugimi predpisi, strategijami, načrti in programi; ter
- (d) izmenjuje informacije in se posvetuje z drugo pogodbenico na dvostranski in večstranski ravni o zadevah, ki se nanašajo na ta člen, vključno s trgovino s prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami ter proizvodi na osnovi naravnih virov, vrednotenjem, kartiranjem in ocenjevanjem ekosistemov in povezanimi storitvami, ter o dostopu do genskih virov ter pošteni in pravični delitvi koristi, ki izhajajo iz njihove uporabe.

ČLEN 16.7

Trajnostno gospodarjenje z gozdovi ter trgovina z lesom in lesnimi proizvodi

1. Pogodbenici priznavata pomen in vlogo trgovine in naložb pri zagotavljanju ohranjanja gozdov in trajnostnega gospodarjenja z njimi.
2. V tem smislu pogodbenici:
 - (a) spodbujata ohranjanje gozdov in trajnostno gospodarjenje z njimi ter trgovino z lesom in lesnimi proizvodi, pri katerih se sečnja izvaja v skladu z zakoni in drugimi predpisi države sečnje;

- (b) prispevata k boju proti nezakoniti sečnji in s tem povezani trgovini, vključno s trgovino s tretjimi državami, če je ustrezno; ter
- (c) si izmenjujeta informacije in izkušnje na dvostranski in večstranski ravni za spodbujanje ohranjanja gozdov in trajnostnega gospodarjenja z njimi ter trgovino z lesom in lesnimi proizvodi, pri katerih se sečnja izvaja zakonito, kot tudi za boj proti nezakoniti sečnji.

ČLEN 16.8

Trgovina z ribolovnimi viri in njihova trajnostna raba ter trajnostno ribogojstvo

1. Pogodbenici priznavata pomen in vlogo trgovine in naložb pri zagotavljanju ohranjanja in trajnostne rabe ter upravljanja ribolovnih virov, ohranitvi morskih ekosistemov ter spodbujanju odgovornega in trajnostnega ribogojstva.

2. V tem smislu pogodbenici:

- (a) izpolnjujeta določbe Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, Sporazuma o pospeševanju upoštevanja mednarodnih ukrepov za ohranjanje in upravljanje s strani ribiških plovil na odprtem morju, podpisanega 24. novembra 1993 v Rimu, in Sporazuma o uporabi določb Konvencije Združenih narodov o pomorskem pravu z dne 10. decembra 1982 glede ohranjanja in upravljanja čezconskih staležev rib in izrazito selivskih staležev rib, podpisanega 4. avgusta 1995 v New Yorku, sprejmeta ukrepe za doseg ciljev in načel iz Kodeksa ravnanja za odgovorno ribištvo, sprejetega na konferenci Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo 31. oktobra 1995, spodbujata izvajanje ukrepov države pristanišča na globalni in regionalni ravni ter po potrebi spodbujata tretje države, da ratificirajo, sprejmejo, odobrijo ali pristopijo k zadevnim mednarodnim sporazumom, katerih podpisnici sta pogodbenici;
- (b) spodbujata ohranjanje in trajnostno rabo ribolovnih virov prek ustreznih mednarodnih organizacij ali organov, v katerih sodelujeta obe pogodbenici, vključno z regionalnimi organizacijami za upravljanje ribištva, z uporabo učinkovitega spremljanja, nadzora ali izvrševanja resolucij, priporočil ali ukrepov regionalnih organizacij za upravljanje ribištva ter izvajanjem njihovih sistemov dokumentacije ali potrdil o ulovu, če je ustrezno;

- (c) sprejmeta in izvajata svoje učinkovite instrumente za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, vključno s pravnimi instrumenti, in, če je ustrezno, z nadzorom, spremljanjem in izvrševanjem ter ukrepi za upravljanje zmogljivosti, in priznavata, da prostovoljna izmenjava informacij o nezakonitem, neprijavljenem in nereguliranem ribolovu povečuje učinkovitost teh orodij v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu, ter poudarjata ključno vlogo članic regionalnih organizacij za upravljanje ribištva z velikimi ribiškimi trgi pri spodbujanju trajnostne rabe ribolovnih virov; ter
- (d) spodbujata razvoj trajnostnega in odgovornega ribogojstva, pri čemer upoštevata gospodarske, socialne in okoljske vidike.

ČLEN 16.9

Znanstvene informacije

Pri pripravi in izvajanju ukrepov za varovanje okolja ali delovnih pogojev, ki bi lahko vplivali na trgovino ali naložbe, pogodbenici upoštevata razpoložljive znanstvene dokaze in tehnične informacije ter, če je ustrezno, ustrezne mednarodne standarde, smernice ali priporočila, vključno s previdnostnim pristopom.

ČLEN 16.10

Preglednost

Vsaka pogodbenica zagotovi, da se kakršni koli ukrepi splošne uporabe, namenjeni uresničevanju ciljev iz tega poglavja, uporabljajo pregledno, v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi ter poglavjem 17, tudi tako, da javnosti zagotovi razumne možnosti in dovolj časa za pripombe in da objavi take ukrepe.

ČLEN 16.11

Pregled vpliva na trajnostni razvoj

Pogodbenici priznavata pomen skupnega ali posameznega pregledovanja, spremljanja in presoje vpliva izvajanja tega sporazuma na trajnostni razvoj prek svojih procesov in institucij ter tistih procesov in institucij, ki so vzpostavljeni na podlagi tega sporazuma.

ČLEN 16.12

Sodelovanje

Ob priznavanju pomena sodelovanja pri trgovinskih in z naložbami povezanih vidikih okoljskih in delovnih politik za doseg ciljev tega sporazuma pogodbenici med drugim:

- (a) sodelujeta na dvostranski in večstranski ravni na področju varstva okolja in dela, tudi prek ustreznih mednarodnih organizacij ali organov, v katerih sodelujeta obe pogodbenici;
- (b) sodelujeta pri ocenjevanju medsebojnega vpliva med trgovino in okoljem ter trgovino in delom, ter pri opredelitvi načinov za povečanje, preprečevanje ali blažitev tega vpliva ob upoštevanju rezultatov spremljanja in ocenjevanja, ki ju izvajata pogodbenici, na primer ocen učinka na trajnostni razvoj, kar zadeva Evropsko unijo;
- (c) na način, ki je skladen s tem sporazumom, sodelujeta za olajšanje in spodbujanje trgovine in naložb v okoljsko blago in storitve, tudi prek izmenjave informacij;
- (d) sodelujeta pri shemah za označevanje, vključno z izmenjavo informacij o znakih za okolje, kot tudi drugih ukrepah in pobudah, ki prispevajo k trajnosti, vključno s sistemom pravične in etične trgovine, če je ustrezno;

- (e) sodelujeta pri spodbujanju družbene odgovornosti podjetij, zlasti z izmenjavo informacij in najboljših praks, tudi o spoštovanju, izvajanju, spremljanju in razširjanju mednarodno priznanih smernic in načel;
- (f) sodelujeta pri trgovinskih vidikih agende MOD za dostojno delo;
- (g) sodelujeta pri trgovinskih vidikih večstranskih okoljskih sporazumov, tudi prek izmenjave mnenj in informacij o izvajanju Konvencije CITES ter prek tehničnega in carinskega sodelovanja;
- (h) sodelujeta pri trgovinskih vidikih mednarodne ureditve v zvezi s podnebnimi spremembami, vključno z načini za spodbujanje nizkoogljičnih tehnologij in drugih podnebnju prijaznih tehnologij in energetske učinkovitosti;
- (i) sodelujeta pri spodbujanju ohranjanja in trajnostne rabe biološke raznovrstnosti, vključno z bojem proti nezakoniti trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami;
- (j) sodelujeta pri spodbujanju ohranjanja gozdov in trajnostnega gospodarjenja z njimi ter trgovini z lesom in lesnimi proizvodi, pri katerih se sečnja izvaja zakonito, kot tudi pri boju proti nezakoniti sečnji. ter

- (k) sodelujeta, dvostransko ali prek ustreznih mednarodnih organizacij ali organov, v katerih sodelujeta obe pogodbenici, za spodbujanje trajnostnih ribolovnih in ribogojnih praks in trgovine z zakonito pridobljenimi ribolovnimi viri, kot tudi v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in nereguliranemu ribolovu.

ČLEN 16.13

Odbor za trgovino in trajnostni razvoj

1. Odbor za trgovino in trajnostni razvoj, ustanovljen v skladu s členom 22.3 (v nadaljnjem besedilu tega poglavja: Odbor), je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja.
2. Naloge Odbora so:
 - (a) pregled in spremljanje izvajanja in upravljanja tega poglavja ter, če je ustrezno, predložitev ustreznih priporočil za obravnavo v Skupnem odboru glede pododstavka 5(d) člena 22.1;
 - (b) preučitev katerih koli drugih zadev v zvezi s tem poglavjem po dogovoru pogodbenic;

- (c) izmenjave s civilno družbo¹ o izvajanju tega poglavja;
 - (d) izvajanje drugih nalog, ki jih lahko nanj prenese Skupni odbor v skladu s pododstavkom 5(b) člena 22.1; ter
 - (e) iskanje rešitev za spore med pogodbenicama glede razlage ali uporabe tega poglavja, tudi prek postopkov na podlagi odstavka 5 člena 16.17².
3. Odbor se sestane v roku enega leta od začetka veljavnosti tega sporazuma. Nato se Odbor sestaja v skladu s pododstavkom 3(a) člena 22.3, in sicer brez poseganja v postopke iz odstavka 5 člena 16.17.
4. Odbor si bo prizadeval za skladnost in sodelovanje med njegovim delom ter dejavnostmi MOD in zadevnih večstranskih okoljskih organizacij ali organov.

¹ V tem poglavju „civilna družba“ pomeni neodvisne gospodarske, socialne in okoljske zainteresirane strani, med drugim organizacije delodajalcev in delavcev ter okoljevarstvene skupine.

² Pojasniti je treba, da se pri svetovanju iz odstavka 4 člena 16.17 upošteva delo, ki ga je opravil Odbor na podlagi tega pododstavka.

ČLEN 16.14

Kontaktne točke

Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi kontaktno točko za olajšanje sporočanja med pogodbenicama v zvezi s kakršnim koli vprašanjem glede tega poglavja in drugo pogodbenico uradno obvesti o kontaktnih podatkih, vključno z informacijami v zvezi z zadevnimi uradniki. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršni koli spremembi v zvezi s temi kontaktnimi podatki.

ČLEN 16.15

Notranja svetovalna skupina

1. Vsaka pogodbenica skliče sestanke svoje nove ali obstoječe notranje svetovalne skupine ali skupin o gospodarskih, socialnih in okoljskih vprašanjih v zvezi s tem poglavjem in se posvetuje s skupino ali skupinami v skladu s svojimi zakoni, predpisi in prakso.

2. Vsaka pogodbenica je odgovorna za zagotavljanje uravnoveženega zastopanja neodvisnih gospodarskih, socialnih in okoljskih zainteresiranih strani, tudi organizacij delodajalcev in delavcev ter okoljevarstvenih skupin, v svetovalni skupini ali skupinah.
3. Svetovalna skupina ali skupine vsake pogodbenice se lahko sestane(-jo) na svojo pobudo in izrazi(-jo) svoja mnenja o izvajanju tega poglavja neodvisno od pogodbenice ter predloži(-jo) ta mnenja tej pogodbenici.

ČLEN 16.16

Skupni dialog s civilno družbo

1. Pogodbenici za razpravo o tem poglavju skličeta skupni dialog z organizacijami civilne družbe na svojem ozemlju (v nadaljnjem besedilu tega poglavja: skupni dialog), tudi s člani svojih notranjih svetovalnih skupin iz člena 16.15.
2. Pogodbenici spodbujata uravnoveženo zastopanost zadevnih zainteresiranih strani v skupnem dialogu, vključno z neodvisnimi organizacijami, ki predstavljajo gospodarske, okoljske in družbene interese, kot tudi drugimi ustreznimi organizacijami, če je ustrezno.

3. Skupni dialog se skliče najpozneje eno leto po začetku veljavnosti tega sporazuma. Nato se skupni dialog sklicuje redno, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. Pogodbenici se dogovorita o delovanju skupnega dialoga pred prvim srečanjem v okviru tega dialoga. Udeležba v skupnem dialogu lahko poteka prek kakršnih koli ustreznih komunikacijskih sredstev po dogovoru pogodbenic.
4. Pogodbenici skupnemu dialogu zagotovita informacije o izvajanju tega poglavja. Stališča in mnenja skupnega dialoga se lahko predložijo Odboru in se lahko objavijo.

ČLEN 16.17

Posvetovanja na ravni organov upravljanja

1. V primeru nesoglasja med pogodbenicama o kateri koli zadevi v zvezi z razlago ali uporabo tega poglavja pogodbenici uporabita samo postopke iz tega člena in člena 16.18. Za določbe tega poglavja se ne uporablja reševanje sporov iz poglavja 21.

2. Pogodbenica lahko pisno zahteva posvetovanja z drugo pogodbenico o kateri koli zadevi, ki se nanaša na razlago in uporabo tega poglavja. Pogodbenica, ki zahteva posvetovanja, navede razloge za zahtevo, vključno z opredelitvijo zadeve in navedbo njene dejanske in pravne podlage, pri tem pa navede ustrezne določbe tega poglavja.
3. Kadar pogodbenica zahteva posvetovanja v skladu z odstavkom 2, druga pogodbenica nemudoma odgovori in začne posvetovanja z namenom, da se doseže obojestransko zadovoljiva rešitev zadeve.
4. Med posvetovanji vsaka od pogodbenic predloži zadostne informacije, da se omogoči celovita preučitev obravnavane zadeve. Pogodbenici upoštevata dejavnosti MOD in drugih ustreznih mednarodnih organizacij ali organov, v katerih sodelujeta obe pogodbenici, in, kot lahko pogodbenici zahtevata na *ad hoc* osnovi, lahko zaprosita za mnenje teh mednarodnih organizacij ali organov ali drugih strokovnjakov. Pogodbenici se ob upoštevanju tega mnenja dogovorita o izvedbi primernih ukrepov.
5. Če ni dosežena rešitev prek posvetovanj, opravljenih v skladu z odstavki 2 do 4, se na zahtevo pogodbenice nemudoma skliče Odbor, da preuči obravnavano zadevo.
6. Pogodbenici zagotovita, da se rešitve, sprejete v okviru posvetovanja iz tega člena, skupno objavijo, razen če se pogodbenici dogovorita drugače.

ČLEN 16.18

Skupina strokovnjakov

1. Če najpozneje v 75 dneh od zahtevka pogodbenice, da se skliče Odbor v skladu z odstavkom 5 člena 16.17, pogodbenici ne dosežeta obojestransko zadovoljive rešitve glede zadeve v zvezi z razlago ali uporabo zadevnih členov tega poglavja, lahko pogodbenica zahteva, da se sestane skupina strokovnjakov in preuči zadevo v skladu s pristojnostmi iz odstavka 2. Taka zahteva se vloži pisno pri kontaktni točki druge pogodbenice iz člena 16.14 in opredeljuje razloge za zahtevo, vključno z opredelitvijo zadeve, ki jo je treba razrešiti, ter navedbo dejanske in pravne podlage.

2. Odbor v enem letu od začetka veljavnosti tega sporazuma sprejme poslovnik in pristojnosti skupine strokovnjakov. V poslovniku se opredelijo postopki za iskanje ustreznih informacij. Skupina zadevne člene iz tega poglavja razlaga v skladu z običajnimi pravili razlage mednarodnega javnega prava, vključno z Dunajsko konvencijo o pravu mednarodnih pogodb, podpisano 23. maja 1969 na Dunaju. Do sprejetja navedenega poslovnika in pristojnosti se smiselno uporablja poslovnik iz člena 21.30, pristojnosti skupine strokovnjakov pa so, če se pogodbenici ne dogovorita drugače, najpozneje v petih dneh po njegovi ustanovitvi, naslednje:

„preučiti zadevo, navedeno v zahtevi za ustanovitev skupine strokovnjakov, ob upoštevanju zadevnih členov poglavja 16, ter predložiti poročilo v skladu z odstavkom 5 člena 16.18, ki vsebuje priporočila za rešitev zadeve.“

3. Skupina strokovnjakov lahko pridobi informacije iz katerega koli vira, za katerega meni, da je primeren. Za zadeve, povezane z instrumenti MOD ali večstranskimi okoljskimi sporazumi, bi morala pridobiti informacije in mnenje ustreznih mednarodnih organizacij ali organov. Kakršne koli informacije, pridobljene v skladu s tem odstavkom, se predložijo pogodbenicama, da izrazita svoje pripombe.

4. Skupino sestavljajo trije strokovnjaki. Izberejo se v skladu s pododstavki (a) do (e).
- (a) Strokovnjaki imajo ustrezno tehnično ali pravno strokovno znanje in izkušnje s področij, ki jih obravnava to poglavje. So neodvisni od obeh pogodbenic, niso povezani z njima in od njiju ne sprejemajo navodil. Delujejo v svoji individualni pristojnosti in ne sprejemajo navodil od nobene organizacije ali vlade ter v to zadevo niso bili vključeni v nikakršni vlogi.
 - (b) Vsaka pogodbenica najpozneje 45 dni po datumu prejema zahteve za sklic skupine imenuje po enega strokovnjaka, ki je lahko državljan te pogodbenice, in predlaga največ tri kandidate za predsednika skupine. Predsednik ni državljan nobene od pogodbenic. Pogodbenici se dogovorita in med predlaganimi kandidati predlagata predsednika najpozneje 15 dni po izteku 45-dnevnega roka.
 - (c) Če pogodbenica ni imenovala strokovnjaka ali če se pogodbenici nista niti dogovorili o predsedniku niti ga imenovali v skladu s pododstavkom (b), se strokovnjaki ali predsednik, ki še niso bili imenovani, izberejo z žrebom najpozneje 15 dni po izteku 15-dnevnega roka iz pododstavka (b) izmed kandidatov, predlaganih v skladu s pododstavkom (d).

- (d) Odbor v enem letu od začetka veljavnosti tega sporazuma sestavi seznam najmanj 10 posameznikov, ki so pripravljeni in sposobni delovati kot strokovnjaki v skladu s tem členom in izpolnjujejo kvalifikacije iz pododstavka (a). Seznam je sestavljen iz treh podseznamov: enega za vsako pogodbenico in enega za posameznike, ki niso državljani nobene od pogodbenic in ki opravljajo nalogo predsednika skupine. Vsaka pogodbenica za svoj podseznam izbere vsaj tri posameznike, ki bodo opravljali nalogo strokovnjaka. Če se pogodbenici ne dogovorita drugače, skupaj izbereta štiri posameznike za podseznam predsednikov. Odbor bo zagotovil, da bo število posameznikov na seznamu vedno na ravni, ki jo zahteva ta pododstavek.
- (e) Datum ustanovitve skupine je datum, na katerega je imenovan predsednik.

5. Skupina strokovnjakov pogodbenicama predloži vmesno in končno poročilo, v katerih navede ugotovitve dejstev, razlago ali uporabo zadevnih členov ter utemeljitev svojih ugotovitev in predlogov. Najpozneje 45 dni po prejemu vmesnega poročila, ki se predloži najpozneje 90 dni po ustanovitvi skupine strokovnjakov, lahko pogodbenici predložita pisne pripombe na navedeno poročilo. Po preučitvi kakršnih koli tovrstnih pisnih pripomb lahko skupina strokovnjakov poročilo spremeni in opravi kakršen koli nadaljnji pregled, za katerega meni, da je ustrezen. Končno poročilo se predloži najpozneje 180 dni po ustanovitvi skupine, razen če predsednik skupine pogodbenici pisno uradno obvesti, da tega roka ni mogoče upoštevati. V tem primeru se končno poročilo predloži najpozneje 200 dni po ustanovitvi skupine strokovnjakov, če se pogodbenici ne dogovorita drugače. Končno poročilo se objavi. Pogodbenici zagotovita varstvo zaupnih informacij.

6. Pogodbenici se posvetujeta o dejavnostih ali ukrepih za rešitev obravnavane zadeve, ob upoštevanju končnega poročila skupine strokovnjakov in njenih predlogov. Vsaka pogodbenica obvesti drugo pogodbenico in svojo notranjo svetovalno skupino ali skupine o vseh nadaljnjih dejavnostih ali ukrepih najpozneje tri mesece po datumu predložitve končnega poročila. Nadaljnje dejavnosti ali ukrepe nadzoruje Odbor. Notranja svetovalna skupina ali skupine in skupni dialog lahko v zvezi s tem predložijo svoje pripombe Odboru.

ČLEN 16.19

Pregled

1. Odbor po potrebi razpravlja o izvajanju in delovanju institucionalnih določb in določb o posvetovanju iz členov 16.13, 16.17 in 16.18, pri čemer med drugim upošteva izkušnje, pridobljene z izvajanjem in delovanjem tega poglavja, ter razvoj ustreznih politik vsake pogodbenice. Take razprave se lahko nanašajo na morebitne spremembe teh členov.
2. Ob upoštevanju rezultata razprav iz odstavka 1 lahko Odbor Skupnemu odboru v skladu s pododstavkom 2(a) člena 16.13 priporoči spremembe členov iz odstavka 1.

POGLAVJE 17

PREGLEDNOST

ČLEN 17.1

Opredelitve pojmov

V tem poglavju „ukrep splošne uporabe“ pomeni vsak zakon, predpis, pravilo, upravno ali sodno odločbo ali upravni ali sodni postopek splošne uporabe v zvezi s kakršno koli zadevo, ki jo zajema ta sporazum.

ČLEN 17.2

Pregledno regulativno okolje

Ob priznavanju vpliva, ki ga lahko ima njen zakonodajni okvir na trgovino in naložbe med pogodbenicama, vsaka pogodbenica zagotovi pregledno regulativno okolje, ki je učinkovito in predvidljivo za osebe, vključno z gospodarskimi subjekti, in zlasti za mala in srednja podjetja.

ČLEN 17.3

Objava

Pri uvedbi ali spremembi ukrepov splošne uporabe vsaka pogodbenica:

- (a) takoj objavi te ukrepe splošne uporabe ali z njimi kako drugače seznani javnost, skupaj z razlago njihovega cilja in utemeljitvijo in, če je to izvedljivo, z elektronskimi sredstvi, kot je spletno mesto v angleščini; ter
- (b) poskuša omogočiti razumen časovni razmik med trenutkom, ko so ti ukrepi splošne uporabe objavljeni ali je javnost z njimi seznanjena, in trenutkom, ko začnejo veljati, razen v ustrezno utemeljenih primerih.

ČLEN 17.4

Poizvedbe

1. Vsaka pogodbenica v razumnem roku na zahtevo druge pogodbenice odgovori na njena posebna vprašanja ter ji zagotovi informacije v zvezi s svojimi ukrepi splošne uporabe.

2. Vsaka pogodbenica poskrbi, da so imena in naslovi pristojnih organov, odgovornih za ukrepe splošne uporabe, zlahka dostopni javnosti.
3. Vsaka pogodbenica vzpostavi ali ohrani ustrezne mehanizme za odzivanje na poizvedbe osebe v zvezi z njenimi ukrepi splošne uporabe.
4. Pogodbenici priznavata, da odzivi na poizvedbe iz odstavka 3 morda niso dokončni ali pravno zavezujoči, temveč so zgolj informativni, razen če je v zakonih in drugih predpisih vsake pogodbenice določeno drugače.

ČLEN 17.5

Izvrševanje ukrepov splošne uporabe

1. Vsaka pogodbenica dosledno, objektivno, nepristransko in razumno izvršuje vse svoje ukrepe splošne uporabe.

2. Pri uporabi ukrepov splošne uporabe v upravnem postopku za posamezne osebe, blago ali storitve druge pogodbenice v posebnih primerih vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi osebam, ki jih ta upravni postopek neposredno zadeva, zagotovi:

- (a) ustrezno uradno obvestilo o začetku postopka, vključno s pravno podlago in opisom vrste postopka, dejstev in zadevnih vprašanj; ter
- (b) ustrezno priložnost, da pred sprejetjem kakršne koli končne upravne odločbe predložijo dejstva in trditve v podporo svojih stališč, razen v nujnih primerih.

ČLEN 17.6

Pregled in pritožba

1. Vsaka pogodbenica vzpostavi ali ohrani sodišča, arbitražna sodišča ali upravna sodišča ali postopke za namene takojšnjega pregleda ali pritožbe in, če je to upravičeno, popravka upravnih ukrepov ali, kakor je določeno v njenih zakonih in drugih predpisih, neukrepanja v zvezi s katero koli zadevo, ki jo zajema ta sporazum. Ta sodišča ali postopki so nepristranski in neodvisni od urada ali organa, pristojnega za upravo izvrševanje teh ukrepov, in izid zadeve ni v njihovem bistvenem interesu.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da je strankam, ki nastopijo pred temi organi ali so udeležene v postopkih iz odstavka 1, zagotovljena pravica do:

(a) razumne možnosti, da podprejo ali zagovarjajo svoja stališča; ter

(b) odločbe na podlagi dokazov in predložitve evidenc.

3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da odločbo iz pododstavka 2(b), ki je predmet nadaljnjega pregleda ali pritožbe, kot je predvideno v zakonih in drugih predpisih te pogodbenice, v zvezi z zadevnim upravnim ukrepom izvršijo pristojni uradi ali organi.

ČLEN 17.7

Sodelovanje pri spodbujanju večje preglednosti

Pogodbenici sodelujeta, če je ustrezno, v okviru dvostranskih, regionalnih in večstranskih forumov glede načinov za spodbujanje preglednosti v zvezi z mednarodno trgovino in naložbami.

ČLEN 17.8

Razmerje do drugih poglavij

To poglavje se uporablja brez poseganja v katere koli posebne določbe iz drugih poglavij tega sporazuma.

POGLAVJE 18

DOBRE REGULATIVNE PRAKSE IN REGULATIVNO SODELOVANJE

ODDELEK A

Dobre regulativne prakse in regulativno sodelovanje

PODODDELEK 1

Splošne določbe

ČLEN 18.1

Cilji in splošna načela

1. Cilji tega oddelka so spodbujanje dobrih regulativnih praks in regulativnega sodelovanja med pogodbenicama z namenom izboljšanja dvostranske trgovine in naložb:
 - (a) s spodbujanjem učinkovitega, preglednega in predvidljivega regulativnega okolja;
 - (b) s spodbujanjem skladnih regulativnih pristopov in zmanjšanjem po nepotrebnem obremenilnih, podvajajočih se ali nasprotujočih si regulativnih zahtev;

- (c) z razpravo o regulativnih ukrepih, praksah ali pristopih pogodbenice, vključno s tem, kako izboljšati njihovo učinkovito uporabo; ter
- (d) s krepitevijo dvostranskega sodelovanja med pogodbenicama v okviru mednarodnih forumov.

2. Nobena določba tega oddelka ne vpliva na pravico pogodbenice, da določi ali uredi lastne ravni varstva pri uresničevanju ali spodbujanju svojih ciljev javne politike na področjih, kot so:

- (a) javno zdravje;
- (b) življenje in zdravje ljudi, živali in rastlin,
- (c) zdravje in varnost pri delu;
- (d) delovni pogoji;
- (e) okolje, vključno s podnebnimi spremembami;
- (f) potrošniki;
- (g) socialna zaščita in socialna varnost;
- (h) varstvo osebnih podatkov in kibernetika varnost;
- (i) kulturna raznolikost;

(j) finančna stabilnost; ter

(k) energetska varnost.

3. Nobena določba tega oddelka se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje, da bi:

(a) sprejela, ohranila in uporabila regulativne ukrepe v skladu s svojim pravnim okvirom, načeli¹ in roki, da bi izpolnila svoje cilje javne politike na ravni varstva, ki je po njeni presoji ustrezna; ter

(b) zagotovila in podpirala storitve splošnega pomena, vključno s storitvami, povezanimi z vodo, zdravjem, izobraževanjem ali socialnim varstvom.

4. Regulativni ukrepi ne pomenijo prikrite trgovinske ovire.

5. Nobena določba tega oddelka se ne razlaga tako, da pogodbenico zavezuje k doseganju določenega regulativnega izida.

¹ Za Evropsko unijo ta načela vključujejo načela, določena v PDEU ter uredbah in direktivah, sprejetih na podlagi člena 289 PDEU.

ČLEN 18.2

Opredelitve pojmov

V tem oddelku:

(a) „regulativni organ“ pomeni:

(i) za Evropsko unijo Evropsko komisijo; in

(ii) za Japonsko vlado Japonske; ter

(b) „regulativni ukrepi“ pomeni ukrepe splošne uporabe, ki so:

(i) za Evropsko unijo:

(A) uredbe in direktive, kot je določeno v členu 288 PDEU; in

(B) izvedbeni in delegirani akti, kot je določeno v členih 290 in 291 PDEU; ter

(ii) za Japonsko:

(A) zakoni;

(B) vladne odredbe; in

(C) ministrski odloki.

ČLEN 18.3

Področje uporabe

1. Ta oddelek se uporablja za regulativne ukrepe, ki jih izda regulativni organ pogodbenice v zvezi s katero koli zadevo, ki jo zajema ta sporazum.
2. Pododdelka 3 in 4 se razen za regulativne ukrepe iz odstavka 1 uporabljata še za druge ukrepe splošne uporabe, ki jih izda regulativni organ pogodbenice in ki se nanašajo na dejavnosti regulativnega sodelovanja, kot so smernice, dokumenti politike ali priporočila.

PODODDELEK 2

Dobre regulativne prakse

ČLEN 18.4

Notranje usklajevanje

Vsaka pogodbenica ohrani postopke ali mehanizme notranjega usklajevanja za spodbujanje dobrih regulativnih praks, vključno s postopki in mehanizmi iz tega oddelka.

ČLEN 18.5

Regulativni postopki in mehanizmi

Vsaka pogodbenica objavi opise postopkov in mehanizmov, na podlagi katerih njen regulativni organ pripravlja, ocenjuje in pregleduje svoje regulativne ukrepe. Ti opisi se sklicujejo na zadevne smernice, pravila ali postopke, vključno s tistimi, ki se nanašajo na možnost javnosti za predložitev pripomb.

ČLEN 18.6

Zgodnje obveščanje o načrtovanih regulativnih ukrepih

Regulativni organ vsake pogodbenice vsaj enkrat letno objavi seznam načrtovanih pomembnejših¹ regulativnih ukrepov, skupaj s kratkim opisom njihovega področja uporabe in ciljev in vključno s predvidenim časovnim okvirom njihovega sprejetja, če je ta znan. Če regulativni organ pogodbenice ne objavi takega seznama, ta pogodbenica letno in čim prej Odboru za regulativno sodelovanje, ustanovljenemu v skladu s členom 22.3, zagotovi seznam skupaj s kratkim opisom. Ta seznam skupaj s kratkim opisom lahko, z izjemo informacij, ki so označene kot zaupne, objavi regulativni organ vsake pogodbenice.

¹ Regulativni organ vsake pogodbenice lahko za namene izpolnjevanja svojih obveznosti iz tega oddelka opredeli, kaj pomeni „pomembnejši“ regulativni ukrepi.

ČLEN 18.7

Javno posvetovanje

1. Pri pripravi pomembnejših regulativnih ukrepov regulativni organ vsake pogodbenice, če je ustrezno in v skladu z ustreznimi pravili in postopki:
 - (a) objavi bodisi osnutke regulativnih ukrepov bodisi posvetovalne dokumente, ki vsebujejo dovolj podrobnosti o regulativnih ukrepih v pripravi, da lahko vsakdo oceni, ali in kako bi lahko znatno vplivali na njegove interese;
 - (b) vsakomur nediskriminatorno nudi razumne možnosti za predložitev pripomb; ter
 - (c) preuči prejete pripombe.
2. Regulativni organ vsake pogodbenice bi moral izkoristiti elektronska komunikacijska sredstva in si prizadevati za vzdrževanje namenskega spletnega portala „vse na enem mestu“ za nudenje informacij in prejemanje pripomb v zvezi z javnimi posvetovanji.

3. Regulativni organ vsake pogodbenice objavi vse prejete pripombe ali povzetek rezultatov posvetovanja. Ta obveznost se ne uporablja, kolikor je to potrebno za varstvo zaupnih informacij, nerazkrivanje osebnih podatkov ali neobjavljanje neprimernih vsebin, ali iz drugih upravičenih razlogov, kot je na primer nevarnost škodovanja interesom tretje osebe.

ČLEN 18.8

Ocena učinka

1. Regulativni organ vsake pogodbenice si prizadeva za sistematično izvajanje ocene učinka pomembnejših regulativnih ukrepov v pripravi v skladu z ustreznimi pravili in postopki.
2. Pri izvedbi ocene učinka regulativni organ vsake pogodbenice vzpostavi in vzdržuje postopke in mehanizme, v skladu s katerimi bodo upoštevani naslednji dejavniki:
 - (a) potreba po regulativnem ukrepu, vključno z naravo in pomenom zadeve, ki se namerava obravnavati z regulativnim ukrepom;
 - (b) kakršne koli izvedljive in ustrezne regulativne ali neregulativne alternativne možnosti, vključno z možnostjo neregulacije, če je na voljo, s katerimi bi se dosegli cilji javne politike pogodbenice;

- (c) kolikor je to mogoče in ustrezno, potencialni socialni, gospodarski in okoljski učinki teh alternativnih možnosti, med drugim na trgovino ter mala in srednja podjetja; ter
 - (d) če je ustrezno, kako se obravnavane možnosti nanašajo na zadevne mednarodne standarde, vključno z razlogom za kakršno koli odstopanje.
3. Regulativni organ vsake pogodbenice objavi ugotovitve svojih ocen učinka najpozneje do objave zadevnega predlaganega ali dokončnega regulativnega ukrepa.

ČLEN 18.9

Retrospektivna ocena

1. Regulativni organ vsake pogodbenice ohrani postopke ali mehanizme za spodbujanje periodičnega retrospektivnega ocenjevanja veljavnih regulativnih ukrepov.
2. Regulativni organ vsake pogodbenice objavi svoje načrte za take retrospektivne ocene in njihove rezultate, kolikor je to v skladu z ustreznimi pravili in postopki.

ČLEN 18.10

Možnost predložitve pripomb

Regulativni organ vsake pogodbenice brez poseganja v uresničevanje ciljev javne politike vsake pogodbenice vsakomur da na voljo možnost predložitve pripomb za izboljšave veljavnih regulativnih ukrepov, vključno s predlogi za poenostavitev ali zmanjšanje nepotrebnih bremen.

ČLEN 18.11

Izmenjava informacij o dobrih regulativnih praksah

Regulativni organi si, tudi v okviru Odbora o regulativnem sodelovanju, prizadevajo za izmenjavo informacij o dobrih regulativnih praksah iz tega pododdelka, kot so prakse glede ocen učinka, vključno z oceno učinka na trgovino in naložbe, ali prakse v zvezi z retrospektivnimi ocenami.

PODODDELEK 3

Reglativno sodelovanje

ČLEN 18.12

Dejavnosti regulativnega sodelovanja

1. Vsaka pogodbenica lahko drugi pogodbenici predlaga dejavnosti regulativnega sodelovanja. Tak predlog predloži prek kontaktne točke, določene v skladu s členom 18.15.
2. Druga pogodbenica predlog pravočasno pregleda in pogodbenico predlagateljico obvesti o svojem stališču glede primernosti predlagane dejavnosti za regulativno sodelovanje.
3. Na zahtevo pogodbenice Odbor za regulativno sodelovanje obravnava predlog za dejavnosti regulativnega sodelovanja iz odstavka 1.
4. Da bi določila primerne dejavnosti regulativnega sodelovanja, vsaka pogodbenica upošteva:
 - (a) seznam iz člena 18.6; ter

- (b) predloge za dejavnosti regulativnega sodelovanja, ki jih predložijo osebe pogodbenice ter ki so utemeljene in so jim priložene ustrezne informacije.

5. Če se pogodbenici odločita za izvedbo dejavnosti regulativnega sodelovanja, regulativni organ vsake pogodbenice:

- (a) obvesti regulativni organ druge pogodbenice o oblikovanju novih ali reviziji obstoječih ukrepov, ki se nanašajo na dejavnost regulativnega sodelovanja;
- (b) na zahtevo zagotovi informacije in razpravlja o ukrepih, ki se nanašajo na dejavnost regulativnega sodelovanja; ter
- (c) pri oblikovanju novih ali reviziji obstoječih regulativnih ali drugih ukrepov upošteva, kolikor je izvedljivo, kateri koli regulativni pristop druge pogodbenice v zvezi z isto ali povezano zadevo.

6. Pogodbenici lahko dejavnosti regulativnega sodelovanja opravljata prostovoljno. Pogodbenica lahko zavrne opravljanje dejavnosti regulativnega sodelovanja ali se iz njega umakne. Pogodbenica, ki zavrne opravljanje dejavnosti regulativnega sodelovanja ali se iz njega umakne, bi morala drugi pogodbenici pojasniti razloge za svojo odločitev.

7. Če je ustrezno, lahko regulativni organi na podlagi medsebojnega soglasja izvajanje dejavnosti regulativnega sodelovanja zaupajo ustreznim organom v pogodbenicah.

ČLEN 18.13

Dobre prakse za spodbujanje regulativne skladnosti

Regulativni organ vsake pogodbenice za spodbujanje regulativne skladnosti med drugim upošteva naslednje:

- (a) spodbujanje skupnih načel, smernic, kodeksov ravnanja, vzajemnega priznavanja enakovrednosti in izvedbenih orodij, da bi se izognili nepotrebnemu podvajanju regulativnih zahtev, kot so preizkušanje, kvalifikacije, revizije ali inšpekcijski pregledi; ter
- (b) dvostransko sodelovanje in sodelovanje s tretjimi državami v ustreznih mednarodnih forumih, če je to izvedljivo, vključno s skupnimi pobudami in predlogi, z namenom razvoja in spodbujanja sprejetja in izvajanja mednarodnih regulativnih standardov, smernic ali drugih pristopov.

PODODDELEK 4

Institucionalne določbe

ČLEN 18.14

Odbor za regulativno sodelovanje

1. Odbor za regulativno sodelovanje, ustanovljen v skladu s členom 22.3, krepi in spodbuja dobre regulativne prakse in regulativno sodelovanje med pogodbenicama v skladu z določbami tega oddelka.
2. Odbor za regulativno sodelovanje lahko povabi zainteresirane osebe, da sodelujejo na njegovih sestankih.
3. Odbor za regulativno sodelovanje lahko zlasti:
 - (a) razpravlja o predlogih za dejavnosti regulativnega sodelovanja;
 - (b) si izmenjuje informacije o dobrih regulativnih praksah in jih spodbuja;

- (c) priporoča dejavnosti regulativnega sodelovanja v zvezi z zadevami, ki so v skupnem interesu pogodbenic, vključno z dejavnostmi glede predregulativnih raziskav;
- (d) spodbuja dvostranske dejavnosti regulativnega sodelovanja z namenom olajšanja skladnih regulativnih rezultatov v vsaki pogodbenici, zlasti na področjih, na katerih ni regulativnih ukrepov ali pa je njihov razvoj še v začetni fazi;
- (e) podpira razvoj praktičnih mehanizmov, izvedbenih orodij in najboljših praks za spodbujanje dobrih regulativnih praks in regulativnega sodelovanja;
- (f) spodbuja regulativno sodelovanje in usklajevanje v mednarodnih forumih, vključno s periodičnimi dvostranskimi izmenjavami informacij o ustreznih tekočih ali načrtovanih dejavnostih;
- (g) redno opredeljuje in potrjuje prednostna področja regulativnega sodelovanja;
- (h) po potrebi zagotavlja smernice v pomoč pri racionalizaciji regulativnega sodelovanja drugih specializiranih odborov iz člena 22.3 in drugih forumov za dvostransko regulativno sodelovanje;
- (i) preuči poročilo o izidu posvetovanj iz odstavka 8 člena 18.16 in pregleda napredek glede izvajanja zadovoljive rešitve iz odstavka 6 člena 18.16, če je ustrezno; ter

- (j) če je potrebno, vzpostavi *ad hoc* delovne skupine, v okviru katerih se izvajajo posebne dejavnosti regulativnega sodelovanja in ki poročajo Odboru za regulativno sodelovanje.

4. Odbor za regulativno sodelovanje:

- (a) se sestane v enem letu od začetka veljavnosti tega sporazuma, nato pa najmanj enkrat letno, razen če se predstavniki pogodbenic odločijo drugače; ter
- (b) sprejme svoj poslovnik na svojem prvem sestanku po začetku veljavnosti tega sporazuma;

ČLEN 18.15

Kontaktne točke

Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi kontaktno točko za izvajanje tega oddelka in izmenjavo informacij v skladu s členom 18.16 ter drugo pogodbenico uradno obvesti o kontaktnih podatkih, tudi o informacijah v zvezi z zadevnimi uradniki. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršni koli spremembi v zvezi s temi kontaktnimi podatki.

ČLEN 18.16

Izmenjava informacij o načrtovanih ali obstoječih regulativnih ukrepih

1. Pogodbenica lahko drugi pogodbenici predloži zahtevo za informacije in pojasnila glede načrtovanih ali obstoječih regulativnih ukrepov druge pogodbenice. Pogodbenica, na katero je zahteva naslovljena, si prizadeva za hiter odgovor.
2. Pogodbenica lahko drugi pogodbenici predloži zahtevo za preučitev pomislekov glede načrtovanega ali obstoječega regulativnega ukrepa druge pogodbenice. Pogodbenica predlagateljica v svoji zahtevi opredeli sporni regulativni ukrep, opiše svoje pomisleke in, če je ustrezno, predloži vprašanja.
3. Pogodbenica naslovnica čim prej, najpozneje pa v 60 dneh po prejemu zahteve, razen v utemeljenih primerih, predloži pisne pripombe v zvezi s pomisleki pogodbenice predlagateljice na podlagi odstavka 2. Te pripombe, kolikor je mogoče, vključujejo med drugim cilj politike in utemeljitev regulativnega ukrepa in, če je ustrezno, razlago glede neobstoja ukrepa, ki bi manj omejeval trgovino ali naložbe in s katerim bi bilo mogoče doseči isti cilj politike z enako učinkovitostjo. Pogodbenica naslovnica odgovori na kakršno koli vprašanje glede pojasnil, ki jih je predložila pogodbenica predlagateljica.

4. Pogodbenica predlagateljica lahko zahteva posvetovanja s pogodbenico naslovnico:
 - (a) po prejemu pisnih pripomb iz odstavka 3: ali
 - (b) po izteku roka iz odstavka 3, če pogodbenica naslovnica v tem roku ne predloži pisnih pripomb.
5. Posvetovanja lahko potekajo prek osebnih sestankov ali z elektronskimi sredstvi. Vsaka pogodbenica imenuje uradnika, ki je odgovoren za vodenje sestankov.
6. Na teh posvetovanjih pogodbenici v dobri veri preučita morebitno zadovoljivo rešitev, ki bi obravnavala pomisleke pogodbenice predlagateljice, vključno s predlogi za prilagoditev spornega regulativnega ukrepa ali sprejetje regulativnega ukrepa, ki bi manj omejeval trgovino ali naložbe, če je ustrezno.
7. Pogodbenicama ni treba razkriti zaupnih ali občutljivih informacij ali podatkov.
8. Pogodbenica predlagateljica v posvetovanju s pogodbenico naslovnico pripravi poročilo o izidu posvetovanja. Kontaktna točka pogodbenice predlagateljice pošlje poročilo v obravnavo Odboru za regulativno sodelovanje.

9. Zahteva iz odstavka 2 se lahko predloži tudi, če ni bila sprejeta nobena zadovoljiva rešitev na ravni ustreznih specializiranih odborov, ter ne posega v pravice in obveznosti pogodbenic na podlagi poglavja 21 ali na podlagi postopka za reševanje sporov katerega koli drugega veljavnega sporazuma.

10. Zahteva iz odstavka 2 pogodbenice naslovnice ne zavezuje k doseganju določenega regulativnega izida in ne odloži sprejetja regulativnega ukrepa.

ODDELEK B

Dobrobit živali

ČLEN 18.17

Dobrobit živali

1. Pogodbenici bosta sodelovali v zadevah vzajemne koristi za dobrobit živali s poudarkom na rejnih živalih z namenom izboljšanja vzajemnega razumevanja njunih zakonov in predpisov.

2. V ta namen lahko pogodbenici z medsebojnim soglasjem sprejmeta delovni načrt, v katerem bodo določene prednostne naloge in kategorije živali, ki se obravnavajo v skladu s tem členom, ter vzpostavita tehnično delovno skupino za dobrobit živali za izmenjavo informacij, strokovnega znanja in izkušenj na področju dobrobiti živali ter preučitev možnosti za spodbujanje nadaljnjega sodelovanja.

ODDELEK C

Končne določbe

ČLEN 18.18

Uporaba oddelka A

1. Določbe iz oddelka A se ne uporabljajo za oddelek B in regulativno sodelovanje na področju finančne regulacije iz pododdelka 5 oddelka E poglavja 8.
2. Ne glede na člen 18.3, vse posebne določbe v drugih poglavjih tega sporazuma prevladajo nad določbami oddelka A, kolikor je to potrebno za uporabo posebnih določb.

ČLEN 18.19

Reševanje sporov

Za določbe tega poglavja se ne uporablja reševanje sporov iz poglavja 21.

POGLAVJE 19

SODELOVANJE NA PODROČJU KMETIJSTVA

ČLEN 19.1

Cilji

Pogodbenici priznavata, da je spodbujanje trgovine s kmetijskimi proizvodi¹ in živili med njima v njunem skupnem interesu, ter si prizadevata za spodbujanje sodelovanja na področju trajnostnega kmetijstva, vključno z razvojem podeželja in izmenjavo tehničnih informacij in najboljših praks za zagotavljanje varnih in visokokakovostnih živil za potrošnike v Evropski uniji in na Japonskem.

¹ V tem poglavju „kmetijski proizvodi“ ne vključuje gozdarskih ali ribiških proizvodov.

ČLEN 19.2

Področje uporabe

1. Pogodbenici sodelujeta na področjih iz člena 19.1 v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi. Pogodbenici spodbujata in olajšujeta sodelovanje med ustreznimi skupinami, subjekti, pristojnimi organi in drugimi organizacijami pogodbenic.
2. Obseg sodelovanja iz odstavka 1 zajema:
 - (a) spodbujanje trgovine s kmetijskimi proizvodi in živali, vključno z dialogom o ustrezni ureditvi;
 - (b) sodelovanje za izboljšanje upravljanja kmetij, produktivnosti in konkurenčnosti, vključno z izmenjavo najboljših praks na področju trajnostnega kmetijstva, ter uporabo tehnologije in inovacij;
 - (c) sodelovanje glede proizvodnje in tehnologije na področju kmetijstva in živil;
 - (d) sodelovanje na področju politike kakovosti kmetijskih proizvodov, vključno z geografskimi označbami¹, če se tako sodelovanje ne prekriva z nalogami v zvezi z geografskimi označbami Odbora za intelektualno lastnino, ustanovljenega v skladu s členom 22.3;

¹ V tem poglavju se „politika kakovosti kmetijskih proizvodov“ na področju geografskih označb nanaša na politiko kakovosti kmetijskih proizvodov na področju geografskih označb za proizvode, ki jih zajema člen 14.22.

- (e) sodelovanje in izmenjavo najboljših praks za spodbujanje razvoja podeželja, kot so politike, katerih cilj je ohranitev proizvajalcev in mladih kmetov na podeželskih območjih; ter
- (f) posvetovanje o drugih zadevah iz člena 19.1, o katerih se dogovorita pogodbenici.

ČLEN 19.3

Sodelovanje za izboljšanje poslovnega okolja

1. Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi sprejme ustrezne ukrepe za nadaljnje izboljšanje poslovnega okolja na področju kmetijstva in živil za osebe iz druge pogodbenice, ki opravljajo poslovne dejavnosti v prvi pogodbenici.
2. Za nadaljnje izboljšanje poslovnega okolja pogodbenici v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi spodbujata sodelovanje med javnimi organi in predstavniki zadevnih kmetijskih in živilskih sektorjev pogodbenic.

ČLEN 19.4

Zahteva za informacije

Vsaka pogodbenica lahko drugi pogodbenici predloži zahtevo za informacije in pojasnila glede ukrepov v zvezi s kmetijstvom ali živili. Pogodbenica naslovnica čim prej, najpozneje pa v 60 dneh od prejema zahteve, če se pogodbenici ne dogovorita drugače, predloži pisne informacije glede zahteve, ki jo je predložila pogodbenica predlagateljica.

ČLEN 19.5

Odbor za sodelovanje na področju kmetijstva

1. Odbor za sodelovanje na področju kmetijstva, ustanovljen v skladu s členom 22.3 (v nadaljnjem besedilu tega poglavja: Odbor), je odgovoren za učinkovito izvajanje in delovanje tega poglavja.
2. Naloge Odbora so:
 - (a) zagotavljanje ter pregledovanje izvajanja in delovanja tega poglavja;
 - (b) razpravljanje o vseh vprašanjih v zvezi s tem poglavjem;

- (c) poročanje o ugotovitvah Odbora Skupnemu odboru;
- (d) olajševanje sodelovanja med zasebnimi sektorji pogodbenic, ki prispeva k ciljem tega poglavja; ter
- (e) izvajanje drugih nalog, ki jih lahko nanj prenese Skupni odbor v skladu s pododstavkom 5(b) člena 22.1.

3. Odbor sprejme svoj poslovnik in podrobnosti sodelovanja iz tega poglavja.

4. Odbor lahko soglasno povabi predstavnike ustreznih subjektov razen Evropske komisije in vlade Japonske, ki imajo ustrezno strokovno znanje in izkušnje o vprašanjih za razpravo.

ČLEN 19.6

Kontaktne točke in sporočanje

1. Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi vsaj eno kontaktno točko za olajšanje sporočanja med pogodbenicama v zvezi s kakršnim koli vprašanjem glede tega poglavja in drugi pogodbenici uradno sporoči kontaktne podatke, vključno z informacijami v zvezi z zadevnimi uradniki. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršni koli spremembi v zvezi s temi kontaktnimi podatki.
2. Zahteve v zvezi s tem poglavjem, ki jih vložijo zadevni subjekti, z izjemo Evropske komisije in vlade Japonske, v pogodbenici, kontaktna točka te pogodbenice v razumnem času sporoči kontaktni točki druge pogodbenice iz tega člena.
3. Sporočanje iz tega poglavja poteka v angleškem jeziku.

ČLEN 19.7

Razmerje do drugih poglavij

1. Razen če se pogodbenici dogovorita drugače, se to poglavje ne uporablja za zadeve, zajete v poglavjih 2, 6, 7 ali 14.
2. Nobena določba tega poglavja ne vpliva na pravice in obveznosti katere koli pogodbenice v skladu s poglavji 2, 6, 7 in 14.

ČLEN 19.8

Reševanje sporov

Za določbe tega poglavja se ne uporablja reševanje sporov iz poglavja 21.

POGLAVJE 20

MALA IN SREDNJA PODJETJA

Člen 20.1

Cilj

Pogodbenici priznavata pomen določb tega poglavja in drugih določb tega sporazuma, katerih namen je okrepitev sodelovanja med pogodbenicama o zadevah, pomembnih za mala in srednja podjetja (v nadaljnjem besedilu tega poglavja: MSP), ali ki lahko kako drugače še posebej koristijo MSP.

ČLEN 20.2

Izmenjava informacij

1. Vsaka pogodbenica vzpostavi ali ohrani svojo javno dostopno spletno mesto, ki vsebuje informacije v zvezi s tem sporazumom, vključno z:
 - (a) besedilom tega sporazuma, vključno z vsemi njegovimi prilogami, zlasti tarifnimi seznamami in pravili o poreklu za določen izdelek;

- (b) povzetkom tega sporazuma; ter
 - (c) informacijami, namenjenimi MSP, ki vsebujejo:
 - (i) opis določb tega sporazuma, za katere pogodbenica meni, da so pomembne za MSP; ter
 - (ii) kakršne koli dodatne informacije, za katere pogodbenica meni, da bi koristile MSP, ki želijo izkoristiti možnosti, ki jih ponuja ta sporazum.
2. Vsaka pogodbenica na spletno mesto iz odstavka 1 vključi povezave na:
- (a) ustrezno spletno mesto druge pogodbenice;
 - (b) spletna mesta svojih vladnih organov in drugih ustreznih subjektov, ki zagotavljajo informacije, za katere pogodbenica meni, da bi koristile osebam, zainteresiranim za trgovino, naložbe ali poslovanje v tej pogodbenici; ter
 - (c) spletno mesto Centra za industrijsko sodelovanje EU-Japonska ali njegove organizacije naslednice.

3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da spletna mesta, na katera vodijo povezave iz pododstavka 2(b), zagotavljajo informacije v zvezi s:
- (a) carinsko zakonodajo in postopki ter opisom postopkov, praktičnimi koraki, obrazci, dokumenti in drugimi informacijami, ki se zahtevajo za uvoz, izvoz ali tranzit skozi carinsko območje te pogodbenice;
 - (b) zakoni in drugimi predpisi, vključno s postopki v zvezi s pravicami intelektualne lastnine;
 - (c) tehničnimi predpisi in postopki za ugotavljanje skladnosti;
 - (d) sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi, ki se nanašajo na uvoz in izvoz;
 - (e) objavami razpisov za javna naročila v skladu s členom 10.4 ter drugimi ustreznimi informacijami;
 - (f) postopki registracije podjetja;
 - (g) davki, pobranimi v uvoznih postopkih, če je ustrezno; ter
 - (h) drugimi informacijami, za katere pogodbenica meni, da so uporabne za MSP.

4. Vsaka pogodbenica v spletno mesto iz odstavka 1 vključi povezavo do podatkovne zbirke, po kateri se lahko išče elektronsko z navedbo tarifne oznake nomenklature in ki, če pogodbenica meni, da je to ustrezno, vključuje naslednje informacije v zvezi z dostopom na njen trg:

- (a) carinske stopnje, ki jih pogodbenica uporablja za blago s poreklom iz druge pogodbenice, uporabljene carinske stopnje po načelu države z največjimi ugodnostmi in tarifne kvote, ki jih določi pogodbenica;
- (b) carinske ali druge pristojbine, ki vključujejo pristojbine za določen izdelek, uvedene na uvoz in izvoz ali povezane z uvozom in izvozom;
- (c) druge tarifne ukrepe;
- (d) pravila o poreklu;
- (e) povračilo dajatev, odlog ali druge vrste pomoči za zmanjšanje, povračilo ali oprostitvev carin;
- (f) merila, ki se uporabljajo za določitev carinske vrednosti blaga;
- (g) zahteve glede navedbe države porekla, skupaj z namestitvijo in načinom označevanja; ter
- (h) druge ustrezne ukrepe.

5. Vsaka pogodbenica redno ali na zahtevo druge pogodbenice pregleda informacije in povezave iz odstavkov 1 do 4, da zagotovi njihovo posodobljenost in točnost.
6. Vsaka pogodbenica si prizadeva za zagotovitev, da se informacije, predložene na podlagi tega člena, predstavijo v obliki, ki je enostavna za uporabo s strani MSP. Vsaka pogodbenica si prizadeva, da so te informacije na voljo v angleškem jeziku.
7. Nobeni osebi iz katere koli pogodbenice ni treba plačati pristojbine za dostop do informacij, predloženih v skladu z odstavki 1 do 4.

ČLEN 20.3

Kontaktne točke za MSP

1. Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi kontaktno točko za izvajanje tega poglavja (v nadaljnjem besedilu tega poglavja: kontaktne točke za MSP) in drugi pogodbenici uradno sporoči kontaktne podatke, vključno z informacijami v zvezi z zadevnimi uradniki. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršni koli spremembi v zvezi s temi kontaktnimi podatki.

2. Kontaktne točke za MSP imajo v skladu s pravili in postopki vsake pogodbenice naslednje naloge:

- (a) zagotavljanje, da se pri izvajanju tega sporazuma upoštevajo potrebe MSP;
- (b) preučevanje načinov za krepitev sodelovanja med pogodbenicama v zvezi z zadevami, ki so pomembne za MSP, z namenom povečanja trgovinskih in naložbenih priložnosti za MSP;
- (c) preučevanje načinov in izmenjava informacij o tem, kako bi MSP obeh pogodbenic lahko izkoristila nove priložnosti iz tega sporazuma;
- (d) spremljanje izvajanja člena 20.2 in zagotavljanje, da so informacije, ki jih predloži posamezna pogodbenica, posodobljene in relevantne za MSP;
- (e) redna predložitev poročil o svojih dejavnostih in dajanje ustreznih priporočil Skupnemu odboru; ter
- (f) upoštevanje kakršne koli druge zadeve, pomembne za MSP, ki jo zajema ta sporazum.

3. Kontaktne točke za MSP lahko v skladu s pravili in postopki vsake pogodbenice Skupnemu odboru priporočijo, da pogodbenici na svoja spletna mesta iz člena 20.2 vključita dodatne informacije.
4. Kontaktne točke za MSP si prizadevajo obravnavati vsa vprašanja v interesu MSP v zvezi z izvajanjem tega sporazuma, vključno z:
- (a) izmenjavo informacij o zadevah, ki so pomembne za MSP, pri čemer je ta izmenjava v pomoč pogodbenicama pri spremljanju izvajanja tega sporazuma;
 - (b) sodelovanjem pri delu specializiranih odborov in delovnih skupin, ustanovljenih v skladu s tem sporazumom, tudi pri zadevah na področju regulativnega sodelovanja in netarifnih zadev, ter predstavitvijo posebnih zadev v izrednem interesu MSP tem specializiranim odborom in delovnim skupinam na njihovih področjih pristojnosti, pri čemer se je treba izogibati podvajanju dela; ter
 - (c) preučevanjem obojestransko sprejemljivih rešitev za izboljšanje zmožnosti MSP pri udeležbi v trgovini in naložbah med pogodbenicama.

5. Kontaktne točke za MSP se sestajajo po potrebi in opravljajo svoje dejavnosti prek ustreznih komunikacijskih kanalov, ki lahko vključujejo elektronsko pošto, videokonference ali druga sredstva.
6. Kontaktne točke za MSP se lahko pri izvajanju svojih dejavnosti po potrebi odločijo za sodelovanje s strokovnjaki na področju MSP in zunanjimi organizacijami.

ČLEN 20.4

Reševanje sporov

Za določbe tega poglavja se ne uporablja reševanje sporov iz poglavja 21.

POGLAVJE 21

REŠEVANJE SPOROV

ODDELEK A

Cilj, področje uporabe in opredelitve pojmov

ČLEN 21.1

Cilj

Cilj tega poglavja je vzpostaviti učinkovit in uspešen mehanizem za reševanje sporov med pogodbenicama v zvezi z razlago in uporabo določb tega sporazuma z namenom doseganja sporazumne rešitve.

ČLEN 21.2

Področje uporabe

Razen če je v tem sporazumu določeno drugače, se to poglavje uporablja za reševanje sporov med pogodbenicama v zvezi z razlago in uporabo določb tega sporazuma.

ČLEN 21.3

Opredelitve pojmov

V tem poglavju:

- (a) „arbiter“ pomeni člana sveta;
- (b) „nujni primeri“ in „nujne zadeve“ vključujejo tiste, ki se nanašajo na blago ali storitve, ki hitro in v kratkem časovnem obdobju izgubijo svojo kakovost, trenutno stanje ali tržno vrednost;
- (c) „kodeks ravnanja“ pomeni kodeks ravnanja za arbitre iz člena 21.30;
- (d) „pogodbenica pritožnica“ pomeni pogodbenico, ki zahteva ustanovitev sveta v skladu s členom 21.7;
- (e) „zajete določbe“ pomeni določbe tega sporazuma, ki jih zajema to poglavje, v skladu s členom 21.2;
- (f) „organ za reševanje sporov“ pomeni organ za reševanje sporov STO;

- (g) „svet“ pomeni svet, ustanovljen v skladu s členom 21.7;
- (h) „pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba“ pomeni pogodbenico, proti kateri je bil sprožen spor pred svetom, v skladu s členom 21.7; ter
- (i) „poslovnik“ pomeni poslovnik sveta iz člena 21.30.

ODDELEK B

Posvetovanja in mediacija

ČLEN 21.4

Zahteva za informacije

Preden se predloži zahteva za posvetovanje ali mediacijo v skladu s členom 21.5 ali 21.6, lahko pogodbenica pisno zahteva vse zadevne informacije v zvezi s spornim ukrepom. Pogodbenica, ki ji je bila zahteva predložena, stori vse, kar je v njeni moči, da zagotovi zahtevane informacije v pisnem odgovoru, ki se predloži najpozneje 20 dni po prejemu zahteve.

ČLEN 21.5

Posvetovanja

1. Pogodbenici si v dobri veri prek posvetovanj prizadevata rešiti kakršen koli spor iz člena 21.2, da bi dosegli sporazumno rešitev.
2. Pogodbenica lahko zahteva začetek posvetovanj s pisno zahtevo drugi pogodbenici. Pogodbenica, ki je zahtevala posvetovanja, v zahtevi za posvetovanja navede razloge za zahtevo, vključno z opredelitvijo spornega ukrepa in navedbo njegove dejanske in pravne podlage, pri čemer opredeli zajete določbe.
3. Med posvetovanji vsaka pogodbenica predloži zadostne informacije za popoln pregled spornega ukrepa, vključno s tem, kako bi lahko ta ukrep vplival na delovanje in uporabo tega sporazuma.

4. Pogodbenica, ki ji je bila predložena zahteva za posvetovanja, odgovori na zahtevo najpozneje 10 dni po prejemu zahteve. Pogodbenici začneta posvetovanja najpozneje 30 dni po prejemu zahteve. Šteje se, da so posvetovanja zaključena najpozneje v 45 dneh po prejemu zahteve, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. Če obe pogodbenici menita, da gre za primer nujne zadeve, se šteje, da so posvetovanja zaključena najpozneje v 25 dneh po prejemu zahteve, razen če se pogodbenici dogovorita drugače.
5. Posvetovanja lahko potekajo v osebni navzočnosti ali z drugimi komunikacijskimi sredstvi, o katerih se dogovorita pogodbenici. Razen če se pogodbenici dogovorita drugače, se posvetovanja, ki potekajo v osebni navzočnosti, opravijo v pogodbenici, ki ji je bila predložena zahteva.
6. Posvetovanja, vključno z vsemi razkritimi informacijami in stališči, ki jih pogodbenici izrazita med temi postopki, so zaupna in ne posegajo v pravice nobene pogodbenice v katerih koli nadaljnjih postopkih.

ČLEN 21.6

Mediacija

1. Pogodbenica lahko od druge pogodbenice kadar koli zahteva, da začne postopek mediacije v zvezi s katero koli zadevo, ki spada na področje uporabe tega poglavja in se nanaša na ukrep, ki škodljivo vpliva na trgovino ali naložbe med pogodbenicama.
2. Pogodbenici se lahko kadar koli dogovorita, da bosta začeli postopek mediacije, ki se začne, izvaja in zaključi v skladu s postopkom mediacije, ki ga sprejme Skupni odbor na svojem prvem sestanku v skladu s pododstavkom 4(f) člena 22.1.
3. Če se tako dogovorita pogodbenici, se lahko postopek mediacije nadaljuje med potekom postopkov sveta iz oddelka C.

ODDELEK C

Postopek sveta

ČLEN 21.7

Ustanovitev sveta

1. Pogodbenica, ki je zahtevala posvetovanja v skladu s členom 21.5, lahko zahteva ustanovitev sveta, če:
 - (a) se druga pogodbenica ne odzove na zahtevo za posvetovanja v 10 dneh po njenem prejemu ali ne začne posvetovanj v 30 dneh po prejemu zahteve;
 - (b) se pogodbenici dogovorita, da ne bosta začeli posvetovanj; ali
 - (c) pogodbenici ne moreta rešiti spora s posvetovanji v 45 dneh oziroma v 25 dneh v nujnih primerih po prejemu zahteve za posvetovanja, razen če se pogodbenici dogovorita drugače.

2. Zahteva za ustanovitev sveta v skladu z odstavkom 1 se predloži v pisni obliki pogodbenici, proti kateri je vložena pritožba. Pogodbenica pritožnica v svoji pritožbi izrecno opredeli:

- (a) sporni ukrep;
- (b) pravno podlago z navedbo zadevnih zajetih določb, pri čemer podrobno pojasni, zakaj tak ukrep ni skladen s temi določbami; ter
- (c) dejansko podlago.

ČLEN 21.8

Sestava sveta

- 1. Svet sestavljajo trije arbitri.
- 2. Najpozneje 10 dni po datumu, ko pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, prejme zahtevo za ustanovitev sveta, se pogodbenici posvetujeta, da bi dosegli dogovor o sestavi sveta.

3. Če pogodbenici ne dosežeta dogovora o sestavi sveta v roku iz odstavka 2, vsaka pogodbenica najpozneje pet dni po izteku roka iz odstavka 2 imenuje arbitra s podseznama te pogodbenice, sestavljenega v skladu s členom 21.9. Če pogodbenica ne imenuje arbitra v tem roku, sopredsednik Skupnega odbora iz pogodbenice pritožnice najpozneje pet dni po izteku roka z žrebom izbere arbitra s podseznama pogodbenice, ki ni imenovala arbitra, sestavljenega v skladu s členom 21.9. Sopredsednik Skupnega odbora iz pogodbenice pritožnice lahko pooblasti svojega predstavnika, da z žrebom izbere arbitra.

4. Če pogodbenici ne dosežeta dogovora glede predsednika sveta v roku iz odstavka 2, sopredsednik Skupnega odbora iz pogodbenice pritožnice na zahtevo pogodbenice najpozneje pet dni po prejemu zahteve z žrebom izbere predsednika sveta s podseznama predsednikov, sestavljenega v skladu s členom 21.9. O tej zahtevi se hkrati uradno obvesti druga pogodbenica. Sopredsednik Skupnega odbora iz pogodbenice pritožnice lahko pooblasti svojega predstavnika, da z žrebom izbere predsednika sveta.

5. Če seznami iz člena 21.9 niso sestavljeni ali nanje ni uvrščenih vsaj devet posameznikov, kot je določeno v navedenem členu, se uporabljajo naslednji postopki:

(a) za izbor predsednika:

- (i) če sta na podseznam predsednikov uvrščena vsaj dva posameznika, o katerih sta se dogovorili pogodbenici, sopredsednik Skupnega odbora iz pogodbenice pritožnice najpozneje pet dni po prejemu zahteve iz odstavka 4 z žrebom izbere predsednika izmed teh posameznikov;
- (ii) če je na podseznam predsednikov uvrščen en posameznik, o katerem sta se dogovorili pogodbenici, ta posameznik opravlja nalogo predsednika; ali
- (iii) če pogodbenici ne izbereta predsednika v skladu s pododstavkom (i) ali (ii) ali če na podseznam predsednikov ni uvrščen noben posameznik, o katerem sta se dogovorili pogodbenici, sopredsednik Skupnega odbora iz pogodbenice pritožnice najpozneje pet dni po prejemu zahteve iz odstavka 4 z žrebom izbere predsednika izmed posameznikov, ki jih je za predsednika uradno predlagala pogodbenica ob sestavi ali posodobitvi seznama arbitrov iz člena 21.9. Če posameznik, ki ga je za predsednika uradno predlagala pogodbenica, ni več na voljo, lahko ta pogodbenica predlaga novega posameznika; ter

(b) za izbor arbitra, ki ni predsednik:

- (i) če sta na podseznam pogodbenice uvrščena vsaj dva posameznika, o katerih sta se dogovorili pogodbenici, ta pogodbenica izmed teh posameznikov izbere arbitra najpozneje pet dni po poteku roka iz odstavka 2;
- (ii) če je na podseznam pogodbenice uvrščen en posameznik, o katerem sta se dogovorili pogodbenici, ta posameznik opravlja nalogo arbitra; ali
- (iii) če arbitra ni mogoče izbrati v skladu s pododstavkom (i) ali (ii) ali če na podseznam arbitrov pogodbenice ni uvrščen noben posameznik, o katerem sta se dogovorili pogodbenici, izbere arbitra sopredsednik Skupnega odbora iz pogodbenice pritožnice, pri čemer smiselno uporabi postopek iz pododstavka (a).

6. Datum ustanovitve sveta je datum, na katerega zadnji od treh arbitrov uradno obvesti pogodbenici o sprejetju imenovanja.

ČLEN 21.9

Seznam arbitrov

1. Skupni odbor na prvem sestanku na podlagi odstavka 2 člena 22.1 sestavi seznam vsaj devetih posameznikov, ki so pripravljeni in sposobni opravljati nalogo arbitrov. Seznam je sestavljen iz treh podseznamov: podseznama za vsako pogodbenico in podseznama posameznikov, ki niso državljani nobene od pogodbenic in ki opravljajo nalogo predsednika sveta. Na vsakem podseznamu so vsaj trije posamezniki. Za sestavo ali posodobitev podseznama predsednikov lahko vsaka pogodbenica predlaga največ tri posameznike. Skupni odbor bo zagotovil, da bo število posameznikov na seznamu arbitrov vedno na ravni, ki jo zahteva ta odstavek.
2. Skupni odbor lahko pripravi dodaten seznam, sestavljen iz posameznikov z dokazanim strokovnim znanjem in izkušnjami na posebnih področjih, ki jih zajema ta sporazum, ki se lahko uporabijo za sestavo sveta.

ČLEN 21.10

Kvalifikacije arbitrov

Vsi arbitri:

- (a) imajo dokazano strokovno znanje in izkušnje na področju prava, mednarodne trgovine in drugih zadev, ki jih zajema ta sporazum, in, v primeru predsednika, imajo tudi izkušnje z arbitražnimi postopki;
- (b) so neodvisni od obeh pogodbenic, niso povezani z njima in od njiju ne sprejemajo navodil;
- (c) delujejo v svoji individualni pristojnosti in ne sprejemajo navodil nobene organizacije ali vlade v zvezi z vprašanji glede spora; ter
- (d) ravnaajo v skladu s kodeksom ravnanja.

ČLEN 21.11

Zamenjava arbitrov

Če v arbitražnem postopku iz tega poglavja kateri koli arbiter prvotnega sveta ne more sodelovati, se umakne ali ga je treba zamenjati, ker ta arbiter ne izpolnjuje zahtev kodeksa ravnanja, se uporabi postopek iz člena 21.8.

ČLEN 21.12

Naloge svetov

Svet, ustanovljen v skladu s členom 21.7:

- (a) objektivno presoja obravnavano zadevo, vključno z objektivno presojo dejstev v zadevi ter uporabo in skladnostjo spornih ukrepov z zajetimi določbami;
- (b) v svojih odločitvah opiše dejanske in pravne ugotovitve ter utemeljitev vseh ugotovitev in sprejetih sklepov; ter
- (c) se redno posvetuje s pogodbenicama in zagotovi ustrezne možnosti za dosego sporazumne rešitve.

ČLEN 21.13

Pristojnosti

1. Razen če se pogodbenici najpozneje v 10 dneh od ustanovitve sveta dogovorita drugače, pristojnosti sveta obsegajo naslednje:
„ob upoštevanju zadevnih zajetih določb tega sporazuma, na katere se sklicujeta pogodbenici, preučiti zadevo, na katero se nanaša zahteva za ustanovitev sveta, odločiti o skladnosti spornega ukrepa z zadevnimi zajetimi določbami tega sporazuma in predložiti poročilo v skladu s členoma 21.18 in 21.19.“
2. Če se pogodbenici dogovorita glede drugih pristojnosti, razen tistih, navedenih v odstavku 1, svet najpozneje v treh dneh po svojem dogovoru uradno obvestita o dogovorjenih pristojnostih.

ČLEN 21.14

Odločitev o nujnosti

Če to zahteva pogodbenica, svet najpozneje v 15 dneh po ustanovitvi odloči ali se spor nanaša na nujne zadeve.

ČLEN 21.15

Postopki sveta

1. Vsa zaslišanja sveta so odprta za javnost, razen če se pogodbenici dogovorita drugače ali stališča in trditve pogodbenice vsebujejo zaupne informacije. Zaslišanja za zaprtimi vrati so zaupna.
2. Razen če se pogodbenici dogovorita drugače, se zaslišanja v pogodbenicah organizirajo izmenično, in sicer prvo zaslišanje poteka v pogodbenici, proti kateri je vložena pritožba.
3. Svet in pogodbenici katero koli informacijo, ki jo pogodbenica predloži svetu, obravnavajo kot zaupno, če jo ta pogodbenica označi kot zaupno. Če pogodbenica svetu predloži zaupno različico svojega pisnega stališča, na zahtevo druge pogodbenice predloži tudi nezaupni povzetek informacij iz svojih stališč, ki se lahko razkrije javnosti, s pojasnilom, zakaj so nerazkrite informacije zaupne.
4. Posvetovanja sveta so zaupna.

5. Pogodbenicama se omogoči, da se udeležita vseh predstavitev, izjav, trditev ali protiargumentov v postopku. Pogodbenici si medsebojno zagotovita vse informacije ali pisna stališča, ki so bila predložena svetu, med drugim kakršne koli pripombe na opisni del vmesnega poročila, odgovore na vprašanja sveta in pisne pripombe na te odgovore.
6. Vmesno poročilo in končno poročilo se pripravita v odsotnosti pogodbenic ter ob upoštevanju predloženih informacij in izjav. Arbitri prevzamejo polno odgovornost za pripravo poročil in te odgovornosti ne prenašajo na druge osebe.
7. Svet si prizadeva svoje odločitve, vključno s končnim poročilom, sprejeti s soglasjem. Če odločitve, vključno s končnim poročilom, ni mogoče sprejeti s soglasjem, jo lahko sprejme z večino glasov. Mnenja arbitrov, ki so v nasprotju z odločitvijo, se ne objavijo.
8. Odločitve sveta so končne in zavezujoče za pogodbenici. Pogodbenici jih sprejmeta brezpogojno. Ne povečajo ali zmanjšajo pravic in obveznosti pogodbenic iz tega sporazuma. Ne razlagajo se tako, kot da ustvarjajo pravice in obveznosti za osebe.

ČLEN 21.16

Pravila razlage

Svet razlaga zajete določbe v skladu z običajnimi pravili razlage mednarodnega javnega prava, vključno z Dunajsko konvencijo o pogodbenem pravu. Svet upošteva tudi zadevne razlage iz poročil sveta in pritožbenega organa, ki jih sprejme organ za reševanje sporov.

ČLEN 21.17

Prejemanje informacij

1. Na zahtevo pogodbenice ali na lastno pobudo lahko svet od pogodbenic zahteva zadevne informacije, ki jih šteje za potrebne in ustrezne. Pogodbenici se nemudoma in celovito odzoveta na kakršen koli zahtevk sveta za predložitev informacij.
2. Na zahtevo pogodbenice ali na lastno pobudo lahko svet od katerega koli vira zahteva kakršne koli informacije, vključno z zaupnimi informacijami, ki jih šteje za ustrezne. Svet ima prav tako pravico pridobiti strokovno mnenje, če meni, da je to ustrezno.

3. Fizične osebe pogodbenice ali pravne osebe s sedežem v pogodbenici lahko v skladu s poslovníkom svetu predložijo dopise *amicus curiae*.

4. Kakršne koli informacije, ki jih je pridobil svet na podlagi tega člena, se dajo na voljo pogodbenicama, ki lahko svetu predložita pripombe na te informacije.

ČLEN 21.18

Vmesno poročilo

1. Svet pogodbenicama najpozneje 120 dni od svoje ustanovitve predloži vmesno poročilo, v katerem navede opisni del ter svoje ugotovitve in sklepe, in sicer na način, ki pogodbenicama omogoča, da ga pregledata. Če svet meni, da tega roka ni mogoče upoštevati, predsednik sveta o tem pisno uradno obvesti pogodbenici in ter pri tem navede razloge za odlog in datum, na katerega namerava svet predložiti vmesno poročilo. Odlog ne sme v nobenem primeru trajati dlje od 30 dni po roku.

2. Vsaka pogodbenica lahko svetu najpozneje 15 dni po predložitvi vmesnega poročila predloži pisne pripombe in pisno zahtevo za pregled določenih vidikov vmesnega poročila. Po preučitvi kakršnih koli pisnih pripomb in zahtev vsake pogodbenice o vmesnem poročilu lahko svet svoje vmesno poročilo spremeni in opravi kakršna koli nadaljnja preverjanja, za katera meni, da so ustrezna.

3. V nujnih primerih:

- (a) si svet vsestransko prizadeva predložiti vmesno poročilo najpozneje v 60 dneh od svoje ustanovitve in v nobenem primeru ne predloži vmesnega poročila pozneje kot 75 dni od svoje ustanovitve; ter
- (b) lahko vsaka pogodbenica svetu najpozneje sedem dni po predložitvi vmesnega poročila predloži pisne pripombe in pisno zahtevo za pregled določenih vidikov vmesnega poročila.

ČLEN 21.19

Končno poročilo

1. Svet pogodbenicama predloži svoje končno poročilo najpozneje 30 dni od predložitve vmesnega poročila. Če svet meni, da tega roka ni mogoče upoštevati, predsednik sveta o tem pisno uradno obvesti pogodbenici in ter pri tem navede razloge za odlog in datum, na katerega namerava svet predložiti končno poročilo. Odlog ne sme v nobenem primeru trajati dlje od 30 dni po roku.

2. V nujnih primerih si svet vsestransko prizadeva predložiti končno poročilo najpozneje v 15 dneh od predložitve vmesnega poročila in v nobenem primeru ne predloži končnega poročila pozneje kot 30 dni od predložitve vmesnega poročila.
3. Končno poročilo vključuje ustrezno obravnavo kakršnih koli pisnih pripomb in zahtev pogodbenic v zvezi z vmesnim poročilom. Svet lahko v svojem končnem poročilu predlaga možne načine izvedbe končnega poročila.
4. Pogodbenici celotno končno poročilo objavita najpozneje 10 dni po datumu njegove predložitve, razen v primerih, ko se zaradi zaščite zaupnih informacij odločita objaviti samo dele končnega poročila ali se odločita, da končnega poročila ne bosta objavili.

ČLEN 21.20

Izpolnitev zahtev iz končnega poročila

1. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, sprejme kakršne koli potrebne ukrepe v dobri veri za takojšnjo izpolnitev zahtev iz končnega poročila, predloženega v skladu s členom 21.19.

2. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, najpozneje 30 dni po predložitvi končnega poročila uradno obvesti pogodbenico pritožnico o dolžini razumnega obdobja za izpolnitev zahtev iz končnega poročila, pogodbenici pa si prizadevata za soglasje o razumnem obdobju, ki je potrebno za izpolnitev zahtev. Če se pogodbenici ne strinjata glede trajanja razumnega obdobja, lahko pogodbenica pritožnica najpozneje v 20 dneh od prejema uradnega obvestila iz tega odstavka s strani pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, pisno zahteva, da dolžino razumnega obdobja določi prvotni svet. O tej zahtevi se hkrati uradno obvesti pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba. Prvotni svet najpozneje 30 dni po datumu predložitve zahteve pogodbenici uradno obvesti o svoji odločitvi.
3. Dolžina razumnega obdobja za izpolnitev zahtev iz končnega poročila se lahko podaljša z obojestranskim soglasjem pogodbenic.
4. Razen če se pogodbenici ne dogovorita drugače, pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, pogodbenico pritožnico vsaj en mesec pred iztekom razumnega obdobja za izpolnitev zahtev iz končnega poročila pisno obvesti o svojem napredku pri izpolnjevanju zahtev iz končnega poročila.

ČLEN 21.21

Pregled izpolnitve zahtev

1. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, najpozneje do dneva izteka razumnega obdobja za izpolnitev zahtev iz končnega poročila, uradno obvesti pogodbenico pritožnico o vseh ukrepih, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila.
2. Če ni soglasja o obstoju ukrepov, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila, ali njihovi skladnosti z zajetimi določbami, lahko pogodbenica pritožnica pisno zahteva, da prvotni svet preuči zadevo. O tej zahtevi se hkrati uradno obvesti pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba.
3. V zahtevi iz odstavka 2 se navede dejanska in pravna podlaga za pritožbo, vključno s specifičnimi spornimi ukrepi, pri čemer je iz navedenega jasno razvidno, zakaj taki ukrepi niso dosledni z zadevnimi zajetimi določbami.
4. Svet najpozneje v 90 dneh od predložitve zadeve pogodbenici uradno obvesti o svoji odločitvi.

ČLEN 21.22

Začasna pravna sredstva v primeru neizpolnitve zahtev

1. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, lahko na zahtevo pogodbenice pritožnice začne posvetovanja z namenom, da bi se dogovorili o obojestransko zadovoljivem nadomestilu ali kakršni koli drugi ureditvi, če:
 - (a) v skladu s členom 21.21 prvotni svet meni, da so ukrepi, sprejeti za izpolnitev zahtev iz končnega poročila, o katerih ga je uradno obvestila pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, v nasprotju z ustreznimi zajetimi določbami;
 - (b) pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, ne pošlje nobenega uradnega obvestila o ukrepih, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila, pred iztekom razumnega obdobja, določenega v skladu z odstavkom 2 člena 21.20; ali
 - (c) pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, pogodbenico pritožnico uradno obvesti, da izpolnitev zahtev iz končnega poročila v določenem razumnem roku v skladu z odstavkom 2 člena 21.20, ni izvedljiva.

2. Če se pogodbenica pritožnica odloči, da ne bo vložila zahteve v skladu z odstavkom 1 ali če zahtevo vloži, vendar v 20 dneh od prejema zahteve v skladu z odstavkom 1 ni sprejet dogovor o obojestransko zadovoljivem nadomestilu ali kakršni koli drugi ureditvi, lahko pogodbenica pritožnica pogodbenico, proti kateri je vložena pritožba, pisno uradno obvesti, da namerava začasno opustiti uporabo koncesij ali drugih obveznosti v skladu z zajetimi določbami za pogodbenico, proti kateri je vložena pritožba. V uradnem obvestilu je navedena stopnja predvidene začasne opustitve koncesij ali drugih obveznosti.
3. Pogodbenica pritožnica ima pravico, da začasno opustitev koncesij ali drugih obveznosti iz prejšnjega odstavka izvede 15 dni po prejemu uradnega obvestila s strani pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, razen če je ta zahtevala arbitražo v skladu z odstavkom 6.
4. Začasna opustitev koncesij ali drugih obveznosti:
- (a) je na ravni, enakovredni onemogočanju ali omejevanju, ki ga povzroča neizpolnitev zahtev iz končnega poročila s strani pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba; ter
 - (b) se lahko poleg sektorja ali sektorjev, za katere je svet ugotovil onemogočanje ali omejevanje, uporabi za sektorje, ki so predmet reševanja sporov v skladu s členom 21.2, zlasti če pogodbenica pritožnica meni, da taka začasna opustitev uspešno spodbuja izpolnitev zahtev.

5. Začasna opustitev koncesij ali drugih obveznosti ali nadomestilo ali druga ureditev iz tega člena sočasni in se uporabljajo samo, dokler se ne odpravi neskladnost ukrepa z zadevnimi zajetimi določbami, ugotovljena v končnem poročilu, ali dokler se pogodbenici ne dogovorita o obojestransko zadovoljivem nadomestilu ali kakršni koli drugi ureditvi.

6. Če pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, meni, da začasna opustitev koncesij ali drugih obveznosti ne izpolnjuje zahtev iz odstavka 4, lahko ta pogodbenica pisno zahteva, da prvotni svet preuči zadevo najpozneje 15 dni po prejemu uradnega obvestila iz odstavka 2. O tej zahtevi se hkrati uradno obvesti pogodbenica pritožnica. Prvotni svet najpozneje 30 dni po datumu predložitve zahteve pogodbenici uradno obvesti o svoji odločitvi v zadevi. Koncesije ali druge obveznosti se začasno ne opustijo, dokler prvotni svet ne sporoči uradno svoje odločitve. Začasna opustitev koncesij ali drugih obveznosti je skladna z odločitvijo.

ČLEN 21.23

Pregled izpolnitve zahtev po sprejetju začasnih pravnih sredstev

1. Po uradnem obvestilu s strani pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, pogodbenici pritožnici o ukrepih, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila:
 - (a) v primeru, ko je pogodbenica pritožnica uveljavila pravico do začasne opustitve koncesij ali drugih obveznosti v skladu s členom 21.22, pogodbenica pritožnica preneha začasno opustitev koncesij ali drugih obveznosti najpozneje 30 dni po prejemu uradnega obvestila, razen v primerih iz odstavka 2; ali
 - (b) v primeru, ko je bil dosežen dogovor o obojestransko zadovoljivem nadomestilu ali kakršni koli drugi ureditvi, lahko pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, preneha uporabo takega nadomestila ali ureditve najpozneje 30 dni po prejemu uradnega obvestila, razen v primerih iz odstavka 2.

2. Če pogodbenici v 30 dneh od prejema uradnega obvestila ne dosežeta dogovora o tem, ali ukrep iz uradnega obvestila v skladu z odstavkom 1 izpolnjuje zahteve iz zadevnih zajetih določb, pogodbenica pritožnica pisno zahteva, da zadevo preuči prvotni svet. O tej zahtevi se hkrati uradno obvesti pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba. O odločitvi sveta se pogodbenici uradno obvestita najpozneje 45 dni po predložitvi zahteve. Če svet odloči, da ukrep iz uradnega obvestila v skladu z odstavkom 1, izpolnjuje zahteve iz zadevnih zajetih določb, začasna opustitev koncesij ali drugih obveznosti oziroma uporaba nadomestila ali kakršne koli druge ureditve preneha najpozneje 15 dni po datumu odločitve. Če je ustrezno, se raven začasne opustitve koncesij ali drugih obveznosti oziroma nadomestila ali kakršne koli druge ureditve prilagodi glede na odločitev sveta.

ČLEN 21.24

Prekinitev in zaključek postopkov

Na skupno zahtevo pogodbenic svet kadar koli prekine postopke za obdobje, o katerem se dogovorita pogodbenici in ki ne presega 12 zaporednih mesecev. V primeru take prekinitve se ustrezna obdobja samodejno podaljšajo za obdobje, v katerem so bili postopki sveta prekinjeni. Svet nadaljuje postopke kadar koli na skupno zahtevo pogodbenic ali po koncu dogovorjenega obdobja prekinitve na pisno zahtevo ene od pogodbenic. O zahtevi se uradno obvestita predsednik sveta ter druga pogodbenica, če je to ustrezno. Če se postopki sveta prekinejo za več kot 12 zaporednih mesecev, pooblastilo za ustanovitev sveta preneha veljati in postopki sveta se zaključijo. Pogodbenici se lahko kadar koli dogovorita o zaključku postopkov sveta. Pogodbenici o takem dogovoru skupaj uradno obvestita predsednika sveta.

ODDELEK D

Splošne določbe

ČLEN 21.25

Upravljanje postopka za reševanje sporov

1. Vsaka pogodbenica:
 - (a) določi urad, ki je odgovoren za upravljanje postopka za reševanje sporov iz tega poglavja;
 - (b) je odgovorna za delovanje in stroške svojega imenovanega urada; ter
 - (c) drugo pogodbenico pisno uradno obvesti o kraju urada in kontaktnih podatkih najpozneje v treh mesecih po začetku veljavnosti tega sporazuma.
2. Ne glede na odstavek 1 se lahko pogodbenici dogovorita, da bosta za zagotavljanje podpore za nekatere upravne naloge v zvezi s postopkom za reševanje sporov iz tega poglavja skupaj pooblastili zunanji organ.

ČLEN 21.26

Sporazumna rešitev

1. Pogodbenici lahko kadar koli sprejmeta sporazumno rešitev za kakršne koli spore iz člena 21.2.
2. Če se sporazumna rešitev sprejme v postopkih sveta ali postopku mediacije, pogodbenici o dogovorjeni rešitvi skupaj uradno obvestita predsednika sveta ali mediatorja. Po takem uradnem obvestilu se postopki sveta ali postopek mediacije zaključijo.
3. Vsaka pogodbenica sprejme potrebne ukrepe za izvedbo sporazumne rešitve v dogovorjenem roku.
4. Pogodbenica, ki izvaja rešitev, najpozneje do izteka dogovorjenega obdobja pisno obvesti drugo pogodbenico o kakršnih koli ukrepih, ki jih je sprejela za izvedbo sporazumne rešitve.

ČLEN 21.27

Izbira razsodišča

1. Kadar pride do spora glede določenega ukrepa, ki domnevno ni skladen z obveznostmi iz tega sporazuma in v glavnem enakovredno obveznostjo iz katerega koli drugega mednarodnega sporazuma, katerega podpisnici sta obe pogodbenici, vključno s Sporazumom o STO, razsodišče za rešitev spora izbere pogodbenica pritožnica.
2. Potem ko je pogodbenica izbrala razsodišče in začela postopek reševanja sporov v skladu s tem poglavjem ali v okviru drugih mednarodnih sporazumov v zvezi z določenim ukrepom iz odstavka 1, ta pogodbenica ne sproži postopka za reševanje sporov pred drugim razsodiščem v zvezi tem določenim ukrepom, razen če prvotno izbrano razsodišče ne more sprejeti ugotovitev o vprašanih spora zaradi razlogov v zvezi s pristojnostjo ali procesnih razlogov.
3. Za namene odstavka 2:
 - (a) se šteje, da se postopki za reševanje sporov na podlagi tega poglavja začnejo, ko pogodbenica vloži zahtevo za ustanovitev sveta v skladu z odstavkom 1 člena 21.7;
 - (b) se šteje, da se postopki za reševanje sporov na podlagi Sporazuma o STO začnejo, ko pogodbenica vloži zahtevo za ustanovitev sveta v skladu s členom 6 Dogovora o reševanju sporov; ter

- (c) se postopki za reševanje sporov na podlagi katerega koli drugega sporazuma začnejo, ko pogodbenica vloži zahtevo za ustanovitev sveta za reševanje sporov v skladu z ustreznimi določbami navedenega sporazuma.

4. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne preprečuje začasne opustitve koncesij ali drugih obveznosti, ki jo dovoljuje Dogovor o reševanju sporov. Pogodbenica se ne sklicuje na Sporazum o STO, da bi drugi pogodbenici preprečila začasno opustitev koncesij ali drugih obveznosti v skladu z zajetimi določbami.

ČLEN 21.28

Rok

1. Vsi roki iz tega poglavja se štejejo od datuma, ki sledi dejanju ali dejstvu, na katerega se nanašajo.

2. Pogodbenici lahko vse roke iz tega poglavja v zvezi z določenim sporom sporazumno spremenita. Svet lahko pogodbenicama kadar koli predlaga, da spremenita kateri koli rok iz tega poglavja, pri čemer navede razloge za svoj predlog. Svet se lahko na zahtevo pogodbenice odloči za spremembo roka iz odstavka 2 in pododstavka 3(b) člena 21.18 ter pri tem navede razloge za svojo odločitev, med drugim glede na kompleksnost posameznega spora.

ČLEN 21.29

Stroški

Razen če se pogodbenici dogovorita drugače, stroške sveta, vključno s honorarjem za njegove arbitre, krijeta pogodbenici v enakih deležih v skladu s poslovníkom.

ČLEN 21.30

Poslovnik in kodeks ravnanja

Postopki sveta iz tega poglavja se izvajajo v skladu s poslovníkom sveta in kodeksom ravnanja za arbitre, ki ju Skupni odbor sprejme na svojem prvem sestanku v skladu s pododstavkom 4(f) člena 22.1.

POGLAVJE 22

INSTITUCIONALNE DOLOČBE

ČLEN 22.1

Skupni odbor

1. Pogodbenici ustanovita Skupni odbor, ki ga sestavljajo njuni predstavniki.
2. Skupni odbor se prvič sestane v roku treh mesecev od začetka veljavnosti tega sporazuma. Nato se Skupni odbor, razen če se predstavniki pogodbenic dogovorijo drugače, sestaja enkrat letno ali v nujnih primerih na zahtevo ene od pogodbenic. Skupni odbor se lahko sestane osebno ali drugače, kot se dogovorijo predstavniki pogodbenic.
3. Sestanki Skupnega odbora potekajo izmenično v Evropski uniji in na Japonskem, razen če se predstavniki pogodbenic dogovorijo drugače. Skupnemu odboru sopredsedujeta član Evropske komisije in predstavnik Japonske na ministrski ravni, ki je odgovoren za zadeve v skladu s tem sporazumom, ali njuna delegata.

4. Za zagotovitev ustreznega in učinkovitega delovanja tega sporazuma Skupni odbor:
- (a) pregleduje ter spremlja izvajanje in delovanje tega sporazuma in, če je to potrebno, pogodbenicama poda ustrezna priporočila;
 - (b) nadzoruje in usklajuje, kot je ustrezno, delo vseh specializiranih odborov, delovnih skupin in drugih organov, ustanovljenih v skladu s tem sporazumom, ter jim priporoči kakršne koli potrebne ukrepe;
 - (c) brez poseganja v poglavje 21 poskuša rešiti težave, ki lahko nastanejo v okviru tega sporazuma ali rešiti spore, ki se lahko pojavijo v zvezi z razlago ali uporabo tega sporazuma;
 - (d) po dogovoru pogodbenic preuči vse druge relevantne zadeve v skladu s tem sporazumom;
 - (e) na svojem prvem sestanku sprejme svoj poslovnik; ter
 - (f) na svojem prvem sestanku sprejme poslovnik sveta in kodeks ravnanja za arbitre iz člena 21.30 ter postopek mediacije iz odstavka 2 člena 21.6.

5. Za zagotovitev ustreznega in učinkovitega delovanja tega sporazuma Skupni odbor lahko:
- (a) ustanovi ali razpusti specializirane odbore, delovne skupine ali druge organe, razen tistih iz členov 22.3 in 22.4, ter določi njihovo sestavo, naloge in zadolžitve;
 - (b) podeli pristojnosti specializiranim odborom, delovnim skupinam ali drugim organom;
 - (c) javnosti zagotovi informacije o vprašanjih, ki spadajo na področje uporabe tega sporazuma;
 - (d) pogodbenicama priporoči spremembe tega sporazuma ali sprejme sklepe o spremembi tega sporazuma v primerih, posebej določenih v odstavku 4 člena 23.2;
 - (e) sprejme razlage določb tega sporazuma, ki so zavezujoče za pogodbenici in vse specializirane odbore, delovne skupine in druge organe, ustanovljene v skladu s tem sporazumom, vključno s sveti, ustanovljenimi v skladu s poglavjem 21; ter
 - (f) pri opravljanju svojih nalog po dogovoru pogodbenic sprejme vse druge ukrepe.

ČLEN 22.2

Sklepi in priporočila skupnega odbora

1. Skupni odbor lahko sprejme sklepe, če je to določeno v tem sporazumu. Sprejeti sklepi so zavezujoči za pogodbenici. Vsaka pogodbenica sprejme ukrepe, potrebne za izvedbo sprejetih sklepov.
2. Skupni odbor lahko daje priporočila, pomembna za izvajanje in delovanje tega sporazuma.
3. Vsi sklepi in priporočila Skupnega odbora se sprejmejo s soglasjem bodisi v osebni navzočnosti na sestanku bodisi pisno.

ČLEN 22.3

Specializirani odbori

1. Ustanovijo se naslednji specializirani odbori pod okriljem Skupnega odbora:
 - (a) Odbor za blagovno menjavo;

- (b) Odbor za pravila o poreklu in carinske zadeve;
- (c) Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe;
- (d) Odbor za tehnične ovire v trgovini;
- (e) Odbor za trgovino s storitvami, liberalizacijo naložb in elektronsko poslovanje;
- (f) Odbor za javna naročila;
- (g) Odbor za intelektualno lastnino;
- (h) Odbor za trgovino in trajnostni razvoj;
- (i) Odbor za regulativno sodelovanje; ter
- (j) Odbor za sodelovanje na področju kmetijstva.

2. Pristojnosti in naloge specializiranih odborov iz odstavka 1 se določijo, če je ustrezno, v zadevnih poglavjih tega sporazuma in se lahko spremenijo s sklepom Skupnega odbora, vendar njihove pristojnosti ostanejo v okviru področja uporabe poglavij, za izvajanje in delovanje katerih so pristojni.
3. Razen če ta sporazum določa drugače, za specializirane odbore velja naslednje:
- (a) sestajajo se enkrat letno, razen če se predstavniki pogodbenic v specializiranih odborih dogovorijo drugače, ali na zahtevo pogodbenice ali Skupnega odbora;
 - (b) sestavljajo jih predstavniki pogodbenic;
 - (c) sodelujejo jim, na ustrezni ravni, predstavnika pogodbenic;
 - (d) sestajajo se izmenično v Evropski uniji ali na Japonskem, razen če se predstavniki pogodbenic specializiranih odborov ne dogovorijo drugače, ali prek katerega koli drugega ustreznega komunikacijskega sredstva;
 - (e) soglasno se dogovorijo o časovnih razporedih in določijo dnevne rede; ter
 - (f) bodisi v osebni navzočnosti na sestanku bodisi pisno soglasno sprejmejo vse sklepe in oblikujejo priporočila.

4. Specializirani odbori lahko sprejmejo svoje poslovnike. Dokler ne sprejmejo svojih poslovnikov, se smiselno uporablja poslovnik Skupnega odbora.
5. Specializirani odbori lahko podajo predloge za sklepe, ki naj jih sprejme Skupni odbor, ali sprejmejo odločitve v skladu z ustreznimi določbami tega sporazuma.
6. Na zahtevo pogodbenice ali na predlog zadevnega specializiranega odbora lahko Skupni odbor obravnava zadeve, ki jih ni rešil zadevni specializirani odbor.
7. Vsak specializirani odbor Skupni odbor dovolj zgodaj pred svojimi sestanki obvesti o svojih časovnih razporedih in dnevnih redih ter mu poroča o rezultatih in zaključkih vsakega sestanka.
8. Obstoj specializiranega odbora nobeni pogodbenici ne preprečuje, da bi katero koli zadevo predložila neposredno Skupnemu odboru.

ČLEN 22.4

Delovne skupine

1. Pod okriljem Odbora za blagovno menjavo se ustanovita delovna skupina za vino ter delovna skupina za motorna vozila in njihove dele. Odgovornosti in naloge teh delovnih skupin so opredeljene v členu 2.35 in členu 20 Priloge 2-C.
2. V skladu z ustreznimi poglavji se lahko ustanovijo naslednje delovne skupine:
 - (a) *ad hoc* delovne skupine pod okriljem Odbora za sanitarne in fitosanitarne ukrepe;
 - (b) *ad hoc* tehnične delovne skupine pod okriljem Odbora za tehnične ovire v trgovini;
 - (c) *ad hoc* delovne skupine pod okriljem Odbora za regulativno sodelovanje; ter
 - (d) tehnična delovna skupina za dobrobit živali pod okriljem Skupnega odbora.

3. Razen če je v tem sporazumu predvideno drugače ali če se predstavniki pogodbenic v delovnih skupinah dogovorijo drugače, za delovne skupine velja naslednje:

- (a) sestajajo se enkrat letno ali na zahtevo pogodbenice ali Skupnega odbora;
- (b) sopedredujeta jim, na ustrezni ravni, predstavnika pogodbenic;
- (c) sestajajo se izmenično v Evropski uniji ali na Japonskem ali prek katerega koli drugega ustreznega komunikacijskega sredstva, o katerem se dogovorijo predstavniki pogodbenic v delovnih skupinah;
- (d) soglasno se dogovorijo o časovnih razporedih in določijo dnevne rede; ter
- (e) bodisi v osebni navzočnosti na sestanku bodisi pisno soglasno sprejmejo vse sklepe in oblikujejo priporočila.

4. Delovne skupine lahko sprejmejo svoje poslovnike. Dokler ne sprejmejo teh poslovnikov, se smiselno uporablja poslovnik Skupnega odbora.

5. Delovne skupine zadevne specializirane odbore ali Skupni odbor, kot je ustrezno, dovolj zgodaj pred svojimi sestanki obvestijo o svojem časovnem razporedu in dnevnih redih. O svojih dejavnostih poročajo na vsakem sestanku zadevnih specializiranih odborov ali skupnega odbora, kot je ustrezno.

6. Obstoje delovne skupine nobeni pogodbenici ne preprečuje, da bi katero koli zadevo predložila neposredno Skupnemu odboru ali zadevnim specializiranim odborom.

ČLEN 22.5

Delo specializiranih odborov, delovnih skupin in drugih organov

Pri opravljanju svojih nalog se specializirani odbori, delovne skupine in drugi organi, ustanovljeni v skladu s tem sporazumom, izogibajo podvajanju svojega dela.

ČLEN 22.6

Kontaktne točke

1. Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi kontaktno točko za izvajanje tega sporazuma in drugi pogodbenici uradno sporoči kontaktne podatke, vključno z informacijami v zvezi z zadevnimi uradniki. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršni koli spremembi v zvezi s temi kontaktnimi podatki.

2. Kontaktne točke:

- (a) pošiljajo in prejemajo, razen če je v tem sporazumu določeno drugače, vsa uradna obvestila in informacije, ki jih je treba predložiti med pogodbenicama v skladu s tem sporazumom;
- (b) olajšujejo vsakršno drugo sporočanje med pogodbenicama o kakršni koli zadevi v zvezi s tem sporazumom; ter
- (c) usklajujejo priprave na sestanke Skupnega odbora.

POGLAVJE 23

KONČNE DOLOČBE

ČLEN 23.1

Splošni pregled

Brez poseganja v določbe o pregledu v drugih poglavjih pogodbenici izvedeta splošni pregled izvajanja in delovanja tega sporazuma v desetem letu po dnevu začetka veljavnosti tega sporazuma ali ob času, o katerem se dogovorita pogodbenici.

ČLEN 23.2

Spremembe

1. Ta sporazum se lahko spremeni na podlagi dogovora med pogodbenicama.
2. Take spremembe začnejo veljati prvi dan drugega meseca ali na poznejši dan, o katerem se dogovorita pogodbenici, ki sledi dnevu, na katerega se pogodbenici medsebojno uradno obvestita, da so veljavne zakonske zahteve in postopki za začetek veljavnosti takih sprememb zaključeni. Pogodbenici si tako uradno obvestilo pošljeta z izmenjavo diplomatskih not med Evropsko unijo in vlado Japonske.
3. V skladu z zadevnimi notranjimi pravnimi postopki pogodbenic lahko Skupni odbor sprejme sklepe za spremembo tega sporazuma v primerih iz odstavka 4. Ne glede na odstavek 2 se take spremembe potrdijo in začnejo veljati po izmenjavi diplomatskih not med Evropsko unijo in vlado Japonske, razen če se pogodbenici dogovorita drugače.

4. Odstavek 3 se uporablja za:

- (a) Prilogo 2-A pod pogojem, da se spremembe izvedejo v skladu s spremembo harmoniziranega sistema in ne vključujejo sprememb carinskih stopenj, ki jih uporablja pogodbenica za blago s poreklom iz druge pogodbenice v skladu s Prilogo 2-A;
- (b) Prilogo 2-C, dodatka 2-C-1 in 2-C-2;
- (c) Prilogo 2-E;
- (d) poglavje 3, priloge 3-A do 3-F in Dodatek 3-B-1;
- (e) Prilogo 10;
- (f) Prilogo 14-A;
- (g) Prilogo 14-B; ter
- (h) določbe tega sporazuma, ki se nanašajo na določbe mednarodnih sporazumov ali jih vključujejo v ta sporazum, v primeru sprememb navedenih sporazumov ali sporazumov, ki jih nasledijo.

ČLEN 23.3

Začetek veljavnosti

Ta sporazum začne veljati prvi dan drugega meseca, ki sledi dnevu, na katerega se pogodbenici medsebojno uradno obvestita, da so veljavne zakonske zahteve in postopki za začetek veljavnosti tega sporazuma zaključeni, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. Pogodbenici si tako uradno obvestilo pošljeta z izmenjavo diplomatskih not med Evropsko unijo in vlado Japonske.

ČLEN 23.4

Odpoved

1. Ta sporazum velja do odpovedi v skladu z odstavkom 2.
2. Katera koli pogodbenica lahko drugo pogodbenico pisno uradno obvesti, da namerava odpovedati ta sporazum. Odpoved začne veljati šest mesecev po dnevu, na katerega druga pogodbenica prejme uradno obvestilo, razen če se pogodbenici dogovorita drugače.

ČLEN 23.5

Odsotnost neposrednega učinka na osebe

Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da podeljuje pravice ali nalaga obveznosti osebam, brez poseganja v pravice in obveznosti oseb na podlagi drugega mednarodnega javnega prava.

ČLEN 23.6

Priloge, dodatki in opombe

Priloge in dodatki k temu sporazumu so njegov sestavni del. Pojasniti je treba, da so tudi opombe sestavni del tega sporazuma.

ČLEN 23.7

Prihodnji pristopi k Evropski uniji

1. Evropska unija uradno obvesti Japonsko o kakršni koli zahtevi tretje države za pristop k Evropski uniji.

2. Evropska unija v pogajanjih med Evropsko unijo in tretjo državo iz odstavka 1:
 - (a) na zahtevo Japonske, kolikor je mogoče, zagotovi vse informacije v zvezi s kakršno koli zadevo iz tega sporazuma; ter
 - (b) upošteva kakršne koli pomisleke, ki jih izrazi Japonska.
3. Skupni odbor dovolj časa pred datumom pristopa tretje države k Evropski uniji preuči kakršne koli učinke takega pristopa na ta sporazum.
4. Kolikor je to potrebno, pogodbenici pred začetkom veljavnosti sporazuma o pristopu tretje države k Evropski uniji:
 - (a) spremenita ta sporazum v skladu s členom 23.2; ali
 - (b) s sklepom Skupnega odbora uvedeta vse druge potrebne prilagoditve ali prehodne ureditve v zvezi s tem sporazumom.

ČLEN 23.8

Verodostojna besedila

1. Ta sporazum je sestavljen v dveh izvodih v angleškem, bolgarskem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, hrvaškem, italijanskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, romunskem, slovaškem, slovenskem, španskem, švedskem in japonskem jeziku, pri čemer so vsa besedila enako verodostojna, razen dela 2 Priloge 2-A, seznamov Evropske unije v prilogah I do IV ter oddelka A dela 2 Priloge 10, ki so sestavljeni v dveh izvodih v angleškem, bolgarskem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, hrvaškem, italijanskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, romunskem, slovaškem, slovenskem, španskem in švedskem jeziku, pri čemer so vsa besedila enako verodostojna.

2. V primeru kakršnega koli razhajanja v razlagi prevlada besedilo v jeziku, v katerem so potekala pogajanja za sklenitev tega sporazuma.

V POTRDITEV NAVEDENEGA so spodaj podpisani, ki so v ta namen pravilno pooblašeni, podpisali ta sporazum.

V [KRAJ], dne [DAN, MESEC, LETO].

Za Evropsko unijo:

Za Japonsko: